

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/327748>

DE HOEFSMID.

1910.

A

№. 397

A no 397

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

A. FREDERIKSE te Utrecht, W. A. H. VAN HORSEN te Utrecht, F. LAMÉRIS te Amersfoort,
J. LAMÉRIS te 's Hage, J. B. LARMENÉ te Amersfoort, J. B. H. MOUBIS en
W. C. SCHIMMEL, beide te Utrecht, en anderen,

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA,

VEE-ARTS EN MEDEBESTURDER EENER INRICHTING VOOR HOEFBESLAG.

XVe Jaargang.

GRONINGEN. — A. W. HEIDEMA. — 1910.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7710

I N H O U D.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren behooren, — die met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd, de overigen zijn „korte mededeelingen”.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

- Afbeelding paardenmarkt te Utrecht. IV 55.
- *Beenontsteking. III 39.
- †Beslag met nagels. Herkomst van het — III 43.
- *Beslag voor trekpaarden. II 25.
- *†Besters. F. P. H. als hoefsmid. IV 51.
- Correspondentie: II 27; VI 92; VII 111; IX 141; XII 189.
- *†Coursebeslag. Over —. IX 135.
- *Cursus tot opleiding van onderwijzers in hoefbeslag aan 's R. V. S. II 19; *XII 186.
- Cursus in hoefbeslag te 's Hage. X 153.
- " " " " Hoorn. I 12; IX 137; X 154.
- " " " " in Limburg. III 42.
- * " " " te Utrecht. IV 56; XII 188.
- *Cursussen in hoefbeslag. Puntenstelsels bij —. V 68.
- " " " in Friesland. X 153.
- " " " " N.-Brabant. III 46; *IV 57.
- *Examen in hoefbeslag te 's Hage. IV 56.
- " " " " Tiel. I 12.
- *Goede hoeven IX 138.
- Harde hoeven. IX 137.
- Hoefbeslag in Limburg. V 75.
- " " "-examen te Arnhem. II 27.
- * " " gedurende het Ridderwezen. II 26.
- *Hoefbevangenheid. Een zeldzaam geval van —. III 41.
- *Hoefnagel. Over den —. IV 52.
- *Hoefontsteking. V 67.
- *Hoefsmeden. De opleiding der — in Nederland. V 70.
- *†Hoefsmederij op 't Loo. IX 133.
- *† " " Th. J. Rujsbroek. I 6.
- *†Hoefsmid F. P. H. Besters. IV 51.
- *Hoefsmidsschool te Amersfoort. IV 56; VIII 125; X 153.
- " " Brussel. IX 140.
- " " Tiel. I 12; *VII 108.
- *Hoefsmidsvak. Aan de grens van het —. III 35.
- * " " in Friesland. XII 179.
- * " " Gelderland. VII 99.
- *† " " Limburg. X 147.
- * " " Nd.-Brabant. V 72.
- * " " Utrecht. VI 83.
- * " " Zeeland. VIII 115.
- *†Hoefverwijdingstang. VII 107.
- *Hoefijzer. Slijting van het —. IX 138.
- Hoeven. Goede —. IX 138.
- *†Hoornbuil aan de zool. XII 182.
- *†Huldebljk F. Lieftinck. I 9.
- Inleiding. I 3.
- Ingekomen Boekwerken. X 155.
- Ingezonden Stukken, I 10; Over abnormale standen; VII 109; Bekroning collectie hoefijzers van Roodvoets; XI 168; Over het toelatingsexamen voor onderw. hoefsmid te Utrecht. XI 168.
- Inrichting voor hoefbeslag te Groningen: I 11; II 27; III 42; IV 58; V 75; VI 87; VIII 125; IX 137; X 152; XI 170; XII 188.
- Jubileum C. W. L. v. Offeren. X 153.
- Kaptoom. III 44.
- Klauwkreupelheid bij ossen. IX 138.
- *†Klauwbeslag. XII 183.
- Leggers. Tegengaan van —. III 43.
- *†Marsch. Een oorlogs-. IX 131.
- Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag: Roestwering door verbekking I 13; Smeermiddelen IV 62; Het harden van snijwerktuigen V 76; Slijpen van werktuigen VI 92; Over brandstoffen VIII 126; Wat is de oorzaak dat gegalvaniseerd- of verzinkt plaatijzer broos is? IX 142; Het harden weeksoldeeren X 157; Fabricceeren van spiraalboren XI 173; Het drijven van metalen XII 189.
- Militaire hoefsmeden in Frankrijk. X 155.
- Naamlijst militaire hoefsmeden (aanvulling). V 74.

*†Noodbeslag van Horsen. VI 86.

*†Noodschroef voor gladheid. XI 167.

*†Oorlogsmarsch. Over een —. IX 131.

*Opleiding der hoefsmeden in Nederland. V 70.

*†Oudste hoefsmeden De drie — van het leger. III 37.

Persoverzicht. I 12: †Hoefsmidschool in Hannover; II 27: IJzer in China; Rapport over een ongeval in een smederij in Duitschland; Hoefsmidschool te Dresden; Ontstaan van hoornverandering bij rotstraal; Waarschuwing acetyleengastoe- stellen; Aluminium-hoefbeslag b/d. Russ. cavalerie; III 46: De ritsvorm; Alumi- nium; IV 58: Bescherming Nat. Nijver- heid; Veranderingen aan de pezen, pees- scheden en banden b/d. steltvoet van het paard; Over hoeven; V 75: Handels- berichten; VI 89: Zweedsche ijzermarkt; Gevallen van chronische kreupelheid bij ossen; Hoefvernageling; IX 139: Opl. voor hoefsmeden in Nederland; Wereld- productie van ijzer; Hoefsmidschool te Brussel X 156: Over het straalkussen; Het hoefsmidsvak in Egypte; Nieuw soort schroefsleutel; XI 171: Examen meester en gezel; ontstaan van volhoef door verkeerd beslag; Over het straalkussen; Hoefkanker en egelvoet b/h. paard; XII 189: Lichte ijzers; Winterbeslag.

*Puntstelsels V 68.

*Programma wedstrijd in hoefbeslag te Hoorn V 74.

's **R**ijks Veeartsenijschool. Toelatings- examen v. d. cursus van onderwijzers in hoefbeslag —. II 19; XII 186.

Rijksverzekeringsbank. IV 58.

*†S Schroef voor gladheid. XI 167.

†Slachtpaarden. III 45.

*Slijting v. h. ijzer aan het buitentoonge- deelte. IX 136.

Smedenvereniging afd. Purmerend. I 12;

*†Smederij Th. J. Ruijsbroek. I 6.

*†Smidsbedrijf in de hoofdstad. XI. 163.

*†Snelverbandijzer. VI 86; *†XI 166.

*Straalbeenskreupelheid. II 23.

Subsidie hoefsmeden in Drenthe. VI 88, XI 170.

Tegengaan van leggers. III 43.

Tentoonstelling v. ijzerindustrie te Buda- pest 1911. X 114.

*Tentoonstelling te Utrecht. VI 87.

*Toelatingsexamen v. d. cursus aan 's R. V. S. II 19.

*Trekpaardenbeslag. II 25.

*Vaktentoonstelling te Groningen; VII 102; *VIII 118.

Ver. t. veredeling v. h. ambacht. II 27.

*†Vrouwelijke smid. Een —. XI 51.

*W edstrijd in hoefbeslag te Hoorn. V 74, IX 137, X 154.

Wereldproductie van ijzer. IX 140.

Winterbeslag b. h. Leger. XI 170.

*Z eldzaam geval v. hoefbevangenschap. III 41.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

1909—1910. — Mijn bezoek aan Wijk bij Duurstede. — Huldeblijk aan den heer Lieftinck. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

1909—1910

Het jaar 1909 heeft voor het hoefsmidsvak en de hoefsmidantover het geheel een bevredigend verloop gehad. De vooruitgang is, nog wel niet van dien aard, dat aan billijke eischen is voldaan, doch elke wijziging in de goede richting dient dankbaar te worden aanvaard en erkend, terwijl betreurenswaardige beslissingen door ons niet zijn opgemerkt.

Het voornaamste lichtpunt is het gevallen besluit om aan de Hoefsmederij van 's Rijks Veeartsenijschool de gelegenheid te openen voor de opleiding van a.s. onderwijzers in practisch hoefbeslag. Dit besluit kan de gezonde kern worden voor een deugdelijke blijvende verbetering. Het had reeds jaren geleden genomen moeten worden, doch nu het eindelijk te voorschijn is getreden moet de geboorte worden toegejuicht en is alle hoop gevestigd op een uitstekende uitvoering. Het is mogelijk dat deze nieuwe instelling mettertijd niet bevorderlijk is voor het succes der Inrichting voor hoefbeslag te Groningen en evenmin voor de plaatsing van burgerleerlingen aan de Hoefsmidsschool te Amersfoort, of voor de ontwikkeling der Hoefsmidsschool vanwege de Geld. Over. Mij. v. Landbouw te Tiel, doch al mocht zulks mettertijd inderdaad zelfs het geval worden, het algemeen belang van het hoefsmidsvak kan door de instelling te Utrecht het best worden gediend en, evenals overal elders, ten slotte moet het betere de plaats innemen van het goede. De eerste cursus zal 1 Febr. a.s. beginnen, het aantal aangiften is betrekkelijk groot en de toelating beperkt. Moge de keuze der uitverkorenen doeltreffend zijn en na afloop van den cursus geen diploma worden afgegeven dan uitsluitend aan hen, die blijken hebben gegeven van beslist voldoende bekwaamheid, niet alleen ten opzichte van de kennis, maar ook met betrekking tot de vaardigheid om het geleerde aan anderen mede te deelen. Er dient niet uit het oog verloren te worden, dat de bestemming dezer gediplomeerden is: zelf op te treden als onderwijzer in practisch hoefbeslag, terwijl er onzes inziens van meet af aan stelselmatig bij het onderwijs rekening moet worden gehouden met het gevaar, dat een hoefsmid heel gemakkelijk wordt verleid om bij hoefziekten als dokter op te treden en deze vorm van „dokteren” niet in het belang der paarden geacht kan worden, noch in dat der gewenschte verhouding tusschen vee-artsen en hoefsmiden.

Aan de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen, waar gewoonlijk 5 leerlingen worden toegelaten, zijn gedurende 1909 13, waarvan 12 na 5 maand en 1 na wat langeren tijd, het getuigschrift hebben verworven met goeden uitslag een cursus aan genoemde Inrichting te hebben medegemaakt. — Aan de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort, waar thans door uitbreiding der school, gedeeltelijk op kosten van het Ministerie van Landbouw tot stand

gebracht, zijn thans 6 plaatsen voor burgerleerlingen (cursus v. 6 md.). In Maart 1909 zijn 10 miliciens en 6 burgers aan het einde van den cursus geslaagd en in September 6 miliciens en 6 burgers, terwijl de nieuwe cursus in October is begonnen met 12 militaire en 6 burgerleerlingen. Aan de Hoefsmidsschool te Tiel werd in Juli aan 4 leerlingen het examen afgenomen, waarbij 3 zijn geslaagd. De Groningsche Inrichting is vrij van subsidie, de school te Tiel wordt van Rijkswegen gesteund met f 1000, terwijl voor het onderwijs aan de burgerleerlingen te Amersfoort, zoo we juist zijn ingelicht, vanwege het Ministerie van Landbouw f 300 wordt betaald.

In 5 provinciën werden cursussen gehouden nl. in Friesland, N.-Holland, Z.-Holland, Utrecht en N.-Brabant. Bijna alle cursussen zijn tegenwoordig zoodanig ingericht, dat de duur een 2-jaarlijksche is en bij den overgang naar het tweede jaar bewijzen van voldoende bekwaamheid moeten worden afgelegd. Nieuwe maatregelen, al zijn het ook verbeteringen, geven veelal bij sommigen aanleiding tot verzet; zoo heeft Friesland sterk aangedrongen op het behoud van eenjarige cursussen, waarin de Rijksregering gedeeltelijk heeft toegestemd. Zijn wij wel ingelicht, dan zou het oorspronkelijk verzet thans niet meer bestaan en ook in Friesland thans een 2-jaarlijksche cursus meer voldoening schenken dan een 1-jarige. Het is te hopen dat zulks dan eventueel ook ridderlijk wordt te kennen gegeven en in den vervolge uitsluitend voor 2-jaarlijksche cursussen Rijkssubsidie aangevraagd. Aan den cursus te Heerenveen hebben 13 leerlingen met goeden uitslag deelgenomen, terwijl te Dokkum 10 leerlingen tot het 2e gedeelte werden toegelaten.

In N.-Holland wordt sedert jaren een cursus gehouden te Haarlem. Gedurende 1909 zijn in begin April 9 leerlingen in het bezit gesteld van een verklaring met goed gevolg aldaar een cursus in hoefbeslag te hebben gevolgd. — Op aandrang van den Smedenbond „Holl. Noorderkwartier” zijn met behulp van Rijkssubsidie ook cursussen gehouden te Hoorn en te Schagen, waarbij resp. 16 en 8 leerlingen zijn geslaagd.

Wat Zuid-Holland betreft, staat de cursus in 's Gravenhage geregeld op het programma. Aan het einde der lessen in April j.l. hebben 12 leerlingen voldoende bewijzen van bekwaamheid afgelegd, terwijl in Nov. j.l. een cursus is begonnen, waarvoor 11 leerlingen werden toegelaten.

Zoowel in Utrecht als in N.-Brabant ('s Bosch) is in het najaar van 1908 een 2-jaarlijksche cursus begonnen, waarbij te Utrecht einde Maart 8 leerlingen tot het 2e gedeelte zijn toegelaten en te 's Bosch in April 17.

De provinciën Groningen, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Limburg en Zeeland hebben, voor zoover ons bekend, gedurende 1909 geen cursussen in hoefbeslag gehouden. In Groningen laat men alles aan het particulier initiatief over. Heel vaak wordt gezegd, dat steun van Overheidswege het meest nuttig werkt, daar waar het particulier initiatief reeds tot aanpakken heeft geleid en bewijzen geleverd een nuttigen invloed te kunnen uitoefenen. Het is ons bekend dat de eigenaars der Inrichting voor hoefbeslag te Groningen nooit geldelijken steun hebben gevraagd en deze ook thans niet verlangen, maar toch ware het ter ondersteuning van de weinig bemiddelde hoefsmidsleerlingen wenschelijk geweest aan dezen bij gunstigen uitslag een vergoeding voor gemaakte onkosten toe te kennen en in de tweede plaats

om door het instellen van een examen-commissie de bekwaamheden en tekortkomingen der oud-leerlingen dezer Inrichting te toetsen. De eigenaren kunnen zulks niet vragen, wanneer zij den schijn van uitsluitend zich zelf te willen bevoordeelen wenschen te ontloopen. In „De Hoefsmid” is er echter wel eens eerder de aandacht op gevestigd, terwijl het voorstel zou moeten komen, hetzij van de Prov. Ver. t. bev. d. paardenfokkerij in Groningen, hetzij van de Groningsche Maatschappijen van Landbouw, of van die uit de 3 Noordelijke provinciën gemeenschappelijk, hetzij van de Rijksregering. Ieder jaar is er een post van f 3500 op de begroting (misschien dit jaar wel iets meer) en deze Staatssubsidie stroomt vrijwel geregeld ieder jaar naar dezelfde provincies. Nu zijn wij er volstrekt geen voorstander van dat de Staatssubsidie pond-ponds-gewijze over de 11 provinciën verdeeld dient te worden, integendeel — zij dient daar te worden aangewend, waar zij het meeste nut kan doen en het meest noodig is, doch wij zijn er evenmin voorstander van dat aan klagers en vragers het beschikbare wordt verstrekt, al is uit een oogpunt van algemeen belang een andere besteding beter. De Overheid dient in de eerste plaats de leiding te hebben en pas in de 2e plaats geleid te worden; anders ontbreekt het haar zelf aan voldoende initiatief, dat van particulieren terecht wordt geëischt.

Drenthe heeft ter bevordering van het verkrijgen van meer degelijk opgeleide hoefsmiden in 1909 een staatssubsidie verworven van f 300 en deze besteed voor het verstrekken van een toelage aan leerlingen, die een cursus in hoefbeslag wenschen te volgen aan de Hoefsmidsschool te Amersfoort of aan de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. Er blijkt hiervoor ruimschoots ambitie te bestaan, zoodat voor het vervullen dier leerling-plaatsen voldoende aanbiedingen inkomen. Aan de Inrichting voor hoefbeslag te Groningen zijn niet alleen alle leerling-plaatsen voor 1910, maar ook reeds die voor 1911 besproken door leerlingen van minstens 20 jaar en met behoorlijke voorbereiding voor het hoefsmidsvak, waardoor het vooraf verlenen van een toelage bovenbedoeld nog al eens bezwaren oplevert, doch met het oog op de Hoefsmidsschool te Amersfoort gaat het beter. Feitelijk zou het 't beste zijn als het jaar te voren sollicitanten werden opgeroepen van in Drenthe woonachtige hoefsmidsleerlingen en hiervan de vier beste werden uitgezocht. De staatsbegroting wordt echter in den regel zoo laat goedgekeurd, dat zulks in de toepassing gewoonlijk bezwaren zou opleveren, doch indien het Genootschap tot bevordering van den Landbouw in Drenthe of Het Drentsch Paardenstamboek de geringe risico dier post van f 300, die toch zoo goed als zeker van het Rijk wordt terugontvangen, zou willen dragen, dan ware genoemd bezwaar grootendeels of geheel te ondervangen.

Overijssel en Limburg hielden geen cursussen, doch thans is te Enschedé een cursus aangevangen.

Zeeland heeft het geprobeerd in vroegere jaren met een rondgaand onderwijzer in practisch hoefbeslag, terwijl in onderscheidene districten door de provinciale vee-artsen lessen in theoretische hoefkunde werden gegeven. Deze provincie is onzes inziens het meest aangewezen om moeite te doen voor het verkrijgen van een jong, bekwaam vee-arts, die geen practijk zou mogen uitoefenen doch zich uitsluitend moeten toeleggen op paardenkennis en paardenfok-

kerij in uitgebreiden zin, benevens in hoefkunde. De vee-artsen zijn voor dat theoretische onderricht ongetwijfeld de meest aangewezen personen, maar daarom is nog niet ieder veearts daarvoor bijzonder geschikt te achten. De leeraar in het theoretische gedeelte behoeft wel niet zelf in staat te zijn ijzers te maken en het beslaan te kunnen verrichten, doch wel goed vertrouwd te zijn met de practijk van het hoefbeslag, wat de beoordeeling en de ervaring der toepassing aangaat.

De wedstrijden voor hoefsmeden hebben zich bepaald tot die in Deventer en in Dokkum. De laatste is van minder beteekenis geweest. Van den eerstgenoemden is in „De Hoefsmid” een eenigszins uitvoerig overzicht gegeven; hij werd gehouden tijdens de groote landbouwtentoonstelling te Deventer. De deelneming, de regeling en het verkregen resultaat waren in alle opzichten bevredigend.

* *

Ten slotte wenschen wij nog even in herinnering te brengen de positieve verbetering der militaire hoefsmeden, waarvoor in deze afl. op een andere plaats een blijk van dankbaarheid is gegeven, terwijl de 25-jar. ambtsvervulling van den heer W. A. H. v. Horses, als smid en onderwijzer in practisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool, gedurende 1909 door de benoeming tot ridder in de Orde van Oranje Nassau met erkentelijkheid is herdacht.

Red.

Nadruk verboden.

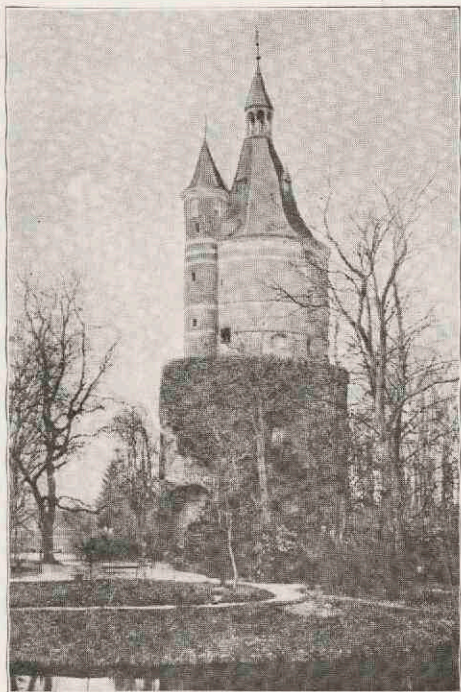
MIJN BEZOEK AAN WIJK BIJ DUURSTEDE.

Per stoomtram bij helder weêr naar Wijk b/D. is een heerlijk uitstapje; het is een schoone streek, die men doorgaat; het gezicht op W., waarvan men reeds in de verte den statigen toren der oude kerk en de spits van den burcht „Duurstede” waarneemt, verscholen achter bosschen, is niet minder schoon. De tram sjokt het oude stadje binnen, voorafgegaan door een man die in de hand een stokje heeft, waaraan een rood lapje, terwijl de bel voortdurend de aankomst verkondigt tot aan de groote markt, waar men wordt verzocht uit te stappen.

Het plaatsje zelf valt niet mede, maar is heerlijk gelegen aan den Krommen Rijn en aan de Lek, met prachtige vergezichten over de streken aan de overzijde der rivier; toch maakt het indruk op ieder, die het voor het eerst betreedt; de enkele gebouwen uit vroegere eeuwen, de reeds genoemde groote kerk met haar zwaren antieken toren, een eerwaardig gasthuis, en grenzende aan de plaats der ruïnes van den vroegeren burcht, waaraan het stadje zijn naam en grootsch verleden dankt, brengen ons in herinnering, dat men zich op historischen grond bevindt, want hier speelde in lang vervlogen tijden, in de geschiedenis van 't Sticht, menige gewichtige rol af. Teekenen we daarvan een en ander aan; 't kan ons van pas komen in ons verhaal.

De geschiedenis noemt den burcht eene stichting der Romeinen, en toen

deze waren vertrokken in het jaar 697 streeden de Franken en Friezen om

De gerestaureerde toren der ruïne van den burcht te Wijk b/D.

het bezit dezer sterkte. In de 9e eeuw vertoefde Keizer Karel de Groote er nu en dan voor de jacht; later waren de Bisschoppen, Vorsten van 't Sticht, op den burcht gevestigd, en van dezen tijd vooral dateert de vermaardheid er van. David en Philip van Bourgondië hielden daar groote hofhouding.

Stappen we evenwel van deze geschiedkundige verhalen af, ons eigenlijke doel van dit bezoek was een ander; mij was namelijk medegedeeld dat een bezoek aan eene antiquiteit van een geheel anderen aard, en wel de smederij van den heer Th. J. Ruijsbroek in de Rijnstraat aldaar, de moeite loonde, en de vriendelijke eigenaar had mijn verzoek gaarne ingewilligd. Ik meen den lezers van „De Hoefsmid” een beschrijving van dit juweeltje van oudheid niet te mogen onthouden.

Bijgevoegde photo geeft een kijk op het inwendige er van, waar de zoon van den eigenaar, thans deelnemer aan den cursus voor hoefbeslag te Utrecht, aan het vuur, en de knecht aan het aambeeld, hun werkzaamheden verrichten. De oudheid dezer smidswerkplaats is niet bekend; wel weet men zeker dat in 1680 zekere Ruijsbroek daarin gevestigd was, en dat sedert dien tijd aldaar door deze familie het smidsvak wordt uitgeoefend.

De geheele constructie der werkplaats draagt dan ook den stempel der oudheid; aan den zolder b.v. ziet men zware ruw bewerkte balken, welke weer betimmerd zijn met kleinere dwars-verlopende balken. Het venster bestaat uit 48 ruitjes, kunstig in elkaar gezet; de smidshaard, gebouwd uit groote roode steenen en op ouderwetsche wijze bewerkt; ook de zeer groote blaasbalg, met antieke taatsen voorzien, heeft een echt oud aanzien. In de muren, opgetrokken uit groote ruwe steenen, vindt men gaten en nissen; voorts is aanwezig een travaille, bestaande uit zware ruw bewerkte balken; één dezer is geheel voorzien van oude munten, daaraan vastgeklonken. Een veegmes, niet antiek, aan een der balken bevestigd, deed me de opmerking maken, dat dit instrument nu wel naar den muur mocht worden verwezen, waarop de knecht vertelde: „dat gebruik ik wel eens, als de baas den rug heeft gedraaid, ik kan daar zoo heerlijk mede snijden.” Nu, dat wil ik wel aannemen; dit bracht me te binnen het gezegde van zeker

warm voorstander van hoefbeslag-onderwijs, eenige jaren geleden: „'t is hoog tijd dat de hoefsmid onderricht krijgt in z'n vak; dat gepeuter met

Een kijkje in het inwendige der smederij.

dat aardappelenmesje (de renet) is niet om aan te zien; vroeger met het oude veegmes werd wat handiger gewerkt; daar kon je japen meê geven." Ook dit is wel aan te nemen, doch ter zake.

De inrichting dezer smederij geeft den indruk van zeer oud te zijn; is het dan wonder, dat ik aan dien ouden burcht Duurstede dacht, en tusschen beide eenig verband meende te zien. Bestond wellicht deze oude smidsinrichting reeds vroeger? En in wiens handen? Waren het ook voorouders van R., die daar voor 1680 hun vak uitoefenden? Want de naam Ruijsbroek is van zeer ouden datum, en smeden en hoefsmeden zullen bij de ridderchap van den ouden burcht stellig niet hebben ontbroken; de sterkte vereischte toch aanhoudende zorg van onderhoud, de paarden moesten van hoefijzers worden voorzien, wapens en ander oorlogsmateriaal worden vervaardigd en hersteld. Zeer waarschijnlijk werden genoemde werkzaamheden reeds in de daaraan voorafgaande eeuwen hier verricht, en zou men mogen aannemen, dat de ouderdom van dit gebouw al zeer hoog moet opklimmen. Ook de omgeving en het huis dragen datzelfde kenmerk van oudheid. Van de eene kamer in de andere is het trapje op en trapje af; een dezer kamers, de kelderkamer geheeten, ligt boven een kluis-kelder; de keuken is zeer oud, ook daar is de zoldering gemaakt van zware en lichtere balken; de gele muren zijn onder van oude tegeltjes voorzien. Op de deel ziet men buitengewoon zware balken, en opvallend zijn de ruw bewerkte muren aldaar; men vindt daar nog een ouden schoorsteen met haardstede uit ouden tijd.

Op de achterplaats, waar het oude gebouw sterk in het oog springt, is een muur om een mestvaalt, waarin een zandsteen is ingemetseld, met figuren uitgehouwen, voorstellende krijgslieden in oude kleedij, die in vroolijke stemming, arm in arm een dans schijnen uit te voeren.

Ik wil hier nog bijvoegen, ik hoop met toestemming der familie, dat en kamers en keuken ruim voorzien zijn van antieke zaken, als kasten, tafels, spiegels, schotels, borden, vazen, die den smaak der bewoners doen kennen voor alles wat antiek is.

Men ziet, dat men bij dezen vakman niet in een gewone omgeving is; een stuk van lang vervlogen tijd wordt hier in eere gehouden.

Moubis.

HULDEBLIJK AAN DEN HEER LIEFTINCK.

Op Zondag den 19 December werd door een commissie, bestaande uit de drie oudste militaire hoefsmeden, een huldeblijk aangeboden aan den Edelgrootachtbaren heer F. Lieftinck te Haarlem, Lid der Staten-Generaal en Afgevaardigde van het kiesdistrict Zutphen.

De commissie bestond uit den Opperwachtmeester-Hoefsmid Larmené van de Hoefsmidschool uit Amersfoort, den Brigadier-Hoefsmid der Koninklijke Marechaussée Harmsen uit Maastricht en den Wachtmeester-Hoefsmid van het 2e Regiment Veld-Artillerie Meeuwssen uit den Haag.

Zij kwamen namens hunne kameraden, de militaire hoefsmeden van het Nederlandsche Leger, aan hunnen beschermer en woordvoerder in de Tweede Kamer der Staten-Generaal een blijk van hulde aanbieden, voor hetgeen de heer Lieftinck voor de verbetering van hunne positie heeft gedaan.

Zooals de lezers van ons tijdschrift weten, hebben de militaire hoefsmeden vrije woning en na een bepaald aantal dienstjaren den rang van Wachtmeester verkregen, met de daaraan verbonden voordeelen bij latere pensioeneering. Dit heeft aan de beoefenaren van het hoefsmidvak nieuwen lust en ijver gegeven in hun wel is waar nederigen maar toch voor het leger van zoo veel belang zijnden werkring.

Zij gevoelden daardoor allen den drang om aan den hoofdbewerker dezer verbeteringen een teeken van sympathie en hulde aan te bieden, dat naar onze meening zeer geslaagd mag heeten. Het bestaat uit een lijst om een oud familiewapen van het geslacht Lieftinck met een daaraan gehechte plaquette, welke wij hier in beeld weergeven. Het is een lauwerkrans door linten omstrengeld en voorzien van een opdracht, omgevende de attributen van het hoefsmidvak, namelijk een hoefijzer kunstig samengevoegd met een hoefhamer, nijptang, nietenkapper en renet.

Het geheel is zeer artistiek uitgevoerd in de kunstateliers van den heer Gustaaf van Kalcken, tegenover het bisschoppelijk Museum te Haarlem.

De kunstenaar heeft met zeer veel zorg alles in koper gedreven en daarna verguld; hem komt daarvoor alle eer toe.

Alle werktuigen zijn zeer natuurgetrouw weergegeven, jammer alleen is het uit een vakoogpunt dat de takken van het hoefijzer uitwassen vertoonen,

die misschien uit een artistiek oogpunt goed doen, maar uit een technisch

oogpunt beter waren weggelaten.

Zijn Hoogedelachtbare was zeer met dit blijk van waardeering ingenomen en verzocht de Commissie, die tevens voor een bouquet voor Mevrouw Lieftinck had zorg gedragen, zijn hartelijken dank aan alle militaire hoefsmeden te willen overbrengen.

Wij wenschen ook onzen dank te brengen aan hen die deze commissie door hunne vrijwillige bijdragen in staat stelden dit souvenir aan te bieden aan een man, die steeds getoond heeft, ook als Bestuurslid der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, een warm hart te bezitten voor de beoefenaren van het hoefsmidsvak.

Eere, wien eere toekomt!

* *
* *

INGEZONDEN STUKKEN.

Mijnheer de Redacteur!

Naar aanleiding van het artikel in de November-aflevering over abnormale standen, en in hoofdzaak den toontreder-stand, ben ik zoo vrij ook mijn onderzinking op dit gebied kenbaar te maken.*

Mijns inziens moet in de eerste plaats de fokker zorg dragen voor goede verpleging en in de tweede plaats de hoefsmid, en deze moet vooral de fokkers er attent op maken dat hoe jonger de dieren zijn, hoe beter resultaten men verkrijgt. Het groote meerendeel mijner klanten heb ik zoo ver gekregen, door er steeds op te wijzen dat, zoodra men een abnormalen stand bij het jonge veulen ontdekt, men met het veulen bij mij komt of vraagt of ik eens wil komen zien. Ik heb bij velen goede resultaten gehad, zoo dat de jonge dieren werkelijk een goeden stand verkregen.

Zoodra een veulenhoef er bekwaam voor is, leg ik een ijzertje onder dat aan den buitenkant dik en zoolang als mogelijk is en aan den binnenkant zoo dun en kort als mogelijk blijkt. Dan krijgt men natuurlijk een tegenovergestelden stand, wat met besnijden alleen niet altijd gaat. Bij 't loopen zonder ijzers, op harden weidegrond, slijt steeds de buitenkant het sterkste, waardoor mijns inziens spoedig vergroeiing van het gewricht kan plaats hebben en men dan later met vorenomschreven behandeling geen of zeer weinig resultaat verkrijgt.

* *

Naar aanleiding van het stuk van den heer Laméris over het Deensche normaalbeslag, dat het hier te lande zijn nut kon hebben, zoo moet ik ook zeggen dat vele smeden met mij al lang de achterijzers gemaakt hebben met een smalleren binnentak. Dit heeft een tweeledig doel, ten eerste gelijkmatiger afslijting en ten tweede gemakkelijker richten, met het oog op strijken, waarop men bij achtervoeten toch steeds moet letten, al is een paard niet „strijkachtig”.

Heerjansdam.

Zuiderent.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken is op 31 Dec., na een verblijf van 5 maanden aan de Inrichting, de leerling B. Voslamber van Hellum gem. Slochteren. Voslamber ontving een goed getuigschrift. — Op 3 Januari is een cursus begonnen door Jac. Smit van Oldenzijl.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen: N. Steenhuis van Noordbroek, P. Werkman van Middelstum, T. de Roos van Termunten en J. Perdok van Zuidbroek.

Er komen geregeld vele aanvragen in om geplaatst te kunnen worden. Alle leerlingplaatsen zijn over 1910 en 1911 dan ook al verzeigd, zoodat met het doen van aangifte thans wel eenig geduld kan worden geoefend.

— **Ter herinnering!** Zooals in de vorige aflevering van „De Hoefsmid” is medegedeeld, zal 1 Februari a.s. aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht de eerste cursus aanvragen voor opleiding tot onderwijzer in practisch hoefbeslag van Rijkswege. Met het oog op de aangifte zij hier nogmaals overgenomen art. 4 van het Reglement, luidende als volgt:

„Om *toegelaten te worden* wende men zich vóór 28 Januari met *eigenhandig geschreven brief* tot den Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van *geboorte-acte, diploma's* (als van ambachtschool, hoef-

*) Wij houden ons voor medewerking te dezen opzichte bij alle lezers, die over voldoende ervaring kunnen beschikken, steeds aanbevolen. Red.

smidschool of hoefbeslagcursus), *het bewijs van met vrucht afloopen der lagere school en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.*"

(Naar ons werd medegedeeld zijn er tot nu toe reeds 14 sollicitanten. Laat echter niemand, die zich tot het geven van onderwijs aangetrokken gevoelt en op een cursus werkelijk ten opzichte van de overigen heeft uitgemunt, zich laten weerhouden om mede te dingen, te meer niet wanneer hij ook overigens voldoende onderwijs in de Nederlandsche taal en eenig onderricht in wiskunde en teekenen heeft gehad. Red.)

— **Examen te Tiel.** De cursus voor hoefbeslag aan de Hoefsmidsschool, aangevangen 1 Juli 1909, eindigde 31 Dec. j.l. Den 7en Jan. d. a. v. werd door de 2 deelnemers, in tegenwoordigheid der Commissie voor het hoefbeslag van de Geld. Overijs. M. v. L., het examen met gunstig gevolg afgelegd, zoodat

J. G. Wormmeester te Terborg en J. V. M. van Malsen te Zaltbommel tot het verkrijgen van het diploma van hoefsmid konden worden voorgedragen.

De hun opgelegde taak bij dit examen bestond voor elk in het beslaan van 2 voorhoeven, het maken van een balkijzer voor plathoef, en de theorie van het hoefbeslag. M.

— **Hoorn.** Vanwege de afd. Hoorn van den Smedenbond zal weder even als vorige jaren een cursus in hoefbeslag gehouden worden; de subsidie van Rijkswegen is reeds toegezegd. De leiding is opgedragen aan de heeren F. M. de Leur, Rijksveearts te Hoorn voor het theoretische gedeelte en aan den gedipl. hoefsmid H. Kruyt te Beemster voor het praktische gedeelte. De aanvang van dezen cursus zal nader worden bekend gemaakt. (Het Bestuur wacht nog op den steun van de Provincie en van de Mij. v. Landbouw in hare afdeling). K.

— **Smedenvereniging afd. Purmerend.** De smedenvereniging, afd. Purmerend heeft stappen gedaan voor hare leden, patroons en gezellen, evenals te Schagen, een vakteekencursus op te richten. Tot dat doel zijn de Voorzitter en de Secretaris van genoemde afdeling, alsmede de heer Oldendorp van Buiksloot, seer. v/d. Algemeenen Bond, bij den Minister op audiëntie geweest. Aangezien de behoefte aan voormelden cursus allerwege wordt gevoeld, zal het tot stand komen ervan wel zoo goed als zeker zijn, meldt men ons.

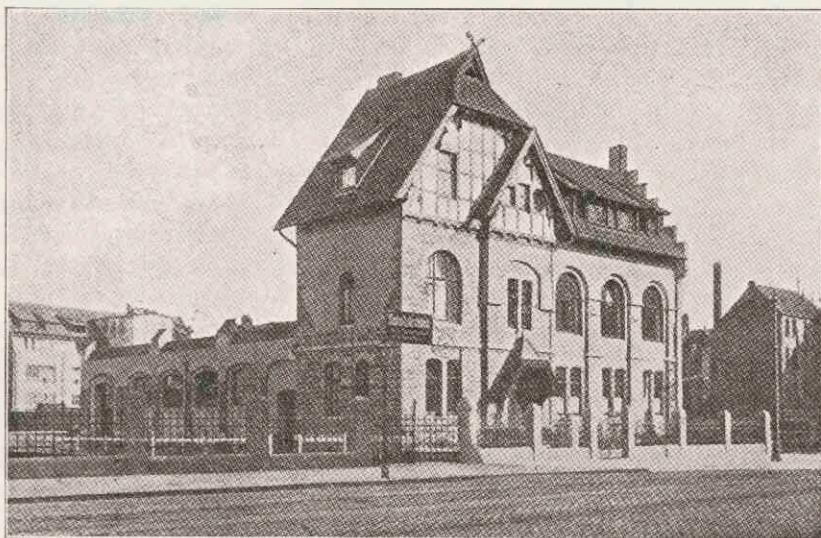
— **Kunstdruk.** Met het oog op de in deze afl. voorkomende afbeeldingen is dit no. op kunstdruk-papier verschenen, hetgeen door de hoogere kosten tot de hooge uitzonderingen moet blijven behooren tenzij bijv. . . . ieder abonné een collega tot het nemen van een abonnement kon overhalen. Dan kon het regel worden!

P E R S O V E R Z I C H T.

Duitschland.

— De *nieuwe hoefsmidschool te Hannover* is 27 Maart 1908 feestelijk geopend in tegenwoordigheid van onderscheidene autoriteiten en het Bestuur der Landbouwkamer. De inrichting is gebouwd in overleg met den vroegeren directeur Geisz, die wegens ziekte helaas verplicht was 1 Mrt '09 zijn ontslag te nemen. De directie der school is thans opgedragen aan den oud-paardenarts Scheibner.

Het nieuwe gebouw, dat door de Hannoversche Landbouwkamer met opoffering van 125000 Mark tot stand is gebracht, is een tastbaar bewijs voor de beteekenis, die de landbouw in de bevordering van het hoefbeslag en in een doeltreffende opleiding der smeden meent te mogen zien.

De nieuwe hoefsmidschool te Hannover.

Wat het voorgebouw aangaat, is beneden de kamer van den directeur, het leslokaal, met de verzameling leermiddelen, alsmede een kleed-, tevens ontbijt- en verblijfkamer der leerlingen. De eigenlijke smederij sluit direct bij het hoofdgebouw aan en is er door 2 deuren mede verbonden, waarvan de eene toegang geeft tot de smidse en de andere tot de beslagplaats.

De vloer in de smederij bestaat uit cement-beton; er zijn 2 noodstallen, waarvan de eene een houten en de andere een asfaltvloer heeft. Voor lucht en licht is voldoende gezorgd; er zijn 6 gewone en 18 dakvensters, 4 haarden met dubbele vuren en 8 dubbel cilindervormige blaasbalgen, 8 aambeelden, 8 bankschroeven, boormachine en verdere inventaris.

Deze hoefsmidsschool is reeds gesticht in 1853; tot Oct. 1899 was de hoefsmidsschool met de veeartsenijkundige hoogeschool verbonden, doch sedert laatstgenoemden datum is de hoefsmidsschool in beheer overgegaan bij de Landbouwkamer.

(u. „Der Hufschmied“.)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

ROESTWERING DOOR VERFBEDEKKING.

Hebben wij in een onzer vorige nummers de roestvorming op het ijzer enigszins uitvoerig behandeld, in dit artikel willen wij de middelen bespreken door welke dit euvel te bestrijden is. Wanneer wij altijd in staat waren de ijzeren of stalen voorwerpen met een niet-oxydeerende metaallaag

te bedekken, dan mochten wij dat vrijwel als een oplossing beschouwen. In de meeste gevallen is dit laatste echter vrijwel onmogelijk. Wel gingen men er in den laatsten tijd toe over, voorwerpen, welke veel met vochtige lucht in aanraking kwamen, van gegalvaniseerd ijzer, d. w. z. ijzer langs galvanischen weg met zink bedekt, te vervaardigen, doch dat verhinderde niet dat de verbindingsvoorwerpen als bouten, schroeven, klinknagels enz. hierbij niet roestvrij waren; ook de doorsnee-vlakken bleven onbedekt en werden spoedig aangetast.

Om al deze klippen te omzeilen, bedekte men het gereed zijnde werkstuk met een verflaag, in de meeste gevallen met menie, doch ook dit bleek ten slotte niet dat te zijn hetgeen men er van verwachtte.

Omvangrijke proeven, welke in de laatste jaren door verschillende autoriteiten met verfstoffen zijn genomen, hebben duidelijk aangetoond dat de duurzaamheid der verf in de eerste plaats afhangt van het bindmiddel, het lijnolie-verniss, en dat de verschillende mechanische bijmengsels van metaal-oxyden, zooals lood- en zinkwit of aardverven, slechts van ondergeschikt belang zijn; verder dat het er bij het verven slechts op aankomt, het metaal *volkomen* te bedekken, zoodat geen lucht en water door de verfbedekking kan heendringen, en dat deze bedekking het rekken en krimpen van het metaal kan volgen. Alleen daar, waar in de verflaag kleine open plekjes zijn, kan roest ontstaan; zelfs zeer kleine, voor het oog niet waarneembare gaatjes, zijn reeds voldoende om het roestproces een aanvang te doen nemen.

Zelfs met de beste lijnolieverf kan, om verschillende redenen, het bovengenoemde resultaat niet bereikt worden. Het lijnolie-verniss is niet bestand tegen de met rook en dergelijke zure gassen bezwangerde lucht, vooral in nijverheidsdistricten.

Overigens wordt het verniss verteerd door de voortdurende verbinding met zuurstof, en daar iedere oxydatie gepaard gaat met een verbruik van eigen materiaal, zoo is het dus volkomen juist indien de schilder van een oude lijnolieverf zegt, dat deze *mager* is geworden, zich zelf heeft opgeteerd en afschilfert.

Waar zuren en alkaliën op de verfstoffen kunnen inwerken, zijn alle olie-verven ten eenenmale onbruikbaar.

Een nieuw product, hetwelk in elk opzicht aan alle voorwaarden van een volkomen duurzame en houdbare bedekking, zelfs bij geforceerde scheikundige inwerking, voldoet, en waardoor het materiaal geheel en al wordt bedekt, is de „*Syderosthen-Lubrose*”.

Van een voorwerp met deze verfstof bedekt, kan men met het volste recht zeggen, dat het met een gummilaag is overtrokken of bedekt.

Deze laag is volkomen dicht en laat geen water of lucht door, wordt niet door oxydatie veranderd, heeft een groote elasticiteit en kan daardoor alle vormveranderingen door uitzetten of inkrimpen van het lichaam volgen, zonder te bersten of af te springen.

Uit de bovengenoemde bijzondere eigenschappen der *Syderosthen-Lubrose* volgt de veelzijdige bruikbaarheid; te meer daar ze in elke verlangde kleur gemaakt wordt, kan men gerust zeggen, dat daar, waar een verfbedekking op het metaal noodig is, deze in de eerste plaats in aanmerking komt, zelfs

ook dan wanneer het andere stoffen als hout, cement of beton betreft, hetwelk men tegen de een of andere inwerking wil beschutten.

De Syderosthen-Lubrose-erven zijn uitstekend bestand tegen den invloed van droge warmte als ook van koude temperaturen, ijs, koud en heet water, waterdampen, allerlei zure gassen enz.

In slachthuizen en stallen verdient deze speciaal bereide verf bijzondere aanbeveling. Haar weerstandsvermogen, ook tegen lage temperaturen, maakt ze tot de aangewezen bedekking voor koellokalen, ijzeren koelcellen, voor koelmachines, de spiralen der daarbij gebruikt wordende toestellen enz.

Ten slotte zij nog vermeld dat deze verf, uit den aard harer samenstelling, zeer dun vloeibaar is, en zich gemakkelijk laat uitstrijken. Met één KG zwarte Syderosthen kan 10—12 M² oppervlakte dekkend geverfd worden, terwijl met de gekleurde verfstof, al naar gelang der kleur en het te bewerken oppervlak, 8—12 M² geschilderd kan worden. F. J. M.

Advertentiën.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

HOEFSMID.

Er wordt plaatsing gezocht voor
een jongen van 14 jaar bij een be-
kwaam hoefsmid ter opleiding, met
kost en inwoning.

Aanbieding onder no. 642 WES-
SELINK'S BOEKHANDEL, Dieren.

H.H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**
DICK'S Hoefraspen
en andere gereedschappen

voor
Hoefbeslag.

Gelieve
vooral op het merk:
te letten.

Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: J. J. VAN MEEKREN, Amsterdam, Sarphatistraat 75.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

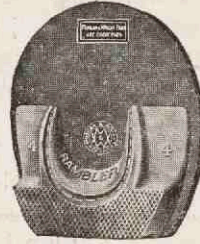
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *slink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

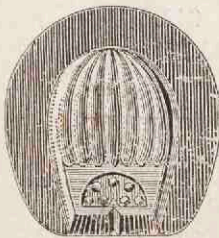
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *slink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4¼ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

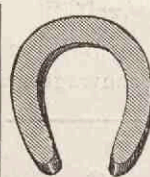

Strijkringen met riempje.

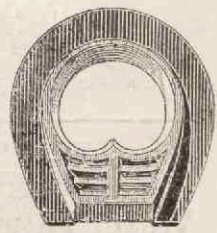
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

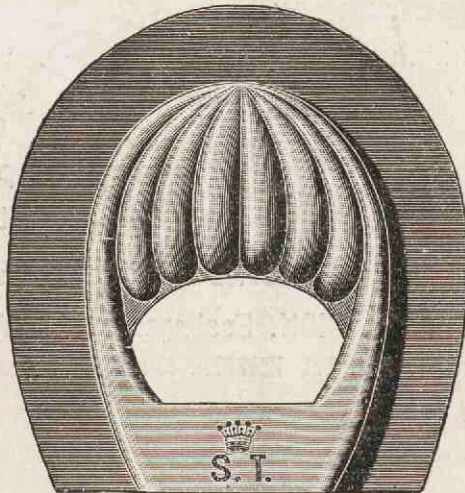
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels in 12 soorten.

Opruimers voor Schroefgaten.

Schroeven en Stiften in alle modellen, tijdige bestelling gewenscht.

Tonwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

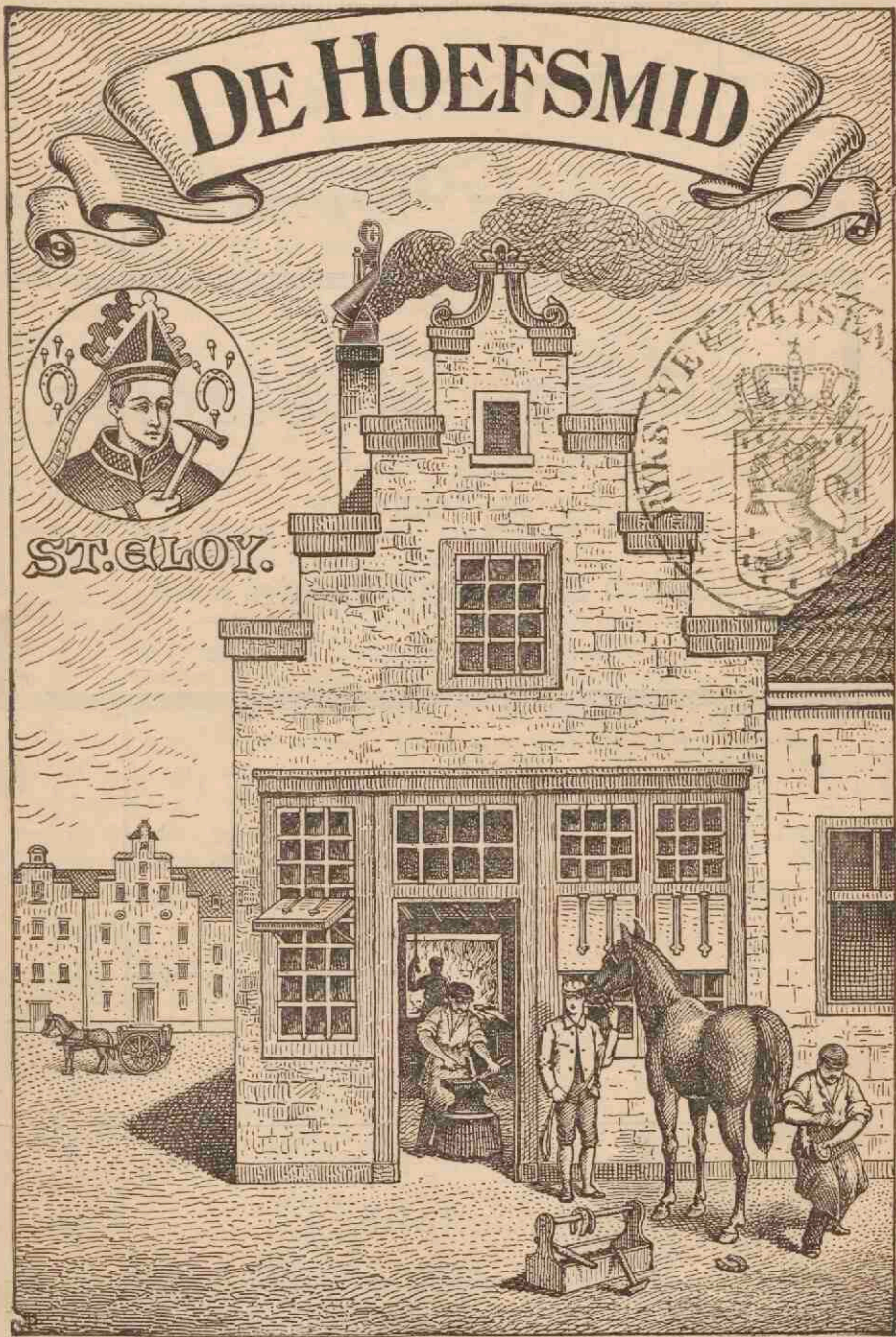
Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk S T met kroon.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Toelatingsexamen voor den cursus tot opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag aan 's Rijks-Veeartsenijschool te Utrecht. — Over de straalbeenskreupelheid. — Het beslag van zware trekpaarden. — Het hoefbeslag gedurende het ridderwezen. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

TOELATINGSEXAMEN VOOR DEN CURSUS TOT OPLEIDING VAN
 ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG AAN
 's RIJKS-VEEARTSENIJSCHOOL TE UTRECHT
 op 4, 5 en 7 Februari 1910.

Voor dezen cursus, waarvan het reglement in het December-nummer van „De Hoefsmid” werd opgenomen, bleek bij de hoefsmeden zeer veel animo te bestaan. Binnen den gestelden termijn, voor 20 Januari, hadden zich 54 smeden aangemeld. Tusschen 20 en 28 Januari kwamen nog 17 aanmeldingen in en daar abusievelijk in „De Hoefsmid” en in andere bladen 28 Januari als sluiting van de termijn voor aangifte was vermeld, werd besloten ook deze 17 nog aan het examen te doen deelnemen, zoodat zich in het geheel 73 aspiranten voor het examen aanmeldden.

Van deze hoefsmeden zijn woonachtig in de provincie Groningen 3, Friesland 5, Drenthe 1, Overijssel 3, Gelderland 9, Noord-Brabant 1, Limburg 7, Utrecht 13, Noord-Holland 10, Zuid-Holland 15, Zeeland 6.

Wat de leeftijden betreft waren:

38 candidaten tusschen 20 en 30 jaar, 22 candidaten tusschen 30 en 40 jaar, 11 candidaten tusschen 40 en 50 jaar, 2 candidaten 50 jaar of daarboven.

De hoefsmeden ontvingen hun opleiding als volgt:

- 50 aan cursussen in hoefbeslag,
 - 8 als toeoorders aan 's Rijks Veeartsenijschool,
 - 5 aan de Rij- en Hoefsmidschool te Amersfoort,
 - 1 aan de Inrichting voor hoefbeslag der H.H. Wiersum en Heidema te Groningen,
 - 1 aan de Hoefsmidsschool te Tiel,
- terwijl 8 geen opleiding ontvingen buiten de smederij.

Vier der deelnemers waren in het bezit van een diploma ambachtschool, terwijl ook een viertal middelbaar of meer uitgebreid lager onderwijs genoten hadden.

Het examen was aldus geregeld:

Geëxamineerd werden:	Vrijdag	4 Februari van	9	—	12	16	deelnemers.
	"	4	"	"	1	—	4 16 "
	Zaterdag	5	"	"	9	—	12 16 "
	"	5	"	"	11/2	—	3 8 "
	Maandag	7	"	"	9	—	12 16 "
	"	7	"	"	1	—	4 17 "

De het meest in de nabijheid wonenden werden 's morgens opgeroepen, de verder af wonenden 's namiddags, opdat allen tijdig aanwezig konden zijn en nog denzelfden dag van huis konden gaan. Alle aspiranten hebben aan het examen deelgenomen. Het examen werd afgenomen door onderge-

teekende, als leider van den cursus, en door den heer W. A. H. van Horsen, die het practisch onderricht zal geven.

Elk aspirant kreeg een doode hoof te besnijden en te beslaan. Voor het besnijden van den hoof, voor het pasklaar gemaakte en geheel afgewerkte ijzer en voor den beslagen hoof werden cijfers gegeven. Voor elke rubriek werden toegekend de cijfers van 1—5 (1 = slecht, 2 = onvoldoende, 3 = voldoende, 4 = goed, 5 = zeer goed), zoodat ieder hoogstens $3 \times 5 = 15$ punten kon behalen.

Gelijktijdig werkten telkens 8 smeden, voor wie 8 doode hoeven, 8 vuren en 8 aambeelden beschikbaar waren. Door loting werd aan elken deelnemer de doode hoof, het vuur en het aambeeld aangewezen. Langer dan $1\frac{1}{2}$ uur mocht niet gewerkt worden. De 8 smeden, die nog niet aan de beurt waren, assisteerden de werkende candidaten bij de vervaardiging van het hoefijzer. Was een der smeden met zijn arbeid gereed, dan kon zijn opvolger dadelijk aanvragen. Aldus konden 16 smeden binnen 3 uren hun taak vervullen en was er ruimschoots tijd voor een goede beoordeeling en de toekenning der cijfers.

Voor de keuze der 6 toe te laten hoefsmeden kwamen die smeden in aanmerking, welke het hoogst aantal punten behaalden. Verder werd nota genomen van de genoten opleiding, den leeftijd, de aanbevelingen en de geschiktheid der candidaten.

Besloten werd tot den cursus toe te laten (alphabetisch):

A. A. Blonk te *Woerden* (Z.-H.), oud 24 jaar, en opgeleid aan 's Rijks Veeartsenijschool;

P. Bongaarts te *Maasniel* (L.), oud 32 jaar, en opgeleid aan een cursus in hoofbeslag te Roermond in 1909;

C. J. D. Huchshorn te *Lienden* (G.), 21 jaar, opgeleid aan de hoef-smidsschool te Tiel;

M. G. van der Velde te *Lippenhuizen*, gem. Opsterland (Fr.), 24 jaar, opgeleid aan een cursus in hoofbeslag te Heerenveen;

W. G. J. H. Vogels te *Buggenum* (L.), oud 27 jaar, opgeleid aan den cursus te Roermond;

P. Zegwaard te *Amersfoort* (Utr.), oud 36 jaar, opgeleid aan een cursus in hoofbeslag te Haarlem.

Verder werd nog toegestaan aan:

S. v. Angeren, korporaal-hoefsmid te *Arnhem* (42 j.) en aan J. Blokker, wachtmeester-hoefsmid te *Deventer* (38 j.) om van 1 October af den cursus te volgen en dan aan het eindexamen deel te nemen. De heeren van Angeren en Blokker zijn reeds sedert jaren zeer dikwijls met succes als onderwijzers aan verschillende cursussen werkzaam geweest. Zij volgen slechts het laatste gedeelte van den cursus en zijn dan in de gelegenheid het diploma als onderwijzer te behalen.

De cursus is nu aangevangen Vrijdag 11 Februari 's voormiddags 9 uur.

* *

Laat ik omtrent de keuze der leerlingen iets mededeelen, verder mijn oordeel zeggen over den door de 73 hoefsmeden geleverden arbeid en daaraan eenige opmerkingen vastknoopen.

Vooreerst was de keuze niet moeilijk. Hoewel wij niet bijzonder streng waren in onze beoordeeling vielen er van de 73 kandidaten niet minder dan 45 af, die minder dan 9 punten behaalden en dus onvoldoend werk leverden. Het aantal onvoldoenden was veel grooter dan ik verwacht had; er is door een groot aantal deelnemers slecht en onvoldoende gewerkt. Voor het besnijden kregen er 26 onvoldoende, voor het pas gemaakte ijzer 31 en voor het gereed gemaakte beslag 41, cijfers die veel te hoog zijn, vooral als men daarbij in aanmerking neemt, dat bijna alle deelnemers „gediplomeerde” hoefsmeden waren. Het bleken dus lang niet alle koks te zijn, die lange messen dragen.

Van de 28 smeden, die voldoende cijfers behaalden, verkregen er tien 11 of meer dan 11 punten en uit deze is verder de keuze gedaan. Moge in den loop van dit jaar blijken, dat wij bij deze keuze goed gezien hebben!

Van de smeden, die goed gewerkt hebben en toch nu niet tot de uitverkorenen behooren, zullen wij hopen, dat zij een volgend jaar weer aan het examen voor den volgenden cursus zullen deelnemen. Zeker zullen dan enkelen hunner wel in aanmerking komen.

De velen, die niet voldoende behaalden, bewijzen hoe noodig het ook in ons land is, dat b.v. om de 5 jaren aan de gediplomeerde smeden nog eens herhalingsonderwijs gegeven wordt om het vroeger geleerde weer op te frisschen, opdat een diploma ook werkelijk goeden arbeid waarborgt. Nu is nog eens weer gebleken, dat een groot aantal opgeleide smeden het geleerde weer vergeten, in den ouden sleur vervallen en fouten maken, alsof zij nooit gehoord hebben dat deze afkeuring verdienen. Wel waren er smeden, die goed besloegen, doch weinigen leverden in alle opzichten uitstekend werk, zoodat slechts éénmaal in een der rubrieken een 5 kon worden gegeven.

Welke fouten of dan wel gemaakt werden en waartegen het meest is gezondigd? Om hierop antwoord te geven zal ik de voornaamste overtredingen de revue laten passeeren.

Vooreerst bleken zeer vele smeden te bang te zijn om houwkring en renet te gebruiken. Er blijkt bij de opleiding op cursussen en elders zooveel tegen te veel *besnijden*, zooals dat vroeger met het veegmes zoo gemakkelijk geschiedde, gewaarschuw te zijn, dat de meeste gediplomeerden nu te weinig wegnemen en in het andere uiterste vervallen zijn. Dikwijls werd de wand veel te weinig ingekort, soms bleef deze wel 1 cM. te lang; van zooveel wegnemen, dat de buitenrand van de zool meedraagt, was bij weinigen sprake. Daarbij werden in vele gevallen de verzenen zoo hoog gelaten, dat er groote kans bestaat, dat deze op een harden bodem inknikken. Menigmaal werd ook de eene verzen hooger gelaten dan de andere. Velen waren zoo in de weer om den straal groot te laten, dat zij dezen niet besneden, zelfs als rotstraal bestond, in de diepte holten met stinkend vuil voorkwamen of losse stukken aanwezig waren. Sommigen vergaten zelfs het uitkrabben van de zijdelingsche straalgroeven, ook als daar veel vuil was opgehoopt. Ook de punt van den straal, die zoo lang en groot kan zijn en beletten kan, dat een deel van de doode hoorn der zool uitvalt, en waaronder zich vuil opgehoopt had, liet menigeen angstvallig onaangeroerd. Ik zag hoeven, waarin

men een losse zool geheel had laten zitten en bij menigen besneden hoef kon men er met de houwkling doode stukken hoorn uitwippen. Velen waren bang de steunsels aan te raken. Goed is het, als men deze zool besnijdt, dat zij op het ijzer dragen, doch er is geen reden voor, dat men de voorste helft, die toch niet op het ijzer komt, zoo lang laat, dat zij omkrullen en een deel van de losse, doode hoorn in den steunselhoek vasthouden. Enkelen lieten hun besneden hoeven beoordeelen, terwijl nog half afgebroken deelen aan den wand, of losse, bijhangende deelen aan ballen en verzenen waren blijven zitten.

Anderen weer hadden het euvel om dadelijk met de houwkling aan de verzenen zooveel weg te kappen, dat bij het verder besnijden van den wand onmogelijk de geheele draagrand op het ijzer dragend is te krijgen.

Enkelen zagen niets geen bezwaar in het geheel wegnemen van de steunsels, terwijl het opmerkelijk was hoe sommigen voor de lip een veel te groot stuk hoorn wegkaptten, zoodat de wand naast de lip noodzakelijk over het ijzer zal moeten uitsteken, terwijl anderen weer zoo weinig wegnamen, dat het ijzer bij het passeren niet ver genoeg naar achter kan opschieten.

En nu *de ijzers*, die beoordeeld werden als zij geheel gepast en afgewerkt waren. Ook hier zijn weer veel opmerkingen te maken; gering was het aantal goed gemaakte en goed passende ijzers. De fouten waren velerlei. Vele ijzers waren te kort, sommige te zwaar voor den hoef. Enkele malen kwam het voor, dat de ijzers te lang gemaakt waren, waarom men stukken van de takken moest kappen en daardoor de gaten te ver naar achter kreeg. Bij sommige ijzers was de draagrand niet vlak, aan de verzenen duidelijk naar binnen hellend. Twee ijzers waren zelfs schuivvormig. De rits liet veelal te wenschen over, was dikwijls te ondiep en zoo smal, dat er geen nagelkop in past. Ook waren dikwijls de gaten zoo gestampt, dat zij ten deele buiten de rits kwamen. De plaatsing der gaten was bij vele ijzers onregelmatig, soms te mager, ja in eenzelfde ijzer soms het eene gat te mager, het andere te vet, terwijl ook dikwijls de gaten niet op gelijke afstanden waren aangebracht. Meermalen waren de gaten veel te groot of te veel van de bovenvlakte doorgeslagen. In den toon was de afstand der nagelgaten soms te klein, andermaal te groot en veelal waren zij onregelmatig geplaatst. Zijlippen, soms achter het laatste nagelgat, kwamen veel te veel voor; velen maakten een te zware en te groote lip, terwijl anderen achter de lip op de draagvlakte een verhevenheid hadden. De afhelling ontbrak bij enkele ijzers en was zelden mooi; soms reikte die tot de gaten en bleef er bij andere $\frac{1}{2}$ cM af, terwijl zij veelal slordig en onregelmatig was ingeslagen.

Bij de beoordeeling van *de beslagen hoeven* bleek, dat „lucht leggen” aan de verzenen nog zeer algemeen is, bij velen tengevolge van slecht besnijden, bij anderen met voorbedachten rade. Velen hadden de ijzers te wijd gepast, sommigen al aan de zijgedeelten; zelfs waren menig keer de binnentakken te wijd gepast. Ook kwam te nauw leggen der ijzers wel voor, zoodat men met de rasp een deel van den buitenrand van den wand, vooral aan toon- en zijgedeelte, moest wegnemen. Sommige ijzers droegen niet aan toon- of zijgedeelte, waarvan naar achter schuiven bij het onderslaan meestal de oor-

zaak was. Scheef leggen der ijzers kwam voor, terwijl sommigen een deel van den ijzertak op den straalschenkel lieten drukken. Ja driemaal werd een rechterijzer onder een linkervoet gelegd of omgekeerd en eenmaal een duidelijke voorvoet met een achterijzer beslagen. Meermalen pasten de nagelkoppen niet in de gaten, werd zeer onregelmatig genageld. Aan dichtstoppen der oude gaten werd weinig gedaan. Wel trachtten enkelen het niet overal dragen van den hoof op het ijzer met stopverf te maskeeren.

Deze fouten zou ik nog met andere kunnen vermeederen. Als verzachtende omstandigheden wil ik aanvoeren, dat de smeden werkten in een vreemde smederij, niet met eigen gereedschap, terwijl de meesten nooit doode hoeven hadden beslagen. Het eenigszins onbeholpen staan bij het besnijden toonde dit laatste duidelijk aan.

Gelukkig kan ik ook wijzen op *goed werk* dat geleverd is: zoo is een volvoet uitstekend beslagen met een ijzer met sterke afhelling, — werd onder een brokkelhoef een goed balkijzer gelegd na het aanbrenge van kunsthoorn, — werd bij een hoof, die eenigszins gesleept bleek te hebben een sterke opzet gemaakt en een ijzer met zware lip ondergelegd, en werden sommige normale hoeven netjes besneden en beslagen. Minder aanbevelenswaardig is de „tour de force”, die een der smeden vertoonde, door het hoof-ijzer in één hitte te maken. De snelheid kwam het werk niet ten goede.

Hiermede is het voornaamste betreffende dit examen meegedeeld. Wij hebben ons doel bereikt, de deelnemers aan den cursus uitgezocht.

Ik meende echter goed te doen met het publiceeren mijner op- en aanmerkingen omtrent wat hier door de smeden verricht werd. Zelden toch is men in de gelegenheid smeden uit alle provinciën aan het werk te zien en krijgt men aldus een overzicht van wat hoefsmeden in verschillende deelen van het land praesteeren.

H. M. Kroon.

OVER DE STRAALBEENSKREUPELHEID.

In de 2^e helft der 18^e eeuw werd eene ziekte van den paardenhoef uit Engeland bekend, als de ziekte van het straalbeen, welke later van Duitsche zijde de sleepende voetkatrol-ontsteking werd genoemd. Intusschen werd in het begin der 19^e eeuw de werkelijke kennis betreffende deze ziekte gebracht door Turner en meer andere, hoofdzakelijk ook Engelsche deskundigen. Oorspronkelijk werd zij beschreven als hoefgewrichtskreupelheid, die, bij de betere kennis van den toestand, later werd gescheiden in de voorste of eigenlijke hoefgewrichtskreupelheid, en de achterste hoefgewrichts- of straalbeenskreupelheid. Het eerstgenoemde lijden, meest voorkomende aan het achterbeen als gevolg van eene verstuiking van het hoefgewricht, kunnen we hier laten rusten; het laatstgenoemde lijden, meer direct van belang voor den vakman, zal in ruwe trekken en kort het onderwerp van dit epistel zijn.

Dit lijden komt bijna uitsluitend voor aan de voorbeenen, en wel aan een of aan beide tegelijk; het bestaat in eene ontsteking der peesvlakte van

het straalbeen, gewoonlijk verbonden met een mede ziek zijn van de daarover gelegen buigpees van het hoefbeen, en ontsteking van de daar bestaande peesscheede of slijmbeurs, welke aandoeningen na verloop van tijd zeer verergeren, zoodat en straalbeentje en buigpees zelfs zoodanig in hun bouw kunnen lijden, dat geheele of gedeeltelijke verscheuring kan intreden. Het begin dezer hoefziekte wordt gewoonlijk overzien, of liever wordt niet zoodadelijk herkend, want kreupelheid is niet altijd aanwezig, of wel zij bestaat in zeer geringen graad, of treedt in het begin der beweging op om spoedig te verdwijnen, of omgekeerd is zij eerst gedurende den dienst te zien. Verhoogde temperatuur, gevoeligheid van den hoef of andere verschijnselen of veranderingen worden er nog niet aan gezien. Wie deze kreupelheid reeds eerder zag en behandelde, komt door het herhaald voorkomen van aanstooten, den onzekereren, dikwijls stijven gang, het afwisselende in de beweging, spoedig op de gedachte van het bestaan er van. Later evenwel, wanneer inwendig de gevolgen der ontsteking zijn ingetreden, namelijk verlies van kraakbeen op de glijvlakte van het straalbeentje, wanneer aan dit beentje beenwoekeringen zijn opgetreden, de pees en de scheede veranderingen hebben ondergaan, en uitwendig de hoef is ingekrompen, in zijgedeelten en verzenen dikwijls van ringen is voorzien, en de kreupelheid aanhoudend en in hevigen graad bestaat, behoeft er niet getwijfeld te worden aan het bestaan van dit ernstig, bijna steeds onherstelbaar lijden. Ook de pijnlijkheid bij drukking op den straal, en vooral het verergeren der kreupelheid bij het onderleggen van een gesloten ijzer, waarvan de balk op het midden van den straal ligt, geven opheldering.

De inkrimping van den hoef was indertijd de reden, dat deze ziekte werd verward met het bestaan van klemhoef.

Als oorzaak van het ontstaan dezer hoefziekte wordt in de eerste plaats genoemd de aanleg door erfelijkheid verkregen. Het lijden treedt vooral op bij volbloed-paarden; evenwel zijn andere paarden er niet van verschoond; het is bekend dat rijpaarden, alzoo paarden onder den ruitser, die in snelle gangen op harde wegen, en met veel actie der voorhand gaan, daaraan veel lijden. In hoeverre onder zulke omstandigheden kneuzing, drukking of zware belasting der lijdende deelen de oorzaak van ontstaan kunnen zijn, is niet uitgemaakt, doch kan als vermoedelijk worden aangenomen. Verder worden als oorzaak genoemd kleine nauwe hoeven, bij welke door de sterk gewelfde zool een druk op het straalbeen wordt uitgeoefend, — ook een steile kootstand, met voetas steiler dan de hoefas, dus bij laag gesneden verzenen, waar bij elke belasting een bovenmatige spanning der buigpees van het hoefbeen intreedt, zoodat het straalbeen sterk gedrukt wordt. In elk geval kan als een der meest voorkomende oorzaken worden beschouwd plotselinge overbelasting van het straalbeen, waarbij tevens een gedeeltelijke verscheuring der hoefbeenbuigpees is opgetreden; ook kunnen langdurige wanverhoudingen in den stand der ledematen ten opzichte van den hoefvorm, vooral bij rijpaarden, door plotseling inhouden in snellen gang, bij het doen van sprongen, en bij het maken van mispassen, dit lijden doen ontstaan.

De behandeling is zuiver een geneeskundige; de vakman zal reeds uit

deze korte beschrijving hebben ingezien, dat men zich hier al zeer gemakkelijk op glad ijs waagt. M.

HET BESLAG VAN ZWARE TREKPAARDEN.

De zware trekpaarden met hun aanzienlijk gewicht doen over het algemeen hun dienst op de bestrate wegen der steden of op harde mac-adamwegen om zeer zware lasten te trekken; hun hoefijzers slijten bijzonder vlug, in veertien à twintig dagen, en soms in nog korteren tijd. Daarom loopen ze de kans om den hoef te bederven, door een dikwijls herhaald beslag, en is het noodig dat dit grooten weerstand biedt aan de slijting. Deze is vooral aan het buiten-toongedeelte het sterkste, want daarmede pakt het paard den grond, zijn heele gewicht komt op den toon, waar eveneens alle trekgeweld op neerkomt.

Men gebruikt dikwijls bij deze paarden ijzers van 2 à $2\frac{1}{2}$ cM. dikte in de toonstreek; bovendien, om den duur van het beslag te verlengen, geeft men een sterke opbuiging aan de takken en een breed garnituur; dit ziet men vooral bij paarden, welke op abonnement worden beslagen. Zulke praktijken zijn schadelijk voor den stand, want het groote garnituur brengt den last op het binnen-zijgedeelte, en de groote opbuiging maakt den steun onzeker; dikwijls herhaald, leiden zij tot been-, pees- en gewrichtsaandoeningen aan den voet.

Ook is het zeer nadeelig om de achterijzers van een grooten kalkoen aan den buitentak te voorzien, terwijl de binnentak dien geheel mist. Met zulk een ijzer wordt de steun zeer ongelijk en kunnen rekkingen van pezen of banden en kreupelheden ontstaan.

Het rationeele beslag van het zware trekpaard moet bestaan in het gebruik van een breed ijzer, dikker aan de toonstreek, vooral aan den achterhoef, zonder dat die dikte 2 à $2\frac{1}{2}$ cM. bereikt. Hier is aangewezen het ijzer met staal te verbinden, aangezien men daardoor de beslagperiode verlengt, zonder het ijzer een buitengewone dikte of breedte te geven. Ook zal men, om den duur van het beslag te verlengen, aan het voorijzer een grooteren opzet geven dan bij lichtere trekpaarden, ongeveer van 8 à 9 mM. Wanneer de toon is opgeheven, legt het paard zijn gewicht in het haam en wel voortdurend al den tijd dat de slingering van den voet duurt; hierdoor wordt een langzame, toenemende en volgehouden voortdrijving ontwikkeld, die gunstig voor het trekken is.

De breedte van het ijzer moet sterker zijn aan de toonstreek, dus daar waar het ijzer het meeste slijt; zij verschilt van 40 à 50 mM. naar de grootte van het ijzer en zijn meer of minder snelle slijting.

Om den weerstand van het ijzer niet te verminderen, moeten de nagelgaten niet worden aangebracht waar het ijzer de sterkste wrijving heeft te verduren, alzoo niet aan het buiten-toongedeelte; men moet ook niet te veel nagelgaten aanbrengen, ze goed uit elkander plaatsen, en in de voorste zijstreek een lip maken om de vaste ligging van het beslag te versterken.

Het achterijzer is een weinig dikker en breder in den toon en de

zijgedeelten dan het voorijzer; de buitentak is voorzien van een sterken kalkoen, vierkant van vorm, hoog 3 cM; — de binnentak evenzoo, maar moet de buitentak sterk worden rondgevild om beledigingen tegen te gaan.

De kalkoenen zijn ten allen tijde aan de achterijzers der trekpaarden nuttig; zij verhinderen het uitglijden en helpen krachtig mede den last bij afdaling tegen te houden; zij begunstigen de werking der pezen op het oogenblik der krachtsontwikkeling, die de voortbeweging vergt, als het paard is ingespannen.

Men heeft gezegd dat kalkoenen voor de paarden in het lemoen schadelijk zijn, omdat bij afdalende wegen de last drijft, en de hoeven teruggehouden door de ongelijke bestrating, vastklemmen, waardoor hevige rekkingen van den kogel kunnen ontstaan. Intusschen komt dit geval zelden voor.

Précis du Pied du Cheval.

M.

HET HOEFBESLAG GEDURENDE HET RIDDERWEZEN.

De Kapitein-paardenarts F. Laméris gaf in zijn aardig boekje „Het Hoefbeslag in Woord en Beeld” een overzicht van het gewicht van het beslag der paarden en het aanzien dat het hoefsmidsvak genoot gedurende den riddertijd.

Betreffende de noodzakelijkheid van het beslag, speciaal in Frankrijk, in verband met de bewapening destijds, zegt reeds Bouley: Wanneer men nadenkt over de overwegende rol, welke dit ruiterswezen gedurende den riddertijd heeft vervuld, en men beschouwt het geweldige overwicht dat het had in zijne worsteling tegen het volk, door die muren van ijzer, waarmede die oorlogsmannen waren omhangen, en die hen bijna onkwetsbaar maakten voor de projectielen door bogen en werptuigen geworpen, dan komt men van zelf tot het besluit, dat de kunst van het beslaan, waarvan de onbeschaafde volkeren de uitvinders zijn, in groote mate heeft bijgedragen hun de middelen te verstrekken hun heerschappij over de overwonnen rassen te handhaven. Een en ander bewijst dat de kunst van beslaan, ten tijde van het militaire ruiterswezen, door de oorlogsmannen werd geacht een kunst van groot belang te zijn, dat is, dat de ridders werden geoefend in het hanteeren der gereedschappen van den hoefsmid en dat zij leerden zelf een ijzer aan den paardenhoef vast te leggen, om in onvoorziene omstandigheden niet verlegen te staan, en zonder tusschenkomst van een vakman, die niet steeds bij de hand was, de gevolgen van een plotseling intreden van onbeslagen te zijn, te voorkomen; de ondervinding had zonder twijfel geleerd, dat bij gebreke van een ijzer, een paard onder het zware gewicht van zijn ruiter, in weinig uren tot volslagen onmacht veroordeeld was om zijn dienst te doen. Dit gebruik schijnt tot in de 18^e eeuw zich te hebben gehandhaafd, want Solleysel (1664) bericht, dat men in zijn tijd koningen heeft gezien, die een ijzer konden smeden, en dat weinig personen van aanzien bestonden, die geen nagels konden inslaan, om bij nood zich er mede te kunnen behelpen.

M.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Sedert de opgave in de vorige afl. zijn geen oude door nieuwe leerlingen vervangen. Een cursus volgen thans: T. de Roos te Termunten, Th. Smit te Loppersum, J. Smit te Oldenzijl, J. Reitsema te Grijpskerk en J. Perdok te Zuidbroek. (In de Januari-aflevering waren een drietal namen foutief).

— **Hoefbeslagexamen te Arnhem.** Het eerste gedeelte van den cursus in hoefbeslag, vanwege de afd. Arnhem der Geld.-Overijss. Mij. v. L. gehouden aan de Ambachtsschool te Arnhem, eindigde 12 Febr. j.l. met het afnemen van een examen. Het resultaat was dat allen slaagden en tot het bijwonen van het 2e gedeelte werden toegelaten. Hunne namen zijn: L. B. van Schaik te Elst, J. Renes te Arnhem, G. Bekhoff te Loenen (V.), H. J. Kamps te Arnhem, J. Th. Smid te Lobith, H. J. Breukink te Borculo, E. Stomps te Borculo, W. H. Haverkamp te Doetinchem, A. Dijks te Arnhem, J. v. Merkestein te Elst bij Amerongen, W. Appeldoorn te Bemmelen en D. v. Merkestein te Amerongen. M.

— **Ver. ter veredeling v/h. ambacht.** Het elfde jaarverslag dezer Vereniging is 29 Dec. '09 te Amsterdam uitgebracht en thans in druk verschenen. — In 1909 heeft te Amsterdam, Assen, Breda en Zwolle de gelegenheid bestaan tot het afleggen van proeven van bekwaamheid als „meester” en „gezel” in onderscheidene vakken. Aangegeven hadden zich tot het afleggen van de meesterproef 25, waarvan 1 afwezig bleef, terwijl aan 14, w.o. 2 smeden, de graad „meester” kon worden verleend; voor de proef als gezel waren 118 aangiften; 103 namen er aan deel met voor 64 gunstig gevolg, waarbij 6 smeden. In het 36 bladzijden tellend verslag worden mede uitvoerig aangegeven de werkstukken, die voor de verschillende bedrijven te vervaardigen waren.

— **Correspondentie.** Een abonné uit Zuid-Holland verzocht ons eene beschouwing te willen geven omtrent eene acetyleengasinstallatie. Plaatsruimte belette ons zulks in deze afl. van „De Hoefsmid” te doen en hebben wij den aanvrager schriftelijk inlichtingen verstrekt. Wellicht zal die installatie nu toch in de Maart-afl. worden besproken.

PERSOVERZICHT.

China.

— *IJzer in China.* In het veertiendaagsche marktbericht van de Handelsvereniging te Batavia, d.d. 30 December j.l., lezen wij onder het hoofd Chineesch ijzer en staal het volgende:

Onze importhandel zal binnen weinige jaren hebben te rekenen met een geheel nieuwen factor. Door den Amerikaanschen staaltrust zijn de reusachtige ijzererts-vindplaatsen in de Chinese provincie Shan Si aangekocht en men maakt zich gereed tot exploitatie op groote schaal. De nabijheid

van uitmuntende kolen en kalk-vindplaatsen, alsmede goedkoope gelegenheid tot vervoer, verzekeren een lagen koopprijs. Waar de verschillende kwaliteiten van het Chineesche ijzererts in aanmerking komen, zoowel voor spoorwegmaterieel als voor bouwmaterieel, machinerieën en fijne gereedschappen (snijwerktuigen), daar verdient deze geheel nieuwe bron de onverdeelde aandacht van den import.

(u. N. R. C.)

Duitschland.

De December-afl. '09 van „*Der Hufschmied*” bevatte het volgende:

1°. Een *rapport*, betreffende een ongeval in de smidse (beenbreuk van een paard), uitgebracht door Prof. Dr. M. Lungwitz. Zooals de lezers weten is een Duitsche hoefsmid verplicht schadevergoeding uit te keeren, wanneer paarden door zijn toedoen of nalatigheid ernstig letsel verkrijgen. In dit geval waren twee paarden in de beslagplaats naast elkaar aangebonden, terwijl het eene paard reeds rondom beslagen was. Dit laatste sloeg het andere paard een been stuk. De eigenaar van het dier eischte schadevergoeding.

L. sluit zijn rapport met de gevolgtrekking dat de hoefsmid niet als de schuldige is te beschouwen, aangezien het reeds beslagen paard als volkomen mak bekend stond en de koetsier van het gekwetste paard bovendien het dier evengoed op een andere plaats had kunnen neerzetten.

2°. *Reisherinneringen* door Walther Enk uit Leipzig. De Sch. is in San Francisco geweest en heeft een afbeelding laten opnemen van een ijzer dat tijdens de aardbeving in genoemde stad enorme veranderingen heeft ondergaan. Zware werkpaarden zag hij algemeen beslagen met ijzers zonder stooten of kalkoenen en voorzien van gummi-zolen, waarop zij een vasten, zekeren gang toonden te hebben. — In Mexico liet het beslag veel te wenschen over, of liever gezegd het kwam bijna niet voor. De paarden liepen onbeslagen. — In Londen zag de Schrijver veel ijzers met lage kalkoenen en een verzwaard toongedeelte en overigens slichte ijzers met allerlei gummi-zolen, voornamelijk luchtzolen;

3°. Mededeelingen omtrent de *hoefsmidsschool te Dresden*. Hiervan zij alleen aangestipt, dat gedurende 1908, de studenten der veeartsenijkundige hoogeschool daargelaten, in de hoefsmidsschool onderwijs ontvingen: 166 leerlingen (60 burgers en 106 militairen) met inbegrip van de 33, die aan het eind van 1907 nog aan de school waren.

De examen-commissie voor hoefsmeden wordt gevormd door Prof. Dr. Edelman, Staats-veearts, Prof. Dr. Pusch, directeur der Staats-huisdierteelt en Prof. Dr. Lungwitz, directeur der hoefsmidsschool. Gedurende 1908 werden er 181 geëxamineerd (47 burgers en 84 militairen), terwijl 34 (13 b. en 21 m.) hun diploma ontvingen als geëxamineerd hoefsmid „met lof”, en 97 (34 b. en 63 m.) hun diploma als geëxamineerd hoefsmid; bovendien hebben zich 49 smeden aan het examen onderworpen, die geen onderwijs aan de hoefsmidsschool hadden ontvangen. Hiervan verkreeg 1 een diploma als geëxamineerd meester-hoefsmid, 1 het diploma als geëxamineerd hoefsmid met lof, 38 ontvingen hun diploma als geëxamineerd hoefsmid, terwijl 9 niet aan de eischen hebben voldaan.

4°. *Persoverzicht.* Hieronder komt een uitvoerig artikel voor, geschreven door den landstalmeester von Oettingen, uit een werk getiteld „Die Zucht des edlen Pferdes” en handelende over de hoefverpleging der veulens. Von O. wil reeds als het veulen 4 à 5 weken oud is met de hoefverpleging beginnen, de zachte, min of meer onvoldoend verhoorde aanhangsels van den straal met een goed scherp hoefmes vlak wegsnijden en evenzoo handelen met de zool, alsmede de wand, voor zoover als noodig is om het dier den normalen stand te geven. Na het besnijden moet onmiddellijk voor een degelijk inwrijven met bruine teer worden zorggedragen. Is de tijd van het jaar ongeschikt om geregeld in de weide te zijn, dan moeten de hoeven iedere maand prompt worden nagekeken. Zijn merrie en veulen voortdurend op de weide, dan behoeft men er zich minder aan te storen. Zijn de veulens op 4¹/₂ à 5 maand gespeend, dan acht von Oettingen het zelfs noodig om de hoeven alle 2 à 3 weken te laten nakijken. (Over het geheel wordt er ten opzichte van de hoefverpleging nog veel gezondigd, niet alleen ten nadeele van het veulen, doch ook tot schade van den eigenaar en hoefsmid. Intusschen komt het ons voor, dat von Oettingen wel rijkelijk ver gaat in zijn eischen en een zoodanige overschrijding doet aan de verbetering van den bestaanden toestand dikwerf geen goed. Red. „De Hoefsmid”).

Wil men bij de veulens, die Franschen of toontredenden stand vertoonen, naar verbetering streven, dan dienen bij de eerstbedoelden de hoeven als volgt te worden besneden:

De buitenhoefhelft dient het sterkst te worden besneden, zoodat wand en zool in één vlak komen te liggen. De binnendraagrond wordt niet besneden, doch de binnensteunsels worden sterk ingekort, zoodat de zool naar den straal toe een sterk gewelfd voorkomen vertoont. Von O. is de meening toegedaan, dat hierdoor verwijding der binnenhoefhelft zal worden verkregen. (Dit is ons niet recht duidelijk en wij vreezen dat door het inkorten van den binnensteunselwand eerder een ombuigen van den wand naar binnen dan een verwijding der binnenhoefhelft zal worden verkregen. Red. „De Hoefsmid”). — Bij een toontredenden stand dient de besnijding in tegengestelden zin plaats te vinden.

Wat het beslag betreft, wil von Oettingen bij Franschen stand een dunnen buitentak hebben, waarbij ver naar de verzenen dient te worden genageld en een dikken binnentak, waarbij alleen in het toongedeelte nagelgaten mogen worden aangebracht. Voor een toontreder wenscht von O. het beslag weer juist in omgekeerden zin.

De Schr. wijst er op dat menig vakman op het bezwaar zal wijzen, dat door de aangegeven methode de hoefas gebroken wordt gemaakt, waardoor nadeelen zullen kunnen ontstaan, doch in de groote stoeterij Trakehnen, waarvan Schr. directeur is, zouden heel wat proeven genomen en bedoelde nadeelen niet zijn waargenomen.

* * *

— Over het ontstaan van hoornwand-ringen bij rotstraal. Dr. M. Lungwitz en Dr. G. Steinbach hebben over dit onderwerp een uitvoerig artikel geschreven in de *Januari- en Februari-afleveringen* van „Der Hufschmied” 1910. Zij verklaren dat A. Lungwitz te Dresden de eerste is geweest die op het

verband tusschen deze ringen en rotstraal heeft geweest. Siedamgrotzky heeft die ringen in 1881 het eerst vermeld in de litteratuur, terwijl Gutenäcker ze later zeer nauwkeurig heeft beschreven. Hij gaf aan, dat ze ongeveer 1 mM. hoogte hadden en geheel tot de deklaag van den wand behoorden. A. Lungwitz verklaarde deze meening te deelen. De Schrijvers betoogen, op grond van het door hen ingestelde onderzoek, dat die meening niet geheel juist is.

Bedoelde ringen komen het veelvuldigst voor aan de verzenen, hetzij aan één kant, hetzij beiderzijds. Zij gaan dan van den steunselwand uit en breiden zich meer of minder naar voren toe uit. Hoe stomper de hoef is, des te steiler is in den regel het schuine verloop van den ring.

Siedamgrotzky gaf aan dat deze ringen steeds optreden bij hevige rotstraal, die reeds langen tijd heeft bestaan. Dit is ook, zeggen de schrijvers, meestal het geval, doch niet altijd. De ringen kunnen ook voorkomen bij vrij kort bestaan hebbenden rotstraal, die niet opvallend erg is. Nooit echter komen dergelijke ringen voor zonder dat rotstraal aan den betreffenden hoef bestaat of althans bestaan heeft. De oorzaak der ringen zetelt n.l. in die van den rotstraal, welke zich over de ballen naar den hoornzoom voortplant en hier aanleiding geeft tot een zwelling der vleeschpapillen, die zich niet altijd uitsluitend bepaald tot den vleeschzoom, maar soms ook min of meer overslaat op de vleeschkroon. Lungwitz en Steinbach hebben door middel van doorsneden en vergrootingen aangetoond, dat die ringen niet altijd zich bepaalden tot een aandoening der deklaag van den hoornwand, maar dat soms ook het oppervlakkige deel der pijpjeslaag er in betrokken is.

— Een *herhalingscursus voor hoefsmeden* vindt deze maand plaats te München. De cursus duurt 6 dagen, terwijl de deelneming open staat voor hoefsmeden uit Beieren, die zes jaar of langer geleden als hoefsmid gediplomeerd zijn. De voorgaande maand had een dergelijke vervolgcursus plaats in de provincie Saksen.

— *Waarschuwingen voor eigenaren van acetyleengas-toestellen*. In een smidse te Dresden werd tijdelijk een acetyleengas-apparaat gebruikt en daarna uit elkaar genomen en op een handkar geladen. Een der helpers, verlangende om den inwendigen bouw van het apparaat te leeren kennen, kwam met een vlam bij het open waterreservoir van het apparaat. Onmiddellijk ontplofte het in den gashouder teruggebleven mengsel van lucht en acetyleengas en vernielde het apparaat min of meer, terwijl de onvoorzichtige leergierige ernstige brandwonden verkreeg. Alvorens met brandende of sterk verhitte voorwerpen in de nabijheid van acetyleengas-apparaten te komen, dient het mengsel van lucht en gas door middel van water eerst volkomen te worden uitgedreven.

(u. „Der Hufschmied“.)

* * *

— *Aluminium-hoefbeslag bij de Russische cavalerie*. Dit beslag heeft na proefneming zoo goed voldaan, dat het thans bij de geheele cavalerie en artillerie zal worden aangeschaft.

Het voorbeeld der Russen zal thans het Pruisische Ministerie van Oorlog volgen, daar binnenkort bij eenige Pruisische cavalerie-regimenten het aluminium beslag zal worden ingevoerd.

(u. *Zeitschrift f. P. u. -z.*)

Boekwerken.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „Het Paard” en „De Hoefsmid”:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 175, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem tweede bundel, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Heidema Paardenfokkerij I, Beoordeelingsleer en Raskennis, 84 fig., in linn. band, pr. *f* 0.90, fr. p. p. *f* 1.—.

Rechtaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr. en Renvereening. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Eerelman, Paardenrassen, 41 kaarten (briefk.form.) in kleuren, naar de oorspronk. uitgave, pr. fr. p. p. *f* 2.—.

Het toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

A d v e r t e n t i ë n .

Kunsthoorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van dienstpersoneel, het smidsvak betreffende, worden van onze abonné's gratis in „De Hoefsmid” opgenomen.

H. H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**

DICK'S Hoefraspen

en andere gereedschappen

voor

Hoefbeslag.

Geleive

vooral op het merk:

te letten.

Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: **J. J. VAN MEEKREN**, Amsterdam, Sarphatistraat 75.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

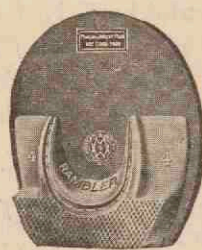
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

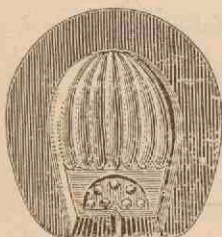
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4 $\frac{1}{8}$ tot
6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buiten-
kant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

Strijkringen
met riempje.

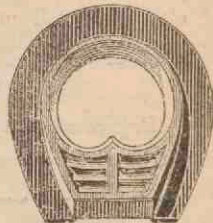
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

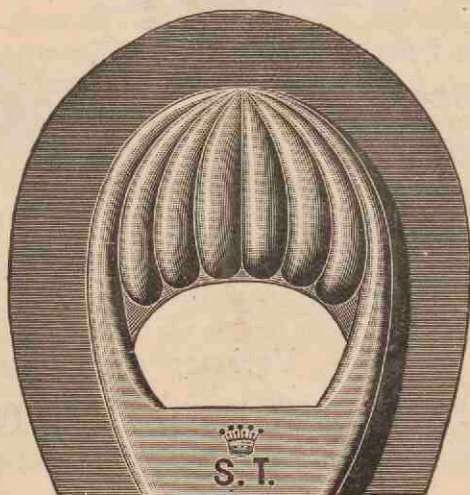
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
nitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

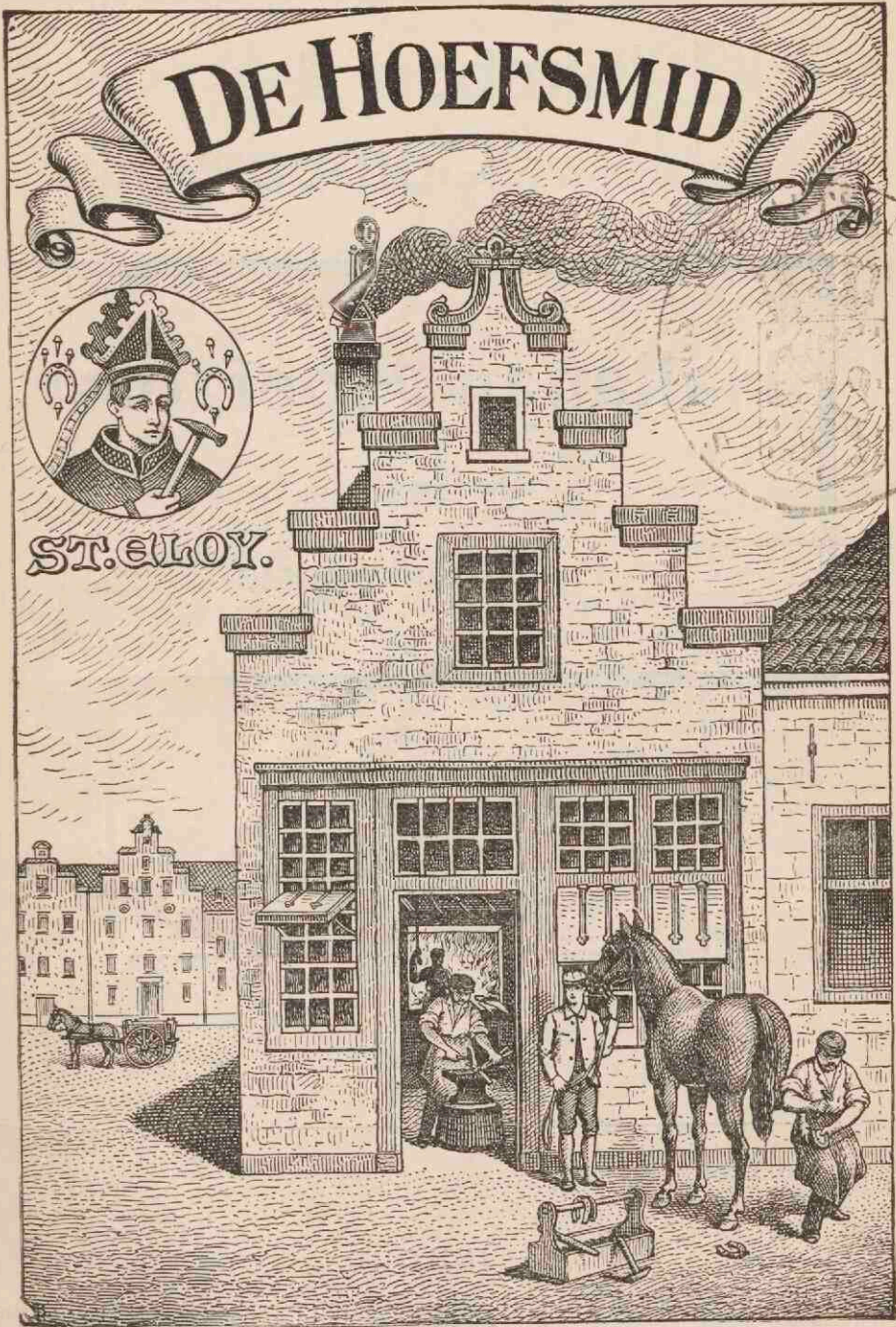
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Aan de grens van het hoefsmidsvak. — De drie oudsten. — Beenontsteking. — Een zeldzaam geval van hoefbevangenheid. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Boekwerken. — Advertentiën.

AAN DE GRENS VAN HET HOEFSMIDSVAK.

Elk hoefsmid, die aanspraak wil maken op den naam van een rationeel beoefenaar van zijn vak, leert de theorie er van. Aan de cursussen voor hoefbeslag wordt hem onderwijs gegeven in den bouw en de verrichtingen van den voet, met al hetgeen daaraan annex is met betrekking tot stand en gang, een en ander met het oog op het beslag in normale en abnormale omstandigheden. Wanneer men nagaat, hoe deze vrij zware opgaaf zich vastzet in het hoofd der jeugdige beoefenaars van dit vak, zij die nimmer over ontleedkunde, levensleer, ziektekunde en paardenkennis eenige studie hebben gemaakt, wèl vele scheeve voorstellingen hebben opgedaan, dan staat men verbaasd over de juiste en treffende antwoorden, aan het einde van dergelijken cursus, door hen over de verschillende onderwerpen gegeven. Toch kan die kennis over 't algemeen slechts oppervlakkig zijn, wegens den relatief korten tijd, welke aan de opleiding wordt besteed, en die dus bedoeld is om in de sleur van het praktische leven weer te loor te gaan. En dit is te bejammeren, eensdeels wegens het grootte gewicht dat aan dit ambacht ten grondslag ligt, met betrekking tot het welzijn en de bruikbaarheid van het paard, anderzijds om het vak zelf, dat we zonder aarzelen willen rekenen te behooren tot de kunstambachten.

Want eene kunst is het om voor het levende dier, in elk voorliggend geval een correct ijzer te vervaardigen, en dit naar den eisch aan den paardenhoef vast te leggen. Daartoe behooren veel en langdurige oefening, groote handigheid en een juist oordeel over de gesteldheid, den vorm, de werking van den hoef, en zulks voor elk geval verschillend.

Het wordt zoo gemakkelijk gezegd, dat die werkzaamheden naar den eisch moeten worden gedaan, maar aan dien eisch liggen, zooals we reeds opmerkten, veel kundigheden ten grondslag, ingrijpende in andere wetenschappen, die, op zich zelf moeilijk, zulk een ruim veld van studie behoeven, dat ze voor den hoefsmid slechts bijzaken kunnen blijven. Daaruit volgt zoo klaar als de dag dat de rationeele vakman, zooals die over het algemeen thans bestaat, eigenlijk nog geen geheelen hoefsmid is; hem ontbreekt nog veel aan zijne opleiding, wil die zoo goed mogelijk heeten. Artikelen in tijdschriften kunnen veel bijdragen om te voorzien in de behoefte aan kennis, om den vakman hoe langer zoo meer in de geheimen van zijn kunst in te wijden, maar zulks zal voorshands toch moeilijk blijven, om reden zijner beperkte studie in de theorie.

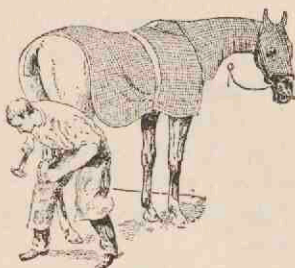
Het lezen van een artikel in een Schrift voor vakmannen „over de veranderingen aan de pezen, peesscheeden en banden bij den steltvoet van het paard,” dat zeker van belang moet geacht worden voor het hoefbeslag, gaf

mij aanleiding om dit opstelletje te schrijven. In dat artikel leest men „over primaire en secundaire veranderingen, naar gelang zij de oorzaak van den steltvoet waren, of zich als gevolg van den veranderden stand der voetbeenderen hebben ontwikkeld. De primaire (oorspronkelijk opgetreden) veranderingen betreffen voornamelijk den ondersteuningsband der hoefbeenbuigpees, zeldzamer den bovensten schortband.” Ik betwijfel dat vele vakmannen zoover bedreven zijn in technische benamingen en in den anatomischen bouw ingewijd, om zulke theorie met vrucht te verwerken, evenmin waar sprake is van „secundaire veranderingen aan de van den bovensten schortband naar de strekpees verloopende versterkingspezen,” terwijl verder van het voorkomen van „beenwoekeringen aan de zijwanden van de sesambeenderen” wordt melding gemaakt. Het zal niet moeilijk zijn om een aantal omstandigheden te verzamelen, die van groot belang voor den vakman en voor de goede uitoefening aan zijn vak zijn, hem evenwel niet duidelijk genoeg kunnen zijn, omdat die zaken om de grens van zijn wetenschap gaan, zeggen we liever aan de grens van zijn opleiding liggen.

Wanneer we met den vakman spreken over steengal, hoefbevangenheid, vernageling, nageltred, kroontrap, verballing, zijbeen, allen onderwerpen die zuiver tot het gebied der veeartsenijkunde behooren, waarom dan ook niet over hoornzuil en hoefkanker; en als met hem wordt behandeld de hoef en de hoefvorm, en het beslag bij normale en abnormale standen, spreken over de gangen, goede en gebrekkige, zaken die tot de leer der paardenkennis behooren, waarom dan ook niet de beengebreen als overhoef, schuifel en spat onder handen genomen, waarmede die gebrekkige gangen gepaard kunnen gaan, en voor den hoefsmid van gewicht zijn bij het beslag. Men kan nog verder gaan en daarbij voegen kennis van den bouw van het paard, ook van den leeftijd, ook van ondeugden, waarvan het gevolg is wijziging van het gewoon beslag, en welke onderwerpen moeten worden geacht te behooren tot de studie van den hoefsmid, om hem tot een zelfstandig vakman te vormen.

Aan de technische uitvoering der werkzaamheden van den hoefsmid aan het vuur, het aambeeld of bij het paard, ligt een kennis ten grondslag, waarvan de grens voor uitbreiding vatbaar is.

M.

DE DRIE OUDSTEN.

Bovenstaande photographie geeft ons in beeld weer de drie oudste militaire hoefsmeden van het Nederlandsche Leger, tevens uitmakende de Commissie tot aanbieding van een huldeblijk aan het Kamerlid Lieftinck, waarvan in ons Januari-nummer melding werd gemaakt.

Het zijn de H.H. J. B. Larmené, opperwachtmeester-hoefsmid, onderwijzer in hoefbeslag aan de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort; E. Harmsen, brigadier-hoefsmid van de 2e Divisie van het Wapen der Koninklijke Marechaussee te Maastricht en J. N. Meuwssen, wachtmeester-hoefsmid van het 2e Regiment Veld-Artillerie te Den Haag.

Zij tellen tezamen het eerbiedwaardig getal van ruim 120 dienstjaren, ontvingen hunne opleiding aan de hoefsmidschool te Venlo onder de leiding van de thans gepensioneerde majoors-paardenartsen Schröder en J. Laméris.

Jean Baptiste Larmené stamt uit een geslacht van hoefsmeden. Zijn groot-

vader maakte in 1812 met een regiment lanciers de tocht naar Rusland mede, vocht tegen de Franschen bij Waterloo in 1815 en bleef in het jaar 1830, hoewel van Waalsche afkomst, de Noord-Nederlandsche vlag getrouw in den Tiendaagschen Veldtocht.

Larmené's vader was hoefsmid bij de Kurassiers en later bij de Dragonders en hoewel hij niet aan krijgstochten kon deelnemen, liet hij een uitstekenden naam als hoefsmid in het leger achter.

De tegenwoordige J. B. Larmené trad in het jaar 1869 als jongeling bij de Instructie Compagnie te Schoonhoven in dienst, om later toen hij den gevorderden leeftijd had verkregen (December 1870) bij het 2e Regiment Huzaren over te gaan.

Gedurende zijne africhting bij zijn vader in de hoefsmederij werkende, kwam hij al spoedig aan de hoefsmidschool en verliet deze in 1874 om in den Bosch als hoefsmid bij het regiment te worden ingedeeld. Zoo kwam hij door garnizoensverwisseling met dit regiment in Haarlem, waar hij onder leiding van den toenmaligen Luitenant-Paardenarts van der Wal den eersten cursus in hoefbeslag voor burgerleerlingen in Nederland gaf. Tien jaren lang is Larmené als practisch onderwijzer hier werkzaam geweest, voor het grootste gedeelte onder leiding van den later gepensioneerden Kapitein-Paardenarts Quadekker, een naam, in de hoefbeslagwereld wel bekend.

Toen in 1897 door het vertrek van Kamerbeek de plaats als onderwijzer aan de Hoefsmidschool open kwam, werd Larmené in diens plaats aangesteld en is hier tot heden werkzaam gebleven. Behalve de Gouden medaille voor 36-jarigen trouwen dienst verkregen op 24 Sept. 1906, mocht Larmené het genoegen smaken uit de handen van Hare Majesteit de Koningin de Eere-medaille der Orde van Oranje-Nassau met de Zwaarden in Zilver te ontvangen, bij gelegenheid van hoogstdezelfs bezoek aan de Rij- en Hoefsmidschool in het jaar 1907.

De brigadier-hoefsmid E. Harmsen werd den 28 Juli 1852 te Zutphen geboren en trad, aangetrokken door het militaire leven, den 13 April 1871 als vrijwilliger in dienst bij het 4e Regiment Huzaren, aldaar in garnizoen.

Den 12 April 1873 werd hij tot korporaal aangesteld; zijn hart trok echter naar het hoefsmidsvak en op zijn verzoek werd hij tot huzaar teruggesteld om aan de militaire hoefsmidschool te worden opgeleid, met het gevolg dat hij op 16 Juni 1875 tot militair hoefsmid bij zijn regiment werd aangesteld.

Hij bleef in deze betrekking vijftien jaren het regiment getrouw, ook nadat op 1 April 1881 het 4e Regiment door de reorganisatie werd opgeheven en in het 1e Regiment Huzaren veranderd.

Den 10 Augustus 1890 ging hij over bij de 2e Divisie Koninklijke Marechaussee, waar hij tot heden nog altijd vol ijver zijne werkzaamheden verricht.

Den 13 April 1907 werd hem de Gouden medaille toegekend, bij welke gelegenheid hij door zijn chefs en door zijn kameraden werd toegesproken en geëerd.

Deelende in de zoo lang verwachte positieverbetering der militaire hoefsmeden, werd hij het vorige jaar tot brigadier-hoefsmid bij zijn wapen bevorderd.

Tevens mocht hij van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen de Zilveren medaille als eereblijk ontvangen.

De wachtmeester-hoefsmid J. N. Meeuwsen werd in het jaar 1870 tot hoefsmid aangesteld, verliet eenigen tijd den dienst om een huwelijk aan te kunnen gaan, maar werd later wederom op zijn verzoek als militair hoefsmid aangesteld.

Hij is in het bezit van de Gouden medaille voor trouwen dienst, de Eeremedaille der Orde van Oranje-Nassau, een diploma voor hoefbeslag van den Ned. R. K. Volksbond te 's Gravenhage, was practisch onderwijzer aan den hoefbeslagcursus in 1900 te Middelharnis.

Meeuwsen is nog altijd bezielde met jeugdigen ijver voor zijn vak; als veteraan nam hij nog deel aan den hoefbeslag-wedstrijd te 's Gravenhage in 1907 en maakte door zijn werk nog menig jongman beschaamd.

Op voorstel van den Voorzitter der Commissie werd hem door het Bestuur der Landbouwtentoonstelling een eervolle vermelding toegekend, wegens zijn krantig werk op hoogen leeftijd.

Thans is Meeuwsen nog werkzaam als practisch onderwijzer aan den Cursus in hoefbeslag te den Haag, gegeven door de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, onder leiding van den gepensionneerden Majoor-Paardenarts Laméris.

Mogen de jongeren een voorbeeld nemen aan deze drie oudsten, die het hoefsmidsvak tot eere strekken!

* *

* *

BEENONTSTEKING.

— In een artikel over *beenontsteking* (beenwoekeringen) van het hoefbeen bij *bevangenheid*, *zijbeen*, *steengal*, *klemhoef* en *straalbeenskreupelheid* in Ann. d. méd. vét. 1909 door Liénaux, leest men dat de verbeening van het kraakbeen het meest opvalt; hieraan gaan vele paarden kreupel, maar nog meer zijn er van voorzien, doch hebben er geen hinder van. De pijn bestaat meestal slechts in het tijdperk der ontwikkeling van de woekering, om daarna gevoelloos te worden. Aan haar wordt de schuld der kreupelheid gegeven, zoodra zij te zien is of te voelen, en geen andere oorzaak is te vinden. Bij jeugdige zware werkpaarden is dit dikwijls juist, maar bij het oude paard niet. Hierbij dient een zorgvuldig onderzoek te geschieden, waarbij de verzenen goed laag moeten worden gesneden. Behoorlijke verdunning der zool, inkorten van zijgedeelten van den wand en van de steunsels geven opheldering omtrent de aanwezigheid van menige droge steengal. Dit is de eerste behandeling, en kan zonder eenige schade geschieden.

Het ontstaan der beenwoekeringen wijst op 2 oorzaken: de onvoldoende weerstand van het beenweefsel en de overbelasting daarvan bij het steunen van den lichaamslast bij het staan en gaan. Die gebrekkige weerstand van het been kan aan den leeftijd liggen; het been heeft bij het jeugdige dier nog niet zijn vastheid verkregen; reeds licht werk kan schadelijk worden; daarom komen die gebreken vooral bij jeugdige dieren voor, die pas in het

werk gesteld, op harde wegen aan sterke stooten zijn blootgesteld. Ook kan de oorzaak liggen in een bijzonderen bouw of in de constitutie van het been; het zware werkpaard is in dit opzicht meer aangelegd dan het bloedpaard, zonder twijfel omdat zijn beenderen minder dicht zijn. Het laatste is er intusschen niet vrij van, het heeft zelfs een abnormale voorbeschiktheid voor de ontwikkeling van beengebreken; deze paarden zijn er dan dikwerf aan onderhevig voor ze nog eenig werk hebben verricht.

Hier bestaat een aangeboren, dikwijls overgeërfden toestand, die in verloop van bepaalde ziekten voor den dag komt. Ook schijnt deze ziekelijke voorbeschiktheid een gevolg te zijn van onvoldoende ontwikkeling van het been om de krachtsinspanningen te verdragen. Zulks is het geval bij hoeven met lage verzenen, waarbij het hoefbeen geringer afmetingen heeft gekregen; daardoor is de verbinding van het hoorn met het leven verminderd, waardoor de stooten onvoldoende worden gebroken om oververmoeienis te voorkomen. Deze kan ontstaan door te zwaar werk, te langdurig werk, of door een weinig stootbrekenden bodem. Ook zijn vele paarden abnormaal voorbeschikt tot beenwoekeringen, en krijgen deze in de beste conditie en bij gewonen arbeid. Men moet de oorzaken hiervan zoeken in den vorm van den hoof, in de bewerking er van en in een slecht toegepast beslag.

We zagen den invloed van te lage verzenen; die van te hooge verzenen is niet minder groot. Vele hoefsmeden, daaronder beste werklieden, laten de verzenen tot maximum hoogte. Thans wordt algemeen aangenomen dat verhooging van een gedeelte zijn overbelasting te weeg brengt; men bevordert het ontstaan van beenwoekeringen in de achterste hoefhelft, en het optreden van over-inspanning der verzenen wordt verhoogd doordat de straal niet steunen kan. De van nature hooge verzenen hebben dat schadelijke niet, als de bij toeval optredende, als gevolg van zijbeen of onvoldoende bewerking.

Ondergeschoven verzenen hebben eveneens bijzonderen aanleg tot beenontsteking, daar hierbij de achterste hoefhelft dichter bij het centrum der belasting wordt gebracht. Abnormale lengte van den hoof heeft dezelfde voorbeschikte rol voor ontstekingen der voetbeenderen; zij brengt den last over op de verzenen, ontlast den toon, en verhindert den straal om zijn functie als stootbreker en steunvlak uit te oefenen. Ook de ijzers met dikke takken en met kalkoenen werken op dezelfde wijze, daar ze de verzenen verhoogden; het spreekt van zelf dat de verzenen door haar gesteldheid tot overmatige inspanning zijn geschikt; de lage verzenen lijden het meest, daar men bij deze bij voorkeur dat beslag gebruikt; men ziet onder dien invloed dat de draagrand naar binnen omslaat, tusschen zool en ijzer ligt, waardoor steengallen kunnen ontstaan. De ijzers, welke achter de verzenen verlengd zijn, overbelasten ook het achterste gedeelte van den hoof; deze verlenging is niets anders dan het garnituur der verzenen, en het garnituur belast die deelen meer, waaronder het is aangebracht. Vele paarden, door ontsteking aan de achterste deelen der voetbeenderen aangetast, worden eerst dan kreupel, zoodra het ijzer een zekere afslijting heeft ondergaan; daar het ijzer vooral in het toongedeelte wordt afgesleten, zijn alsdan de verzenen ten opzichte van het voorste gedeelte verhoogd, en volgt daaruit de gevoeligheid der zieke deelen.

De voorbehoeding volgt uit vorenstaande kennis van zaken. Zij heeft vooral verbetering van het ras tot doel, in den zin van grooter soliditeit van het beenweefsel, en een goede gesteldheid van den hoof, toezicht op de bewerking en op het beslag, waardoor de verdeeling van den last met den natuurlijke stand van den hoof overeenstemt; en eindelijk een methodisch opleiden van het jeugdige paard. — De behandeling vereischt vooral rust van het zieke deel; behalve buiten dienst stellen, kan de vakman den last op de zieke plaats verminderen door daar den steun op te heffen, of ook, wat minder in toepassing komt, de tegenoverstaande deelen te verhoogen; in geval van beenontsteking der achterste deelen, zal men wel doen den hoof zoo kort mogelijk te houden, ten einde den druk op den toon over te brengen; daarbij een zachten bodem om den stoot te breken. In 't algemeen is het niet aangewezen om de ijzers af te nemen, daar deze de schokken opheffen. Het is goed de pijnlijke deelen te ontspannen; bij zijbeen en steengal zal men een of meer rainures aan den zijwand, evenwijdig met den kroonrand maken. Indien steengallen en beenwoekeringen onder de zoolvlakte aanwezig zijn, is aangewezen de verzenen zoo sterk mogelijk in te korten, en de zooltakken te verdunnen, tot ze nageven op drukken; bij steengal der steunsels deze goed te besnijden. Bestaat bevangenheid met beenwoekering, en de kreupelheid is aanhoudend, dan kunnen een of meer rainures van Gross¹⁾ worden gemaakt. In de meeste gevallen van beenontsteking aan de achterste deelen zal worden gebruik gemaakt van een beslag, waardoor steun op den straal wordt verkregen, en waarbij de verzenen vrij liggen. Wordt de kreupelheid hierdoor heviger, dan moet men daarvan afzien; zulks zou te kennen geven dat woekeringen aan de halvemaanswijze uitsnijding bestaan, en moet men afwachten tot de gevoeligheid is verdwenen, of wel een ijzer onderleggen van Lafosse met korte takken, doch zonder dat straal of verzenen steun vinden. Van de balkijzers kan bij voorkeur worden gebruik gemaakt van dat van Thary²⁾, dat goed op den straal ligt; de verzenen moeten sterk worden besneden. Ook de zool en de steunsels dienen zooveel mogelijk vrij te liggen, en moet men zorgen dat geen vuil tusschen ijzer en zool gaat vastzitten, wat aanleiding kan geven tot drukking. Pijn kan door voetbaden worden bestreden.

Moubis.

1) Dwarsverloopende groeven onder den kroonrand, met vrijlegging van de vleeschkroon, op een dun laagje hoorn na.

2) IJzer met doorlopende straalbalk.

EEN ZELDZAAM GEVAL VAN HOEFBEVANGENHEID.

Voor 7 weken kwam ter behandeling aan de hoefsmidschool te Tiel een paard dat volgens de verschijnselen en de mededeeling van den eigenaar lijdende was geweest aan hoefbevangenheid der achtervoeten. Voor waren voeten en gang normaal.

De hoornschoen der achtervoeten was aan de kroon geheel los; alleen

aan de verzenen was nog vaste verbinding; de zool was sterk doorgezakt en de gang zeer pijnlijk. Na verdunning en wegname van den scherpen kroonrand werd met kunsthoorn en balkijzer beslagen, waarna het paard veel beter liep. Bij opvolgend beslag was opvallend de sterke en solide hoorn-groei van den nieuwen wand.

Heden na 7 weken was het paard aan een voet pijnlijk wegens het weeten van den lossen wand, en moest deze geheel worden verwijderd; toch was de nieuwe hoornschoen zoo sterk gegroeid dat de verzenen konden dragen.

Na het aanbrengen van kunsthoorn kon het ijzer worden bevestigd met een vijftal lippen en 1 en 2 nagels in het achter-verzengedeelte; na deze bewerking vertrok het paard rad.

Tot op heden had het paard zonder moeite stappend werk verricht; nu zal het eenige weken rust moeten nemen.

Als bewijs voor den sterken hoorn-groei kan dienen dat in 7 weken tijd, in den toon gemeten, resp. 4 en 3 cM. nieuwe wand is gevormd.

Tiel, 11 Maart 1910.

L.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen.** Op 12 Mrt. j.l. zijn vertrokken de op 11 October '09 gekomen leerlingen J. Reitsema van Grijskerk en Th. Smit van Loppersum. Beiden ontvingen een „goed” getuig-schrift. — De hierdoor opengevallen plaatsen zijn 14 Oct. ingenomen door Bruins van Zuidlaren en Meines van Zevenhuizen.

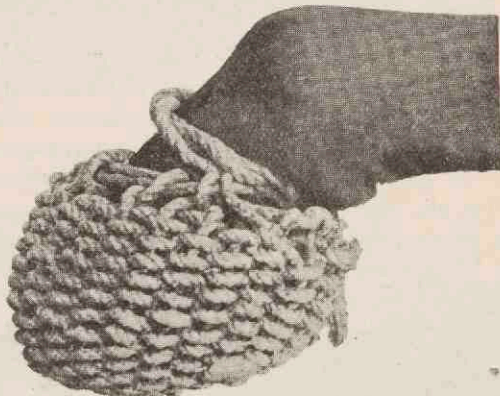
De overige leerlingen zijn: T. de Roos van Termunten, J. Smit van Oldenzijl en J. Perdok van Zuidbroek.

— **Noord-Holland.** Hoewel de wedstrijd eerst in September a.s. zal worden gehouden, meenen we, met het oog op eventueele voorbereiding, goed te doen thans reeds aan te kondigen, dat in genoemde maand, vermoedelijk van 14—18 Sept. te *Hoorn* een groote landbouwtentoonstelling zal worden gehouden en ter gelegenheid daarvan een wedstrijd voor gediplomeerde hoef-smeden zal worden georganiseerd. Bijzonderheden zullen later nader worden bekend gemaakt. Het Bestuur v/d. Afd. Hoorn der Holl. Mij. v. Landb. heeft voor de organisatie van dezen wedstrijd benoemd de heeren F. M. de Leur, Rijks-veearts te Hoorn, H. Kruyt, onderwijzer-hoefsmid te Beemster, en B. Hart, gedipl. hoefsmid te Twisk. De commissie heeft over een goed terrein te beschikken, alwaar opgesteld zullen worden 4 goed bruikbare veldsmidsen met 4 aambeelden en verdere benooidgheden als voorhamers, twee bankschroeven, staaf-ijzer, hoefnagels en steenkolen.

— **Limburg.** In deze provincie zijn in den afgelopen winter 2 cursussen in hoefbeslag gehouden, n.l. te *Venray* en te *Sittard*. De cursussen loopen over 2 jaar. Op 5 Maart j.l. had te Venray het overgangsexamen plaats met het gevolg dat alle 25, die dezen winter aan den cursus deelnamen, den volgenden winter tot het 2e gedeelte kunnen worden toegelaten. De

theoretische lessen werden gegeven door den heer J. A. Sala, Rijks-veearts te Venray, en de practische door den hoefsmid van het 2e Regiment Huzaren te Venlo H. B. Harmsen. — Te Sittard zouden aan den cursus 16 leerlingen hebben deelgenomen. Het overgangsexamen had aldaar 7 Maart plaats, waarvan ons de uitslag echter onbekend is.

— **Het beslag met nagels.** Op welk tijdstip het beslag met nagels is uitgevonden, en door wien, weten we in weerwil van de vele onderzoekingen ook heden nog niet, ook niet waar dit beslag het eerst werd uitgeoefend. Zijn het de Franken, Bourgondiërs, Saksers, de Hunnen, Saracenen, Hongaren? 't Is niet bekend! Het oudste bericht over ijzers met nagels komt uit Byzantium. Over het algemeen waren voor dat beslag hipposandalen in gebruik, in de laatst bekende modellen voorzien van hoefijzers aan de ondervlakte. Joly en Tasset vermoeden dat daarvan het beslag met nagels ontstond bij de Romeinsche Galliërs, die met de nagels met vioolsleutelskoppen zouden bekend zijn geweest; zij nemen niet aan dat, wegens het eigenaardige maaksel der nagelgaten, het beslag een uitvinding zou zijn van bovengenoemde vreemde indringers, maar wel van de makers der hipposandalen.

Ondergeteekende kan zich niet voorstellen op welke wijze die woeste ruiterscharen, b.v. van een Attila, uit het Oosten naar het Westen gekomen, zich op hare lange marschen hebben kunnen redden zonder beslag. Wel bestonden geen bestrate wegen, en de hoeven der paarden waren wellicht van beste qualiteit, maar tegen dergelijke tochten waren zij toch onmogelijk bestand. De genoemde geesel Gods zal wel bedacht zijn geweest op middelen, die hem zijne excursie naar het Westen mogelijk maakten. Die vreemde indringers zouden best bekend kunnen geweest zijn met een ijzer van nagels voorzien, en aldus dit beslag door de Galliërs niet zijn uitgevonden, maar bij die barbaren ontdekt, van hen geleerd; want de invoering er van valt met die invallen tezamen, tusschen het begin der 5e eeuw, de vernietiging van Alesia, en die van Besontio in 736.

M.

— **Het tegengaan van leggers.** Paarden, welke de gewoonte hebben op stal te liggen met teruggeslagen voorbeenen, zoogenaamd als koeiën rusten, bezorgen zich soms kneuzingen door het binnentak-einde van het hoefijzer, een gezwollen elleboog, legger geheeten, die gewoonlijk beter te voorkomen zijn dan te genezen. Zulke gezwollen voorkomt men door het verhinderen der drukking van genoemd ijzergedeelte. Zulks kan worden bereikt door een harde lederen wrong over de ballen en takeinden van het ijzer aan te

brengen; ook door middel van een sterk opgevulden lederen ring om de koot te doen. Ook zijn wel scherpe pinnen aan de takeinden aangebracht, zoodat het dier zich moet prikken, en daarom op andere wijze gaat liggen. Ook een lederen riem met fijne nageltjes voorzien, boven den kogel bevestigd, is oorzaak dat het paard een andere positie aanneemt. Voorts voorkomt men kneuzingen door een stroowisch in de kniebuiging te bevestigen, een groot kussen door hard leër omgeven aan te brengen boven de voorknie, aan de pijp of in de koot, door een opgevulden lederen schoen om de verzen-einden, een stroovlecht over de verzenen, en gummi schoenen en sokken, welke de takeinden omgeven.

Betreffende het beslag van zulke paarden zij opgemerkt dat de binnentak van het ijzer moet worden verkort en goed afgerond, zoodat de uitstekende elleboog slechts op hoorn kan rusten. Hetzelfde wordt door een halvemaan-ijzer bereikt.

M.

— **De kaptoom.** Paarden, die lastig zijn bij het beslaan, zoogenaamd zich verzetten, moeten streng, maar niet ruw worden behandeld, en vooral niet worden blootgesteld aan veel leven in de beslagplaats; daar moet het steeds rustig toegaan. Zijn zulke paarden door zachtheid en vriendelijke toespraak niet tot gehoorzaamheid te brengen, dan kan men beproeven of ze zulks zijn door een ander paard er naast te stellen, of ook wel door ze te blinddoeken.

Mislukken deze handelingen, dan kan men den kaptoom aanleggen. Wat is een kaptoom? Dit tuig komt overeen met een halster, waarbij ter plaatse van den neusriem een gebogen met leder overtrokken ijzeren beugel is aangebracht. Aan dit ijzer bevinden zich één of meer ijzeren ringen, waaraan een teugel wordt bevestigd, dien men door een helper laat vasthouden, met de opdracht door aan te trekken, een ruk aan te brengen, op het oogenblik dat het dier zich wil verzetten. Dit rukken aan den teugel dient op het juiste moment en op verstandige wijze te geschieden, vooral niet ruw, om belediging van den neusrug of het neusbeen tegen te gaan.

M.

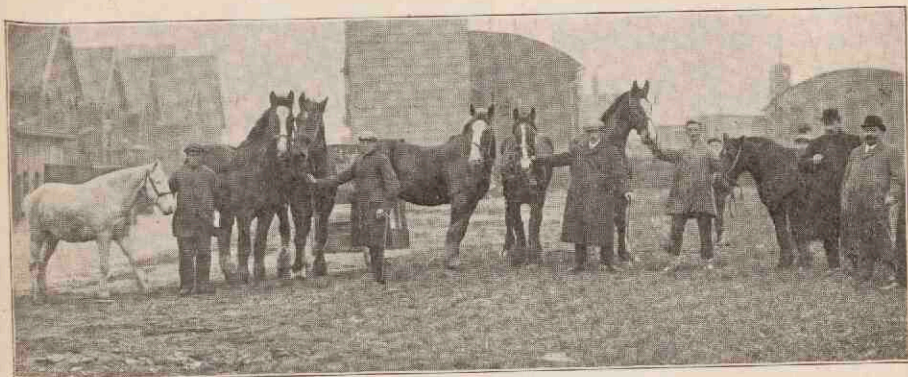
— **Slachtpaarden.** Af en toe vallen in onderscheidene nieuwsbladen berichtjes op, waarin in meerdere of mindere mate te velde wordt getrokken tegen de gruweldaden waaraan ter slachting geleide paarden dikwijls zijn blootgesteld. Wij wenschen in 't midden te laten de overdrijving, die meermalen door het constateeren van een of ander feit in dergelijke stukjes zal worden neergelegd, doch juichen het niettemin toe dat er in de laatste jaren een vrij sterke contróle is ingevoerd, waardoor belet wordt dat te zeer verouderde of verminkte paarden aan een lange reis worden onderworpen.

„Het Paard” no. 10 van 11 Maart j.l. bevat een uitvoerig artikel over slachtpaarden, waarin o. m. wordt aangegeven dat er wekelijks ongeveer 200 paarden uit Engeland te Rotterdam per boot worden aangevoerd om in ons land te worden geconsumeerd. Paarden van alle rassen, als hackneys, Shires en Clydesdalers worden er onder aangetroffen en dikwijls oogen-schijnlijk nog jonge en krachtige exemplaren, die echter doorgaans met een ongeneesbare kreupelheid behept zijn. — Het betreffende artikel is geillus-

treerd met een 2-tal afbeeldingen, die we hierbij overnemen en een voorstelling geven van een paar groepjes paarden bij aankomst aan het abattoir te Rotterdam.

De in Londen ingescheepte paarden zijn vooraf aan een geneeskundig onderzoek onderworpen en bevinden er zich onder, die ziek zijn of niet in

staat worden geacht de zeereis te kunnen volbrengen, dan worden deze voor verder transport afgekeurd.

Omtrent de zeereis wordt gezegd: „Hun plaats op de boot is wel niet ruim, doch voldoende doelmatig ingericht om beschadiging der dieren te voorkomen. De paarden zijn van elkaar gescheiden door houten schotten; ze staan op een planken vloer, terwijl water en hooi hen wordt verstrekt. De paarden worden 's namiddags 1 uur te Londen ingeladen en komen den volgenden morgen om 7 uur te Rotterdam aan. Het uitladen heeft doorgaans niet het minste bezwaar, hoewel het wel eens voorkomt, dat paarden door noodweer op zee ernstig letsel bekomen.”

Na verder uitvoerig aangegeven te hebben hoe het politie-toezicht is geregeld, om te voorkomen dat geene der ingevoerde paarden gevaar opleveren voor het overbrengen van besmettelijke ziekten op onzen paardenstapel, de wijze van afmaking enz., besluit de schrijver zijn artikel met de volgende alinea:

Doordat het gebruik van paardvleesch is toegenomen, is ook de prijs der slachtpaarden aanmerkelijk gestegen; het gevolg hiervan is, dat paarden, die als werkpaard slechts een geringe waarde meer vertegenwoordigen, eerder als slachtpaarden worden verkocht dan vroeger. Het leven dezer paarden wordt daardoor wel verkort, echter aan hun lijden komt dan ook spoediger een einde. Het ware zeer zeker te wenschen, dat houders van paarden er eerder toe overgingen, deze dieren bij ongeschiktheid als slachtpaarden te verkoopen, aangezien in vele gevallen de prijs niet veel minder bedraagt, en daardoor voorkomen wordt, dat het paard in plaats van zijn zoo wel verdiende rust in weide of stal te mogen genieten, nog jaren wordt afgebeuld."

— **Noord-Brabant.** Deze week zal de laatste les van den cursus in hoefbeslag te den Bosch worden gehouden, terwijl in het begin der volgende maand het examen zal worden afgenomen van de leerlingen der in N.-Br. gehouden cursussen, tijdens den voorgaanden en dezen winter.

P E R S O V E R Z I C H T.

— De Maart-aflevering van „**Der Hufschmied**” bevat o. m. het volgende:

1°. *de ritsvorm.* P. G runth, docent aan de Hoogeschool voor Veerartsnijkunde en landbouwkunde te Kopenhagen, betoogt in een geïllustreerd artikel dat de twee gebruikelijke ritsvormen beide hun voor- en nadeelen hebben. De rits, die \wedge -vormig van doorsnede is, verdient de voorkeur bij een meer steilen wand en alzoo ook bij alle achterste nagelgaten, terwijl die met een \searrow -vormige doorsnede beter aan het doel beantwoorden als de nagel meer schuin dient te worden ingeslagen, alzoo bij alle toongaten. De schrijver meent dat bij een verschillend gericht houden van den ritsamer, tijdens het inslaan der rits, zooveel mogelijk aan den gewenschten vorm kan worden voldaan.

(Naar wij meenen wordt door de meeste kundige hoefsmiden reeds geritst in de door Schr. aangegeven richting. Red. „De Hoefsmid.”)

2°. *Aluminium-hoefijzers in het Russische leger.* Door den gunstigen uitslag van proeven, genomen met aluminium-beslag, zullen bij de Russische Cavalerie en -Artillerie aluminium-ijzers in gebruik worden gesteld. Prof. M. L. voegt hieraan toe dat vermoedelijk reserve-ijzers van aluminium zullen worden ingevoerd, evenals zulks bij het Zweedsche leger reeds het geval is, doch geen aluminium bij gewone gebruikijzers worden toegepast.

Oostenrijk.

— *Aluminium.* Volgens berichten uit Weenen is de prijs van aluminium onlangs in een week niet onbelangrijk gestegen, n.l. van M. 141 tot M. 144.50 per 100 K.G., tengevolge van aankopen door een Amerikaansch syndicaat. Deze aankopen dragen, volgens de berichten, een zuiver speculatief karakter, maar tevens duiken er weer geruchten op over een internationaal aluminium-syndicaat. Ook het bericht, dat binnenkort in Frankrijk muntstukken van aluminium zullen worden ingevoerd, werkte mede tot een willige stemming van de markt. Met dat al blijven de prijzen nog ver onder die van 1907, toen M. 350 à 400 per 100 K.G. betaald werd. (u. „N. R. C.”)

Boekwerken.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „Het Paard” en „De Hoefsmid”:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem tweede bundel, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Heidema Paardenfokkerij I, Beoordeelingsleer en Raskennis, 84 fig., in linn. band, pr. *f* 0.90, fr. p. p. *f* 1.—.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr. en Renvereniging. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Eerelman, Paardenrassen, 41 kaarten (briefk.form.) in kleuren, naar de oorspronk. uitgave, pr. fr. p. p. *f* 2.—.

Het toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

A d v e r t e n t i e n .

Kunsthoorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

H.H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**

DICK'S Hoefraspen

en andere gereedschappen

voor

Hoefbeslag.

Gelieve

vooral op het merk:

te letten.

Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: J. J. VAN MEEKREN, Amsterdam, Sarphatistraat 75.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

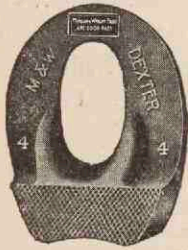
— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

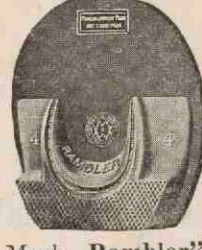
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

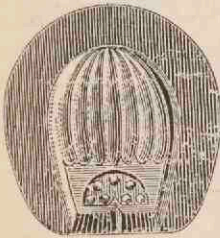

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradij van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

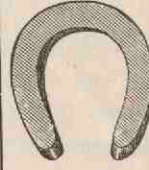
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

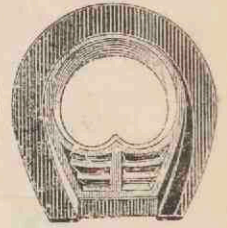
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

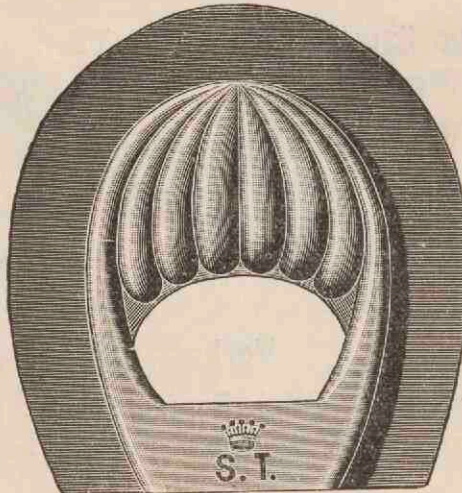
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
nitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewensch.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc
Hielstukken.

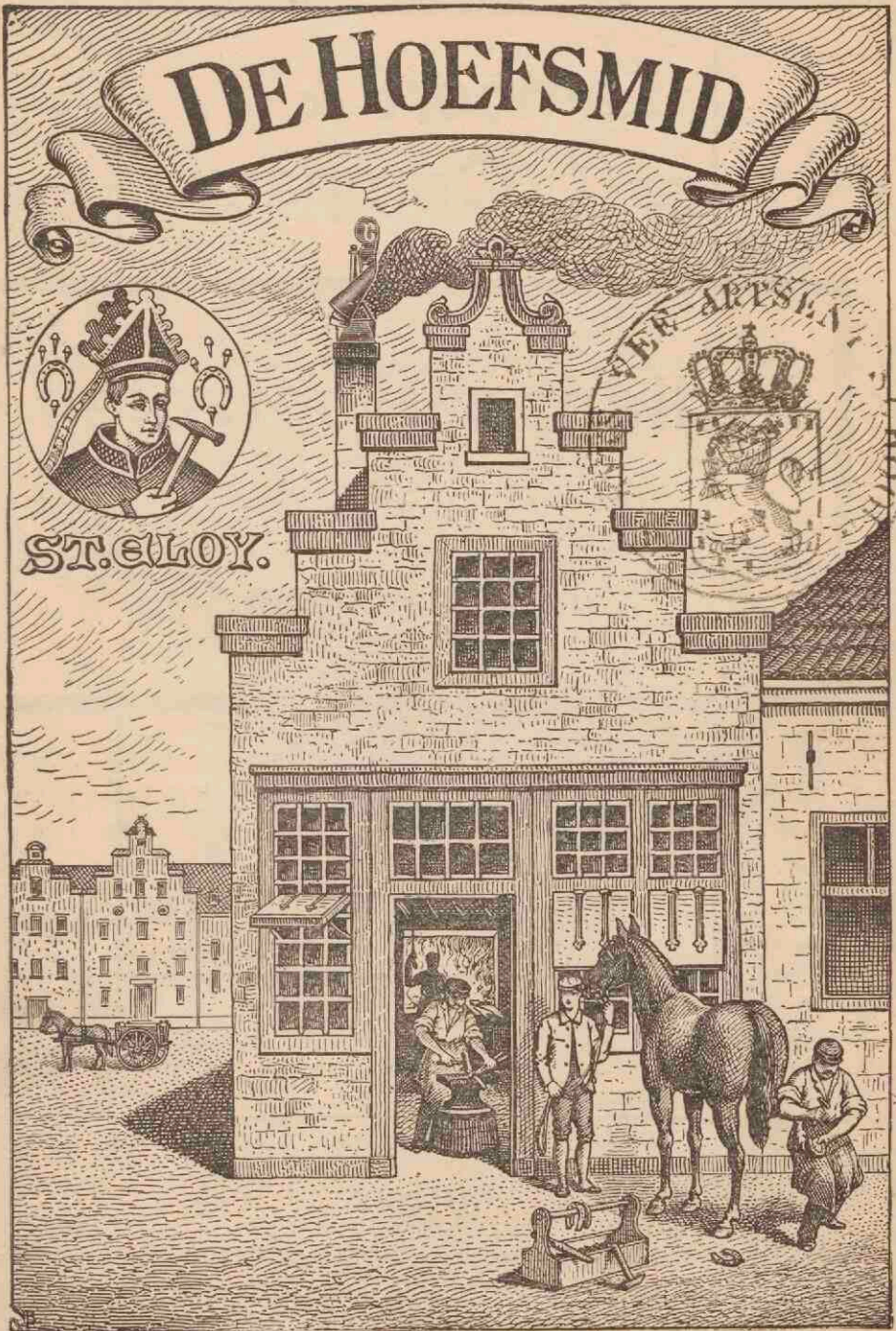
Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S. T. met kroon.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

F. P. H. Besters. — De hoefnagel. — Afbeelding Utrechtsche paardenmarkt. — Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort. — Hoefbeslagcursus te Utrecht. — Examen te 's Gravenhage. — Uitslag der hoefbeslagcursussen in Noordbrabant. — Korte Mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

F. P. H. BESTERS.

Het zij mij vergund om in dit tijdschrift, gewijd aan de belangen van het hoefsmidsvak, een korte levenschets te geven van een hoefsmid, die onder zijne vakgenooten een gewichtige en eervolle betrekking vervult, namelijk bij het Koninklijk Staldepartement, waartoe hij 1 Januari 1903 werd aangesteld.

Besters, wiens portret hierbij is geplaatst, werd 12 Maart 1866 te Venlo geboren. Bestemd voor het leger werd hij op 12-jarigen leeftijd geplaatst aan de Pupillenschool, waar hij verbleef tot 12 Maart 1881, toen hij als recruit overging bij het Depôt van het 2e Reg. Huzaren te Haarlem, om na afgericht te zijn bij het 1e Escadron Huzaren te Venlo over te gaan. Hier werd hij in Augustus 1882 geplaatst als leerling aan de Rij- en Hoefsmidschool, welke inrichting hij verliet op 3 October 1884, na de noodige kunde te hebben verkregen om als hoefsmid bij het leger te worden geplaatst. Bij zijn Escadron teruggekeerd, was hij daarbij voorloopig werkzaam als bijsmid, en werd op 18 Januari 1885 aangesteld tot hoefsmid. Den 26 October

1893 had steller van dit artikel het genoegen zijn vroegeren leerling als onderbaas aan de Hoefsmidschool, sedert te Amersfoort, weer te ontmoeten.

Toen in 1897 wijlen de Opperwachtmeester W. Kamerbeek als Onderwijzer aan de Hoefsmidschool aftrad, en een vrij groot getal van de beste vakmannen van het leger werden opgeroepen naar Amersfoort, om zoowel theoretisch als practisch in het strijdperk te treden, ten einde te dingen naar de vacante plaats van baas-onderwijzer dier inrichting, behaalde Besters de 2e plaats; hij miste wel zijn doel, maar op zeer eervolle wijze; er is steeds „baas boven baas”. Zijne bevordering tot Wachtmeester-hoefsmid, 16 Januari 1901, een rang destijds nog niet bereikbaar, was voor ieder die hem kende, een aangenaam bericht. Zijn loopbaan toont duidelijk aan, dat hij steeds was een kundig en zorgzaam vakman, die daarom bij zijn meerderen goed stond aangeschreven, en in de rij der militaire hoefsmiden in het eerste gelid stond. Bij de aanvaarding zijner bovengenoemde betrekking in de residentie trad hij uit het leger. Sedert 1902 is hij drager der zilveren medaille voor trouwen militairen dienst. M.

DE HOEFNAGEL.

Een van de grootste vorderingen in het hoefbeslag, in het laatste 4e gedeelte der vorige eeuw, was het vervaardigen van den hoefnagel door de machine. De jeugdige vakman van den tegenwoordigen tijd vindt het natuurlijk om zijn gepolijsten nagel in elke gewenschte grootte kant en klaar te hebben. Over het gebruik van den uit de hand gesmeden nagel weet hij slechts van hooren zeggen, zoogenaamd uit de legende, en toch is het zoolang nog niet geleden, dat deze laatste alleen in gebruik was, om de eenvoudige reden dat de machinaal vervaardigde nagel niet bestond.

Het moge voor hem van eenig belang zijn om over dit onderwerp iets meer te weten; daarom wil ondergeteekende uit een oud boekje, bevattende een voordracht door J. Möller, in der tijd over den hoefnagel gehouden, een en ander mededeelen. Daarin lezen we dat het smeden der hoefnagels met de hand op de volgende wijze geschiedde: de smid legt 2 staven nagelijzer van ongeveer 2 M lengte in het vuur, van welke hij afwisselend een nagel afsmeedt. Een der staven legt hij, zoodra deze tot ongeveer 6 cM lengte witgloeiend is geworden, op het aambeeld, en smeedt haar onder voortdurend omwenden, tot de lengte van de nagelkling uit. Hierna knijpt hij dezen voorbereikten hoefnagel met het gedeelte voor den kop bestemd, op een schrootijzer af, steekt hem in het nagelijzergat van het aambeeld, waaruit hij zoowel boven en onder een weinig uitsteekt, smeedt hem dan af, en slaat dan door vlug hameren den kop er aan, geeft een slag op de nagelspits, waardoor hij uit het gat springt, en zich bij de andere afgewerkte nagels voegt. Daarna doet de smid de staaf weër in het vuur, en neemt de andere staaf, om opnieuw te beginnen.

Hij moet vlug werken, opdat de staaf niet verbrandt, waardoor onbruikbare nagels zouden ontstaan; ook mag de staaf niet spoedig afkoelen, omdat dan de nagel hard en ondeugdelijk wordt.

Het is duidelijk dat het smeden der nagels met de hand een zwaar werk is; dat bewijst de houding waarin de smid voortdurend werkt; daarbij de verzorging van het vuur, de blaasbalg, de vlugge arbeid, die noodig is om kolen en ijzer niet noodeloos te verbranden.

Een goed nagelsmid maakte dagelijks van 800—1000 stuks nagels klaar; eigenlijk werd de nagel slechts ruw afgewerkt, van een punt voorzien, aan welks einde een dikte aanwezig was, om het maken van de zwik te vergemakkelijken. Voor hij geschikt werd tot het gebruik, moest die ruwe nagel daarvoor worden bewerkt, door hem te „spannen”, te „richten” en te „zwikken”.

Onder „spannen” verstaat men het zachte hameren der kling, om den nagel de voor het inslaan benodigde stijfheid te geven, waarbij tevens de hamerslag loslaat. Het „richten” bestaat in het aanbrengen van eenige lichte hamerslagen om een geringe buiging naar een der breede zijden te geven, opdat de nagel gemakkelijker en zekerder kan worden ingeslagen, zoodat hij niet binnenwaarts, naar het leven toe, buigt. Hierna wordt de nagel omgelegd, met de ingebogen breede zijde naar boven gekeerd, en door lichte hamerslagen de „zwik” aangebracht, tot een lengte van 4 à 6 mM.

In Duitschland waren destijds zoo wat in elke groote stad nagelsmeden gevestigd, welke met meerdere, soms zelfs met 10 gezellen de hoefnagels smeedden, om ze dan aan de hoefsmeden te leveren. Vooral in de Hazr, in het Thüringer- en in het Zwarte Woud werd dit handwerk op groote schaal uitgeoefend. Maar ook in Engeland werden veel nagels gesmeed met de hand, en van daar verzonden naar Noord-Duitschland en naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, evenals vele andere Europeesche en Overzeesche landen. In Engeland vond men de nagelsmeden vooral veel in de omgeving van Bristol, Derby, Dudley, in de streek die de Black Country werd genoemd.

Möller beschrijft een dergelijke Engelsche smederij als een ellendige, nauwe, vuile ruimte, waarin alle slechts eenigszins geschikte leden der familie helpen, om de productie zooveel mogelijk te verhoogen; het is een armoedig bestaan, de verdiensten zijn gering, enkel het hoogst noodige; deze arbeiders zijn in Engeland onder allen steeds het slechtste gesteld; te velen oefenen dit vak uit, terwijl toch overal, waar zij worden gemaakt, de nagels bijna even billijk zijn te verkrijgen.

Oostenrijk en Zuid-Duitschland kregen hun nagels voor het grootste gedeelte uit Stiermarken; de vervaardiging in Rusland geschiedde vooral in Siberië. Op de groote markt te Nischni-Nowgorod waren steeds geweldig groote voorraden met de hand gesmede hoefnagels opgestapeld, want 't was van daar dat bijna geheel Rusland zijn behoefte voor het geheele jaar betrok. Deze nagels werden vervaardigd van het Siberische houtskoolijzer, dat even goed van qualiteit zou zijn als het Zweedsche, wanneer het even zorgvuldig werd behandeld. De staven waren evenwel algemeen slecht bewerkt, zoodat ze tot het maken van hoefnagels vrij wel onbruikbaar waren; zulks gaf het gebruik der nagels ook duidelijk te kennen door te splijten en vernageling te veroorzaken. In Frankrijk werden de nagelsmeden vooral gevonden in de Ardennen.

Dit handwerk nu is geheel verdrongen door de machinaal vervaardigde hoefnagels. Reeds sedert het midden der vorige eeuw streefde men er naar, vooral in Saksen en in Engeland, om hoefnagels machinaal te maken, maar die eerste proeven gingen heelemaal mis; deze nagels waren uit ijzerblik gesneden, en gaven te kennen, dat zij zoowel betreffende hardheid als in vorm, ongeschikt waren. Daarna ontstonden fabrieken in Engeland en Amerika, waar de nagels koud werden gestampt uit ijzeren of stalen façonplaten; door andere machines moesten zij later nog worden voorzien van punten en zwikken. Ook werd beproefd om nagels uit voorbereekte stukken ijzer of staal in heeten en in kouden toestand te persen en te walsen; het bleef evenwel bij deze proeven. In Frankrijk nam men een proef om nagels uit smeedbaar gietijzer te gieten; daar deze intusschen niet de gewenschte taaheid en weerstand hadden, verdwenen ook zij weer.

In de 1e helft van het vorengenoemd tijdvak behoorde een machine tot fabricatie van hoefnagels nog tot de vrome wenschen; de vele beproevingen en ondernemingen mislukten volkomen; er werd veel geld ingestoken en verloren.

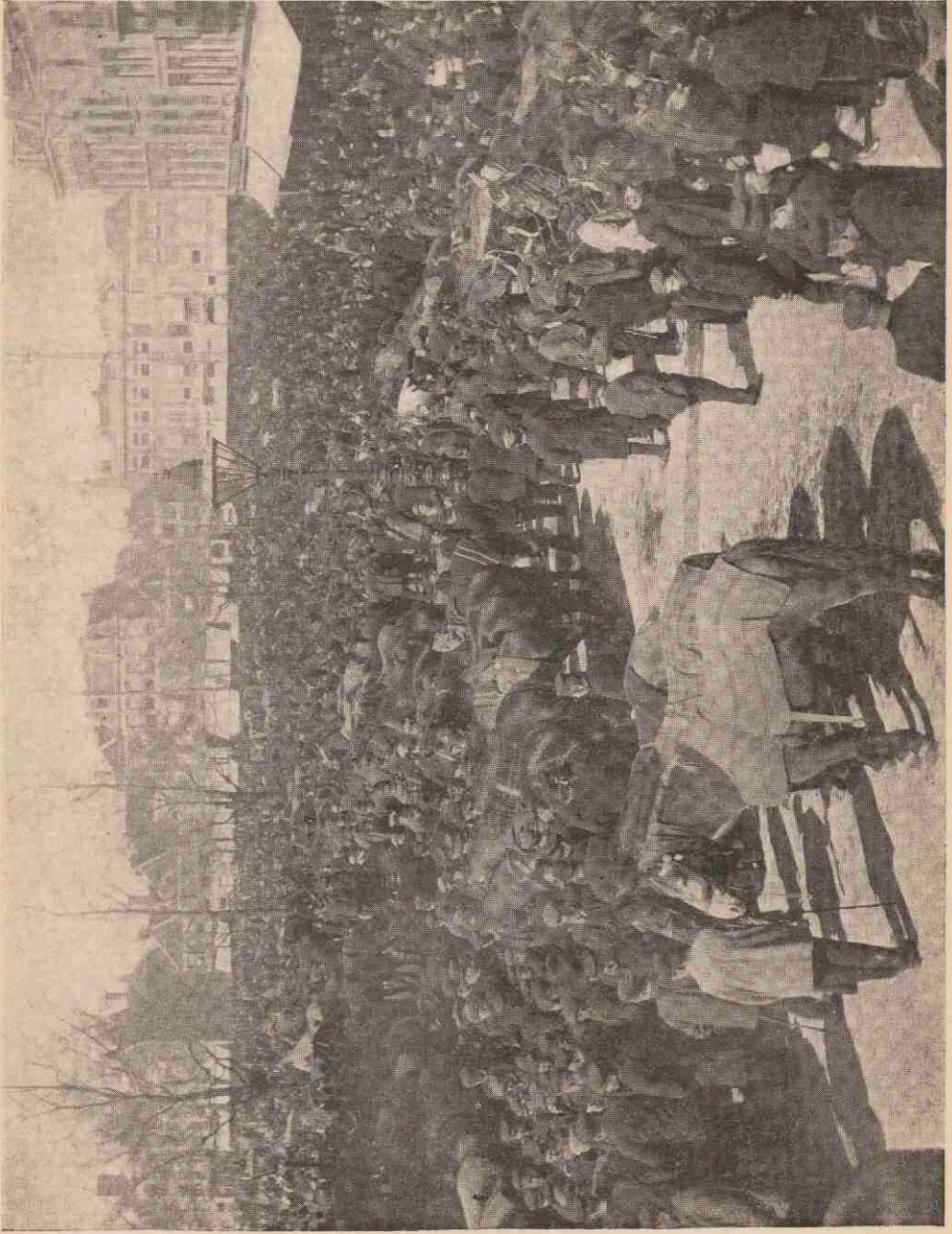
M. zegt: „de echte machines konden slechts worden gevonden door mannen, geheel bekend met de eischen, die men aan een werkelijk goeden hoefnagel moet stellen, en daarbij tevens vindingrijke koppen en flinke technici zijn.

Na 1860 zijn verschillende systemen van machines uitgevonden, om nagels uit ijzerstaven in witgloeienden toestand te walsen, te smeden of te hameren. Deze nagels worden ruw, zonder punt voorgesmeed, in schuurtrommels blank gepolijst, dan in een zwikmachine koud, langer en dunner gehamerd, stijf geslagen, gericht en met zwik voorzien; daarna nogmaals in een trommel met zaagsel gedaan om de olie, in de zwikmachine opgedaan, te verwijderen, om den afgewerkten nagel een zilverglanzend aanzien te geven, en roesten tegen te gaan. De voorgesmede nagel wordt witgloeiend in de matrijs gesmeed met dezelfde werktuigen, zoodat alle nagels van één nummer dezelfde grootte, één vorm, dezelfde kleur en taaheid verkrijgen.

Het groote voordeel van deze nagels voor den hoefsmid is, dat ze tot het gebruik kant en klaar worden afgeleverd, terwijl die met de hand gesmeed vóór het gebruik steeds moesten worden geschikt gemaakt, waardoor de richting en de zwik nimmer van een gelijkmatigen vorm konden zijn. Ook is de prijs der machine-nagels lager dan de andere waren.

Het is mogelijk dat de boven beschreven methode van vervaardiging sedert is gewijzigd — daarvan ben ik heden niet geheel op de hoogte — doch zulks doet ook minder ter zake, om reden hier het doel was om den jeugdigen hoefsmid aan te toonen, wat op dit gebied door de industrie werd verricht, om hem den gepolijsten hoefnagel te verschaffen.

M.

Afbeelding van een drukke paardenmarkt te Utrecht.

MILITAIRE HOEFSMIDSCHOOL TE AMERSFOORT.

Den 22 en 23 Maart had het examen voor hoefsmid plaats aan deze inrichting. De uitslag daarvan was dat het diploma als hoefsmid werd toegekend:

1e. aan de burgerhoefsmiden: R. Klooster te Hoogeveen, H. Berends te Emmen, J. v. d. Mheen te Barneveld, A. Rupert te Delden, E. Suichies te Rolde en A. Kroeze te Grolloo;

2e. aan de miliciens der Bereden Artillerie: Chr. Baartman te Tiel, J. Beugeling te Oldemarkt (Ov.), P. Castricum te Alkmaar, C. Dijkmans te Nieuwe Schans, A. van Erven te Goirle bij Tilburg, IJ. Faber te Hinde-loopen, A. Junge te Haarlem, D. Kooi te Kollum, T. Scherpenzeel te Hilversum, A. Slabbekoom te Wolphaartsdijk (Zeeland) en H. Zijlstra te Wester-Nieland (Groningen).

Aan den cursus van 1 April—1 October 1910 wordt wederom deelgenomen door zes burgerleerlingen, terwijl voor den cursus 1 October 1910—1 April 1911 reeds aanvragen tot plaatsing zijn ingekomen.

Tevens zijn 12 miliciens der Infanterie aangekomen, waarvan er zes geplaatst kunnen worden om tot hoefsmid bij dit wapen te worden opgeleid. Een schoone gelegenheid voor hoefsmiden, die hun dienstplicht moeten vervullen, om kosteloos een vakopleiding te krijgen. L.

* *
*

De gediplomeerde milicien-hoefsmid Ch. Baartman is als vrijwilliger der Cavalerie in dienst getreden en blijft, ter verdere opleiding voor hoefsmid voor het leger, aan de Hoefsmidschool gedetacheerd.

HOEFBESLAGCURSUS TE UTRECHT.

De 2-jarige cursus 1908/10, gehouden vanwege het Hoofdbestuur van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde voor de provincie Utrecht, eindigde 26 Maart l.l. met het examen der leerlingen, deelnemers aan dezen cursus, waarvan het 2e gedeelte was aangevangen op Zaterdag 6 November 1909.

De uitslag was, dat de volgende kandidaten, naar volgorde, werden voorgedragen tot het verkrijgen van het Getuigschrift, om als hoefsmiden te worden erkend.

Als *zeer goed geschikt*: H. F. L. Lammers te Terborg, tijdelijk te Jutfaas; A. Niessen te Vleuten; C. van Harberden te Loenen a/d. Vecht; A. Okkerman te Kockengen;

voldoende geschikt: H. W. B. Michgelsen te Oudewater; H. van de Castel te Benschop; J. H. Th. Ruijsbroek te Wijk bij Duurstede. M.

EXAMEN TE 's GRAVENHAGE.

Den 8^{en} en 9^{en} April werd het examen afgenomen van de deelnemers aan den hoefbeslagcursus 1909/10, die vanwege de Nederlandsche Maatschappij van Landbouw, afdeling 's Gravenhage, is gehouden onder leiding van den

heer J. Laméris, gep. Majoor-paardenarts, voor het practische gedeelte bijgestaan door den Wachtmeester-hoefsmid van het 2e Regt. Veld-Artillerie J. N. Meeuwseu.

Deze cursus werd bijgewoond door 11 leerlingen, allen uit de provincie Zuid-Holland. De uitslag was gunstig voor de volgende 10 candidaten, aan wie het diploma van bekwaam hoefsmid onmiddellijk na afloop van het examen werd ter hand gesteld: W. van der Kraan, Zegwaard, slaagde „met lof”; J. H. Son, Wassenaar, „met lof”; W. Gohres, Dordrecht „goed”; J. G. Grimbergen, Poeldijk, „goed”; J. van der Velden, Aarlanderveen, „goed”; C. A. Hoogendam, Schiedam, „goed”; F. J. de Bruin, Schiedam, „goed”; J. Buijse, IJsselmonde, „voldoende”; C. Schüller, Aarlanderveen, „voldoende”; A. Bakker, Dubbeldam, „voldoende”. De niet geslaagde candidaat bleek te weinig onderlegd te zijn in het practisch gedeelte.

Evenals bij gelegenheid van alle vorige examens, mocht ook ook dit examen, het 10^e door de afdeeling gehouden, zich verheugen in de welwillende belangstelling van het bestuur, en van meerdere autoriteiten en belangstellenden.

M.

NOORD-BRABANTSCH E MAATSCHAPPIJ VAN LANDBOUW.

Hoefbeslagecursussen.

Bergen-op-Zoom.

2-jarige cursus 1908/10.

Leider van den cursus: M. E. Baron Bentinck, Kapitein-Paardenarts b/h. 3^e Regt. Veld-Artillerie. Practisch onderwijzer: H. J. Smit, Wachtmeester-hoefsmid.

Aantal deelnemers: 8. Examen: 12 April 1910 te Breda.

Geslaagd: alle candidaten, te weten: C. Hertogs te Bergen-op-Zoom, J. van Nieuwenhuijzen te Dinteloord, J. F. Suijkerbuijk te Huijbergen, W. Zwikker te Halsteren, C. Stoffels te Halsteren, J. P. Suijkerbuijk te Hoogerheiden, A. de Visser te Wouw, A. J. de Meulder te Halsteren.

Breda.

2-jarige cursus 1908/10.

Leider van den cursus: W. Folmer, Kapitein-Paardenarts b/h. 3^e Regt. Veld-Artillerie.

Practisch onderwijzer: J. H. Dunk, Wachtmeester-hoefsmid.

Aantal deelnemers: 5. Examen 12 April 1910.

Geslaagd: alle candidaten, te weten: E. Bachman te Prinsenhage, B. Decker te Etten, A. van den Dungen te Dongen, J. van Onzenoord te Raamsdonk (veer), J. van Onzenoord te Raamsdonk (dorp).

's Hertogenbosch.

2-jarige cursus 1908/10.

Leider van den cursus: Dr. J. van Dorssen, Kapitein-Paardenarts b/h. 4^e Regt. Veld-Artillerie. Practisch onderwijzer: B. H. Gerritsen, Korporaal-hoefsmid.

Aantal deelnemers: 15. Examen 13 April 1910.

Geslaagd: alle candidaten, te weten: M. H. van Griensven te Deurne; J. Smets te Riethoven; W. P. Kemps te Schijndel; J. van Oirsow te Oijen; M. Kocken te Oss; A. Megens te 's Hertogenbosch; F. A. van Griensven te Beek en Donk; P. Verhoeven te Schaik; J. van Son te Gemonde; M. Scheffers te 's Hertogenbosch; A. Hoefnagels te Tilburg; J. Meijs te Haarsteeg; Th. van de Zandt te Stampergat; P. van Tefelen te Leeuwen; L. van Hooff.

* *
*

Deze examens werden bijgewoond door den heer C. J. J. Daniëls, secretaris van het bestuur der Maatschappij van Landbouw en afgenomen door eene Commissie van 3 leden, namelijk de H. H. J. de Vries, Veearts te Zaltbommel, A. Frederikse, Kapitein-Paardenarts te Utrecht en J. B. H. Moubis, gep. Dirigeerend Paardenarts te Utrecht.

M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 23 April a.s. hopen de leerlingen T. de Roos van Termunten en J. Perdok van Zuidbroek de inrichting gediplomeerd te kunnen verlaten. De overige thans aan de inrichting verblijf-houdende leerlingen zijn: J. Smit van Oldenzijl, H. Meinesz van Zevenhuizen en J. J. Bruins van Zuidlaren.

— **Rijksverzekeringsbank.** Een hoefsmid te G. had dezer dagen het ongeluk, terwijl hij zich op weg bevond om een paard op stal te beslaan, bij het stappen op een in die richting rijdenden kar zijn voet te verstuiken. De vraag rees of de betrokken persoon voor dit ongeval uitkeering zou ontvangen. Het antwoord is toestemmend geweest.

Er zou geen uitkeering zijn verstrekt als de betreffende hoefsmid b.v. van de werkplaats op weg naar zijn huis, om te schaften, het ongeval had opgedaan.

— **De winter** heeft voor den smid dit seizoen weinig bijzondere drukte opgeleverd. Gelukkig heeft het losse scherp vrij algemeene toepassing gevonden, waardoor in het algemeen de hoeven minder nadeelen van het beslag ondervinden en de smid ook bij slappen winter vrij veel schroeven of insteekkalkoenen kan leveren.

— De April-aflevering van De Hoefsmid is een dag later dan gewoonlijk verzonden, om daarin nog te kunnen opnemen den uitslag van het examen in hoefbeslag te 's-Hertogenbosch, gehouden Woensdag 13 April.

PERSOVERZICHT.

Nederland.

— *Bescherming der nationale nijverheid.* De „IJzer- en Staalkroniek" van 9 April heeft aan de „N. R. Crt." een artikel ontleend, waarin wordt medegedeeld dat door de regeering een aanschrijving is gezonden aan alle ambte-

naren, die ten behoeve van hunnen tak van dienst benoedigheden hebben aan te schaffen, waarin hun wordt voorgeschreven bij bestellingen, indien de dienst of de belangen van de schatkist hierdoor niet worden geschaad, aan de Nederlandsche nijverheid de voorkeur te geven. Opgemerkt wordt: Het zal nu maar de vraag zijn in hoeverre aan deze aanschrijving gevolg wordt gegeven, daar in 1902 een aanschrijving in denzelfden geest, de uitwerking in vele gevallen heeft gemist. Ditmaal echter is de aanschrijving aangevuld met voorschriften, welke luiden:

1. Bij het opmaken van bestekken voor leveringen of werken ten behoeve van den staat moet zooveel mogelijk met de belangen van de Nederlandsche voortbrenging rekening worden gehouden.

2. Indien het te leveren werk op voldoende wijze en door een voldoende aantal ondernemers hier te lande wordt voortgebracht, moet levering van Nederlandsch product worden voorgeschreven.

3. Levering van buitenlandsch product mag slechts dan worden voorgeschreven, wanneer casu quo na behoorlijk onderzoek vaststaat, dat het artikel niet hier te lande wordt voortgebracht of wanneer er overwegende redenen bestaan om een buitenlandsch product voor te schrijven. Die overwegende redenen moeten in een afzonderlijke nota worden uiteengezet.

4. Wordt niet een product van bepaalden oorsprong voorgeschreven en geldt het een artikel, dat hier te lande wordt voortgebracht, dan moet in het bestek worden voorgeschreven, dat gegadigden in hunne inschrijvingsbiljetten moeten vermelden, of zij Nederlandsch dan wel vreemd product zullen leveren.

5. Indien de aard van het werk of de levering medebrengt, dat mededinging van buitenlandsche gegadigden noodzakelijk of wenschelijk is, terwijl echter onderdeelen zeer wel door Nederlandsche producenten kunnen worden geleverd, dan dient getracht te worden die onderdeelen voor de Nederlandsche producenten te reserveeren, hetzij door gesplitste bestekken, hetzij door den aannemer te verplichten, die onderdeelen door de Nederlandsche producenten te doen leveren, of, bij een werk, door Nederlanders te doen uitvoeren.

6. Bij opdracht tot leveringen buiten aanbesteding moet eveneens zooveel mogelijk met de belangen van de Nederlandsche voortbrengers rekening gehouden.

7. Voor zoover betreft artikelen, die hier te lande worden voortgebracht, mag geen bestelling worden gedaan zonder dat de leverancier zich heeft verklaard, of hij Nederlandsch dan wel buitenlandsch product zal leveren. In geval hij levering van Nederlandsch product aanneemt, moet door gepaste middelen zekerheid zijn verkregen, dat werkelijk Nederlandsch product is geleverd, alvorens de declaratie ter vereffening mag worden doorgezonden.

8. Voor zoover betreft artikelen, die hier te lande worden voortgebracht, moet van alle leveringen, welke plaats vinden en waaromtrent door den leverancier niet is verklaard, dat Nederlandsch product is geleverd, een staat naar orde des tijds worden aangehouden, welke staat elk jaar aan het departement van landbouw, nijverheid en handel is in te zenden.

Bij deze staat moet tevens worden gevoegd een lijst van de artikelen, die

zijn aangeschaft en waarvan men meende, dat ze niet in Nederland worden voortgebracht.

Behalve deze voorschriften zijn nog bepalingen vastgesteld. Zoo moet o. m. bij aanbestedingen het recht worden voorbehouden om ook een andere dan juist de laagste inschrijving aan te nemen en moet als aan de aanbestedingen ook buitenlanders deelnemen aan het Nederlandsch product de voorkeur worden gegeven, zelfs al zou de prijs door den Nederlandschen fabrikant gevraagd, iets hooger zijn dan die door den buitenlander geeischt. Natuurlijk moet het Nederlandsch fabrikaat goed zijn en moeten waarborgen gegeven zijn voor levering overeenkomstig de belangen van den dienst.

Duitschland.

De April-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat het volgende:

1°. De veranderingen aan de pezen, peesscheden en banden bij den steltvoet van het paard, door Dr. Bretschneider te Groszenheim. Van dit artikel is een deel in de Maart-aflevering geplaatst en thans het slot. De Schrijver komt tot de volgende slotsom:

De steltvoet komt m. i. op de volgende wijze tot stand; de abnormale steile stand bij ontsteking der (buig)-pees is aanvankelijk een gevolg van pijn in de ontstoken pezen en wordt willekeurig aangenomen. In het verder verloop vormen zich, n.l. wanneer het betreffende dier voor verderen arbeid wordt gebezigd, secundaire veranderingen aan de overige pezen, aan de peesscheden en banden, alsmede aan de gewrichten, de beenderen en den hoof, welke alle te zamen de aanvankelijk willekeurig aangenomen, abnormalen, steilen stand doen voortbestaan en zoo een blijvenden steltvoet veroorzaakt. Op die wijze wordt het ook verklaarbaar dat bij terugblijving van de secundaire veranderingen menige afwijkende hoefrichting tengevolge van herstel der oorspronkelijke peesaandoeningen deels of geheel weer tot het normale terugkeert.

(Het resultaat van het onderzoek is dus een bevestiging geweest van in dit opzicht bestaande algemeene opvattingen.

2°. *Hoefvetten en hoefzalven.*

3°. Een en ander betreffende het *hoefbeslag in Arabië.*

4°. Korte mededeelingen: beschouwingen over een noodstal uit ijzeren buizen en idem over de oorzaken van het ontstaan van knolhoef.

5°. Overzicht omtrent hoefsmidsexamens en hoefsmidscursussen in het koninkrijk Beieren. Gedurende 1909 werden in de 8 provincies van het koninkrijk Beieren 244 hoefsmiden geëxamineerd, waarvan 73 zijn geslaagd en 171 werden teruggewezen.

Gedurende 1909 hebben aan de bestaande 7 hoefsmidsscholen 224 leerlingen met goed gevolg een cursus in hoefbeslag meegemaakt, ten behoeve waarvan door den Staat 4350 gulden, door de onderscheidene districten 5430 gulden en uit andere middelen ongeveer 2600 gld. subsidie werd bijgedragen.

6°. Een internationaal instituut voor techno-bibliografie, in 1908 opgericht, heeft ook een afdeling voor machine-techniek, welke afdeling door zeer kapitaalkrachtige vereenigingen en particulieren wordt gesteund en ten

doel heeft de geheele vakpers op machinegebied, zoowel wat het binnen- als het buitenland aangaat, zorgvuldig te laten bewerken. Er zijn ongeveer 80 ambtenaren bij werkzaam, die de ongeveer 1000 vak-tijdschriften napluizen, alsmede nieuwe patenten, de nieuw verschenen boeken, brochures en catalogi, bestudeeren. Van een ander wordt een overzicht samengesteld, dat in veertiendaagsche afleveringen verschijnt en aan de leden van het Instituut kosteloos wordt toegezonden. Het bestaat uit 242 afdelingen en behalve de machines, kranen, pompen, geeft het ook een overzicht van de machine-techniek van het geheele verkeer, met inbegrip van water- en lucht-scheepvaart, scheepsbouw, wapens en geschut. Het lidmaatschap kost per jaar f 15.—

Behalve de veertiendaagsche afleveringen verstrekt het Instituut ook een jaarboek, dat voor 1909 omvat circa 2800 bladzijden.

Ten slotte stelt het Instituut zich beschikbaar als informatiebureau ten opzichte van firma's of particulieren, die er geen eigen bibliotheek op na kunnen houden en toch van tijd tot tijd uit de litteratuur voorlichting behoeven.

Behalve de genoemde 80 ambtenaren heeft het Bureau zich de medewerking verzekerd van een 700 specialiteiten, waardoor het mogelijk is moeilijke technische vragen, hetzij op theoretisch, hetzij op practisch gebied, behoorlijk te beantwoorden. Aan het hoofd van deze kolossale onderneming, die o.a. gesubsidieerd wordt door de Vereeniging van Duitsche ingenieurs en den Bond van Duitsche Industrieelen, staan de Geheimrat Prof. Kammerer, de Geheimrat Dr. C. L. Weber en Dr. Hermann Beck.

— *Hoeven.* De Engelsche vee-arts Harold Leeney, schrijft o. a. het volgende over hoeven.

Slechts zelden ziet men de hoeven van wilde paarden; aan hen echter, die daartoe in de gelegenheid waren, zal het zijn opgevallen welk een groot deel van de ondervlakte wordt ingenomen door den straal en de steunsels; het kleine oppervlak van de zool en de overeenkomst van deze hoeven met die van den ezels en met den kleineren en steileren hoef van de meeste volbloeds. De hoef moet taai en elastisch wezen, wat alleen kan plaats vinden wanneer de straal goed functionneert en de hoeven beurtelings nat en droog zijn. Het gebruik van allerlei hoefsmearsels, afkomstig uit vroeger tijden, wordt nog door velen gevolgd, waardoor het opnemen van het noodige vocht wordt tegengegaan. Dagelijks moeten de hoeven, doch uitsluitend de hoeven en niet de beenen, worden gewasschen en alleen gesmeerd worden met vaseline wanneer het gesneeuwd heeft en de straten bedekt zijn met gesmolten sneeuw en pekels of zout, dat gebruikt werd om het smelten te bevorderen.

(u. L. S. J.).

Zou het zeewater ongunstigen invloed hebben op de hoeven? Eigenaars van harddravers of renpaarden, die deze om een of andere reden in zee doen loopen of laten stilstaan, zetten veelal de hoeven in vaseline.

— *De Hoef.* Paardenhoeven vereischen dagelijks bijzondere zorg en attentie van den verpleger, zegt Professor Pergeant in „The Modern Vete-

inary Advisor". De beslagen hoof komt niet direct in aanraking met den grond, waardoor hij niet vochtig en bijgevolg hard en samengetrokken wordt. Om dit te verhinderen moet de hoof dagelijks vochtig gemaakt worden door in natte klei of soms in paardemest te wikkelen, ofschoon dit laatste minder aanbeveling verdient om de onzindelijkheid. De ijzers moeten om de drie of vier weken vernieuwd en de hoof ingekort worden. Paarden die in een niet al te zindelijk stal staan, kunnen licht ontsteking krijgen en wel voornamelijk in de achtervoeten. Daarom moeten de voeten minstens eenmaal per dag gewasschen worden, daar dit alle vuil verwijdert en de hoof daardoor vochtig gehouden wordt. Het is ook noodig eenig vet, b.v. warme olie, boven op den hoof te strijken na het beslaan, wijl dit het droog en hard worden voorkomt.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

SMEERMIDDELEN.

Om het gemakkelijk loopen te bevorderen, en verder tot instandhouding van alle werktuigen, is het beslist noodzakelijk, de door de beweging der onderlinge deelen opgewekte wrijving en verhitting, zooveel mogelijk te reduceeren.

Tot dit doel worden de smeermiddelen aangewend, welke tusschen twee wrijvende vlakken wordt aangebracht. Deze zal eene dunne laag vormen, welke de directe aanraking der twee wrijvende vlakken verhindert.

Als smeermiddel gebruikt men plantaardige vetten, olie, dierlijk vet en minerale olie, welke de goede eigenschap bezitten, dat de wrijving der deelen, waaruit deze bestaan, ook onder sterken druk zeer gering is, en dat zij ook bij een tamelijk hoogen warmtegraad nog een toereikende smeerlaag vormen.

Verder bezitten die vetten en olie nog de eigenschap zeer vast aan de metaalvlakken te hechten, in hunne poriën in te dringen, en daardoor alle kleine oneffenheden op te heffen.

De hoofdeigenschap van een goed smeermiddel bestaat in zijn opzuigvermogen, gepaard aan een volkomen vloeibaarheid, zijn weerstand tegen de inwerking der lucht, temperatuurswisseling en druk, eveneens volmaakte zuiverheid van vaste bijmengsels en geheele zuurvrijheid.

Bij de keuze voor doeltreffende smeermiddelen zijn maatgevend:

- 1e. de druk der wrijfvlakken;
- 2e. de snelheid der wrijfvlakken;
- 3e. de temperatuur der wrijfvlakken.

Men zal b.v. bij een matigen druk en geringe snelheid een zeer billijke mineraalolie kunnen gebruiken, daarentegen bij een grooteren druk van raapolie gebruik moeten maken. Bij een geringen druk en groote snelheid der wrijfvlakken wordt weder een dun vloeibare mineraalolie, of een mengsel dezer met boomolie aanbevolen; voor fijne machines en zuiver loopende deelen zal men zich bedienen van de zeer dure, doch hoogst voordeelige beenderenolie enz.

De smering zal echter op die wijze geschieden, dat de door druk, ver-

hitting en afloopen verloren geraakte olie, steeds opnieuw wordt aangevoerd. De opgevangen gebruikte olie van lagers, smeerpotten enz. welke steeds door metaaldeelen verontreinigd is, zal zonder grondige filtratie nimmer gebruikt worden voor het smeren van machinedeelen; wel kan men deze aanwenden voor het draad-snijden, gaten boren enz.

De soort van smeermiddelen, welke bij het gebruik van verschillende gereedschappen in aanmerking komen, hangt af van het te bewerken materiaal en de staalsoort van het werktuig.

Voor draadsnijden in gietijzer met werktuigen uit gewoon gegoten staal vervaardigd, wordt schoon water ter afkoeling der snede benut; bij de zelfhardende speciaal-staalsoorten kan deze afkoeling achterwege blijven.

Messing, koper, brons enz. wordt droog bewerkt; voor zacht vloeï- en laschijzer gebruikt men olie-zeepwater. Voor middelharde staalsoorten komt mineraal- of boomolie in aanmerking, terwijl voor gietstaal dun vloeibare olie, bijzonder terpentijnolie benut wordt. M.

Advertentiën.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor H.H. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

H.H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**

DICK'S Hoefraspen

en andere gereedschappen

voor

Hoefbeslag.

Gelieve
vooral op het merk:
te letten.

Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: J. J. VAN MEEKREN, Amsterdam, Sarphatistraat 75.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

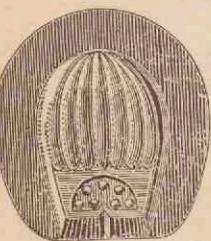

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutehouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutehouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

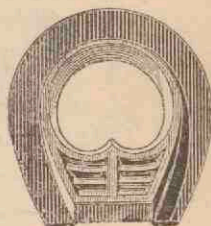

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutehouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

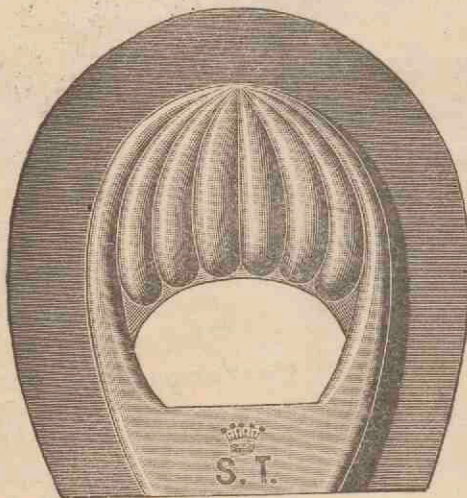
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutehouc
Hielstukken.

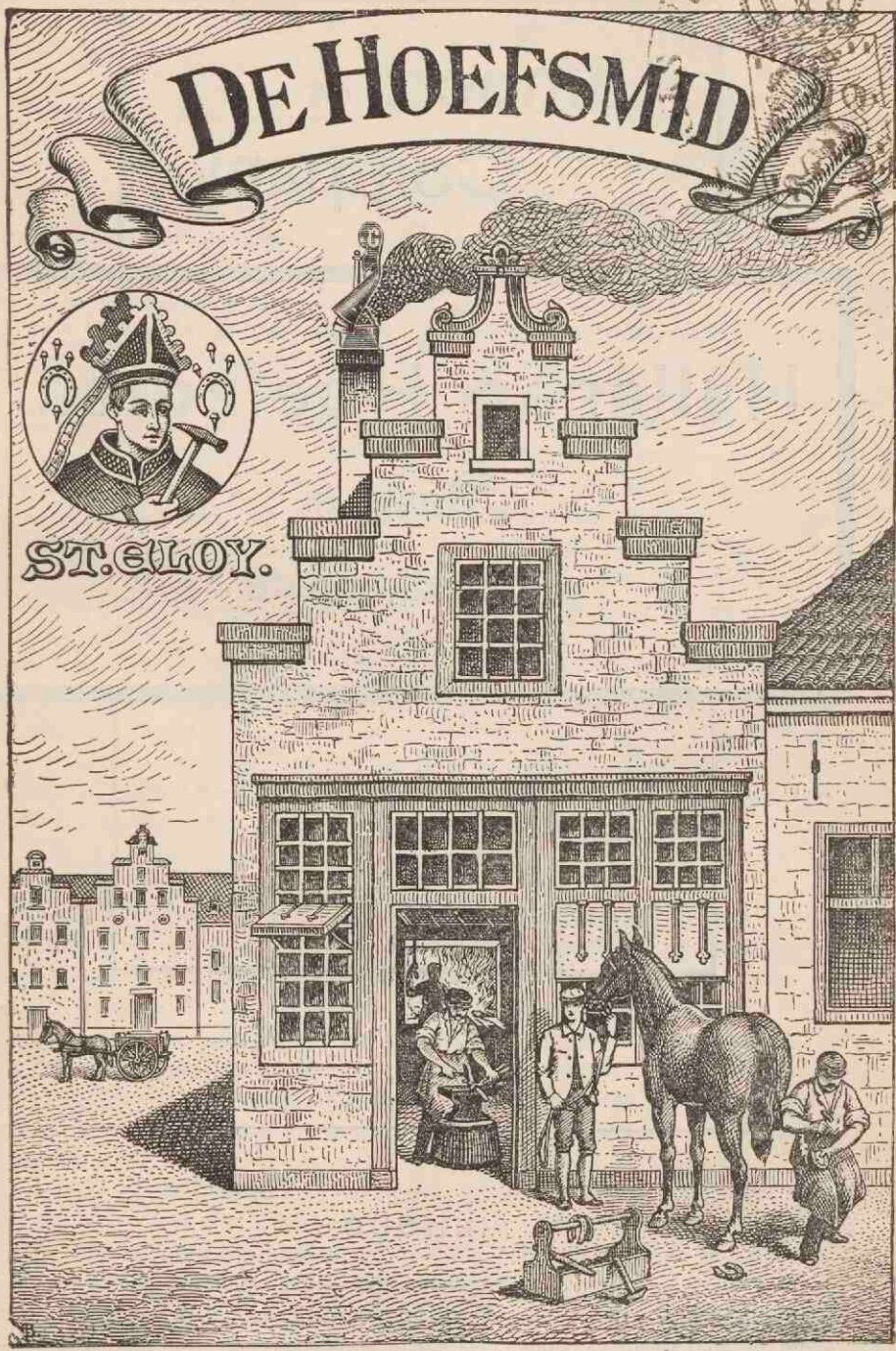
Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S. T. met kroon.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Over hoefontsteking. — Puntenstelsels. — De opleiding der hoefsmiden in Nederland. — Het hoefsmidsvak in Noord-Brabant. — Programma wedstrijd in hoefbeslag te Hoorn. — Korte Mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Boekwerken — Advertentiën.

OVER HOEFONTSTEKING.

Sprekende over sommige hoefziekten, is het niet te vermijden uitdrukkingen te bezigen en namen te noemen, die den vakman in last brengen, omdat hij de ware beteekenis er niet van kent.

Daar is het woord „ontsteking”, dat dikwijls gebruikt wordt. Wat is ontsteking? Men verstaat hieronder een ziekte-proces in een weefsel, dat zich te kennen geeft door pijn, verhoogde warmte, zwelling, sterke roodheid, gestoorde functie, en dat dikwijls gepaard gaat met koorts. Aan de huid zijn deze verschijnselen gewoonlijk duidelijk waar te nemen, maar inwendige, dieper gelegen of besloten deelen toonen die niet, of slechts voor een gedeelte. Alle weefsels kunnen in ontsteking geraken, de beenderen zoowel als de inwendige organen. Voor ons doel zijn enkel van belang de deelen van den hoof, d.w.z. de levende weefsels, de gevoelige deelen; niet de hoornbekleding, dat spreekt van zelf. Het hoorn is wel geen doode stof, maar toch gevoelloos en bloedeloos.

Wanneer we spreken over „hoefontsteking” denken we in de eerste plaats aan ontsteking van de hoeflederhuid. Pijn, verhoogde warmte, gestoorde functie, zijn hierbij gewoonlijk in hevige mate aanwezig; zwelling in sommige omstandigheden, en dan hoofdzakelijk aan de hoofkroon, aan de hoefballen en aan de koot, terwijl de hoogere roodheid niet te zien is. De pijn vertoont zich (wegens den sterken druk van den hoornschoen, zoodat geen ontspanning kan ontstaan) zeer sterk, en de kreupelheid is hevig. Vernageling en nageltred zijn goede voorbeelden hiervan.

De ziekte-toestand bij ontsteking wordt veroorzaakt door een prikkel van een deel, waardoor het weefsel daarvan zeer bloedrijk wordt door den sterken toevoer van het slagaderlijke bloed, zoodat de fijnste bloedvaten, de haarvaten, worden overvuld, daarin stilstand van het bloed intreedt en abnormale processen ontstaan, wegens uittreden van bloedbestanddeelen, als serum, vezelstof of bloed zelf. Ook kunnen als gevolg van die uitzweeting vergroeiingen, verhardingen, ettervorming en versterf van weefsel ontstaan, zooals zulks bij steengallen, hoornscheuren, hoornzuilen kan worden aangetroffen.

Een gevolg van ontsteking kan ook zijn het ontstaan eener fistel; de kraakbeenfistel aan den hoof is welbekend. De volksmond spreekt van *fitsel*, en dit is zoo gewoonte geworden, dat nog niet lang geleden de correctie eener drukkerij mijn fistel veranderde in *fitsel*.

Een fistel is een nauw buisvormig kanaal, waaruit een kleine hoeveelheid etter wordt ontlast. Zij is eigenlijk een verzwering, daar de ontsteking is overgegaan tot ettervorming, waarbij afgestorven weefseldeelen in de diepte terugblijven, die de genezing tegengaan. Men ziet dan aan de gezwollen

hoefkroon een kleine opening ontstaan, waaruit etter te voorschijn komt; soms zijn meer dergelijke fistelkanalen aanwezig. Zulk een kanaal kan een onregelmatig, zigzagvormig verloop hebben; het eindigt in het zachte weefsel of reikt tot op het harde been of kraakbeen, naar gelang de ontsteking zich heeft ontwikkeld.

Fistels kunnen ontstaan door een verwaarloosde steengal, door hoornscheur, ook door verwondingen der kroon, kroontrap, vooral met verwonding van het hoefkraakbeen, door vernageling.

Een dergelijke verzwering kan gevaarlijk worden, vooral als ze zich naar voren in den hoef uitbreidt, of ontstaat in het voorste gedeelte van het kraakbeen, of aan zijn binnenvlakte, omdat ze zich daar op den beursband kan uitbreiden, ja zij zelfs in de gewrichtsholte kan doorbreken. M.

PUNTENSTELSELS.

Van een mijner oud-leerlingen, thans leeraar aan de Ambachtschool te Brielle en leider van cursussen in hoefbeslag, ontving ik onlangs het volgende schrijven:

„Daar er dikwijls verschil van meening bestaat over de wijze van examineren bij een examen van leerlingen van een hoefbeslagcursus, zou ik, indien het niet te veel van Uwe goedheid gevergd is, zeer gaarne eenige inlichtingen van UEd. Gestr. wenschen te ontvangen van de door U en andere examinatoren gewenschte of liever gevolgde methode.

Ik vermeen dat deze is als volgt:

Praktijk, omvattende als het ware drie vakken:

I. Opnemen van standen en gangen, het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef;

II. Het maken, richten en passen van een hoefijzer;

III. Het onderleggen van het hoefijzer en het dichtmaken van den hoef.

Voor elk dezer vakken wordt *één* cijfer gegeven.

IV. Theorie ook *één* cijfer.

De punten van deze vier genoemde vakken bij elkaar opgeteld en deze som als eindcijfer bepaald. (w.g.) D. de Vries.

Aangezien het onderwerp van meer dan plaatselijk belang is te achten, vermeen ik goed te doen deze quaestie eens in „De Hoefsmid” ter sprake te brengen, in de hoop dat meerderen zich geroepen zullen gevoelen hierover hunne meening te zeggen.

Niet alleen voor examens, maar ook voor wedstrijden in hoefbeslag is de wijze waarop de volgorde der geslaagden of prijswinnaars wordt bepaald van groot belang.

Moge dit schrijven en de gedachtenwisseling daarover leiden tot het vaststellen van een puntenschaal en de bepaling van een eindcijfer in geheel Nederland geldig! De regeling, zooals deze hierboven door den heer de Vries is aangegeven, wordt gevolgd door de Hoefbeslagcommissie der Geldersch-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw, met dien verstande dat de candidaat zowel voor de theorie als voor de drie practische groepen

tezamen *voldoende* moet hebben en naar ik meen een eindcijfer van minstens 12 punten moet behalen.

Voornoemde Commissie volgt daarbij een puntenschaal van 1 tot 5 en kent ook halve punten toe. Mijns inziens ware het beter de algemeen gebruikelijke schaal van beoordeeling, aangegeven bij Art. 22 van het Algemeen Reglement voor de eindexamens der Hoogere Burgerscholen, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 10 Maart 1870, gewijzigd in 1883 en 1885, toe te passen.

Sedert 1 October 1888 is deze beoordeelingsschaal ook bij de Landmacht van kracht.

De vermelde schaal omvat de cijfers van 10 tot 1, aan welke de volgende beteekenis is te hechten:

10 uitmuntend	5 even voldoende
9 zeer goed	4 onvoldoende
8 goed	3 gering
7 ruim voldoende	2 slecht
6 voldoende	1 zeer slecht.

Voor de bepaling van het eindcijfer worden de vier bovengenoemde groepen samengesteld, de theorie wordt hierbij dus gelijk gesteld aan $\frac{1}{3}$ gedeelte van de praktijk. Hoewel ik gaarne aan de praktijk den grootsten invloed toeken, komt de leer van den hoof en het hoofbeslag hierbij wel wat te erg in het gedrang. Gesteld twee personen behalen op een wedstrijd in de vier genoemde groepen de volgende cijfers:

	I	II	III	IV	Totaal
A	7	5	7	8	27
B	7	8	7	5	27

A heeft een fout gemaakt in zijn hoofijzer, terwijl B blijken geeft slechts „even voldoende” op de hoogte te zijn met de leer van den hoof en het hoofbeslag; beiden hebben evenveel punten, n.l. 27. Volgens mijn zienswijze is A beslist beter dan B, en komt hem een hoogere qualificatie toe.

Aan de Rij- en Hoefsmidschool is de bestaande regeling nog ongunstiger. Hier worden n.l. punten toegekend voor:

1. het maken van twee voorijzers op maat;
2. „ „ „ een abnormaal hoofijzer;
3. „ „ „ een ijzer voor winterbeslag;
4. het beslaan van een paard van voren;
5. de leer van den hoof en het hoofbeslag.

Bij deze regeling staat de theorie, wat de bepaling van het eindcijfer betreft, gelijk met het maken van een ijzer voor winterbeslag (legermodel) of een afwijkend beslag (balkijzer, toonstrijkijzer etc.).

Het zou mijns inziens de voorkeur verdienen om de punten voor de theorie met twee of drie te vermenigvuldigen en dan samen te tellen met de cijfers in de overige (practische) groepen, om een eindcijfer te verkrijgen.

Amersfoort.

Laméris.

DE OPLEIDING DER HOEFSMEDEN IN NEDERLAND.

Onder bovenstaand opschrift komt in het „Tijdschrift voor Veeartsenij-kunde” van 1 Mei j.l. een zeer uitvoerig artikel voor, geschreven door den heer H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht.

De Schrijver vangt aan met een algemeene beschouwing over die opleiding en bespreekt dan achtereenvolgens het onderricht in de leer van den hoef en het hoefbeslag („hoefkunde”) aan 's Rijks Veeartsenijschool en aan de Militaire hoefsmidsschool; opleiding van hoefsmeden door paarden-artsen in garnizoenen; cursussen in hoefbeslag; leersmederijen en hoefsmidsscholen — en eindigt met aan te geven: „hoe dit onderwijs in de naaste toekomst het best zal kunnen worden geregeld”.

De inhoud der genoemde hoofdstukken van dit artikel, waarvan met groote belangstelling door ons is kennis genomen, bevat voor de lezers van „De Hoefsmid” uit den aard der zaak weinig nieuws, natuurlijk met uitzondering van het laatste hoofdstuk, hetgeen dan ook voor een groot gedeelte hieronder zal worden weergegeven.

Met betrekking tot het tweede hoofdstuk zij even aangestipt dat wij de uitspraak van den Schrijver:

„Mijns inziens moet de vee-arts van practisch hoefbeslag zooveel leeren, dat hij een hoef goed kan besnijden, daarbij rekening houdend met stand en gang, en dat hij een hoefijzer naar behooren kan passen en onderleggen” —

geheel zouden willen onderschrijven, met uitzondering van het passen. Dit laatste is ons namelijk te veeleischend. Om een ijzer „naar behooren te kunnen passen” is o. i. noodig dat men het ijzer tevens goed moet kunnen vervormen en hiervoor is een vereischte een ijzer goed te kunnen vervaardigen. En om dit te leeren is veel meer tijd noodig dan een aanstaande vee-arts o. i. aan de studie der practijk van het hoefbeslag behoort te offeren, als kunnende zijn tijd veel doelmatiger besteden.

De Schrijver zegt in het laatste hoofdstuk:

Voor het onderwijs zijn noodig:

1°. Een centrale hoefsmidsschool, welke vooral dient voor de opleiding der hoefsmeden, die aan cursussen of scholen onderwijs moeten geven, of het aan deze inrichtingen ontvangen onderwijs willen voortzetten.

2°. Een aantal (8 of 10) hoefsmidsscholen op gunstig gelegen plaatsen in verschillende deelen van het land, voor de opleiding tot hoefsmidsbaas.

3°. Hoefbeslagcursussen, afwisselend in de verschillende streken, voor de opleiding tot hoefsmidsknecht.

en vermeldt in de toelichting omtrent het derde punt o. m.:

Toen ik over de bestaande cursussen sprak merkte ik reeds op, dat het oordeel der deskundigen over dergelijke cursussen zeer uiteenloopt, dat vele collega's er heel weinig waarde aan hechten en ze liefst zoo spoedig mogelijk zouden zien verdwijnen, terwijl anderen voorstanders van dezen vorm van onderwijs blijven.

Waar ik tot deze laatsten behoor, rust hier op mij de plicht om de nadeelen en de voordeelen op te sommen, de balans op te maken en aan

te toonen, dat deze gunstig voor de gewone hoefbeslagecursussen uitvalt. Kan ik dit, dan heb ik tevens aangetoond, waarom ik de cursussen wensch te behouden, hun aantal wensch uit te breiden, dat zij geheel passen in het systeem van opleiding der hoefsmeden, hetwelk ik hier tracht aan te geven. Men vergeve mij eenige uitvoerigheid, het bestaan der cursussen loopt eenig gevaar, en het vervallen zou mijns inziens zeer te betreuren zijn.

De geopperde bezwaren dan zijn:

a. De personen, die tot een cursus worden toegelaten, zijn van zeer uiteenloopenden leeftijd en van verschillende voorbereiding, waarom zij moeilijk eenzelfde onderwijs kunnen volgen en onmogelijk alleen in de weinige lessen de geheele theoretische hoefkunde kunnen verwerken.

b. De onderwijzers in practisch hoefbeslag zijn in den regel wel goede hoefsmeden, doch dikwijls niet geschikt om onderwijs te geven, om aan anderen uit te leggen wat zij doen.

c. Meermalen zijn cursussen gegeven door en onder leiding van vee-artsen, die niet genoeg op de hoogte waren van het vak, tengevolge waarvan de resultaten zeer slecht waren.

d. De leermiddelen zijn gebrekkig, de smederijen zijn dikwijls geheel onvoldoende ingericht, en ook zijn er meestal niet genoeg paarden, die beslagen moeten worden.

e. De cursussen zijn veel te kort, in 12 of 24 lessen kan men geen goeden hoefsmid vormen, het onderwijs moet zeer oppervlakkig blijven.

f. De examen-commissiën stellen in verschillende provinciën geheel verschillende eischen en niet steeds waren deze commissiën voldoende competent. De besturen der landbouwvereenigingen trachten dikwijls invloed uit te oefenen op de commissiën, om zooveel mogelijk candidaten geslaagd te krijgen.

g. De diploma's worden door de smeden te gemakkelijk verkregen en geven geen voldoende waarborg. Vele aldus gediplomeerde hoefsmeden kennen hun vak niet voldoende.

Vele dezer bezwaren zijn in de practijk ondervonden en dus volkomen juist. Tengevolge van zulke ervaringen zijn echter de cursussen veel verbeterd en daardoor de nadeelen ondervangen.

Dat cursussen slechte resultaten geven, als de leerlingen geheel onvoorbereid op den cursus komen en rijp en groen maar wordt aangenomen, als de vee-arts of de hoefsmid niet voor hun taak berekend zijn, de smederij onvoldoende is ingericht, er gebrek is aan goede leermiddelen en aan materiaal voor practisch onderricht, als de cursussen uit 8 of 10 lessen bestaan, de examen-commissie niet voldoende deskundig is, als diploma's lichtvaardig worden uitgereikt, zal ik zeker niet tegenspreken, en dat meermalen deze bezwaren hebben gegolden en nog gelden moet ik beamen. Doch dit mag mijns inziens niet leiden tot de conclusie, dat de cursussen niet deugen, doch wettigt alleen het besluit, dat „dergelijke" cursussen geen waarde hebben. Er zijn andere cursussen, en die kan ik er tegenover stellen, met veel gunstiger omstandigheden, welke wel goed werken en uitstekende resultaten opleveren.

De cursussen hebben (namelijk) het groote voordeel, dat zij gevolgd

kunnen worden door smeden of smidsknechten, die onmogelijk een hoefsmids-school kunnen bezoeken òf omdat zij, zelf baas zijnde, onmogelijk eenige maanden achtereen uit de zaak kunnen gaan, òf omdat hun de kosten te hoog worden. Het aantal van hen, voor wie een hoefsmidschool onbereikbaar zal blijven, zal steeds groot zijn en deze personen zijn alleen met hoefbeslagcursussen geholpen.

HET HOEFSMIDSVAK IN NOORDBRABANT.

Toen in het laatste vierde gedeelte der 19^e eeuw vooral in ons vaderland de verbetering van het beslag der paarden in de vergaderingen der Maatschappijen van Landbouw ter sprake kwam, was de Noordbrabantsche Maatschappij onder de eerste om maatregelen te nemen, die moesten dienen om het hoefsmidsvak te verheffen. Het beslag der paarden in dit gewest stond op een laag peil; dit wist men zeer goed, doch zulks had Noordbrabant vrij wel gemeen met de meeste andere streken van Nederland.

De eerste ernstige maatregel in dat tijdperk, voor zoover mij bekend, was, dat door de zorg van de Maatschappij van Landbouw aan de Provinciale veeartsen werd opgedragen om cursussen in de theorie van het hoefbeslag in de verschillende districten te houden; de deelnemers hieraan waren voor het practisch gedeelte aangewezen op de bestaande smidswerkplaatsen, om zich bij de betreffende bazen de noodige techniek eigen te maken. Aan hen werd dan de gelegenheid gegeven om blijken van bekwaamheid af te leggen in hun vak, voor een daartoe door het Bestuur benoemde commissie. Dat examen werd sedert 1887 jaarlijks gehouden, gewoonlijk bij gelegenheid der vergadering van het bestuur der Maatschappij. Dat was goed gezien, de belangstelling der leden werkte opwekkend op de vakmannen; bovendien trokken die examens veel belangstellenden, vooral onder de collega's in het vak, die gaarne wat nieuws kwamen opsteken. Er heerschte in en om zoo'n smederij steeds een gezellige Brabantsche bedrijvigheid.

't Was daar dat opsteller van dit artikel — die met wijlen M. G. de Bruin, leeraar aan 's Rijks Veeartsenijschool, destijds samen de jury vormde — het standpunt leerde kennen van het hoefsmidsvak in deze provincie. De practische opleiding liet natuurlijk veel te wenschen over: op die examens moest, dat is nog al klaar, veel water in den wijn worden gedaan, om de jeugdige vaklieden niet af te schrikken, om van een vrije ontwikkeling gebruik te maken. Nu, gebrek aan liefhebbers bestond er zeker niet; er werden bij zulke gelegenheid op één dag soms 40 en meer candidaten geëxamineerd, en dit in een tijd van korte dagen en lange nachten. Theoretische beschouwingen zijn wel eens gehouden in de vrije lucht onder een sneeuwbuï, en meer dan eens moest in de smederij worden gewerkt met lamp- en lantaarnlicht. 't Is nog al glad, dat die theorie erg eenvoudig was; ook daarop moest niet te nauw worden gelet, want „die studie is ons zoo vreemd, dat begrijp-de-gij-wel.”

De jury begreep dat zeer goed, ook als ondergeteekende de opmerking maakte, dat de candidaten over het algemeen bevangen waren door de vrees om de lange hoeven behoorlijk te bekappen: „wees daar maar blij om”, zeide dan de heer de Bruin, „nu kunnen ze het paard onmogelijk vernagelen”.

Zoo was het begin, dus maar moed gehouden, want 't was een verblijdend teeken te zien met hoeveel ijver de vele vakmannen de gelegenheden aanvatten om te worden onderricht, de een uit pure liefhebberij, anderen om de concurrentie, en weer een andere categorie om in hun werkplaatsen den baas te blijven, zich niet door zoon of knecht, die het diploma had veroverd, in hun gezag te worden te kort gedaan, en hieronder was menig in zijn vak vergrijsd vakman, die zich met goed gevolg aan het examen onderwierp, te meer nu het volgens hem toch mode was geworden om het diploma te behalen.

Het bestuur van de Maatschappij van Landbouw huldigde intusschen de leuze „steeds vooruit”, en zoo ontstonden naar het voorbeeld van elders al vrij spoedig meer geregelde cursussen voor hoefbeslag. Sedert werd een reeks van cursussen gehouden te Breda en te 's Hertogenbosch, in de smederijen der Veld-Artillerie, en onderwijl door de afdelingen der Maatschappij werden dergelijke gevormd te Heusden, Meeuwen, Ossendrecht, Tilburg, Bergen op Zoom, Eindhoven, Steenberg, misschien nog op andere plaatsen, welke allen eenjarige cursussen waren. Ook werd aan de Koninklijke Militaire Academie de gelegenheid opengesteld tot opleiding van bekwaame hoefsmiden, die evenwel niet steeds uit de provincie Noordbrabant afkomstig waren.

De eischen, die men aan de ontwikkeling van een goed vakman met recht stelde, leidden voor enkele jaren ook in dit gewest tot de oprichting van 2-jarige cursussen. Natuurlijk ging daarmee gepaard, dat strengere eischen voor het behalen van het diploma werden gesteld. De deelnemers waren reeds lang teruggekomen van de oude opvatting, dat die belangstelling in het hoefsmidsvak in den dienst der mode geschiedde, maar zijn integendeel degelijk overtuigd, dat, wil de hoefsmid een man in de maatschappij zijn, hij zich de kennis moet eigen maken, die het vak vereischt.

De goede resultaten van de cursussen te 's Hertogenbosch, Breda en Bergen op Zoom, hebben het bestuur van de Maatschappij van Landbouw er toe geleid, om in deze garnizoenen van Bereden Korpsen, de opleiding tot bekwaam hoefsmid te doen geschieden onder de leiding der Paardenartsen van het leger, terwijl de hoefsmiden der korpsen als practisch onderwijzer optreden; de smederijen aldaar zijn door de militaire autoriteit welwillend ter beschikking gesteld. Wie den uitslag van de examens heeft gelezen, in de April-aflevering van „De Hoefsmid” van de in genoemde plaatsen gehouden cursussen, zal de overtuiging hebben gekregen, dat in deze provincie de zorg voor het beslag der paarden in goede handen is; immers een schoon resultaat was het dat aan alle, zegge 28, candidaten het diploma kon worden uitgereikt, door velen op zeer verdienstelijke wijze verworven.

Het paardenhoudend publiek is veel dank schuldig aan het bestuur der Maatschappij van Landbouw, dat onder de leiding van zijn voorzitters, resp: der H. H. Jhr. Jos. de la Court en G. J. van Poppel, bijgestaan door hunne ijverige secretarissen-penningmeesters, de H. H. L. G. P. Max en C. J. J. Daniëls, aan het hoefsmidsvak zooveel bijzondere zorg wijdde.

M.

PROGRAMMA WEDSTRIJD IN HOEFBESLAG TE HOORN, 17 Sept.,
ter gelegenheid van de landbouwtentoonstelling Holl. Mij. v. Landb.

Art. 1. Aan dezen wedstrijd kunnen deelnemen alleen gediplomeerde hoefsmeden uit N.-Holland, tegen een inleggeld van f 1, te voldoen bij de aangifte;

Art. 2. De aanmelding tot deelneming moet schriftelijk geschieden vóór den 15den Juli a.s. bij den heer F. M. de Leur, plaatsvervangend districts-veearts te Hoorn (Koepoortsweg 10) met nauwkeurige vermelding van naam, voornaam, ouderdom en waar de opleiding heeft plaats gehad;

Art. 3. De wedstrijd zal plaats hebben op den 17 September en aangevangen des voormiddags te 9 uur.

Art. 4. Ieder deelnemer zal een hoef van een hem door het lot aangevozen paard hebben te beslaan, waarvoor een werktijd van 35 minuten zal worden toegestaan.

Art. 5. De beoordeeling zal geschieden volgens puntenstelsel naar:

- a. het afnemen van het oude ijzer en het besnijden van den hoef;
- b. het vervaardigen van een daarvoor bestemd hoefijzer;
- c. het passen en het onderleggen daarvan;
- d. wanneer de commissie van beoordeeling dit noodig acht, een kort mondeling examen over den bouw en de verrichtingen van den voet en de eischen waaraan een goed hoefbeslag moet voldoen.

Art. 6. Elke hoef moet met het daarvoor passend ijzer worden beslagen, waaraan zoo noodig kalkoenen, strijktak, balk, verdikte einden enz. moeten worden aangebracht; een en ander ter beslissing van den deelnemer.

Art. 7. Ieder deelnemer is verplicht tot medebrengen en gebruiken van eigen gereedschap, n.l. handhamer, smeedtang, ritsbeitel, doorslag, rasp, renet, houwkling, hoefnagels, enz.

Art. 8. De jury bestaat uit een commissie van deskundigen, waarvan de heer F. M. de Leur, plaatsvervangend districts-veearts te Hoorn, voorzitter is en waarin bovendien zitting hebben de heeren H. Kruyt, onderwijzer-hoefsmid te Beemster, en B. Hart, gediplomeerd hoefsmid te Twisk.

Art. 9. De te behalen prijzen zijn: f 25, f 15, f 10, f 5 en 2 eervolle vermeldingen à f 2,50.

Art. 10. De uitslag van den wedstrijd wordt den 17 September onmiddellijk na afloop bekend gemaakt.

Art. 11. Bij eventueele geschillen berust de beslissing bij de jury, die bovendien het recht heeft:

- a. indien het aantal aangiften tot deelneming te groot is, door loting de deelnemers aan te wijzen;
- b. voor hoefijzers van bijzonderen vorm een langeren werktijd toe te staan.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Aanvulling.** Hoe het gekomen is, dat in de December-aflevering 1909 van dit tijdschrift in de „Naamlijst der militaire hoefsmeden” door mij niet is gedacht aan een verdienstelijk vakman, kan ik niet zeggen. Door

alsnog hier melding van hem te maken, hoop ik dat verzuim te herstellen; het betreft: J. H. Dunk, Wachtmeester-hoefsmid bij het 3^e Regt. Veld-Artillerie te Breda. Aangesteld tot hoefsmid in 1890, zal 1 Oct. e.k. gerechtigd zijn als drager der zilveren medaille, was practisch onderwijzer aan 9 eenjarige en 2 tweejarige cursussen voor hoefbeslag te Breda.

M.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op Zaterdag 30 April zijn vertrokken de leerlingen T. de Roos van Termunten en J. Perdok van Zuidbroek. Beide ontvingen een „goed” getuigenschrift. — Op 2 Mei is als leerling toegelaten L. Tuin van Zuidbroek, terwijl op 18 Mei S. Jellesma van Driesum (Fr.) voor het volgen van een cursus overkomt.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen J. Smit van Oldenzijl, die binnenkort vertrekt, H. Meinesz van Zevenhuizen en J. J. Bruins van Zuidlaren.

— **Noord-Brabant.** Ten opzichte van de verzorging, hoefverpleging en het beslag in deze provincie, wordt in het jaarverslag over 1909 door de Provinciale Regelingscommissie voor de Paardenfokkerij gezegd:

„De verzorging der paarden liet, met uitzondering van die in het Land van Heusden en Altena en de Langstraat nog veel te wenschen over, vooral voor zooveel betreft de hoefverpleging en het beslag. — Cursussen in paardenkennis voor de fokkers en opleiding van hoefsmiden zijn beiden voor deze provincie nog levensvoorwaarden.”

— **Limburg.** De Prov. Reg.-commissie voor de Paardenfokkerij in Limburg schrijft in haar jaarverslag over 1909 onder meer: „Verzorging der paarden en fokpaarden, evenals hoefverpleging en beslag, gaan gelukkigerwijze vooruit, doch zijn nog lang niet op het peil, waarop ze dienden te staan. Behalve onkunde ligt de oorzaak nog steeds in onverschilligheid der verzorgers.”

P E R S O V E R Z I C H T .

— De Mei-afl. 1910 van *Der Hufschmied* bevat: 1°. een rapport over de bruikbaarheid van geleverde schroefkalkoenen, naar aanleiding waarvan een proces in Saksen gaande is; 2°. een artikel over nieuwe metalen; 3°. een bespreking van een hoefsmid in Achter-Indië; 4°. korte mededeelingen en referaten.

In geen dezer rubrieken komt iets voor dat voor de lezers van „De Hoefsmid” van eenige beteekenis is te achten.

Handelsberichten.

— *Vereenigde Staten.* In een artikel getiteld: „De zaken zijn goed, maar toch niet goed genoeg”, zegt Iron Age, dat in de met 31 Maart j.l. geëindigde zes maanden de productie van ruw ijzer ad 15,403,849 tons de grootste geweest is, die ooit in een overeenkomstig tijdvak van een vroeger

jaar is voorgekomen. De grootste productie voor een met 31 Maart geëindigd halfjaar was n.l. tot nog toe die voor het tijdperk October 1906—Maart 1907, t. w. 13,096,911 tons. Er wordt tegenwoordig ruw ijzer geproduceerd naar den maatstaf van 31,333,000 tons per jaar. Na aldus de gunstige cijfers te hebben besproken, zegt het blad:

Verwachtingen hebben een zoo groote rol gespeeld en zijn zoo hoog gespannen geweest, dat de werkelijk bereikte resultaten toch niet bevredigen. De ijzer nijverheid kan zich nu eenmaal alleen voorspoed denken bij oplopende noteeringen, met volop bestellingen en fabrieken, die elke volgende week meer bestellingen ten achter zijn dan de week te voren. Vandaar dan ook dat men thans, ofschoon toegevend dat de zaken goed zijn, daaraan toevoegt: „maar zij zijn niet goed genoeg.” Niet alleen dat verschijnselen, waardoor vroegere hoogte-perioden zich hebben gekenmerkt (als premiën voor directe levering), thans afwezig zijn, doch bovendien blijkt het, dat onze ijzer- en staalfabrieken meer kunnen verrichten dan zij thans doen. De schaduwzijde van de grootere capaciteit der fabrieken is te zichtbaar om niet hier en daar concessiën in de bedongen prijzen te verkrijgen. Iedere week wordt het duidelijker, dat de productie van ruw (giet)ijzer zal dienen te worden ingekrompen, wil men den achteruitgang in de noteeringen tot staan brengen.

Drie maanden van een nieuw jaar geven geen voldoende maatstaf om over het geheele jaar te oordeelen, doch het eerste kwartaal van 1910 heeft niettemin reeds eenige besliste aanwijzingen gegeven van de richting, waarin zoowel het verbruik van ijzer en staal als de prijsloop zich bewegen zullen. Zij wijzen op een record-omzet der zaken, doch afgesloten tegen prijzen, die, in het bijzonder voor ruw ijzer, de verbruikers slechts bescheiden winsten zullen opleveren. (u. *IJzer- en Staalkroniek* v. 30 Apr.).

Vereenigde Staten. „Iron Age” zegt in zijn weekoverzicht, dat in de Vereenigde Staten een vrij belangrijke inkrimping in de ruw-ijzerproductie is ingetreden. In April werden 24 hoogovens gedooft en sedert 1 Mei zijn er nog 10 buiten bedrijf gekomen. In April bedroeg de productie van gietijzer 2,483,000 ton, dat is 134,000 ton minder dan in Maart.

De dagelijksche productie is thans 78,693 ton. Binnen de eerstvolgende tien dagen zullen nog een aantal hoogovens, met een jaarproductie van 900,000 ton, gedooft worden. De inkrimping in de productie bedraagt thans reeds 10 pCt. Sinds begin April houden de meeste koopers hun orders terug, in de verwachting dat de prijzen verlaagd zullen worden.

(u. *Idem* v. 7 Mei.)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET HARDEN VAN SNIJWERKTUIGEN.

Nadat uit een geschikt stuk staal het snijwerktuig door smeden en vijlen den aangewezen vorm verkregen heeft, moet het gehard worden. Dit geschiedt door het verhitten van het staal tot op de vereischte rood-warmte, en de daarop volgende plotselinge afkoeling in koud water. De groote harden broosheid, welke het staal hierdoor verkrijgt, moet echter weder gedeeltelijk

geneutraliseerd worden, hetwelk door ontlaten bereikt wordt. Dit laatste geschiedt het beste door het werktuig in een houtskolenvuur nogmaals gelijkmatig te verwarmen, waarbij de blank geschuurde oppervlakte van het werktuig achtereenvolgens verschillende kleuren vertoont. Deze kleuren wijzen op bepaalde temperaturen, en diéne als herkenningsteeken, voor de hardheid welke aan het werktuig zal gegeven worden; wanneer n.l. de bepaalde kleur zich vertoont, wordt het werktuig wederom in water afgekoeld, of in de lucht langzaam aan dit proces overgelaten.

Voor het harden en ontlaten moet men beslist een groote oefening gemaakt hebben; het beste wordt dit in eene niet te zeer verlichte ruimte ondernomen daar zich de kleuren hier het beste laten onderscheiden.

De kleuren vertoonen zich als volgt:

Bladgeel-temperatuur	220°	Celsius.
Goudgeel-	230°	"
Donkergeel-	245°	"
Lichtrood-	255°	"
Purperrood-	265°	"
Violet-	280°	"
Lichtblauw-	290°	"
Donkerblauw-	320°	"

De gele kleur in hare verschillende schakeeringen wordt het meest op de verschillende werktuigen toegepast, welke ter bewerking van metalen zullen dienen. Rood is de aangegeven kleur voor houtbewerkings-gereedschappen, terwijl blauw de zoogenaamde vederkleur is.

Er bestaan verschillende hardmiddelen, wier waarde echter zeer uiteenloopend beoordeeld worden.

Onderstaande middelen hebben in de werkplaats goede resultaten opgeleverd. De werktuigen worden tot op de vereischte warmte gebracht, het liefst in eene kleine oven, welke met cokes gestookt wordt en daarna bestrooid met een mengsel van 50 deelen borax, 25 deelen salmiak, 10 deelen cyaankalium en 6 deelen hars. Dit mengsel moet van te voren fijngestooten worden, en bij lage temperatuur tezamen gesmolten. Het werktuig wordt na het opstrijken van dit mengsel een oogenblik in het vuur teruggebracht, opdat het er goed intrekt; daarna in koud water gedompeld, totdat het geheel is afgekoeld.

Het staal *verbrandt* door herhaald verwarmen in veel hooger graden dan smeedijzer. Deze toestand openbaart zich daardoor, dat het staal zich daarna slechts weinig of in het geheel niet meer laat harden. Gewoonlijk hakt men het verbrande gedeelte af; hierdoor ontstaan echter verliezen, welke bij dit nog al dure materiaal belangrijk kunnen zijn, waarom ook middelen worden aangewend, welke het staal weer bruikbaar doen worden. Deze zijn in hoofdzaak daarop gebaseerd, het staal zijn vereischte koolstofgehalte terug te geven. In de practijk wordt hiervoor met succes aangewend: 3 gewichtsdeelen colophonium, saámgesmolten en innig vereenigd met 2 gewichtsdeelen goed gekookte lijnolie, hetwelk een stroopachtige massa vormt; de lijnolie mag hierbij niet aanbranden. Het verbrande staal wordt roodwarm gemaakt in dit mengsel gestoken, en daarin gelaten tot het geheel koud is, waarna

het weder bruikbaar is geworden. Door herhaling van dit proces krijgt het zijn vroegere eigenschappen geheel terug.

Een ander middel bestaat uit de volgende deelen:

12	gewichtsdeelen	wijnsteenzuur.
60	"	levertraan.
4	"	houtschoolpoeder.
16	"	beenderenmeel.
20	"	talk.
10	"	cyaancalium.
6	"	gebrande hertshoorn.

Het oververhitte staal wordt kersrood gemaakt, op het aambeeld eenigszins uitgesmeed en daarna geheel afgekoeld. Deze bewerking is voldoende om oververhit staal weér in een bruikbaar materiaal om te zetten, hetgeen door tallooze proeven is bewezen.

Het laatstgenoemd hardmiddel levert een uitstekend hard werktuigstaal; dit middel wordt veelal aangewend voor het harden van zaagbladen; het wordt verder aanbevolen voor werkplaatsen, waar vele fijne gereedschappen vervaardigd en gehard worden, ofschoon het niet goedkoop is. M.

Boekwerken.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „Het Paard” en „De Hoefsmid”:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem tweede bundel, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Heidema Paardenfokkerij I, Beoordeelingsleer en Raskennis, 84 fig., in linn. band, pr. *f* 0.90, fr. p. p. *f* 1.—.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr. en Renvereniging. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Eerelman, Paardenrassen, 41 kaarten (briefk.form.) in kleuren, naar de oorspronk. uitgave, pr. fr. p. p. *f* 2.—.

Het toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

Advertentiën.

Kunsthoorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmiden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

H.H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**

DICK'S Hoefraspen

en andere gereedschappen

voor

Hoefbeslag.

Gelieve

vooral op het merk:

te letten.

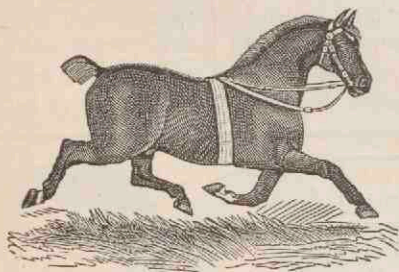
Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: J. J. VAN MEEKREN Amsterdam, Sarphatistraat 75.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden.

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok, verslagen van rijkskeurigen, concoursen-hippique, landbouw-

tentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, reunen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken **KOSTELOOS** worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis *f* 5.— per jaar, *f* 1.25 per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan provisie worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te Groningen.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telephoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

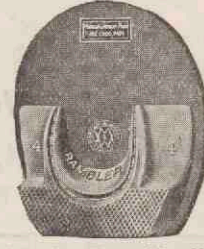

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk*.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van $4\frac{1}{16}$ tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk*.

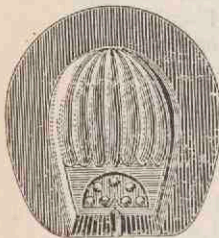

Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradi g van $4\frac{1}{8}$
tot $6\frac{7}{8}$ Eng. dm.

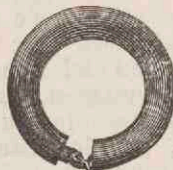
Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paarden,
voorradi g van
 $7\frac{1}{8}$ tot $7\frac{9}{16}$ Eng. dm.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

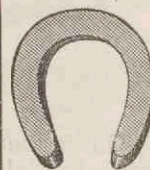

Strijkringen met riempje.

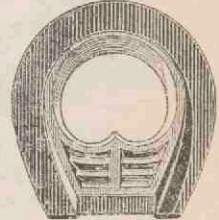
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

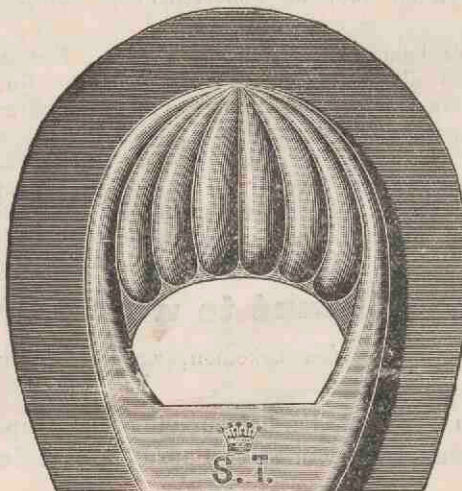
Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.

Opruimers voor Schroefgaten.

Schroeven en Stiften in alle modellen, tijdige bestelling gewenscht.

Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

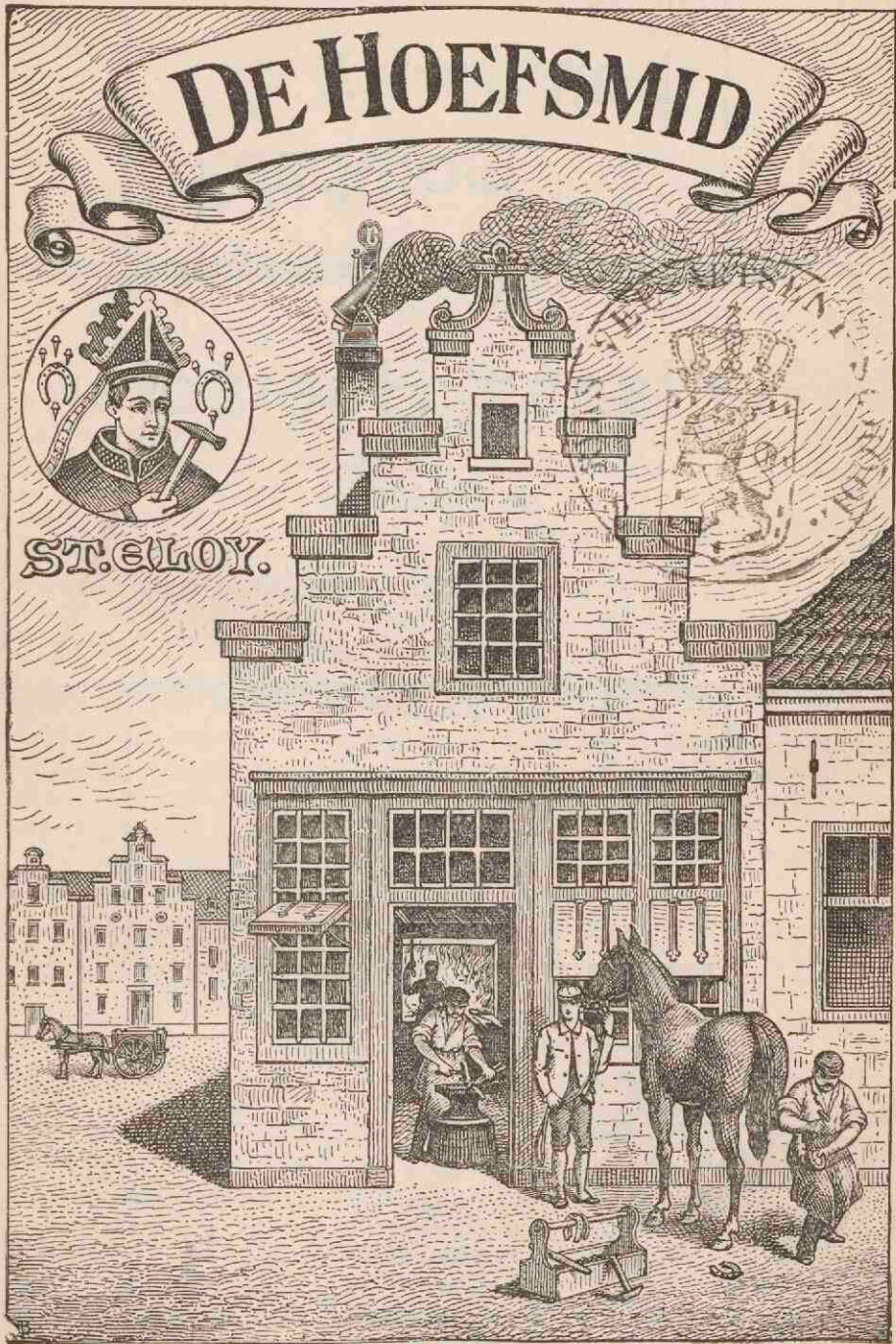
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).

Hoefraspen.
Hoefwinklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Utrecht. — Noodbeslag „Van Horsesn”. — Eene onderscheiding. — Korte Mededeelingen. — Persoverzicht. — Correspondentie. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — A.s. tentoonstellingen, concoursen en draverijen. — Advertentiën.

HET HOEFSMIDSVAK IN UTRECHT.

Reeds eerder werd in dit vakblad gewezen op den toestand van het beslag der paarden op de groote paardenmarkten te Utrecht. Het is waar, zults had betrekking op dieren, ongeveer uit alle oorden van het land daar tezamen gebracht; evenwel een niet gering aantal er van waren paarden uit het Sticht zelf. Een opwekkend gezicht leverden deze laatstgemelde inzendingen indertijd, evenmin als die uit andere streken; zoo mogelijk onderscheidden zij zich in dit opzicht ten kwade, op lager peil te staan dan andere, afkomstig uit streken, waar in verband met een betere fokkerij, reeds meer zorg aan het hoefbeslag werd gewijd.

Geleidelijk is ook in deze provincie beterschap ingetreden, en wel hoofdzakelijk door toedoen van het Hoofdbestuur van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde, destijds onder de leiding van den heer Mr. C. J. Hacke van Mijnden als voorzitter en den wakkeren secretaris den heer M. Thissen. Door hen en meer andere heeren van het bestuur werden de leden der vereeniging aangespoord om ook in deze gewesten de fokkerij van het paard ter hand te nemen, de zorg voor dit dier op hooger peil te brengen. Zoo ontstonden de cursussen in paarden- en runderkennis en in verschillende takken van den landbouw. Door dezelfde bemoeiingen kwam ook de cursus voor hoefsmiden der provincie tot stand, die sedert 1898 geregeld in de smederij der Veld-Artillerie te Utrecht is gehouden.

Het was in den zomer van genoemd jaar dat besloten werd tot de oprichting van een dergelijken cursus, die 2 November d. a. v. werd geopend met 18 deelnemers. Men mocht zich verheugen in de medewerking van de departementen van Oorlog en Landbouw, en de militaire autoriteit ter plaatse, waardoor de beschikking werd verkregen over de noodige lokalen en een der militaire hoefsmiden, om als practisch onderwijzer op te treden gedurende de 5 wintermaanden, bestemd voor het houden van den cursus. Was deze tot 1902 eenjarig, in het najaar daarvan werd het reglement gewijzigd, en evenals op vele plaatsen elders, en om te voldoen aan den billijken eisch van het Departement van Landbouw, met betrekking tot het verleenen van subsidie, de cursus tot 2 winters uitgebreid, — de 2-jarige cursus gevormd, waaraan 8 hoefsmiden mochten deelnemen.

Gedurende deze 4 eenjarige en 4 tweejarige cursussen kon tot heden aan 86 hoefsmiden, die ongeveer allen in deze provincie hun vak uitoefenen, het diploma van bekwaamheid worden uitgereikt.

Of de bemoeiingen van het hoofdbestuur tot het gewenschte resultaat hebben geleid, en de kosten aan deze cursussen goed zijn besteed, daarvan kan men zich overtuigen door het bezoeken der paardenmarkten op den Vredenburg, ook bij gelegenheid der hengsten- en merriekeuringen, en door

een uitstapje naar meerdere streken onzer kleine provincie. Zoekt men het volmaakte, men zal dit hier evenmin vinden als elders, want de eischen voor een goed beslag der paarden liggen niet in den vakman alleen; daartoe behoort in de eerste plaats een belangstellend en zorgzaam eigenaar van het dier, en dezen ontmoet men hier ook niet op elk uur van den dag. Het beslag wordt ten onrechte, tot schade van het dier, en niet tot voordeel van den eigenaar, nog te veel beschouwd als een noodzakelijk kwaad, en hij laat veeltijds het beslag zeer onverzorgd, hetgeen de aanleiding is dat vele hoefsmeden hun schoon vak slechts als een bijzaak moeten uitoefenen, hetwelk niet gunstig inwerkt op de uitvoering van het beslag door gebrek aan voldoening; dit is begrijpelijk. Is 't elders beter?

Bij de oprichting van voorgenoemden cursus werd uit de leden van het hoofdbestuur eene „commissie voor hoefbeslag” benoemd, bestaande uit de H. H. C. J. Kneppelhout van Sterkenburg, onder-voorzitter, H. D. S. Hasselman, landbouwleeraar voor deze provincie, en M. Thissen, secretaris. Deze commissie had in opdracht alle zaken betreffende de bevordering van het hoefsmidvak te regelen, het toezicht te houden op de cursussen, op de examens der deelnemers enz.

In 1898 werd in de vergadering van het Utrechtsche Paardenstamboek, op voorstel van den heer H. C. M. E. H. van Soetermeer Vos, destijds 1e Luitenant bij de Veld-Artillerie, besloten om voortaan bij de keuringen vanwege de provincie Utrecht prijzen uit te loven voor het best beslagen paard, onder bepaling dat de prijs werd uitgekeerd aan den hoefsmid die het bekroonde beslag had vervaardigd en ondergelegd. In 1899 en 1900 werd deze maatregel bij gelegenheid der hengsten-premiekeuringen in toepassing gebracht, evenals bij de keuringen der merriën. Het was een nuttige maatregel, dat is zoo klaar als de dag, en wat betreft de noodzakelijkheid er van destijds, daarover kan men zich inlichting verschaffen door een artikel voorkomende in dit vakblad onder het hoofdstuk „Het hoefbeslag bij paardenkeuringen”, jaargang 1900, blz 36 en 37.

Steller van dit epistel, die met den heer W. A. H. van Horses, onderwijzer in practisch hoefbeslag aan de veeartsenijschool, die keuringen verrichtte, vernam sedert niets meer betreffende deze zaak. 't Is waar, de paardenhouders bekommerden zich voor een groot gedeelte niet om deze keuringen, de aangifte bleef gering, ten onrechte; voor het welzijn van hun hengst of merrie viel voor hen toch werkelijk genoeg te verdienen, al kreeg de hoefsmid de premie. Intusschen wordt sedert dien, vermoedelijk wegens de betere uitoefening van het beslag over 't algemeen, ook deze maatregel overbodig geacht.

Bij de herdenking van het 60-jarig bestaan van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde, door het houden eener tentoonstelling voor Landbouw en Veeteelt, was geen afdeling voor het hoefbeslag beschikbaar gesteld, hoewel een paar inzendingen van hoefijzers er een plaats vonden, en die ook, naar ik meen, een getuigschrift verwierven. Nu sedert 12 jaar een groot deel van de hoefsmeden der provincie, door de zorg van het Genootschap, het diploma heeft behaald, willen we hopen dat bij het feest van het 70-jarig bestaan er van, het houden eener tentoonstelling in 1911 te

Driebergen, het hoefbeslag aldaar eene voorname plaats te zien innemen. Immers een wedstrijd in practisch hoefbeslag is in niet geringe mate eene aantrekkelijkheid voor het publiek, wekt de belangstelling op van de paardenhouders, en werkt gunstig in op den geest der vakmannen; en zoo zijn ook inzendingen van artikelen voor hoefbeslag en verzamelingen van hoefijzers, bij een dergelijke gelegenheid zeer nuttig. Kan zulks niet op groote schaal geschieden, b.v. door deelneming voor alle hoefsmeden in Nederland, dan bestaat geen bezwaar om zulks op een bescheidener schaal aan te leggen, nl. door een onderlingen wedstrijd van de vakmannen der provincie, of zelfs alleen van de door het Genootschap gediplomeerden en in de provincie wonende.

Eene beschrijving van het hoefsmidsvak in deze provincie zou zeer onvolledig zijn, wanneer geen gewag zou worden gemaakt van de hier bestaande inrichtingen, waar het vak een punt van onderwijs uitmaakt, en waardoor dit gewest zich voor een deel onderscheidt van andere. We vinden toch hier de veeartsenijschool, een ambachtsschool, en de militaire hoefsmidsschool; aan deze inrichtingen wordt naar elks doel het hoefbeslag meer of minder uitgebreid behandeld, en al mogen de eerst- en laatstgenoemde, als inrichtingen van het Rijk, niet speciaal aan de provincie Utrecht ten nutte komen, deze laatste deelt in de eerste plaats in de voorrechten van het bestaan er van.

Het beslag van zooveel paarden uit dit gewest door of onder toezicht van den meest kundigen leider der smederij aan 's Rijks Veeartsenijschool, den heer W. A. H. van Horses, moet zeker gerekend worden tot het hoogste wat op dit gebied kan worden geleverd; daarom zullen we zijn werk hier verder niet beoordeelen, hem daarvoor slechts onze hulde brengen. Aan deze smederij bestond sedert jaren steeds voor een paar hoefsmeden tegelijk de gelegenheid om het onderwijs in hoefbeslag te volgen. Gedurende 16 jaren, en wel van 1892 tot 1908, maakten aldaar 61 deelnemers van deze vergunning gebruik, waaronder 35 uit deze provincie. Sedert 1894 woonden deze hoefsmeden ook de lessen in theoretische hoefkunde bij, welke bepaling in 1908 weer werd ingetrokken, wegens gebrek aan plaats in de collegezalen; daarom wordt sedert 1909 geen getuigschrift meer afgegeven, en is deze opleiding gestaakt.

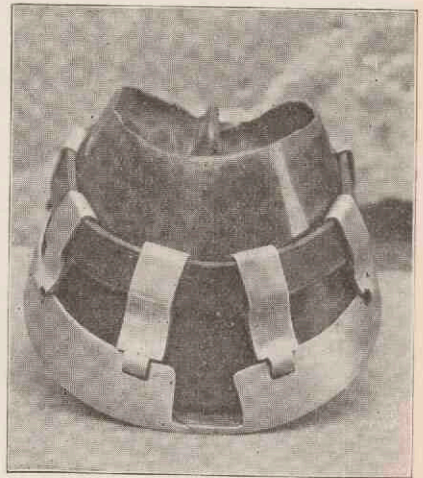
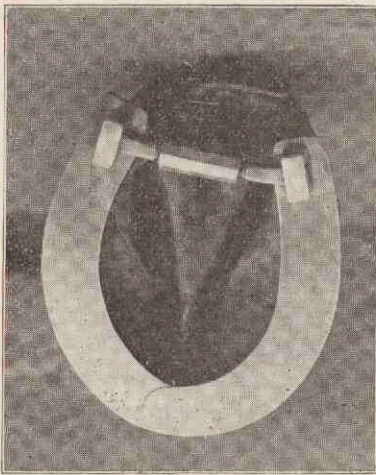
Bij besluit van Z.E. den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 November 1909 no. 11052, werd aan deze inrichting, met ingang van 1 Februari 1910, een cursus geopend, waar onderwijs wordt gegeven in theoretische en practische hoefkunde, met het doel om hoefsmeden tot onderwijzers in practisch hoefbeslag op te leiden. Deze cursus staat onder leiding van den leeraar in hoefkunde, den heer H. M. Kroon; de practische lessen worden gegeven door den hoefsmid-onderwijzer in practisch hoefbeslag. Door deze bepaling heeft de Rijks Veeartsenijschool het tweeledige doel, nl. de opleiding van aanstaande vee-artsen en van aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag.

De Ambachtsschool heeft op haar leerprogram „het onderwijs in theoretisch en practisch hoefbeslag”, dat gegeven wordt door den kundigen onderwijzer, den heer C. Roodvoets, gediplomeerd hoefsmid van wege het Ge-

nootschap voor Landbouw en Kruidkunde. Hij leidt de jeudige leerlingen voorbeeldig op voor hun toekomstig vak; hunne degelijke voorbereidende opleiding maakt hen in staat om later tot goede hoefsmeden te worden gevormd; deze gemeentelijke inrichting is voor de provincie van groot nut. Op de laatst gehouden tentoonstelling was ook het werk der leerlingen voor hoefbeslag tentoongesteld.

Dat de militaire hoefsmidschool te Amersfoort veel heeft bijgedragen ten goede van het hoefsmidvak, ook in dit gewest, wordt reeds daardoor be-
wezen, dat onder de bekwame leiding van het onderwijzend personeel, aldaar zich tal van vakmannen hebben gevormd, geschikt geacht om als onderwijzer voor het practische gedeelte van de cursussen in hoefbeslag op te treden. Met recht mag worden aangenomen, dat menige cursus tot stand kwam, omdat dit deskundig personeel in het leger werd gevonden. Dus mag deze inrichting bogen op een machtigen invloed op de ontwikkeling van het hoefbeslag hier te lande. Overigens is het algemeen bekend dat daar sedert 1887 steeds gelegenheid bestaat voor burgerhoefsmeden om zich in hun vak te bekwamen; evenzoo dat sedert 1886 Miliciens der Bereden Artillerie en sedert 1909 tevens van de Infanterie, vakman zijnde, aldaar werkzaam worden gesteld ter opleiding, die allen, bij het verstrijken van hun diensttijd, zich vestigen als hoefsmid, en niet weinig bijdragen, dat hier en overal het beslag der paarden met kennis van zaken wordt uitgeoefend. M.

NOODBESLAG „VAN HORSEN”.

Nevensgaande afbeeldingen van het noodbeslag, vervaardigd door den heer W. A. H. van Horsen, onderwijzer in practisch hoefbeslag aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, zijn voldoende duidelijk om de constructie te doen zien, zoodat geen nadere beschrijving noodig is. Het scharnierijzer past voor hoeven van verschillende grootte en wordt met een riem aan den

hoef bevestigd, waarbij de gesp op de ballen van den hoof komt te liggen.

De heer van Horsen heeft niet getracht een „beslag zonder nagels” aan te geven, dat voor alle hoeven gebezigd kan worden; hij wenscht niet mee te doen met de vele „uitvinders”, die telkens op nieuwe systemen patent nemen (in een der laatste afleveringen van „Der Hufschmied” worden zelfs zes systemen genoemd) overtuigd als hij is, dat hierin toch nooit wat bruikbaar bereikt wordt. Hij heeft alleen een noodbeslag trachten te vervaardigen dat aangelegd kan worden bij door operatiën misvormde hoeven, vooral dan als de wand grootendeels ontbreekt of weggenomen werd. Bij zulke hoeven is het nieuwe beslag „van Horsen” goed bruikbaar. Omdat het voor verschillende vormen en grootte van hoeven past, is het geen groot bezwaar, dat het nog al bewerkelijk en daardoor vrij duur is.

H. M. Kroon.

EENE ONDERSCHIEDING.

Op de Utrechtsche Provinciale Tentoonstelling voor Kunst, Handel en Nijverheid, 1 Juni j.l. geopend in het park Tivoli te Utrecht, is het hoofbeslag vertegenwoordigd door een collectie hoofijzers, ingezonden door den heer C. Roodvoets, onderwijzer aan de Ambachtsschool. Het is een keurige verzameling van smidswerk, door den inzender natuurlijk zelf vervaardigd. Deze collectie, stand 33, bevat ongeveer 50 stuks van de meest verschillende modellen, als: voor- en achterijzers voor rij- en werkpaarden, met en zonder kalkoenen en stoot, ijzers met dun toeloopende takken, met verdikte takken, klapijzers, strijkijzers, pantoffelijzers, ijzers met zwaren buitentak, met dunnen binnentak, renijzers, halvemaanijzers, ijzers voor den ezel en voor pony, voor den volhoef, gesloten ijzers, steengalijzer, meerdere modellen met veerwerking tegen klemhoeven, winterbeslag met caoutchouc-zolen, met buffer, met insteek- en schroefkalkoenen, met plaatijzers inlegsels tegen inballen van sneeuw, en eenige modellen van het snelverbandijzer van verschillenden vorm, en geschikt gemaakt voor winterbeslag.

We wenschen den heer Roodvoets geluk met het succes dezer verzameling, die de „gouden medaille” werd waardig gekeurd. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoofbeslag te Groningen.** Vertrokken is op 21 Mei de leerling J. Smit van Annen, na in 't bezit te zijn gesteld van een „goed” getuigschrift. — Op 18 Mei is weder als leerling toegelaten S. Jellesma van Driesum (Fr.) en op 23 Mei M. Hoving van Nietap gem. Roden.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen: H. Meinesz van Zevenhuizen, J. J. Bruins van Zuidlaren en L. Tuin van Zuidbroek.

— **Friesland.** Op de 27 Mei j.l. te Leeuwarden gehouden vergadering van de Ver. „Het Friesch Paardenstamboek” werd mededeeling gedaan dat

in het komend seizoen te Dokkum een tweejarige cursus in hoefbeslag zal worden begonnen, terwijl in Sneek een 1-jarige cursus zal worden gehouden.

— **Drenthe.** Over 1910 wordt door tusschenkomst van het Genootschap van Landbouw in Drenthe aan 3 leerlingen, die een cursus aan de Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen volgen, eene Rijkssubsidie ter tegemoetkoming in de kosten verleend van plm. f 75 ieder. Het spreekt wel vanzelf dat de uitkeering alleen dan zal plaats vinden als de leerlingen slagen in het verkrijgen van een diploma. De toekenning van een diploma levert echter zelden bezwaren op, aangezien de leerlingen vóór de toelating bewijzen moeten leveren van bedrevenheid in het hoefsmidsvak, door het smeden van een ijzer. Is de kennis daarvan reeds verkregen en volgt daarop een verblijf van 5 maanden, soms iets langer, aan de Inrichting, waar geregeld veel paarden in de beslagplaats worden aangeboden, zoowel sleeperspaarden, als luxepaarden van particulieren en stalhouderijen, benevens harddravers, dan is het verklaarbaar dat gewoonlijk in dien tijd behoorlijke bedrevenheid verkregen wordt.

— **Tentoonstellingen, concoursen hippique en draverijen.** Het is thans weer de tijd dat tentoonstellingen en wel vooral de concoursen hippique en draverijen opeenvolgend worden gehouden. Het zou — zoo mogelijk — voor vele hoefsmeden aanbeveling kunnen verdienen op deze of een dezer dagen een dergelijk hippisch feest te bezoeken en eens scherp te letten op het beslag der paarden. Vooral op een concours als dat te 's Hage, van 3 tot 10 Juli, komen zooveel uiteenlopende rassen van paarden in den ring en is het beslag soms zoo verschillend, dat een bezoek daaraan inderdaad leerzaam zou kunnen zijn. We weten wel dat het soms moeilijk gaat om een of meer dagen uit het bedrijf te treden, doch met wat overleg en goeden wil is meermalen veel te bereiken.

Achteraan in deze aflevering is een lijstje opgenomen, van de plaatsen waar en de data waarop de diverse concoursen enz. plaats vinden.

— **Hamburg.** De jaarlijksche groote Duitsche landbouwtentoonstelling werd dit jaar te Hamburg gehouden, van 2 tot 7 Juni. Bij geen der 660 mededingende paarden werden ijzers met kalkoenen aangetroffen. Bij de paarden, in de straten dezer groote koopstad, waren wel ijzers met kalkoenen en soms ook met stooten waar te nemen, doch lang niet in dat aantal en die grootte als in Rotterdam.

— **Brussel.** De jaarlijksche groote centrale paardenkeuring voor geheel België, die na de Hamburgsche tentoonstelling door ons werd bezocht, telde 1006 inschrijvingen. Vrijdag 10 Juni zijn de hengsten, Zaterdag 11 Juni de merriën gekeurd, en Zondag 12 Juni vond de toekenning der kampioenschappen voor hengsten, voor merriën en voor de groepen van 4 merriën plaats. Ieder groep van vier moet van één stal herkomstig zijn.

Bij geen dezer tentoongestelde paarden zijn andere ijzers dan slichte, veelal zware, soms met verdikte takken aangetroffen.

In de stad Brussel, waar wij toevallig zoo goed als geen sleeperspaarden hebben kunnen waarnemen, bleek ons bij de rijtuigpaarden nog al veel gebruik te worden gemaakt van touwijzers, zoowel voor als achter.

P E R S O E R Z I C H T .

— *De Zweedsche IJzermarkt.* De uitvoercijfers van alle Zweedsche ijzer-soorten over het eerste kwartaal 1910 zijn, naar consul-generaal Blanck te Stockholm in Handelsberichten meedeelt, belangrijk hooger dan het gemiddelde cijfer voor de laatste tien jaren, hetgeen tevens het geval is met de productiecijfers. In het bijzonder heerscht drukte in de pletterijen. Alle voorraden van verleden jaar zijn uitverkocht en belangrijke nieuwe bestellingen zijn ingekomen. Geplet Lancashire-ijzer is thans moeilijk te verkrijgen; de vraag houdt aan en de markt voor Zweedsch ijzer en staal kan thans als zeer gunstig worden gekenschetst. De prijzen zijn vast. Volgens gegevens, op een dezer dagen gehouden vergadering van Zweedsche ijzerfabrikanten openbaar gemaakt, waren gedurende het eerste kwartaal van dit jaar in werking: 94 hoogovens, 208 haarden, 16 Bessemerovens en 50 Martinovens, tegen resp. 94, 218, 18 en 49 in de overeenkomstige periode van 1909.

De productie van ruw ijzer in het 1e kwartaal 1910 beliep 149,100 (v. j. 147,600, 1908 158,500) ton, van wolfijzer 35,300 (v. j. 33,000, 1908 41,300) ton, van Bessemer 28,200 (v. j. 21,400, 1908 17,600) ton en van Martin 85,500 (v. j. 76,300, 1908 86,800) ton. Het gemiddelde cijfer voor het eerste kwartaal der laatste tien jaren bedraagt voor: ruw ijzer 146,500, wolfijzer 41,400, Bessemer 19,100 en Martin 67,800 ton.

De uitvoer gedurende het eerste kwartaal heeft bedragen: ruw ijzer 11,800, gietijzer 2900, „blooms” 5300, staafijzer en pletdraad 34,400, totaal 68,000 ton. Voor het eerste kwartaal van 1909 waren deze cijfers 10,600, 1100, 1900 en 25,300, totaal 49,900 ton en voor 1908 14,400, 700, 7400 en 23,900, totaal 53,800 ton. Het gemiddelde uitvoercijfer voor het eerste kwartaal der laatste tien jaren bedraagt voor: ruw ijzer 10,700, gietijzer 1500, „Blooms” 3700, staafijzer en pletdraad 28,700 ton.

De normaalprijzen voor de verschillende ijzersoorten zijn tot dusverre niet gewijzigd; onderhands moeten echter, naar verluidt, hogere prijzen betaald worden. (u. „N. R. C.”).

* * *

Daar wellicht niet alle lezers van De Hoefsmid de inrichting kennen van in bovengenoemd artikel genoemde ovens, geven wij ter toelichting hierover het volgende:

Een *hoogoven* is een uit vuurvast materiaal gebouwde schacht, hoog 12—20 Meter, welke aan de onderzijde door een douche wind ontvangt, waarbij van boven van een platvorm afwisselend lagen houtskool of cokes en ijzererts worden afgelaten.

In de bovenste ruimte der hoogoven, wordt het water, dat in het erts is opgesloten, uitgedreven en in vele gevallen het koolzuur afgescheiden. In het verdere verloop wordt door den invloed der vaste kolen en de gassen het ijzererts verder van zuurstof ontbloot. In de hoogste temperatuur heeft een

koling van het gereduceerde ijzer plaats, smelt, en verzamelt zich in een daarvoor bestemde ruimte, vanwaar het op bepaalde tijdstippen wordt afgetapt, waarvoor men een aftapgat in de laagste punten van den oven heeft aangebracht.

De oudste methode tot het verkrijgen van welijzer en staal geschiedt door haardfrischen, waarvoor frischhaarden (zie haarden) worden aangewend. Hier geschiedt vrijwel hetzelfde chemische proces als in den hoogoven, echter met dien verstande dat het in drie deelen gesplitst is, en meer tijd vordert; de drie processen hierbij gevoerd noemt men: 1^e Oxydatie, 2^e het ruwfrischen, 3^e het gaarfrischen of „feinen“. Al naar het product, wat men verlangt, spreekt men hierbij van driemaal, tweemaal en eenmaal smelterij.

De *Bessumer oven* is een peervormig vat, waarbij de atmosferische lucht in talrijke dunne stralen van onderop door het vloeibare ijzer wordt geperst. Tien ton ijzer houden ongeveer in: 200 KG Silicium, 200 KG Mangaan, 350 KG Koolstof, voor welks verbranding 760 KG of 4000 M³ lucht noodig is. Is nu de ventilator zoo machtig om deze luchtmassa er in 10 minuten doorheen te drijven, dan kunnen ook in dezen korten tijd tien ton ruw ijzer in smeedijzer worden omgezet.

Het Martinproces werd in 1865 door Gebr. Martin uitgevoerd in een oven voorzien van verschillende kamers; echter niet dan nadat door de invoering der Siemens-gasvuring de vereischte hitte verkregen kon worden. Men kan bij deze ovens door omzetting der zoogenaamde wisselkleppen eenerzijds gas, anderzijds het voor de verbranding benoodigde luchtvolume toevoeren. De bodem van dezen oven is uit dat materiaal vervaardigd, hetwelk de benoodigde bijmengsels aan het ijzer afstaat. Eerst met dezen oven was het mogelijk van smeedijzerafval wederom smeedijzer of staal te vervaardigen.

F. J. M.

— De *Juni-aftlevering* 1910 van „*Der Hufschmied*“ bevat:

1°. Eene beschrijving van *drie gevallen van chronische kreupelheid bij ossen*, waaruit blijkt dat de welving van den hoornwand de plaats aanduidt van de oorzaak der kreupelheid, — eene behandeling door een vee-arts in zulke gevallen noodzakelijk is en dat vernageling bij ossen niet zoo zelden voorkomt — en het beslag dan ook dikwijls de oorzaak der kreupelheid is.

2°. Een *beschrijving van een tang* om het hoefijzer iets te verwijderen, wanneer het ijzer reeds is ondergebracht. Na proefneming voldoet deze tang zeer goed, om nl. het ijzer eenige millimeters te verwijderen. Het ijzer neemt zijn ouden stand niet terug, maar blijkt zich op den duur nog iets verder te verwijderen.

3°. *Eenige uittreksels en besprekingen*: o. a. een bericht dat te Hamburg in den herfst van dit jaar een Duitsche smidsschool geopend zal worden. Deze school bepaalt zich niet alleen tot het geven van theoretisch, echter ook tot dat van practisch onderricht, terwijl om verdere opleiding te genieten in het wagenmakersbedrijf, in het derde halfjaar de leerlingen, die tot de hoogste klasse dezer school zijn toegelaten, de Staatswagenbouwschool te Hamburg kunnen bezoeken.

4°. *Diversen*. Voor lezers van „*De Hoefsmid*“ van geen beteekenis.

5°. *Vragen en antwoorden:* Dr. Gl. in H. Ik heb dikwijls hoofvernageling te behandelen en ben het over twee punten niet geheel eens. In de eerste plaats wenschte ik de vraag te stellen, hoe moet de smid handelen, wanneer een paard bij het inslaan van een nagel trekt en wanneer de nagel te voorschijn komt, daaraan geen bloed of vochtigheid is op te merken. Persoonlijk ben ik van meening, dat in zulk een geval geen fout begaan is, wanneer men den nagel opnieuw inslaat, mits de nagel een andere richting door het hoorn krijgt.

Moet verder, wanneer de smid een verloren ijzer koud onderlegt (met gebruik van de oude nagelgaten) eerst de oude nagelgaten door middel van een ijzerdraad of een sondeernaald nazien of zich daarin ook stukjes nagel bevinden? Wanneer dit niet wordt nagekomen, kan dit volgens mijne meening gevaar opleveren voor kwetsuur, wanneer de nieuwe nagel wordt ingeslagen en dient dus vermeden te worden.

Antwoord. Zoodra een paard bij het inslaan van een nagel, dien men gebruikt om het ijzer onder den hoof te bevestigen, trekt, en dit trekken geen gevolg is van gevoeligheid van den geheelen hoof, maar alleen een bewijs levert, dat die nagel de hoeflederhuid nabij komt of er zelfs ingedrongen is, dan moet de smid den nagel direct verwijderen en geen andere meer op die plaats inslaan. Ook het inslaan van een nagel, al geeft men hem een andere richting, kan nageldruk doen ontstaan. Ook in de onmiddellijke nabijheid slaat men geen nagel. Dit kan vooral gemakkelijk geschieden bij de ijzers, bij het leger in gebruik, waarin de gaten zich zoo vlak bij elkaar bevinden. Al komt de nagel te voorschijn zonder bloed of sporen van vochtigheid, dan is het bewijs nog niet geleverd, dat de nagel geen kwetsuur heeft achtergelaten. Bij het uittrekken kan het hoorn het bloed, dat aan den nagel zat, afnemen en ook het nagelkanaal, tengevolge van de elasticiteit van het hoorn, zich sluiten, zoodat het bloed niet kan te voorschijn komen. Het is geen gewoonte bij het hoofbeslag, dat de smid na het afnemen van het hoefijzer en voor dit weder wordt ondergeslagen, er op attent is, of zich nog nagelkopjes in de oude gaten bevinden, en dit na nauwkeurig onderzoek vast te stellen. Wel moet hij, na het ijzer afgenomen te hebben, den hoof (vooral den buitenwand) met de oogen en de vingers nagaan of hij achtergebleven stukjes nagel bemerkt, die dan verwijderd dienen te worden. Komt hij echter tot de overtuiging, dat zich geen oude stukjes in het hoorn bevinden, dan heeft hij zijn plicht gedaan. In ieder geval, met een draad, een sondeernaald, een hoefnagel, of met wat ook, de oude nagelkanalen te onderzoeken, kan van den smid niet gevorderd worden. Nog beter kan men dergelijke verrichtingen achterwege laten. Zij kunnen de hoeven schade doen door de oude nagelkanalen te verwijden en de bevestiging van het ijzer daardoor bemoeilijken. De gevallen van vernageling, door in het hoorn achtergebleven stukjes, behooren tot de zeldzaamheden en zijn den smid, wanneer geen andere oorzaken aanwezig zijn, toch niet als schuld aan te rekenen.

CORRESPONDENTIE.

In het begin dezer maand schreef men ons:

„Op het oogenblik ben ik bezig een vierjarigen dekhengst aan te rijden om er mede op concoursen uit te kunnen komen. In de laatste dagen begint hij evenwel zoodanig in de ijzers te klappen, dat het hoorn van de achtervoeten vanaf teen tot en met kroonrand over een breedte van 4 à 5 cM. weggeslagen wordt. Wat moet nu Uws inziens gedaan worden ten einde, zonder den arbeid te staken, de achtervoeten te beschermen en verdere beschadiging te voorkomen; voor zoover het te zien is stoot hij tegen den teen van de voorvoeten.”

Op vorenstaande vraag deden wij het volgende antwoord toekomen:

„Klappen ontstaat het gemakkelijkst door vermoeienis bij paarden, die overbouwd zijn en de achterbeenen naar verhouding krachtiger onderbrengen dan de voorbeenen tillen en vooruitbrengen, terwijl een kleine lengte ten opzichte van de hoogte het optreden van het euvel mede in de hand werkt.

Van Uw hengst mag dus in de eerste plaats niet te veel inspanning worden gevegd. De dektijd is nog niet geheel voorbij en de „loop-spiereu” zijn vermoedelijk gedurende geruimen tijd weinig arbeid gewend.

Behalve arbeidsbeperking is het gewenscht het beslag zoo doelmatig mogelijk te regelen. Hiervoor is een bekwaam hoefsmid noodig, geadviseerd door een bekwaam vee-arts.

Van uit de verte is minder goed aan te geven hoe de regeling dient te zijn, hierom bepaalden wij ons U een paar punten in overweging te geven, eventueel ter beoordeeling van den veearts-hoefsmid. Indien het dier zich raakt tegen het toongedeelte van het voorijzer, dan is hieraan eenigzins een opzet te geven en de afhelling aan de ondervlakte van het ijzer aan te brengen. De achterhoef is te beslaan met een licht klapijzer. Mocht dit niet voldoende helpen dan het voorijzer te voorzien met een Amerikaansch toongewicht, of het klapijzer (achter) een verbreedde (alzo verzwaarde) buiten-tak te geven, of beide.

Den te veel weggeslagen hoef zoudt U tijdelijk kunnen voorzien van gummibeschermsers”.

Het ons bekend adres, waar deze hoefbeschermsers zijn te verkrijgen, werd tevens opgegeven, en verzocht ons het resultaat na een paar weken te willen mededeelen, waarvan alsdan eventueel in de Juli-aflevering melding zal worden gemaakt.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

SLIJPEN VAN WERKTUIGEN.

Hebben wij in een vorig artikel het harden van werktuigen behandeld, zoo achten wij het niet overbodig ook over het slijpen der gereedschappen iets mede te deelen. Afgezien nog van den juisten hoek, waaronder geslepen moet worden, bestaan er verschillende factoren, welke bij het verkrijgen eener goede snede in 't oog gehouden dienen te worden. Allereerst komt de vraag: op welke zijde van den steen het werktuig geslepen moet worden, hetgeen hoofdzakelijk afhangt van de vorm van den steen, van zijnen toestand,

en eindelijk hoeveel metaal moet worden afgeslepen. Wordt het werktuig zoo gehouden, dat de steen naar den werkman toedraait, dan zal men sneller en beter werken dan wanneer dat in tegenovergestelde richting geschiedt; dit is echter in vele gevallen zeer gevaarlijk, vooral wanneer de steen niet zuiver rond is.

Daar men gewoonlijk en niet ten onrechte gevaar wil vermijden slijpt men op den steen, welke niet naar den werkman toedraait; hierdoor vormen zich echter op de snede der werktuigen bramen. Hoe scherper de hoek der snede is, des te grooter zullen deze zijn. Bij harde metalen is deze weder minder als bij zachtere; verder zal zij grootere afmetingen aannemen, naarmate het voorwerp sterker tegen den steen wordt gedrukt. Om dit laatste eenigzins op te heffen drukt men in den beginne sterk, om zooveel mogelijk metaal af te nemen, en reduceert dien druk bij het einde van het slijpen, zoodat dan ook de braam wordt weggeslepen.

Het slijpen geschiedt soms droog, meestal echter nat. Bij droogslijpen zal de steen meestal meer afnemen, doch levert ook minder fraai werk daar hierdoor gewoonlijk diepe krassen ontstaan. Zeer nadeelig is hierbij het stof, dat zich ontwikkelt, hetgeen uit zand- en ijzerdeelen bestaat. Ook verstoppden de porieën van den steen bij dit proces zeer spoedig en nemen daardoor minder af; verder ontwikkelt zich bij het droogslijpen een sterke hitte, zoodat het voor geharde voorwerpen absoluut niet aan te bevelen is, en gereedschappen dan ook altijd nat geslepen worden. Het nat maken van den steen geschiedt het beste door boven deze een reservoir, gevuld met water te plaatsen, en dit door middel van een buisje op den steen te voeren; het water moet direct na het slijpen kunnen worden afgesloten door middel eener kraan. Ondoelmatig is het den steen gedeeltelijk in het water te laten loopen; hierdoor benadeelt men het rond blijven; staat een steen n.l. langen tijd stil, dan zal dat gedeelte, wat in het water hangt, veel vocht tot zich nemen en zachter worden, zoodat bij het in gebruik stellen deze plaats het meest wordt aangegrepen.

Bij snelloopende steenen overdekt men ook het bovenste gedeelte door een kap.

Slijpsteen met slinger voor handkracht, of voetbeweging, hebben slechts een klein aantal omdraaiingen, hun afmeting varieert tusschen 40—100 c.M. bij een breedte van 8—10 c.M.

Slijpsteen voor machinebedrijf geeft men gewoonlijk een snelheid van 6—8 meter per seconde, zoodat bij

1	Meter doorsnede	het	getal	omdraaiingen	per	minuut	115—150	zijn
1,5	"	"	"	"	"	"	96—100	"
2	"	"	"	"	"	"	60—80	"

De fabricatie der amorelschijven en slijpmachines is zeer verschillend; meestal wordt de schijf uit gietijzeren sigmenten samengesteld, en met een van te voren geprepareerde massa overtrokken. Om voor uiteenloopende doeleinden te kunnen werken bestaan er verschillende soorten dezer schijven, met betrekking tot korrel en hardheid. Grove korrel en hard, middelsoort korrel en hard, middelsoort korrel en zacht, fijne korrel hard en zacht.

Middelsoort korrel en hard eigent zich het beste voor het slijpen van snijwerktuigen voor draai-, schaaf- en steekbeitels.

Deze slijppapparaten zijn voor machine- en werktuigfabrieken van zeer groote waarde. Vóór hunne uitvinding moesten alle snijwerktuigen voor metaalbewerking, als: fraisen, ruimers, boren, tappen enz., in weeken toestand eerst gescherpt, en daarna gehard worden. Bij het harden beliep men de kans dat de voorwerpen krom trokken, van doorsneevorm veranderden en dat de snede door het oxydeeren in het vuur van zijn deugden verloor. Daar nu de sneden door middel dezer slijpwerktuigen in gehard staal kunnen bewerkt worden, behoeft men met bovenstaande mogelijkheden geen rekening meer te houden. Nog dient hierbij te worden vermeld dat bij stomp worden dier gereedschappen deze vroeger eerst werden uitgegloeid, gescherpt en opnieuw gehard. Onze nieuwe slijpwerktuigen hebben ons ook in dezen van veel moeilijken arbeid verlost. M.

A.s. tentoonstellingen, concoursen en draverijen.

Aanstaande tentoonstellingen.

- 15—19 Juni. Paardententoonstelling te Parijs.
 28 Juni—1 Juli. Keur. in N.-Holl.
 11 en 12 Juli. Centrale Keuringen te Groningen.
 12—23 Juli. Keuringen van fokmerriën in Gelderland.
 13 en 14 Juli. Centrale keuringen te Rotterdam.
 15, 16 en 17 Juli. 10-jaarl. tentoonstelling te Noordbroek.
 1—12 Aug. Toekenning onderh.bijdr. aan dekh. in N.-Br.
 3 Aug. Keuring van merriën met v. te Utrecht.
 4—8 Sept. Landb.tent. te Waalwijk.
 14—18 " " " Hoorn.

A.s. Concoursen hippique.

16 Juni Wageningen.	25 Juli Leeuwarden.
23 Juni Leiden.	31 " Nijmegen.
24 " Winschoten.	2 Augustus Baarn.
29 Juni Roosendaal.	4 " Zwolle.
3—10 Juli Den Haag.	18 " Olst.
16 Juli Noordbroek.	24 en 25 Aug. Woerden.
19 " Haarlemmermeer.	8 September Waalwijk.
21 en 22 Juli Zeist.	16 " Hoorn.
24 Juli Groningen.	

Aanstaande draverijen en rennen in Nederland.

- Algemeene Harddraverij-Vereeniging Bussum: 10 Juli, 4 en 25 September.
 Maatschappij Duindigt: 22 en 29 Juni, 6, 13 en 27 Juli, 6, 10, 13, 14, 17, 20, 24, 27 en 31 Augustus, 7, 14, 21 en 28 September, 5, 12, 19 en 26 October.
 Nederl. Harddraverij- en Renvereeniging: 15 Juni, 20 Juli, 3 en 7 Augustus.
 Renvereeniging Woestduin: 19 en 26 Juni, 3, 17, 24 en 31 Juli, 11 en 18 September, 2, 9, 16, 23 en 30 October, 6, 13, 20 en 27 November.
 Groningen: 19 Juni, 28 Augustus, 18 September.
 Leeuwarden: 18 Juli, 22 Juli, en 31 Augustus.
 Veendam: 17 Juli.

Boekwerken.

Verkrijgbaar bij de Administratie van „Het Paard” en „De Hoefsmid”:

Verzamelde Opstellen uit Het Paard, in boekvorm, 254 blz., ruim 100 fig., prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Idem tweede bundel, prijs *f* 1.75, fr. p. p. *f* 1.95.

Heidema Paardenfokkerij I, Beoordeelingsleer en Raskennis, 84 fig., in linn. band, pr. *f* 0.90, fr. p. p. *f* 1.—.

Rechtvaardiging van het bestaan der rennen en draverijen in Nederland. Verschenen vanwege de Nederl. Harddr. en Renvereeniging. Prijs *f* 0.75, fr. p. p. *f* 0.80.

Ereelman, Paardenrassen, 41 kaarten (briefk.form.) in kleuren, naar de oorspronk. uitgave, pr. fr. p. p. *f* 2.—.

Het toilet van een Paard (overdruk uit Verzamelde Opstellen „Het Paard”). Prijs fr. p. p. *f* 0.40.

Advertentiën.

Kunsthorn, voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

H.H. Smeden!

Vraagt bij uwen ijzerhandelaar **ECHTE**

DICK'S Hoefraspen

en andere gereedschappen

voor

Hoefbeslag.

Gelieve

vooral op het merk:

te letten.

Verkoop alleen aan grossiers!

FRIEDR. DICK, Esslingen a. N., (Württemberg)

Vertegenwoordiger: J. J. VAN MEEKREN Amsterdam, Sarphatistraat 75.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

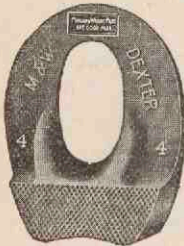
— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

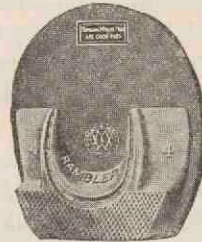
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

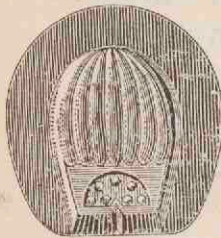

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.
Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

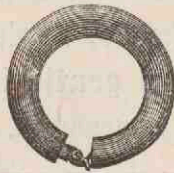

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4½ tot
6½ Eng. dm., uiterste breedte buiten-
kant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

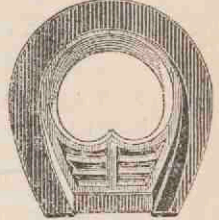
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

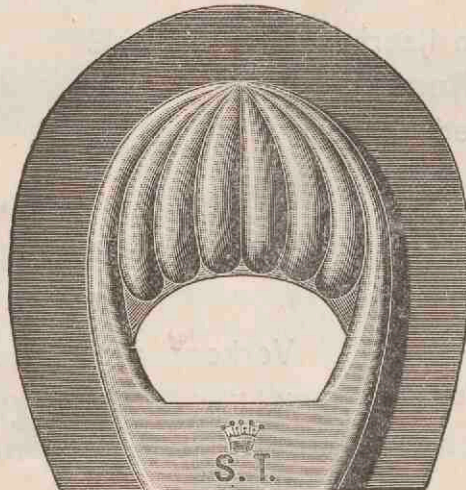
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

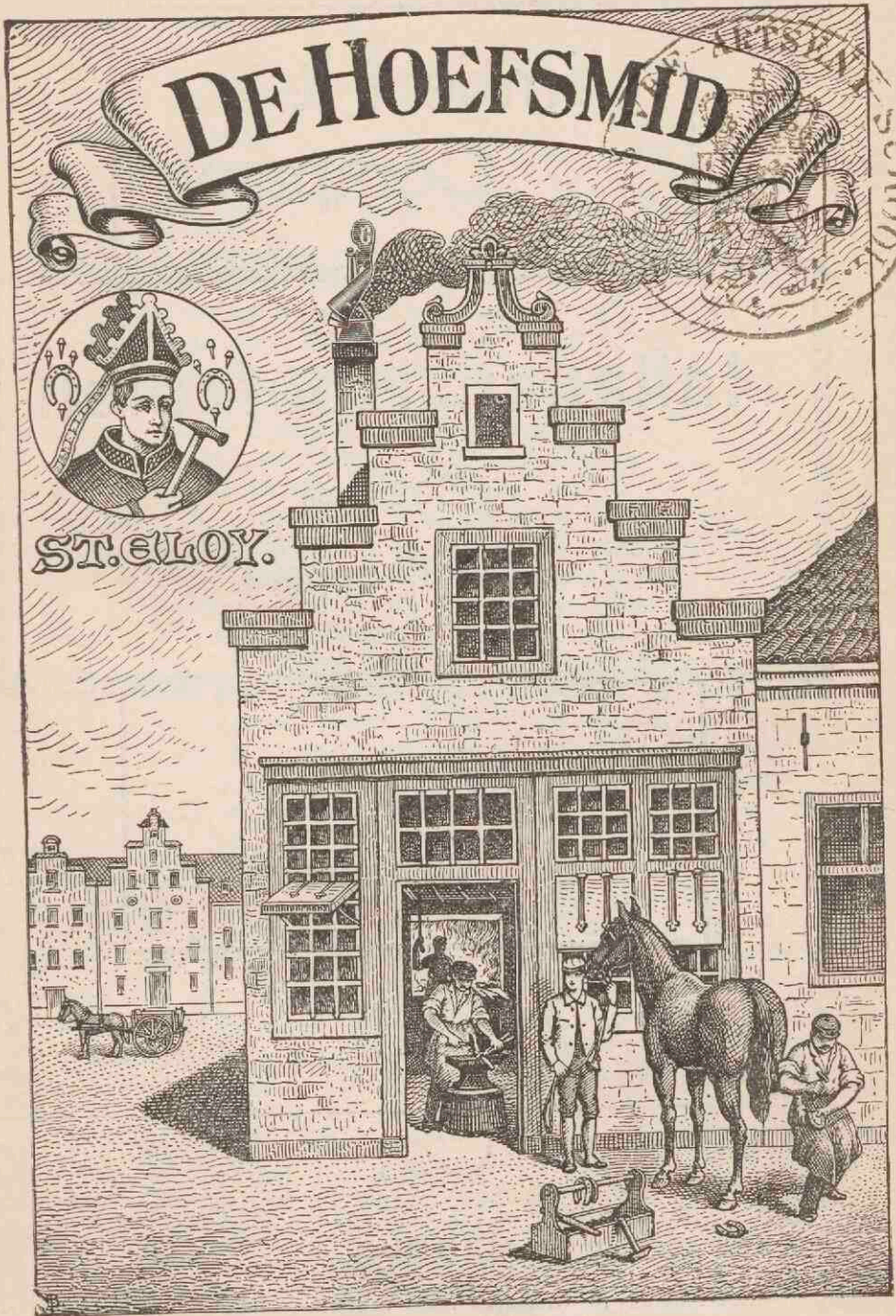
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoeftangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidvak in Gelderland. — Vaktentoonstelling voor het smidsbedrijf te Groningen. — De Hoefverwijdingstang van Schwenszky. — Hoefsmidsschool te Tiel. — Ingezonden stukken. — Correspondentie. — Advertentiën.

HET HOEFSMIDSVAK IN GELDERLAND.

Het is niet te verwonderen, dat in dit gewest, waar de fokkerij van paarden op uitgebreide schaal en met succes werd bedreven, en de paarden steeds het kenmerk van een zekeren graad van luxe droegen, waardoor zij niet enkel geschikt waren voor den landbouw, maar als tuig- en militaire paarden voor den handel gezocht werden, ook de hoof en zijn beslag deelden in de goede zorgen der fokkers. Evenwel ontliep men ook hier niet de algemeene klacht, dat het hoefsmidsvak niet werd uitgeoefend als wel wenschelijk was, hetgeen trouwens niet anders kon zijn, om de bekende reden: het gemis aan eene behoorlijke opleiding der vakmannen. Het lag dus ook hier op den weg van de Maatschappij van Landbouw, om in het belang der fokkerij in het algemeen in te grijpen, en zij deed dit, na herhaalde besprekingen in hare vergaderingen door in 1891 een aantal deskundigen op hoefbeslaggebied uit te noodigen tot eene vergadering in het „hôtel des Pays Bas” te Arnhem, om te beraadslagen op welke wijze zij, vooral ten platten lande, op de beste wijze in de behoefte aan goede hoefsmeden zou kunnen voorzien. Deze vergadering werd geleid door den voorzitter van het Bestuur der Maatschappij, den heer Mr. P. H. A. Tydeman te Tiel. Het gevolg hiervan was de benoeming eener commissie, bestaande uit gezegden Voorzitter van het Bestuur en de H. H. M. G. de Bruin, leeraar aan 's Rijks-Veeartsenijschool en J. B. H. Moubis, Kapitein-paardenarts der Rij- en Hoefsmidsschool. Ten einde volkomen bekend te worden met het weten en kunnen der hoefsmeden in het gebied der Maatschappij, werden deze onderwijl opgeroepen naar Arnhem om in de smederij van het Korps Rijdende Artillerie proeven van bekwaamheid af te leggen, waarbij door de Maatschappij aan hen, die aan de bepalingen, gemaakt door de commissie, zouden voldoen, een bewijs daarvan te geven, en aan eenigen der beste bovendien gratificaties in geld te verstrekken. Dit geschiedde in 1892 en 1893. Intusschen bleek hieruit duidelijk dat, om goede hoefsmeden te krijgen, het noodzakelijk was, dat zij daartoe practisch en ook theoretisch moesten worden opgeleid. Zoo ontstonden ook hier de bekende cursussen voor hoefbeslag, welke voor de deelnemers van groot nut zijn geworden. Intusschen was de heer Tydeman afgetreden als Voorzitter der Maatschappij en vervangen door den heer Mr. J. G. Ridder van Rappard, terwijl als voorzitter der vaste commissie voor hoefbeslag optrad de heer A. W. J. J. Baron van Nagell van de Schaffelaar. In 1896 werd als 4e lid der commissie benoemd de heer H. J. C. van Lent, en een paar jaren later de heer J. de Vries, wegens aftreden van den heer de Bruin voornoemd. Na het bedanken van den heer van Nagell als Voorzitter dezer commissie, nam de heer van Rappard deze functie over tot 1 Juli 1908, toen hij door den tegenwoordigen Voor-

zitter, den heer W. A. R. de Bruijn te Bommel werd vervangen. De heer van Lent, op dien datum eene andere functie aanvaardende, werd opgevolgd door den heer H. M. Kroon, leeraar aan 's Rijks-veeartsenijschool. Het is een respectabele serie van cursussen, welke in de verschillende afdeelingen der Maatschappij sedert 1894 zijn gehouden, en waardoor over de geheele provincie een groot getal gediplomeerde hoefsmeden zijn verspreid, allen bekend met de eischen van een goed beslag.

De cursussen te Tiel, Deventer, Apeldoorn, Arnhem werden meestal gehouden in lokalen der ambachtsscholen, terwijl die te Zutphen steeds werd gehouden in de smederij der Huzaren. Gelijk elders waren oorspronkelijk de cursussen eenjarig, doch werden zij later, 1902, over 2 jaren loopende verdeeld, omdat de eischen voor de opleiding steeds hooger werden gesteld; het geleerde werd wegens den korten leertijd niet vast genoeg ingeprent en weêr spoedig vergeten, zulks niet enkel op theoretisch, maar ook op practisch gebied.

Het was reeds vroeger beweerd door opsteller van dit artikel, dat een eenjarige cursus niet de gewenschte opleiding kon geven, dat het geven van diploma's een te ver strekkende oorkonde van bevoegdheid was, dat het brevet van bekwaamheid, het diploma, slechts moest gegeven worden aan hoefsmidsscholen of aan goed ingerichte leersmederijen. Intusschen bij gebrek hieraan hier te lande, door het diploma te verbinden aan het met gunstig gevolg medemaken van een tweeden cursus (zie „De Hoefsmid" 1896 blz. 189—192).

Het was een gunstige omstandigheid dat in het gebied der Maatschappij kon worden beschikt over leerkrachten voor de practijk, mannen bekend om hunne technische vaardigheid. In herhinnering breng ik de militaire hoefsmeden Hulsing, van Wiggen, van Angeren, Blokker, de burgerhoefsmid Sarink en andere, van wie mij de namen zijn ontgaan, die geregeld waren belast met een of meer cursussen, en daar met succes werkzaam waren. We zagen b.v. op tentoonstellingen en wedstrijden in hoefbeslag, in verloop van jaren gehouden door de G. O. M. v. L. en ook elders, menigen prijs door sommigen dezer en ook door hun leerlingen behaald.

Wanneer hier van deze cursussen wordt gewag gemaakt, dan brengt dit den opsteller van zelf in herinnering een cursus, die reeds voor jaren werd gehouden te Arnhem. De smederij van den heer F. W. van Dulm aldaar stond reeds, voor dat op dit gebied veel voor de verbetering van het beslag der paarden werd gedaan, zeer gunstig bekend. Waar hij zelf de leiding had, en als deskundige zijne voorlichting gaf aan een bekend goed practicus, daar kon men verwachten, dat het ambacht naar den eisch werd uitgeoefend. Het was daarbij een gunstig bekende leersmederij, waaruit vele goede hoefsmeden zijn voortgekomen, tot zegen der paarden in Gelderland. Het is jammer dat deze inrichting in 1897 werd van de hand gedaan, waarmede tevens de opleiding van jeugdige hoefsmeden een einde nam. In 1896 dongen ook deze leerlingen naar het diploma, volgens het reglement door de Maatschappij vastgesteld. Aan een andere inrichting, de Rijks-Landbouwschool te Wageningen, werden onder de leiding van den heer H. C. Reimers, leeraar aan deze inrichting, geregeld cursussen voor hoefbeslag gehouden; het is jam-

mer dat aan deze school voor landbouw, zich geen leersmederij heeft ontwikkeld, verband houdende met de opleiding van hoefsmiden door de Maatschappij van Landbouw. Indien over voldoende levend materiaal voor de practijk kon worden beschikt, zou, naar mijn inzien, aldaar een der aangevozen plaatsen voor opleiding zijn.

Menige wedstrijd in hoefbeslag, gewoonlijk bij gelegenheid van Landbouw-tentoonstellingen gehouden, getuigt van een goed inzicht van het bestuur der Maatschappij of van de afdelingen daarvan, voor den weg, dien gevolgd moet worden om het hoefsmidsvak door alle goede middelen te bevorderen. Hiervan getuigen die van Deventer in 1900, Winterswijk in 1903, Tiel in 1904, Zutphen in 1905, Nijmegen in 1906, Apeldoorn in 1908, Deventer in 1909; terwijl op de meeste der tentoonstellingen voor inzendingen van artikelen, het hoefbeslag betreffende, prijzen beschikbaar werden gesteld.

Reeds voor het bestaan der cursussen en ook later werden op de afdelingsvergaderingen voordrachten gehouden, ook op hoefbeslaggebied. Uit den aard der zaak strekken deze minder tot betere uitvoering van het beslag, dan wel om de aandacht te vestigen op het gewicht van een doelmatig beslag. Als zoodanig hadden deze lezingen haar nut.

Ook van de gelegenheid om opleiding tot bekwaam hoefsmid in militaire inrichtingen te verkrijgen, werd door de zorg van het bestuur der Maatschappij gaarne gebruik gemaakt. Op deze wijze zijn steeds enkele jongelieden geplaatst geweest bij het 1e en 3e Regt. Veld-Artillerie en aan de Rij- en Hoefsmidsschool.

De commissie, samengekomen bij schrijven van 15 December 1891, meldde reeds destijds in haar rapport aan den Voorzitter der Maatschappij van Landbouw, dat ongetwijfeld de beste wijze om goede hoefsmiden te vormen was, het oprichten eener hoefsmidsschool op eene plaats waar zeer veel paarden werden gehouden, en dus veel leermateriaal aanwezig is; het zou moeten zijn een welbekante hoefsmederij. Eene begroting der kosten van dergelijke inrichting treft men ook in genoemd rapport reeds aan. De wensch om in het gebied der maatschappij een leersmederij te hebben, werd eindelijk verwezenlijkt. Nadat de Voorzitter van het bestuur zich had verzekerd van den noodigen financieelen steun van de regeering, provincie, gemeente, van de maatschappij van landbouw en der afdeling, en de grond voor een gebouw was geschonken door den heer Mr. P. H. A. Tydeman van Oudewaard, werd den 19den April 1907 op de 190e vergadering van het hoofdbestuur, te Arnhem gehouden, tot de oprichting eener hoefsmidsschool te Tiel besloten. Tot Directeur werd benoemd de heer H. J. C. van Lent, rijks-veearts te Tiel, tot hoefsmid-onderwijzer de heer J. de Klein, militair hoefsmid te Haarlem. De opening geschiedde 1 Juli 1908 door den Voorzitter der Maatschappij, tevens van de hoefbeslagcommissie, Mr. J. G. Ridder van Rappard.

Nu mocht men met recht verwachten, dat de stroom van candidaten, die vroeger de gewone cursussen overbevolkte, zoude opgaan naar de nieuwe inrichting, het eigendom der Maatschappij, het huis der hoefsmiden van Gelderland. Zulks bleek intusschen niet zoo te zijn; de opkomst was gering, en thans, nadat de 4e cursus van 6 maanden is geëindigd, is zij er niet op

voortgegaan. Men twijfelde er niet aan, dat de smeden-patroons zich zonder uitzondering zouden beijverd hebben, om hun zoons naar die school te zenden, waar de opleiding tot hoefsmid beter kan geschieden dan aan een gewonen cursus. Laten we hopen dat een betere bekendheid met het onderwijs aan deze school zal leiden tot een grooter bezoek; zulks is onze wensch in het belang der toekomst van de jeugdige hoefsmeden in dit gewest.

Uit het vorenstaande blijkt duidelijk, dat de zorg voor verbetering van het hoefsmidsvak in deze provincie steeds groot is geweest; dat de Maatschappij van Landbouw met voldoening mag terugzien op haar werk en hare opofferingen ten bate der hoefsmeden. Laat nu de vakmannen toonen, dat ook de bloei der vakschool hun ter harte gaat. M.

VAKTENTONSTELLING VOOR HET SMIDSBEDRIJF TE GRONINGEN, 4—9 JULI.

Deze vanwege de afd. Groningen, Friesland en Drenthe van den Bond van Smedenpatroons in Nederland gehouden tentoonstelling is weer voorbij. Ze is door 3905 personen bezocht, waaronder 2440 betalenden, een getal dat wel van ambitie getuigt, doch stellig nog grooter had behooren te zijn.

Op 4 Juli is de tentoonstelling namens den Minister van Landb., Nijverheid en Handel geopend door den Directeur-Generaal v/d. Arbeid, den heer H. A. van IJsselstein, die in zijn openingsrede wees op den grooten vooruitgang van het smidsvak in de laatste jaren. Na o.m. over het kunstsmeedwerk en de machinerieën te hebben gesproken, deed Spr. uitkomen dat deugdelijk vakonderwijs voor de jonge beoefenaren van dit bedrijf zoo wenschelijk is.

Het programma gaf aan dat in de ruime Korenbeurs, die voor deze expositie een uitstekende gelegenheid bood, 117 standen zou bevatten, indien geene afwezig bleef. Er waren echter eenige nummers blanco. — Wat de tentoongestelde voorwerpen betreft, kan worden aangenomen, dat de afwerking ervan niets te wenschen zal hebben overgelaten. Iedere inzender dient daarvoor immers te zorgen. Er waren ook eenige collecties hoefijzers ingezonden, waaronder van afwijkende modellen, tot de bezichtiging waarvan zich enkel hoefsmeden en hoefbeslagkundigen aangetrokken gevoelden. Dit kon anders zijn, indien er bij deze standen een deskundig persoon aanwezig was om voorlichting te geven, als waarom en in welke gevallen men zich van ijzers van afwijkenden vorm bedient, enz.

Gedurende de tentoonstelling werden 's namiddags over het smidsvak, of daaraan verwant vak, door specialiteiten lezingen gehouden. Zoo o.a. door den heer H. A. Kroes te Groningen over het hoefbeslag. Voor zoover de ruimte in deze afl. zulks toelaat, laten wij het door den heer Kroes gesprokene hier volgen, terwijl het slot in de volgende afl. zal worden opgenomen.

M. H.!

Aan de uitnodiging om, ter gelegenheid der tentoonstelling voor het smidsbedrijf, iets te zeggen betreffende het (belangrijk) onderdeel „het hoef-

smidsvak" geef ik volgaarne gehoor, al ware het mij aangenamer geweest, wanneer heden op deze plaats een ander had gestaan, die door meerdere banden dan ik aan de belangen van dat bedrijf is verbonden.

De uitnoodiging tot bijwoning der opening van de tentoonstelling, waarvoor mijn dank, bevat de verrassende mededeeling, dat ze — als vaktentoonstelling — de 1ste van dien aard in Europa is. Dit klinkt in de eenw van tentoonstelling-overlading wel wat vreemd. Het bedrijf toch is zoo ingrijpend in de geheele maatschappelijke samenleving: bij woning- en scheepsbouw, bij het alomvattende landbouw- en veeteeltbedrijf, als bij schier alle andere vakken van bestaan, ja — waar niet al ontdekken we den overheerschenden invloed van het smidsbedrijf op ons maatschappelijk zijn en doen.

Het smidsbedrijf is zoodanig in ons volksleven ingeweven, dat tal van spreekwoorden en spreekwijzen daaraan zijn ontleend: „Men moet het ijzer smeden als het heet is" — „Men kan voor een heet vuur te staan komen" — „Wanneer men altijd op hetzelfde aambeeld slaat, krijgt men dikwijls succes" — „En forgeant on devient forgeron", „al smedende wordt men smid", of wel „al doende leert men". En zoo meer.

De smederij geeft ons de stof voor menige symbolische voorstelling, b.v. de zeer schoone, waarvan de afbeelding jarenlang voorkwam op de premiekalender van het maandblad „De Hoefsmid", voorstellende Bismarck als smid van het zwaard, waarmede de Duitsche eenheid werd bevochten! Het smidsbedrijf is populair, de smidse is een deel van het dorpsleven, dikwijls de verzamelplaats van gewilde dorpstypen, en menige kwinkslag en grap vindt in de smidse z'n ontstaan.

Niet alleen de naar verstrooïing hakende dorpeling zoekt de smidse op, ook hij, die lijdt, tracht soms heil te vinden bij het water uit den koelbak of bij het hamerslag van het aambeeld.

Moge deze *vaktentoonstelling* voor het smidswezen dan ook, als zoodanig, een *eersteling* zijn, er is en er wordt op 't gebied van het smidsvak veel geëxposeerd. Denk b.v. slechts aan het belangrijk onderdeel dat op iedere, in Nederland populaire, landbouwtentoonstelling wordt ingeruimd voor landbouwwerktuigen. En zijn deze landbouwtentoonstellingen van eenige beteekenis, dan vindt men daar in de laatste jaren „inzendingen hoefbeslag".

Ik zeg in de laatste jaren! Is dat hoefbeslag dan een nieuwtje? Wij weten het beter! Het smidsvak is oud. We kennen weliswaar tijdperken uit de ontwikkelingsgeschiedenis van de maatschappelijke samenleving, waarin de mensch het gebruik van metalen niet kende en er dus ook voor den smid geen droog brood te verdienen was, doch die tijdperken liggen zooverre achter ons, dat we ze als historisch en wel als oud-historisch kunnen aanduiden, dagteekende van ver voor onze jaartelling.

Ook het hoefsmidsvak is oud, getuige dat we reeds in de 7de eeuw van onze jaartelling St. Eloy, de bisschop van Frankeland, als schutspatroon der hoefsmeden zien fungeeren; getuige de menigvuldige opgravingen van oude hoefijzers, ook in ons land, uit tijdperken samenvallende met de oudste geschiedenis.

Wanneer dus wordt gezegd dat eerst in de laatste tientallen jaren het hoefbeslag zich, als zoodanig, een plaats heeft veroverd op de vreedzame worstelperken van den landbouw, dan wijst ons dat op een jongen vooruitgang op 't gebied van dat bedrijf.

Wanneer we ons tot Nederland bepalen, kunnen we constateeren, dat 100 jaar geleden zoo goed als niets nog over het hoefbeslag was geschreven of medegedeeld. Er waren hoefsmeden — ja — doch deze schenen zich meer te interesseeren voor de paardenziekten dan voor het hoefbeslag. Het behoeft geen betoog dat het vak op een laag peil stond, en wel beneden de gestelde eischen — er werd dan ook al vroeg over slecht hoefbeslag geklaagd.

De verbetering kwam langzamerhand van militaire zijde, doordrongen als men was dat een goed beslag veel moest bijdragen tot de meerdere slagvaardigheid der bereden korpsen, — en lang voor er sprake was van de oprichting van een militaire hoefsmidschool, voorzag men zich in het leger van bekwame smeden, meest Duitschers of Belgen.

Stelselmatig onderwijs in hoefbeslag werd voor 't eerst gegeven sedert de oprichting der veeartsenijschool in 1821; zoodoende werden de veeartsen de leermeesters der hoefsmeden en zijn 'dat steeds gebleven.

Vliemensvlug ging de toestand echter nog niet vooruit. Wel zag men hier en daar een hoefsmid, die wat meer werk van zijn vak maakte, die den hoef besloeg in verband met de eischen van de hoefverrichtingen en den groei, doch de algemeene richting bleef slecht. Er was geen voldoende belangstelling en de smid van eertijds beschikte over een te groote mate aan betweterij, die het leeren in den weg stond. We kunnen ons bijna in den tegenwoordigen tijd niet voorstellen, dat de meest logische eischen van goed hoefbeslag zoolang uitbleven en bekende verbeteringen zoo langzaam algemeen goed der smeden werd. Vergelijk daarmee b.v. de snelle algemeenvording van uitvindingen van den lateren tijd, op 't gebied van verlichting, snelverkeer enz. Ja — in het begin van mijn veearts-praktijk (28 jaar geleden) was het beslag ten plattenlande nog vrij algemeen *slecht* en niet veel anders dan een eeuw herwaarts. Toch waren toen de eischen van goed hoefbeslag wel bekend en werd het hoefbeslag *hier en daar wel doeltreffend* uitgevoerd. Ze bereikten echter niet de dorpssmeden, ja — dikwijls ook niet de stadssmeden.

Het grove, zware, groote hoefijzer met geheel holle draagvlakte en 8 à 10 ruime nagelgaten, waardoor evenveel zware eigengemaakte nagels werden geslagen om den hoef in het ijzer te laten hangen, zonder steunvlakte — was nog kenschetsend voor het geheele land en tevens de slechte daardoor verkregen toestanden van den hoornwand — de brokkelhoeven.

Eerst de hoefsmidschool, die omstreeks 1840 werd opgericht en tot 1842 verbonden was aan de K. M. A. te Breda, in 1862 naar Venlo en in 1886 naar Amersfoort werd verplaatst, bracht langzamerhand meer uniforme verbetering, ook in het hoefbeslag der burgerhoefsmeden, omdat van de daar gevormde smeden, een deel later hun vak ging uitoefenen in de burgermaatschappij en wel speciaal als *hoefsmid*, omdat ze niet vertrouwd waren met het overige deel van het smidsvak. Dit moet als een groot voorrecht voor de ontwikkeling van het hoefbeslag worden beschouwd. Specialiseering,

zooals op allerlei gebied de deugdelijke vakkennis ten goede komende, was voor den hoefsmid een groote behoefte. Hij had — als geen handwerksman bijna — noodig een deel wetenschappelijke kennis, waarvoor hij geen moeite deed wanneer het hoefbeslag voor hem slechts een klein gedeelte van zijn handwerk uitmaakte. Hij moest die wetenschap leeren als de noodzakelijke basis van z'n universeel ambacht. Hij moest hoefsmid — deskundig hoefsmid — en *alleen hoefsmid* zijn! Ook het feit, dat aan de hoefsmidschool burgerhoefsmiden kunnen worden gevormd, is van groote beteekenis voor een algemeen verbeterd beslag. Langzamerhand werd meer en meer, volgens de voorschriften in de leerboekjes, de hoef deskundig bewerkt; zoo werd het veegmes verbannen om plaats te maken voor de renet. Het gebruik van ritsijzers nam toe, terwijl de kalkoenen meer en meer verdwenen. Op het gebied van scherp beslag maakte de vaste scherpe kalkoen (het winterscherp) plaats voor de schroef- en uitsteekkalkoenen.

Inmiddels werd de behoefte aan goed hoefbeslag ook meer en meer gevoeld naarmate de paardenfokkerij zich meer uitbreidde; de prijzen der paarden stegen, de hoeveelheid kunstwegen vermeerderde, ook ten platten laude. Zoodoende ging de landbouw zich meer en meer het hoefsmidsvak aantrekken. Aanvankelijk was deze inmenging weinig doeltreffend en bepaalde het zich tot het doen houden van lezingen over hoefbeslag, welke geen algemeene verbetering tot stand konden brengen, evenmin als het uitloven van premies (ter gelegenheid van landbouwtentoonstellingen) voor de beste verzameling hoefijzers en meerdere zaken, welke tot het vak behooren. Hierbij toch gingen dikwijls *zij* met belooningen naar huis, welke voor een deel hunne verzameling door aankoop hadden verkregen.

Dit gaf te weinig voor het zich regelmatig ontwikkelen van het hoefsmidsvak, daarvoor was noodig een meer algemeene gelegenheid om zich in het vak te bekwamen.

Hoe moest deze tot stand komen? Op de ambachtsscholen, waar de gewone ambachten worden geleerd en dus ook het smidsvak, kan het hoefbeslag moeilijk voldoende worden behartigd, omdat de daar aanwezige jongens (14—17 jaar) lichameijk niet voldoende zijn ontwikkeld voor den omgang met paarden; alleen van een voorbereidend onderwijs kan hier sprake zijn.

De veeartsenijschool leverde wel leeraren in hoefbeslag, doch het daar gegeven onderwijs kwam niet direct ten goede aan de smeden.

Eerst in den lateren tijd werden ook smeden, voor opleiding tot hoefsmid, toegelaten in de hoefsmederij der school en ook is er enkele jaren gelegenheid geweest voor het volgen van de theoretische lessen, dat thans, wegens gebrek aan plaatsruimte, is gestaakt.

Ook de militaire hoefsmidsschool kon geen voldoende aantal burgerhoefsmiden leveren. Behalve de vorming van burgerhoefsmiden aan deze school, werd in 1889 door den Minister van Oorlog bepaald, dat ook door paardenartsen in garnizoenen burgerhoefsmiden kunnen worden opgeleid en er door hen eenige cursussen tot dat doel zouden worden gegeven.

Het valt niet te ontkennen, dat het leger veel tot de ontwikkeling van het hoefbeslag heeft bijgedragen.

Toch werden deze cursussen niet zoo populair als de cursussen in hoef-

beslag door burger-veeartsen in verschillende provinciën gegeven, op uitnodiging van landbouwmaatschappijen, daartoe in de gelegenheid gesteld door Rijksbijdragen.

Voor het bijwonen van dergelijke cursussen behoeft de smid niet voor langen tijd uit z'n bedrijf te treden, kan zelfs de smidsknecht, met eenigen goeden wil, dienstbaar blijven en een cursus volgen.

Aanvankelijk alleen theoretisch, werd later aan deze cursussen ook een practisch gedeelte toegevoegd. Niet alle gediplomeerde hoefsmeden, aan deze cursussen gevormd, bleken pal te staan voor de feitelijke verbetering van hun ambacht.

Wij hebben ze gekend, blakende van ijver, om op zelfs bejaarden leeftijd nog iets te leeren, doch ook liepen er onder, bij wie het meer om den titel dan om de kennis te doen was en dezulken vervielen weer, aan hun lot overgelaten, spoedig in het oude regime van hoefbeslag. Ook waren er jongeren, die goed onderlegd en met beste voornemens naar huis gingen, doch daar werkende in de ouderlijke smederij, niet den vollen tijd en voldoende gelegenheid werd gegeven, het vak ook in de richting van het geleerde uit te oefenen.

In den laatsten tijd zijn deze cursussen tweejarig geworden, omdat de eenjarige geen voldoende waarborg gaf voor grondige theoretische en praktische vorming.

Ook de leersmederijen hebben gunstig gewerkt om het deugdelijk hoefbeslag meer algemeen goed der hoefsmeden te maken. Ze kwamen tot stand ongeveer gelijktijdig met het houden der cursussen en wel het eerst te Arnhem, onder den vee-arts van Dulm in 1882, en 1888 onder Wiersum en Heidema, te Groningen. Deze leersmederijen berusten geheel op particulier initiatief en werken zonder subsidie. Ze komen op die manier het regeeringswerk zeer ten goede en hebben b.v. het houden van gesubsidieerde cursussen in Groningen onnoodig gemaakt.

Sedert 1908 is, naast een militaire hoefsmidsschool, ook opgericht een burgerhoefsmidsschool en wel te Tiel onder leiding van den heer v. Lent, vee-arts, met behulp van den hoefsmid Klein.

De cursus is halfjarig, met dien verstande, dat er *dagelijks* gelegenheid is les te ontvangen en zich onder leiding van een bekwamen hoefsmid in het hoefbeslag te oefenen. Ten behoeve van de opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag is 1 Febr. j.l. aan de veeartsenijschool een cursus geopend. Noemen we daarbij nog de papieren leermeesters in den vorm van boeken over hoefbeslag, het maandblad „De Hoefsmid”, de verschillende artikelen in vak- en landbouwbladen, — dan hebben we zoowat alles wat er tegenwoordig op het gebied van de verbetering van het hoefbeslag gaande is.

Alles is nog niet in de puntjes, zoo wordt b.v. op de waarde van de cursussen nog wel eens wat afgedongen en werkelijk zijn de resultaten daarvan, zoowel door toedoen van de leerlingen als van de leermeesters, leermiddelen en beschikbare ruimte, wel eens beneden de verwachting gebleven, doch dat wil volstrekt niet zeggen, dat de cursussen niet zeer goed *kunnen* bijdragen tot meerdere ontwikkeling van het hoefbeslag.

De cursussen zijn eenvoudig van inrichting, kunnen schier overal worden

gegeven en uitbreiding van hun aantal, in verschillende provincies, is alleszins gewenscht. Meer kostbaar, doch niet minder nuttig, zou zijn het openen van meerdere burgerhoefsmidscholen.

Het is te verwachten dat de regeering krachtig zal voortgaan, naast de ontwikkeling van het landbouwonderwijs, ook dat van het hoefbeslag te bevorderen. We zijn op den goeden weg, — de banen zijn geopend, en zullen geleidelijk worden uitgebreid. Dat is mijn vaste overtuiging. Voor ditmaal kunnen we dan m.i. de regeering — als zondebok — wel eens uitschakelen, om ons, voor de behartiging van de belangen van het hoefbeslag, speciaal te richten tot de beoefenaars van het vak en de menschen ten wiens behoeve het wordt uitgeoefend „de paardenhouders.”

Zij beiden hebben te waken dat 't geen de regeering, de landbouw Mij., de stamboeken, de uitgevers, de schrijvers, hebben gedaan — en nog doen — goed tot z'n recht komt. De smeden door hun werk zoo correct mogelijk te verrichten, na zich behoorlijk op de hoogte van het vak te hebben gesteld, de eigenaars van paarden, door dat goede werk mogelijk te maken en te bevorderen. Komt deze samenwerking tot stand dan zullen smid en eigenaar daarvan de voordeelen ondervinden, terwijl er bij die materieele belangen nog iets komt van zeer groote beteekenis, ook van een meer verheven standpunt beschouwd, n.l. dat een steentje wordt bijgedragen om het paard z'n werk te doen vergemakkelijken en te veraangenaamen. Wie zou, in de eeuw van de zich sterk ontwikkelende dierenbescherming, dit liefdewerk — hier vrij alle ziekelijke uitwassen — niet willen bevorderen? *(Slot volgt.)*

DE HOEFVERWIJDINGSTANG VAN SCHWENZKY.

Vergun mij, geachte redactie, de volgende opmerking te maken betreffende de werking dezer tang, beschreven in „Der Hufschmied no. 6; het komt mij voor dat de toepassing er van, zooals deze is weergegeven in „De Hoefsmid” no. 6, niet juist is *).

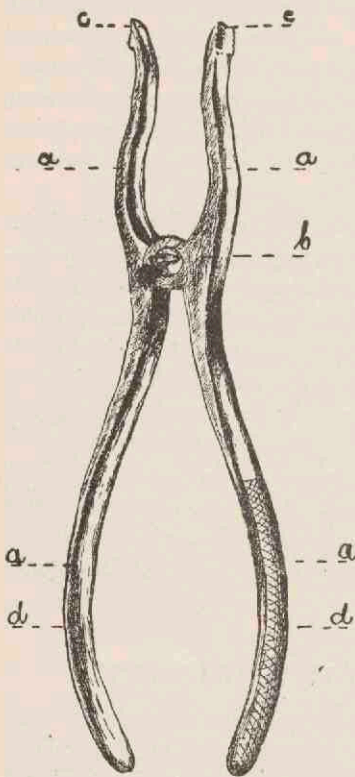
„Der Hufschmied” zegt:

„Bij hoeven met hoornscheuren gebruiken we dikwijls het ijzer met steun-
„sellippen. Opdat deze lippen goed stevig aan de steunsels kunnen worden
„aangesloten, bleek het noodig te zijn, bij het passen van het ijzer den *hoef*
„in de verzenstreek iets te verwijden. Dit beproefden we met den dilatator
„welke door Defays tot verwijding der klemhoeven aanbevolen en genoeg-
„zaam bekend is.

„Daar evenwel door de met den dilatator uitgevoerde verwijding van den
„hoef het goed aanpassen der lippen aan de steunsels verhinderd wordt,
„maakten wij tot verwijding van den *hoef* een daarvoor goed bruikbare hoef-
„verwijdingstang.”

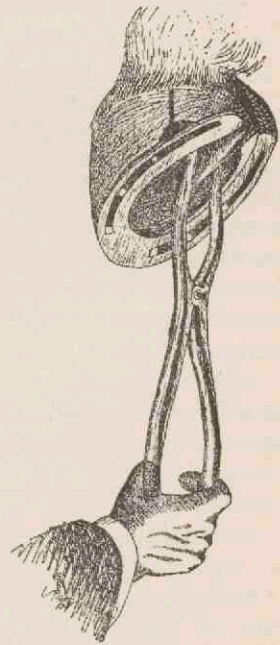
*) Wij zijn het hiermede geheel eens, reden waarom dit epistel wordt geplaatst en twee afbeeldingen der bewuste tang toegevoegd. Tengevolge van het bezoeken der Duitsche Landbouwtentoonstelling te Hamburg en de wedstrijd van fokpaarden te Brussel, waren wij in de voorgaande maand niet in de gelegenheid zelf de rubriek Persoverzicht te verzorgen.

Hier volgt dan de beschrijving van dit instrument, waarin we lezen:
 „De twee voorste einden der tang zijn aan de buitenvlakte iets hol en de
 „randen met inkervingen voorzien, opdat de tang bij de verwijding van den
 „hoef in *het hoorn* der steunsels goed ingrijpt”.

Verder: „met
 „deze tang is
 „het mogelijk
 „door een op
 „bare schenkels
 „uitgeoefenden
 „druk met de
 „hand, den *hoef*
 „in de verzen-
 „streek eenige
 „millimeters te
 „verwijden,
 „en daarbij kan
 „het aansluiten
 „der lippen
 „tegen de steun-
 „sels ongehin-
 „derd geschie-
 „den.”

Verder zegt
 S.: „wanneer
 alzoo aan een
 hoof met hoorn-
 scheuren een
 ijzer met lippen

aan de steunsels wordt gepast, zal, wijl de lippen tegen de steunsels goed kunnen worden aangepast, de *hoef* met de tang worden verwijd”.

Voorts meldt S. dat in den laatsten tijd het steunsel-lipijzer door hem ook bij klemhoeven en bij scheeve hoeven met goed gevolg wordt gebruikt.

Die tang komt dus alleen in toepassing bij het *passen* van het ijzer, en wel geplaatst tegen de steunsels om den *hoef* iets wijder te maken, ten einde goed aanpassen of aansluiten der lippen te verkrijgen; de dilatator van Defays werd daarvoor niet geschikt bevonden. De kromming buitenwaarts van de boveineinden der tang, evenals de uitholling met inkervingen aldaar, om steun te vinden in het *hoorn der steunsels*, maken dat *passen* mogelijk.

Een tusschentijds kunstmatige verwijding van het *ijzer met den hoof* door een dilatator, bleek bij deze methode onnoodig te zijn.

M.

HOEFSMIDSSCHOOL TE TIEL.

Het examen, dat 28 Juni j.l. van de 4 leerlingen, van den cursus Januari-Juni, bij aanwezigheid der commissie van hoofbeslag der Geld. Ov. Maatschappij van Landbouw werd afgenomen, had tot resultaat, dat slaagden,

naar orde van kunde: B. R. Bevers te Hengelo (O.), Jac. Bolt te Tinallinge, gem. Baffo, en J. F. van Slijpe te Giesendam. Genoemde kandidaten gaven blijk, dat zij practisch en theoretisch voldoende onderlegd waren, om het hoefsmidsvak naar den eisch uit te oefenen, waarom zij werden voorgedragen voor het diploma der Maatschappij voornoemd. De 4e candidaat miste de vereischte practische vorming, ongetwijfeld in verband staande met zijn jeugdigen leeftijd. Hoewel zijn aanleg goed bleek te zijn, en hij theoretisch genoeg ontwikkeld was, meende de commissie hem het diploma nog niet te mogen toekennen.

Het practisch examen voor elken candidaat bestond in de bewerking en het beslag van 2 voor- of achterhoeven, en de vervaardiging van een strijkijzer, pantoffelijzer, gesloten ijzer of klapijzer, door loting aangewezen.

Het zal den attenten lezer stellig niet ontgaan zijn, dat deze cursus bestond uit 4 leerlingen, niet wonende in het gebied der G. O. M. v. L.; ook de niet geslaagde candidaat hoorde niet in dit gewest, maar in Z.-Holland te huis.

Vreemd is het dat de jeugdige vakmannen van Gelderland, voor wie toch eigenlijk deze opleidingschool is gesticht, van haar bestaan geen kennis schijnen te dragen, of wel haar doel en werking hun onbekend is; of moet hun wegblijven in andere redenen worden gezocht? Wij meenen hun en vooral den smeden patroons, in hun belang of dat hunner zoons, gedachtig de oude spreuk „onbekend maakt onbemind” den raad te mogen geven, om die inrichting eens met een bezoek te willen vereeren. De vakmannen worden daar steeds gaarne ontvangen, en hun alle gewenschte inlichtingen verstrekt.

M.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redacteur!

In aflevering No. 6 las ik tot genoegen, dat de heer C. Roodvoets, leeraar in het hoefsmeden, op de *Utrechtsche Provinciale Tentoonstelling* bekroond was met een „gouden medaille” voor een inzending hoefbeslag voor de meest verschillende normale en abnormale voeten. Daar ik de tentoonstelling nog niet bezocht had, lokte mij dit uit deze inzending te gaan bezichtigen. Vooraf schafte ik mij een catalogus aan om op de hoogte te komen van de inzenders en het ingezondene. Hieruit vernam ik, dat er buiten den heer C. Roodvoets nog een inzending hoefbeslag was van de „Rijkscursus voor hoefbeslag” te Utrecht, maar hoe ik zocht, de inzending was niet te vinden, doch na informatie bleek, dat er van den „Rijkscursus” niets was ingekomen. Dit vond ik jammer, ook voor den heer C. Roodvoets, omdat er dan een beetje „partij” was geweest en alzoo een vergelijking gemaakt had kunnen worden. Maar dat neemt niet weg, dat de inzending van C. R. er keurig netjes uitzag en hierin duidelijk de vakman te lezen is zoowel als smid en als hoefsmid. Ook was bij de inzending aanwezig het veel besproken „Snelverbandijzer”, door den heer C. Roodvoets uitgevonden. Dit trok algemeen de aandacht, omdat de meesten hier wel over hadden gelezen, doch nimmer van nabij gezien. Dat dit Snelverbandijzer practisch en doelmatig is, hebben verschillende proeven bewezen; het

heeft dan ook nieuw bloed gebracht in de hoefsmidswereld en er zijn verschillende handen en hoofden in beweging gebracht, om ook eens iets op dat gebied voort te brengen, zoowel in het buitenland als aan Rijksinrichtingen hier te lande. Zoo zie ik ook in dezelfde aflevering een afbeelding van het „Noodbeslag Van Horsen”. Nooit tevoren heeft men van dit beslag gehoord; het is dan ook in den heer Van Horsen te prijzen, dat hij op zoo'n leeftijd nog moeite doet iets op dat gebied daar te stellen. Maar als men nu het „Noodbeslag Van Horsen” goed beschouwd, dan vindt men hierin hetzelfde idee terug, wat in het Snelverbandijzer van C. Roodvoets ligt, maar of het in de praktijk bruikbaar zal zijn, betwijfel ik sterk en wel om de volgende redenen:

1o. Wanneer dit ijzer aan een zieken voet wordt aangelegd en met de aanwezige schroef wordt vastgedraaid, dan zal hierdoor het geheele mechanisme van den voet worden opgeheven, doordat de staande rand van het hoekijzer de voet belet uit te zetten, en dit zal, als de voet aan de kleine maat is, sterker op den voorgrond treden.

2o. Wanneer het paard met het aanwezige schroefstangetje (wat pl.m. 8 m.M. dik is) op een ongelijken steen of andere verhooging trapt, dan is dit krom en alzoo onbruikbaar; om dan het ijzer, zonder den zieken voet te beschadigen, te verwijderen, zal dit doorgevijld moeten worden.

3o. Wanneer dit ijzer is aangelegd aan een geopereerden voet of een voet, waaraan de hoornwand ontbreekt, zal dit een verzamelplaats voor vuil en ziektekiemen bieden, omdat die een schuilplaats vinden achter den staanden rand van het ijzer, temeer daar het voor verschillende voeten moet dienen en men steile en vlakke voeten aantreft.

4o. Ieder vakman zal weten dat 1" of $1\frac{1}{8}$ " hoekijzer, waarvan dit ijzer vervaardigd is, een ijzerdikte heeft van $\frac{1}{8}$ " of 4 m.M. Wanneer nu hier een scharnier van gevijld moet worden, dan zal het daar ter plaatse maar 2 m.M. dik worden, dus uiterst zwak; dit zal buigen en spoedig afbreken.

Ik kan dan ook niet met den heer H. M. Kroon meegaan dit beslag goed te keuren, daar toch niet één vakman zal kunnen beweren, dat de bezwaren, die ik daar opgeef, ongegrond zijn. De heer H. M. Kroon heeft toch ook aan de „Rijksveeartsenijschool” kennis gemaakt met het Snelverbandijzer van C. Rv. en kan dus weten, dat dit in alle voornoemde gebreken voorziet, daar dit ijzer veel sterker en eenvoudiger is en geheel om den voet gesloten, terwijl toch de voet zijn natuurlijke vrije beweging kan maken; vuil inkomen is geheel uitgesloten.

Men ziet alzoo, dat men van verschillende zijden het Snelverbandijzer van C. Rv. tracht te verbeteren, maar tot heden, volgens mijn opvatting, zonder resultaat. Het is echter te hopen, dat men dit streven naar verbetering zal voortzetten, opdat er ten slotte iemand mag komen, die het volmaakte bereikt.

Intusschen feliciteer ik den heer Roodvoets met zijn onderscheiding en hoop, dat hij zich steeds op de hoogte mag houden van alles, wat tot het hoefsmidsvak behoort.

En u, Mijnheer de Redacteur, mijn dank voor de verleende plaatsruimte.

J. F. C. Schoenmakers.

CORRESPONDENTIE.

In de vorige aflevering is een door ons gegeven advies opgenomen, inzake *het klappen in de ijzers* bij een hengst, die men bezig was in te rijden om er mede op concoursen hippique uit te komen. Het gebrek was tijdens de training ontstaan of althans sterk verergerd. Op het 7 Juni gegeven advies ontvingen wij 29 Juni het volgende schrijven:

„Naar aanleiding van Uw schrijven van 7 Juni l.l. kan ik U tot mijn genoegen mededeelen, dat na het aanbrengen van klapijzers met verzwaarde buitentak en voorijzers met verzwaard toongedeelte, het klappen bij den hengst bijna geheel is opgehouden, zoodat ook geen verdere maatregelen ter bescherming van de achtervoeten noodig zijn gebleken.

Onder dankbetuiging voor Uw zoo welwillend advies teeken ik met de meeste hoogachting, enz.”

Advertentiën.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor H.H. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

GEVRAAGD:

zoo spoedig mogelijk, een alleszins bekwaam

Hoef- en Wagensmid,

gewoon om in een drukke hoef- en wagensmederij zelfstandig op te treden, vaste betrekking, hoog loon.

Brieven met duidelijke omschrijving aan G. J. ROLINK, te *Enschede*.
Hoef- en Wagensmederij.

H.H. Hoefsmeden!

Een hoefsmid, ook bekend met wagenwerk, zoekt plaatsing nu of later, dáár waar vooruitzicht is, na eenigen tijd de zaak te kunnen overnemen.

Brieven franco onder motto Hoefsmid, a/d. Uitgever van dit Blad.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

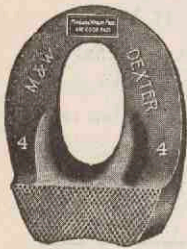
— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telephoon
No. 1355.

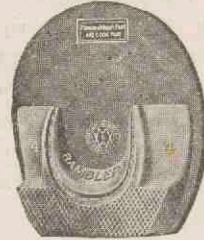
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — Kunnen niet loslaten.

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

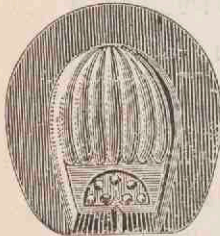
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorrading van 4½
tot 6½ Eng. dm.

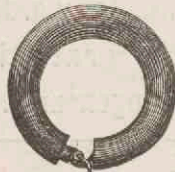
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paarden,
voorrading van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

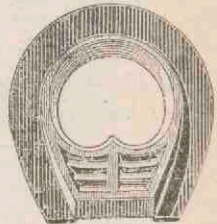

Strijkringen met riempje.

Gewone Engelsche Hoefzolen op Leder, „Safety pad en Frogpad”. Engelsche Hoefzolen A. en D. & H.

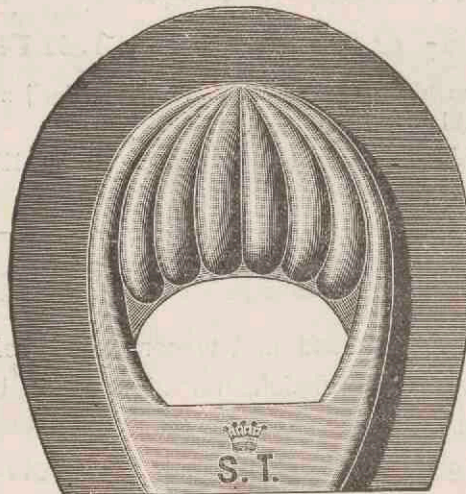

Hoefranden.

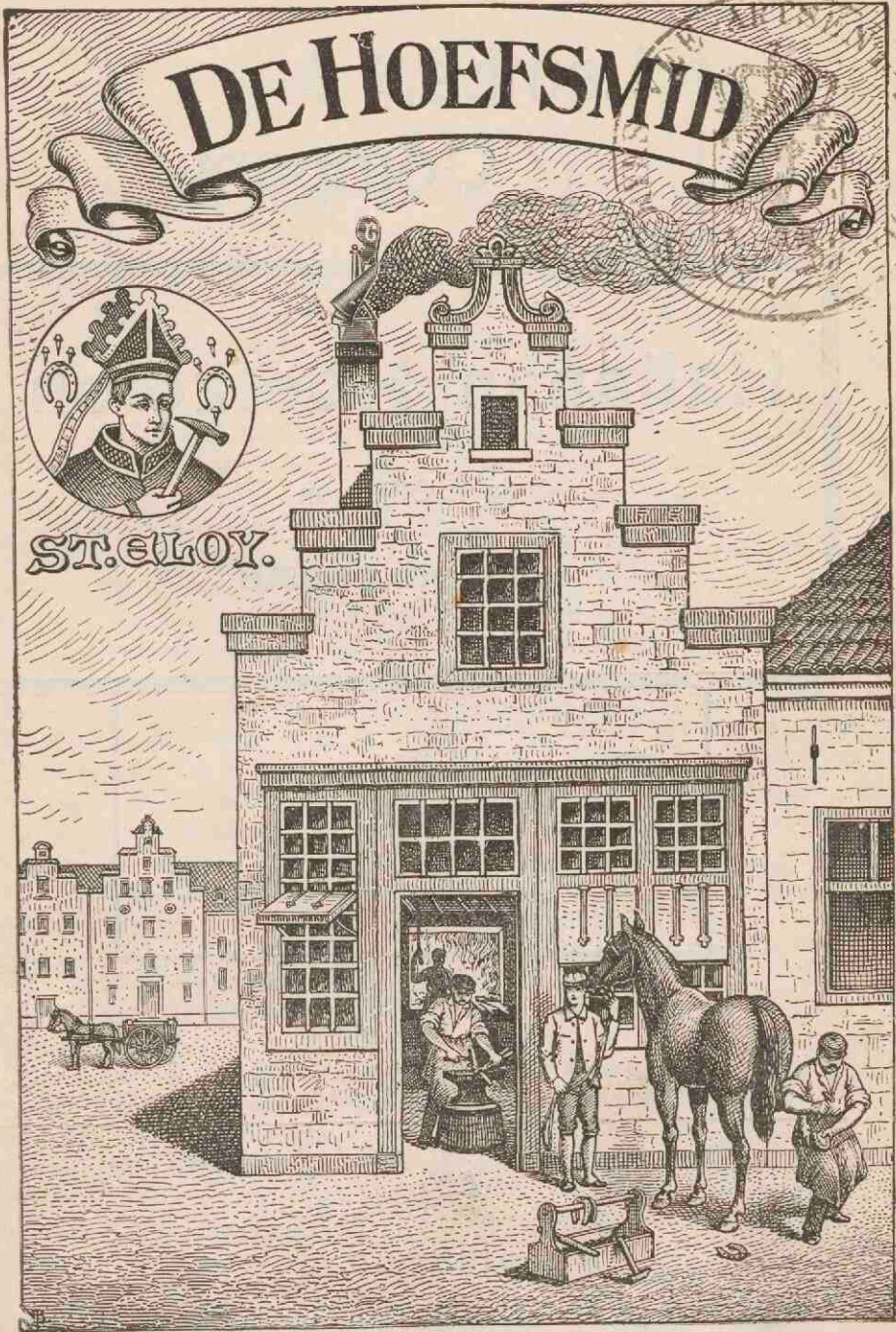
Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen, tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthorn.
Hoeftangen. Renetten (rechts en links).
Hoefraspen. Houwklingen. Hoefhamers.
Las- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en

de Goedkoopste

Rotterdam,

Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Zeeland. — Vaktentoonstelling voor het smidsbedrijf te Groningen. — Korte mededeelingen. — Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET HOEFMIDSVAK IN ZEELAND.

Nadruk verboden.

In deze provincie is sedert jaren de fokkerij van een deugdzaam paard bedreven; vooral het fokken met het zware Brabantsche of Belgische paard heeft over een groot gedeelte van dit gewest een bepaald type doen ontstaan, bekend als het Zeeuwsch-Belgische paard, door zijn massa als zwaar landbouwpvaard gunstig bekend, en welks model door kruising en invoer uit België zijn afstamming voortdurend meer evenaart. Wanneer men leest dat deze paarden goede, zelfs ideale hoeven *) hebben, dan moet men veronderstellen dat de zorg, die aan die hoeven wordt besteed, zeer groot moet geweest zijn, immers een goede hoefverpleging is gebonden aan een rationeele fokkerij. Het springt daarom sterk in 't oog als men leest dat het beslag der paarden in deze provincie tot voor betrekkelijk weinig jaren in zeer treurigen staat verkeerde, en nog heden verneemt men, niettegenstaande overal verbetering in dezen toestand wordt gevonden, dat het hoefbeslag te wenschen overlaat, en nog niet op gelijke hoogte staat als het in andere provinciën wordt aangetroffen, terwijl toch een goed beslag de voornaamste factor der hoefverpleging vormt.

Het spreekt van zelf dat, waar de vakmannen een ambacht uitoefenen, waarvan ze de eischen niet of slechts gebrekkig kennen, en hun verstrekt zijn door vader of patroon, die ook niet ver in de wetenschap was doorgedrongen, de leerling of gezel geen genie in het vak is kunnen worden. Of nu de vakmannen zelf het noodig hebben geacht, dat hun de gelegenheid zou worden geboden tot opleiding in hun ambacht, of wel zulks het gevolg was van de klachten door de belanghebbende eigenaars der paarden geuit, het is een feit dat het onderwijs in hoefbeslag ook hier door het Hoofdbestuur der Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeteelt werd ter hand genomen.

Hoewel reeds ten tijde van het oprichten der cursussen voor hoefbeslag in onderscheiden gedeelten van het land, ook hier in vergaderingen de noodzakelijkheid daarvan in Zeeland werd aangetoond, kwam de eerste cursus evenwel niet voor 1895 tot stand. De eigenaardige gesteldheid, waarin deze provincie verkeert, bracht mede dat het niet aanging in een of ander centraal gelegen plaats een cursus te vormen, zooals deze elders werden

*) Al moge dit ergens te lezen zijn, zoo komt het ons toch voor als niet in overeenstemming met de waarheid. Bij de verplichte rijkshengstenkeuringen, sedert 1901 geregeld door ons bijgewoond, is op de onderscheidene keuringsplaatsen in Zeeland herhaaldelijk gelegenheid geweest waar te nemen, dat in deze provincie veel hoeven, min of meer aan den platten kant en in het bezit van te weinig verzenen, worden aangetroffen.

Red.

gehouden; de verdeling der provincie in een 6-tal eilanden, terwijl het zuidelijk gedeelte vaste land verbonden met België, allen gescheiden door machtige stroomen, die het onderlinge verkeer niet gemakkelijk maken, vereischte een anderen maatregel om den smeden hun onderricht te bezorgen. Zulks meende men te vinden in de oprichting van ambulante cursussen. Deze werden in 1895—96 in de 8 afdeelingen der Maatschappij gehouden en wel het theoretisch gedeelte door de provinciale veeartsen, de practische oefeningen toevertrouwd aan een 3-tal hoefsmeden, elders gediplomeerd. Over het onderwijs werd het toezicht opgedragen aan den Districts-veearts te Dordrecht.

Het was een zeer goede maatregel om deze lessen in 1896—97 te herhalen met die smeden, welke het vorige jaar een getuigschrift hadden ontvangen van te zijn geslaagd. Hier had men reeds destijds den 2-jarigen cursus. De commissie, welke aan het einde hiervan als jury fungeerde, bestond uit de heeren Th. G. van Rijssel, district-veearts, J. de Vries, vee-arts te Zaltbommel, W. A. H. van Horses, onderwijzer-hoefsmid aan 's Rijks Veeartsenijschool en J. B. Larmené, onderwijzer-hoefsmid der Rij- en Hoefsmidschool, aldus bestaande uit mannen op het gebied van hoefbeslag bijzonder gunstig bekend, en competent om het diploma als hoefsmid te kunnen toekennen. De heer Vorsterman van Oijen te Aardenburg fungeerde als secretaris dezer commissie.

Het bezoek der cursussen was zeer groot, en de berichten uit Zeeland luidden nadien, dat de practische uitoefening van het beslag der paarden over 't algemeen verbeterde. Intusschen niets natuurlijker dan dat, waar een 100-tal smeden hunne opleiding hadden genoten, van welke 60 met een diploma als geëxamineerd hoefsmid in hun zak aan het werk togen. Voor deze cursussen was onderwijl het practische gedeelte toevertrouwd aan den heer P. van der Mheen, gediplomeerd hoefsmid te Barneveld, die ook de volgende cursussen, 1899—1900, tot groote tevredenheid practisch leidde. In 1898 werden cursussen gehouden voor de leerlingen, die bij de afgeloopen cursussen niet geslaagd waren; aan het einde had een examen plaats, waarbij nog aan een 30-tal het diploma werd uitgereikt.

Op eene vergadering van het Hoofdbestuur in 1901 werd het besluit genomen, om voorloopig geen onderwijs in hoefbeslag meer te verstrekken en dus geen gelegenheid te geven om een diploma te behalen. Waarom dit besluit? Waren de cursussen misschien te kostbaar voor de Maatschappij van Landbouw? Of meende zij, dat voorloopig diploma's in voldoende hoeveelheid waren verstrekt? Of zulks goed of niet goed gezien was, laten we in het midden, en kunnen we niet juist beoordeelen; wel leert ons de ontvinding, dat niet elk hoefsmid, van zulk papiertje voorzien, het vak practisch naar den eisch uitoefent, en laten we in het belang der vakmannen hieraan toevoegen, dat vele eigenaars van paarden lang niet altijd medewerken tot het bereiken van het goede doel, hier de goede hoefverzorging.

Evenwel geheel verstoken van opleiding bleven de Zeeuwsche smeden in dien tijd niet. Er had zich intusschen op Walcheren een smedenbond gevormd, lang niet met algemeene deelname, maar toch actief genoeg om pogingen in het werk te stellen, een cursus in hoefbeslag te verkrijgen. Ook

kwamen enkele cursussen tot stand, b.v. te Middelburg, Oostburg, Hulst, IJzendijke, gedeeltelijk op eigen initiatief der smeden, gedeeltelijk vanwege de Maatschappij van Landbouw, terwijl in alle gevallen deze helpend ingreep door financiële steun, en ook door gelegenheid te geven om na afgelegd examen het diploma te verwerven. Niet op elke gewenschte plaats slaagde de oprichting van een cursus, wegens onvoldoende deelname, vermoedelijk toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de kosten voor de deelnemers te hoog liepen. Het onderwijs in de praktijk werd hierbij gegeven door vroeger gediplomeerde hoefsmeden, de theorie door enkele veeartsen.

Op het examen, in 1904 gehouden voor de reeds genoemde commissie, slaagden 31 van de 59 aspiranten. In 1906 werd door het Hoofdbestuur der M. v. L. weer besloten om een cursus te houden in de verschillende afdelingen, en daarvoor werd gevraagd een tijdelijk rondgaand onderwijzer voor de praktijk. Van de 33 sollicitanten voor deze betrekking werd benoemd de gediplomeerde hoefsmid H. Kruijt te Beemster, als onderwijzer-hoefsmid wel bekend. Aan het einde van dezen cursus werd te Middelburg het examen afgenomen van 74 kandidaten, van welke 32 slaagden. Het was geen bijzonder gunstigen uitslag. Men kan in het vakblad „De Hoefsmid” 1907 blz. 151—153, het oordeel over dit examen en de vermoedelijke reden van dezen ongunstigen uitslag lezen, terwijl ook de praktische onderwijzer in een volgende aflevering een en ander heeft ter kennis gebracht, zaken die voor het vervolg kunnen worden behartigd.

De commissie legde aan het Bestuur der M. v. L. een ontwerp over voor de inrichting van een nieuwen cursus, waarin o.a. staat vermeld, dat van de aspiranten voor een Cursus meer bedrevenheid in het smidsvak moet worden geëischt, en het houden van een overgangsexamen aan het einde van het eerste jaar noodig is. Men zal stellig inzien dat zulks voor eene goede opleiding billijke en noodige voorwaarden zijn.

Behalve de boven beschreven cursussen, die herhaaldelijk zijn gehouden te Middelburg, Goes, Zierikzee, Oostburg, Axel, Kruiningen, Cortgene, Hulst, en meer andere plaatsen, werden door de zorg van het Bestuur der M. v. L. enkele hoefsmeden gevormd buiten de provincie, als bij het 3e Regt. Veld-Art. te Breda, aan 's Rijks Veeartsenijschool, terwijl ook onder de miliciens der Bereden Art., geplaatst aan de Hoefsmidsschool te Amersfoort, jeugdige Zeeuwsche hoefsmeden voorkwamen.

Aan het einde van dit epistel gekomen, merkt de opsteller op, dat het Hoofdbestuur der M. ter bevordering v. Landbouw en Veeteelt in Zeeland met zorg is werkzaam geweest, om het hoefbeslag op een hoog peil te brengen, daarvoor moeite en kosten heeft besteed, waarvoor het den dank verdiend heeft van de vakmannen, maar niet het minst van de belanghebbende eigenaars van kostbare paarden. Laten deze zulks toonen door een goede verpleging van den hoef, in hun eigen belang en in dat hunner dieren, goed ter harte te nemen. In de verslagen der keuringscommissiën vindt men geregeld den toestand der hoeven en van het beslag vermeld, hetgeen natuurlijk geschiedt met het doel om verbetering te krijgen; en dat gaat niet enkel den hoefsmid aan.

M.

VAKTENTOONSTELLING VOOR HET SMIDSBEDRIJF TE
GRONINGEN, 4—9 Juli.

(Slot der lezing van den heer H. A. Kroes te Groningen, over hoefbeslag.)

In de 1e plaats dan de smid!

Is een aansporing voor hem noodig? Zeer zeker wel!

Over het algemeen moet worden erkend — en het is in den loop van de medegedeelde ontwikkelingsgeschiedenis van het hoefbeslag gebleken — dat de smeden *zelf* weinig hebben gedaan tot verbetering van dat bedrijf. Kroon, de tegenwoordige leeraar in het hoefbeslag aan de Veeartsenijschool, zegt er in het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde van 1 Mei 1910 dit van:

„De Smedenbond heeft zich wel enkele malen met de oprichting van cursussen voor hoefsmeden bezig gehouden, doch bij het streven naar een goede opleiding mocht men niet steeds op volle medewerking van dezen bond rekenen. Samenwerking tusschen landbouwmaatschappijen en den smedenbond, om in aller belang tot een goede regeling te komen, bestaat weinig of niet. De smeden werden, door de aansporing der eigenaars van paarden, gedwongen de geboden opleiding te aanvaarden en toen eenmaal eenige hoefsmeden opgeleid waren, werkte de concurrentie mede en moesten velen daardoor een opleiding zoeken.

„Vele smeden zagen toen welk voordeel de verkregen kennis voor hen opleverde en het begrip won veld, dat werkelijk de opleiding groot praktisch nut had, en later zag men meermalen dat smeden bij de landbouwmaatschappijen op het houden van cursussen aandrongen. Verzachtende omstandigheden voor de smeden zijn steeds geweest: hun weinige organisatie en hun dikwijls geringe financiële draagkracht, waarbij dan nog komt de slechte betaling voor het hoefbeslag. Ook moet men steeds bedenken, dat het hoefbeslag maar een onderdeel is van het smidsvak, dat de smid in z'n geheelen omvang uitoefent.”

Tot zoover Kroon!

Wat betreft een gedeelte van dit verwijt, waarin tusschen de regels te lezen is, dat de Smedenbond niet op eigen initiatief en eigen kosten tot het oprichten van cursussen is overgegaan, mag hier zeker als zeer verzachtende omstandigheid gelden, dat zelfs de gegoede landbouwende stand, weliswaar door middel van hunne vereenigingen werken tot bevordering van landbouwen daarmee verwant onderwijs, doch ook steeds de Staatskas dienst laten doen om dit onderwijs te bekostigen. Toch — het initiatief om, met rijkssubsidie, cursussen in 't leven te roepen of anderszins het hoefbeslag te bevorderen, had vanwege de Smedenbond en Vakvereenigingen grooter kunnen zijn.

Inmiddels heeft het bestuur van deze Vaktentoonstelling een bewijs gegeven, dat ze wil bijdragen tot verheffing van het hoefbeslag, door gedurende hare tentoonstelling een voordracht aan dat onderwerp te doen wijden.

Van dergelijke zijde ga dan in 't vervolg de noodige aansporing uit, opdat de smeden zich meer en meer geroepen gevoelen het hoefsmidsvak grondig te verstaan, dat ze beseffen dit vak niet in den geheelen omvang van hun vader of patroon te kunnen leeren, doch dat ze daarvoor speciaal geschoold moeten worden, dat er een theoretische basis moet worden gelegd

alvorens met vrucht de praktijk te kunnen beoefenen. Grondige kennis van den bouw en de verrichtingen van den hoof en eenige kennis van de lichaamsverrichtingen in het algemeen, moeten als 1^e eischen gesteld worden voor den goeden hoefsmid. De smeden daarvan te doordringen, moet mede het werk zijn van de leiders hunner vereenigingen.

De tijd ligt achter ons dat wij dien hoof beschouwen als een dooden klomp hoorn, waarin een bloederig stuk leven besloten is. In onze leerboeken wordt dan ook geenszins gesproken van een klomp, d. w. z. een uitgehold stuk hout, maar wel degelijk van een hoornschoen, waarmee direct al wordt aangeduid, dat we te doen hebben met een vereeniging van verschillende stukken, evenals bij den schoen. Het is een feit dat die schoen niet altijd gelijk van vorm kan zijn, doch zijn vorm moet wijzigen naar de drukking van de daarin besloten deelen, dat die wijziging van vorm mogelijk wordt gemaakt, doordat de verschillende samenstellende deelen van den schoen op bewegelijke wijze aan elkaar zijn verbonden en de hoornsubstantie zelf ook een zekere mate van elasticiteit bezit.

De vorm van den, niet op den bodem rustenden, hoof is dus anders dan wanneer daarop het lichaam in z'n volle zwaarte drukt.

Treedt nu de hoefsmid tusschenbeide en laat hij den hoof, bij zijn verschillende belastingen, niet rusten direct op het bodemvlak, doch op een ijzeren rand, dan heeft hij aan dien rand, aan dat kunstmatig ondersteuningsvlak, de eischen te stellen, dat het, in alle poses, bij elke belasting en ontlasting, een goed ondersteuningsvlak blijft vertegenwoordigen, evengoed als het onbeslagen hoefvlak. Het eenvoudige, logische van dit feit valt in het oog, wanneer we ons een enkele, ietwat banale, vergelijking veroorloven met het werk van den kleermaker, die onze meer gesloten kleedingstukken, zooals broek en vest, behoorlijk van gespen voorziet, overtuigd als hij is, dat deze kleedingstukken niet ten allen tijde een gelijken omvang hebben te omsluiten. We zouden dus hoefijzers moeten hebben die uit eenige samenstellende deelen bestaan, welke met scharnieren aan elkaar verbonden — en dus beweeglijk zijn; ze bestaan werkelijk, doch zijn voor gewoon practisch gebruik niet geschikt, zoodat op andere wijze moet worden gezorgd, dat de hoof zich in al zijn afmetingen op het ijzer lekker gevoelt en daarop steun vindt.

Dat die uitzetting en inkrimping voor een goed deel bevorderd wordt door de drukking van den straal op den bodem, omdat dan het daaronder gelegen straalkussen bij het belasten en ontlasten, beurtelings wordt samengedrukt en inkrimpt, — dat die vormveranderingen van het straalkussen gepaard gaan met een opvolgende uitpersing en opzuiging van bloed in den hoof, dat die bloedswisseling het meest bevorderlijk is voor den geregelde groei van gezonde hoorn en geen hoefsmeer of hoefzalf daarmee, in hoornvoortbrengende of hoornverbeterende werking, in de verste verte is te vergelijken, zijn zaken, die hier niet breeder kunnen worden ontwikkeld en voor den goed onderlegden hoefsmid ook als het a. b. c. van z'n handwerk bekend zijn. Zal hij ze goed verstaan, dan moet hij een inzicht hebben van den bloedsomloop in 't algemeen, de verrichting van de hoornvoortbrengende deelen, het zenuwleven, enz.

Heeft hij die kennis, is hij van de hoefverrichtingen grondig doordrongen, dan staat hij vast in zijn goede opvattingen van het hoefbeslag. — Het is dus hier ook weer waar, 't geen een groot Duitsch landhuishoudkundige zijne leerlingen voorbeeld, n.l. dit: „leert vóór alles theorie, anders blijft gij practische stumpers uw leven lang!”

Ik kan niet nalaten op deze kwestie den bijzonderen nadruk te leggen, omdat ik bij ervaring weet, hoe moeilijk het is voor een leerling in het hoefbeslag, die reeds lang de schoolbanken heeft verlaten, zich die kennis eigen te maken.

Het ontbreekt hem niet aan ijver en ambitie, doch hij haakt naar de practijk en duizelt van de theorie.

Waar dan ook in het stelsel van opleiding voor hoefsmid gesproken is van ambachtsscholen, waar de theoretische grondslagen voor het vak worden aangeleerd, alvorens de practijk wordt beoefend, heeft dat zeer mijne sympathie. Moet de theorie gelijktijdig met het praktische gedeelte gegeven worden, dan moeten de leerlingen voldoende tijd hebben die theorie te verwerken en moeten de lesuren zoo worden gekozen, dat het één niet met het andere in botsing komt.

Heeft de hoefsmid zich voldoende kennis van de theorie en de practijk eigen gemaakt, dan moet hij zooveel verantwoordelijkheidsgevoel hebben, om ten allen tijde daarvan naar beste weten gebruik te willen maken, m. a. w. hij moet zich de moeite en den tijd getroosten voor een deugdelijk onderzoek van het paard op stand en gang vóór het beslag, van een correct bewerken van den hoef, van het maken van een goed passend ijzer, het doelmatig onderleggen daarvan, met zorgvuldige afwerking en controle.

Minder goed werk te leveren dan waartoe men in staat is, werkt, speciaal bij het hoefbeslag, dikwijls zeer nadeelig en is men eenmaal op dit gladde spoor, dan glijdt men al lager en lager en spoedig is al het geleerde slechts van historische waarde. Wanneer de hoefsmiden bekend zijn met het door den paardenarts F. Laméris bewerkte onderwerp over „het onderzoek van het paard vóór het beslag,” zullen ze beseffen met hoeveel zaken ze rekening hebben te houden, wil hun werk als stipt deskundig beschouwd worden, doch tevens kunnen ze dan aanmerkingen maken op hunne opleiding, die niet ten volle is ingericht volgens het door Laméris behandelde onderwerp. Immers deze stelt voor de correctie-beoordeeling van de gangen, in stap en in draf, als eisch: de aanwezigheid van een harde horizontale monsterbaan van minstens 30 M. lengte en ongeveer 2 M. breedte, waarvan de bodem moet bestaan uit gebakken steen, voorzien van ondiepe groeven, waardoor, wanneer de steenen naast elkaar in een betonlaag worden ingemetseld, verschillende overlansche rechte strepen ontstaan, die, bij de beoordeeling van de beweging der ledematen, als controle-lijn, zeer veel gemak opleveren.

Dergelijke monsterbanen vindt men in Duitschland, b.v. te Berlijn en te Hannover, doch hier zijn ze niet in die volkomenheid aanwezig — ja ontbreken soms geheel. Naast het streven naar verbetering in deze, moeten we trachten, ook met behulp van minder goed ingerichte monsterplaatsen, toch nog uit stand en gang iets te leeren, dat ons bij het beslag van dienst kan zijn; eerst dan hebben we gedaan wat we konden.

Er bestaat verband tusschen de zwaarte, de breedte, de stand van het paard en het voor hem dienstige beslag. Het is regel dat zware, breede paarden — groote, breede, ver uit elkaar staande hoeven hebben. De lijnen, welke de vier hoeven insluiten, omsluiten tevens het ondersteuningsvlak van het paard, dat in het genoemde geval groot zal zijn. Dergelijke paarden late men dat groote ondersteuningsvlak, door hun flinke, groote hoefijzers te geven. Ze staan vast en solide, doch snelle beweging moet van hen niet worden gevegd. Ze zijn te vergelijken met een groote breede tafel, die goed vaststaat, doch niet gemakkelijk wordt verplaatst.

Vinden we echter die groote hoeven, en dientengevolge dat groote, ondersteuningsvlak, bij een licht gebouwd, smal paard en eischen we van dat dier snelle beweging dan zullen we, om het dier daarbij tegemoet te komen; het onnoodige, breede steunvlak, waarin het zwaartepunt van het paard zich moeilijk verplaatst, zoo veel mogelijk besnoeien, door b.v. den buitenrand aan den hoornwand af te ronden en bodemnauw gesmede hoefijzers onder te leggen, d.w.z. ijzers waarvan de buitenrand naar beneden in omtrek afneemt, waardoor dan de verplaatsing van het zwaartepunt (beweging) gemakkelijker wordt. Aanvaarden wij deze consequentie, dan geeft ons dit een logische vingerwijzing bij het beslag van scheeve hoeven en verkeerde standen.

Dat ook het beslag invloed uitoefent op *het gaan* van het paard, weten wij uit het gebruik maken van klap- en strijkijzers. De gangen nauwkeurig te bestudeeren, door het dier tusschen de steenlijnen te laten loopen, en geconstateerde buiten- of binnenwaartsche afwijkingen in den gang, onregelmatigheden bij het neerzetten van den hoef, door het beslag op te heffen, is een heerlijk succes van den deskundigen hoefsmid. De paardenbezitter is door een dergelijk correct beslag beter gediend dan door een minder deugdelijk onderzoek, een meer slordige bewerking — en daarbij als toegift eene, niet tot de bevoegdheid van den smid behoorende, kleine hoefoperatie, zooals het uitgraven van steengallen, het behandelen van hoefwonden en wat dies meer zij.

Hier te lande is het paard met den eigenaar geheel aan het verantwoordingsgevoel van den smid overgeleverd. In Duitschland., waar de z.g.n. „Haftpflicht“ bestaat, is de hoefsmid wel degelijk verantwoordelijk voor slechte behandeling in de smederij, waardoor onheilen of nadeelen voor het paard en den eigenaar kunnen ontstaan, b.v. beleedigen aan deuren, die niet wijd genoeg zijn opengezet, aan bouten die niet zijn verwijderd, in nagels en spijkers, die op den bodem liggen, voor beschadiging der hoeven door het woest afrukken der ijzers, door het veel besnijden, zoodat de levende deelen te voorschijn komen, door vernageling, door gebrekkig besnijden, zoodat dientengevolge hoefziekten optreden, door het uitsnijden of uitboren van steengallen, het verbranden van den hoorn door passen van te heete ijzers.

Ik hoor sommige smeden beweren, dat deze „Haftpflicht“ te veel op de schouders van den smid legt, b.v. een ongelukje als vernagelen, kan toch den smid niet steeds geweten worden.

Terecht — en er wordt dan ook wel degelijk rekening gehouden met de

manier waarop het paard is vernageld. De smid moet b.v. zorgen voor goed passende ijzers, zoodat de nagelgaten uitkomen op de witte lijn; gebruikt hij te nauwe ijzers en zet hij de nagels op de zool aan, waardoor vernageling ontstaat, dan is hij strafbaar, ook wanneer hij den nagel verkeerd heeft aangezet, b.v. met de punt naar binnen.

Is de vernageling een gevolg van groote onrust van het paard, abnormale toestanden van den hoof, dan blijft de smid schotvrij.

Alzoo worden den hoefsmid zware eischen gesteld, die voor hem te moeilijker zijn na te komen, naarmate hij minder met z'n ambacht vertrouwd is en hij, naast het hoefsmidsvak, nog meerdere takken van het smidsbedrijf moet uitoefenen, waardoor zijn streven versnipperd, z'n speciale vakkennis verminderd en z'n werkplaats ongeschikter wordt voor de uitoefening van het smidsbedrijf.

Specialiseering van het smidsvak moet dus zeer in ons streven liggen!

Mogen redelijkerwijze aan den hoefsmid deze zware eischen worden gesteld?

Deze vraag zou ik beslist bevestigend willen beantwoorden, doch dan moet van die deugdelijke ontwikkeling, van die correcte uitoefening, voor die goede inrichting van werkplaatsen, ook een passend loon worden gegeven. Geen loon waarmee de smid precies uit kan, op een dubbeltje af bekribbeld, doch een ruim loon, waarin begrepen is een kleine rente voor het kapitaal, voor de opleiding en inrichting besteed, een klein bedrag voor het op de hoogte blijven van het vak, voor het aanschaffen van instrumenten, boeken, het lezen van vakbladen en wat dies meer zij.

Zal het hoefbeslag zijn een vak met een wetenschappelijke basis, dan moet ook aan de beoefenaars een desovereenkomstig menschwaardig bestaan verzekerd zijn, d.w.z. de hoefsmid moet zich de weelde kunnen veroorloven van een korteren werkdag, opdat hij ook, niet tot op het uiterste afgewerkt, nog gelegenheid moet vinden z'n vakliteratuur bij te houden of eens iets te doen, b.v. een modelijzer maken, dat nu niet direct voor onderlegging bestemd is.

En bij de kwestie van het loon komen we alzoo tot hen, die ook mede moeten helpen het hoefbeslag te bevorderen, n.l. de paardenhouders.

Ze mogen eischen stellen — goed! Ze mogen klagen over minder goed beslag — terecht! Ze mogen pogingen in 't werk stellen goed hoefbeslag te krijgen, zeker! doch . . . ze moeten het goede werk ook goed willen betalen! En hier hebben we een aangelegenheid, die wel eens onder de oogen mag worden gezien. Het publiek wil graag *alles* goed hebben voor weinig geld! Dat is glad, doch er zijn toch van die *enkele* dingen, waarop men bijzonder afdingt. Ik noem b.v. melk. Geen water bij doen Keesje! Goed! $\frac{1}{2}$ cent duurder per liter. Ik dank je hartelijk, dan kan ik ze wel goedkooper krijgen!

In een dergelijk teeken staat ook het hoefbeslag! Een dubbeltje meer op een vierkant beslag, doet menig paardenhouder wegloopen en — het is treurig maar waar — ze vinden wel weer een smid die het voor minder geld doet. Er is in dezen gebrek aan solidariteit bij de smeden, en dat zal nog lang zoo blijven, wanneer er nog zooveel verschil bestaat in opleiding, inrichting enz. Toch zou er al veel gewonnen zijn, wanneer de gediplo-

meerde hoefsmeden zich gingen vereenigen en eensluidende tarieven er op na hielden. Bij de gestadige uitbreiding van het getal der gediplomeerde hoefsmeden, zouden ze zeker — goed georganiseerd — het pleit moeten winnen, om voor het goede beslag een passend tarief vast te stellen en de paardenhouders hebben dat, mede in hun eigen belang, te billijken.

In de 2e plaats moeten nog zoo hier en daar bestaande gewoonten in het hoefsmidsbedrijf verdwijnen en hier leg ik bijzonder den nadruk op de gratisdiensten, welke door de hoefsmeden aan paardenhouders worden bezwezen. Deze laatste hebben zich te schamen voor een dergelijk uitbuiten van den werkman. Het is immers een feit, dat voor het besnijden der veulenhoeven dikwijls geen loon in rekening wordt gebracht, alsof er op het hoefbeslag wel zooveel wordt verdiend, dat dit werk er op kan overschieten.

Wanneer we een huis laten bouwen, legt dan de timmerman ook gratis de noodzakelijke fundamenteu? Berekent de verver geen loon voor het onmisbare afkrabben en „plumuren” van de te verven perceelen? Het besnijden van den veulenhoef is ook een nuttige en noodzakelijke voorlooper voor het leveren van goed toekomstig hoefbeslag en er is m.i. geen enkele reden waarom daarvoor, den meestal niet erg noodlijdenden paardenfokker, geen goed geld zou berekend worden. Ook op dit gebied hebben de smeden zich met elkaar te verstaan en de fokkers moeten beseffen dat deze bewerking van de grootste beteekenis is en als zoodanig goed moet worden betaald. Ten 3e is de paardenhouder zedelijk verplicht den goeden, in z'n vak hoogstaanden hoefsmid, zoo goed mogelijk materiaal ter bewerking te verstrekken.

Stel U voor een goede timmerman, die door iemand wordt aangezocht een huis te bouwen. De bouwmaterialen zijn aanwezig — slechte steen, vochtig hout, verweerde kalk, alles met bedoeling van gelduitwinning gekocht! Zal die timmerman, wanneer hij hoog staat in z'n vak en niet te veel honger heeft, de opdracht aanvaarden of den krenterigen huisjesstichter verwijzen naar het land waar de peper groeit?

Welnu, is het niet iets dergelijks wanneer de paardenhouder, met de bedoeling van gelduitsparing, het beslag zijner paarden zoo lang mogelijk uitstelt, zoodat de hoeven een onnatuurlijken vorm hebben aangenomen en de gewrichten hun natuurlijke stand hebben verloren? Van den smid worden dan wonderen verwacht! Och zegt de eigenaar, wanneer hem aanmerkingen worden gemaakt op hoeven en standen van z'n jong paard — als het straks maar eens op de ijzers komt, dan zul je eens wat zien! Ja — je zult in den regel zien dat het zoo blijft, dat de smid er niets aan *kan*, aan *mag* doen. Immers zijn de standen verkeerd, dan past aan zoo'n verkeerden stand een verkeerden hoef, en besnijdt de smid die tot een normalen hoef, dan begaat hij een fout, die niet ongestraft blijft.

Stel U voor dat een smid van een plathoef wil maken een hoef met een behoorlijke holle zool, door deze tot op het uiterste weg te nemen. Kan dat? Zou nu bij een scheeven hoef van de scheeve zijde ongestraft zooveel kunnen worden weggenomen dat de hoef recht wordt? Neen paarden-eigenaar — gij hebt het bewerkingsmateriaal voor uw hoefsmid bedorven, misschien niet willens en wetens, doch wel door verregaande slordigheid en

verkeerde zuinigheid, want dat ge U zelf het meest hebt benadeeld is onomstootelijk waar. Hadt gij steeds de hoeven van uwe veulens en jonge paarden onder toezicht van uwen deskundigen hoefsmid gesteld, dan waren geringe afwijkingen in den hoefvorm en in den stand, door doelmatig bewerken, gemakkelijk te verhelpen geweest en ge hadt een paard gekregen, dat recht op z'n beenen stond en dus daarmee in staat was het lichaam goed en lang te dragen en flink vooruit te brengen. Het had goede hoeven gekregen, waarop ten allen tijde het lichaam goed kon rusten en waaronder gemakkelijk ijzers waren aan te leggen!

Nu hebt ge scheeve standen; de gewrichten en de hoeven worden ongelijkmatig belast, op enkele plaatsen abnormale druk en ziekelijke uitzettingen — gevolg: spoedig versleten zijn van uw paard!

Bezoekt men als veearts een 25 jaar paardenstallen, dan heeft men zich meer dan zat geërgerd aan die treurige vermorsing van zooveel goede paardenbeenen!

Hier kunnen de smeden de eigenaars waarschuwen, wijzen op verkeerdheden, hen aansporen nota te nemen van 't geen daarover in vakbladen wordt medegedeeld en de paardenhouders hebben te volgen — in hun eigen belang.

Niet alleen in de jeugd wordt de paardenhoef door den eigenaar verwaarloosd, doch ook het onderhoud van den beslagen hoef laat zeer veel te wenschen over. Ten le de geregelde verzorging van den hoorn door schoonhouden op stal, invetten en teren, wanneer zulks noodig is, en in de 2e plaats, het te lang laten liggen van het beslag, waardoor — zelfs oorspronkelijk goede hoeven — op den duur worden bedorven. Immers de hoorn groeit buiten het ijzer, de hoefomtrek wordt te groot voor de ondersteunende draagvlakte van het ijzer, de zool zakt door, de wand laat los, scheurt en wordt brokkelig. — Ook in deze hebben de paardenhouders zich te houden aan de voorschriften van den smid, alweer in z'n eigenbelang en niet — zooals sommigen meenen — om den smid te verrijken, doch hoogstens de voldoening te geven dat hem, als in z'n vak hoogstaand werkman, niet moedwillig slecht materiaal ter bewerking wordt verstrekt. — Wil de eigenaar van paarden nog meer z'n eigen voordeel bevorderen en daarmee tevens den hoefsmid de uitoefening van z'n vak meer aangenaam, minder tijdroovend en minder vermoeiend maken, dan moet niet de eerste beleving van het dier in de smederij plaats hebben, doch moet het, daar aankomende, vertrouwd zijn bij het opnemen van de beenen en den omgang met menschen in het algemeen.

Wij kunnen het hier voorloopig bij laten. Ik houd mij overtuigd, dat wanneer de hoefsmiden van hunne zijde, zooveel als hier behandeld is, willen doen voor vermeerdering van hun kennis, de paardenhouders de gegeven voorschriften willen volgen om het hoefbeslag voor den beoefenaar loonend en verheffend te maken, we door die samenwerking een heerlijk en belangrijk resultaat zullen verkrijgen, n.l. een gegoede smedenstand, een vermeerdering van het nationale vermogen door de hoogere waarde van het paard, dat ons bovendien vroolijk toehinnikt, dankbaar als het is voor de beter verzorgde schoenen, waarop het lekker loopt.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** De op 14 Maart '10 gekomen leerlingen J. J. Bruins van Zuidlaren en H. Meinesz van Zevenhuizen zijn 13 Aug. j.l. vertrokken. Aan beiden is een „goed” getuigschrift uitgereikt. Een der opgevallen plaatsen zal Maandag worden ingenomen door J. Beuker te Drouwenersmond bij Stadskanaal.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen L. Tuin van Zuidbroek, S. Jellesma van Driesum (Fr.), M. Hoving van Vries en J. Iwema van Mensingeweer.

— **Militaire hoefsmidschool.** Ter gelegenheid van de nitreiking der zilveren medaille voor 24-jarigen trouwen dienst aan den Wachtmeester-hoefsmid J. H. Scholten, hadden de leerlingen dezer inrichting, door het aanbrengen van vlaggen en groen, de beslagloods een feestelijk karakter gegeven. Bij monde van den Wachtmeester-hoefsmid Mark werd den jubilaris namens de leerlingen der Hoefsmidschool een spiegel aangeboden.

De vader van Scholten, oud-hoefsmid van het Regiment Rijdende Artillerie, voor de gelegenheid overgekomen, was door een lichte ongesteldheid verhinderd de plechtigheid bij te wonen.

In de Amerfoortsche Courant van 16 Juli lazen we hieromtrent o.m. nog het volgende: Kapitein-paardenarts F. Laméris, die het eereteken uitreikte, herinnerde aan den zeer goeden staat van dienst van den jubilaris en zeide, dat het hem een behoefte was, openlijk te verklaren, dat Scholten tot algemeene tevredenheid zijn betrekking heeft vervuld.

* * *

De Opperwachtmeester-hoefsmid J. B. Larmené is op zijn verzoek op pensioen gesteld en heeft zich metterwoon te den Haag gevestigd. Larmené was sinds het jaar 1897 aan de Hoefsmidsschool werkzaam; met hem is één van „de drie oudsten”, vermeld in de Maart-afl. van De Hoefsmid '10, uit den actieven dienst heengegaan. Moge hij nog lange jaren een welverdiende rust genieten!

* * *

Door een Commissie, bestaande uit den Luitenant-Kolonel Baron van Oldeneel, Directeur der Rij- en Hoefsmidschool, Majoor Rijnenberg, Dirigeerend Paardenarts bij het Korps Rijdende Artillerie te Arnhem en den Kapitein-Paardenarts Laméris van de Rij- en Hoefsmidschool, werd op 26 en 27 Juli een examen gehouden voor de opgevallen betrekking van Opperwachtmeester-hoefsmid.

Vier kandidaten waren daarvoor opgeroepen; het resultaat was dat door den Generaal Inspecteur der Cavalerie is aangesteld tot hoefsmidsbaas de wachtmeester J. H. Scholten, onderbaas aan genoemde school, en tot onderbaas de wachtmeester-hoefsmid J. Blokker van het 4e Regiment Huzaren te Deventer.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

BRANDSTOFFEN.

De *Steenkolen* worden ter verhitting bij het smeden het meest gebruikt. Men verlangt van goede smee-kolen, dat zij een zuivere en gelijkmatige hitte geven, weinig asch achterlaten dat het vuur verontreinigt, en evenmin zwavel inhouden, waardoor het ijzer wordt aangetast, en zich daardoor moeilijk laat lassen en zelfs broos wordt. Verder moeten de kolen tezamenbakken, d.w.z. op eenigen afstand van de heetste plaats een korst vormen, welke de wind en de hitte bij elkander houdt, uitstraling der warmte verhindert, en dus bijgevolg brandmateriaal spaart. Deze eigenschappen nu bezitten onderscheidene steenkoolsoorten in verschillende graden. De beste soort, welke gewoonlijk den naam van smee-kolen draagt, bezit een diepzwarte kleur, is licht ontbrandbaar, en bezit de eigenschap van samenbakken, welke voor het smidsbedrijf van groot gewicht is. Deze kolen worden niet in groote stukken, doch in den vorm van gruis aangewend, waardoor zeer kleine tusschenruimten ontstaan, en hierdoor het tezamenbakken bevordert wordt.

Het is niet aan te raden de kolen voor het gebruik overtollig nat te maken, want hierdoor gaat de warmte, die noodig is voor de verdamping van het overtollige vocht, verloren. Wel verdient het aanbeveling de kolen op de smidse van buiten met een wisser of lepel te bevochtigen, wijl daardoor de warmte verhindert wordt naar buiten te treden en zich in de buitenlucht op te lossen; verder wordt hierdoor tevens den werkman voor al te groote uitstralende warmte beschut.

De verbranding bedraagt bij een goeden vorm, zorgvuldige behandeling van het vuur en goed brandmateriaal 6 tot 10 procent; deze stijgt echter bij minder goede behandeling en inrichting tot op 20 procent en daarboven.

Hieruit ziet men, van hoe groot gewicht het is, op alle zaken bij de verhitting acht te geven, en daarmede rekening te houden.

Cokes is geëigend om bij beperkte ruimte een intensieve warmte te verkrijgen, en bezit minder zwavel dan steenkolen; zij bakt echter niet tezamen en is duurder; zeer dikwijls wordt er in de smederij gebruik van gemaakt, vermengd met steenkool; de cokes wordt hiervoor ter grootte eener hazelnoot stukgeslagen.

Houtskolen zijn speciaal voor het smeden geschikt en behoeven veel minder windpersing dan steenkool; zij zijn echter veel te duur voor dat doel en worden alleen aangewend bij het harden van staal, bij soldeeren, en soms bij kunstsmee-werken.

Een groote behoefte voor een goeden smidshaard is de regeling van het vuur naar de grootte van het te smeden voorwerp. Een klein stuk ijzer, in een groot vuur gelegen, geeft onnoodig veel verlies aan brandstoffen; een groot stuk in een klein vuur te verhitten, voert tot tijdverlies en ongelijkmatige verwarming. Een regeling der grootte van 't vuur kan echter alleen verkregen worden door vermindering of vermeerdering der toege-

voerde hoeveelheid wind; derhalve is het noodzakelijk, direct achter den vorm een afsluiter in de windleiding te plaatsen, waardoor men den wind geheel of gedeeltelijk kan afsluiten. Hierdoor bereikt men gelijktijdig het voordeel dat van het oogenblik af, dat het ijzer uit het vuur genomen wordt, de wind kan worden afgezet en hiermede het nablazen voorkomen, hetgeen natuurlijk besparing aan brandstof meebrengt.

De behoefte aan brandstoffen bedraagt voor 100 K.G. ijzer, dat verwerkt wordt in stukken, welke zich in ééne hitte laten bewerken, ongeveer 70—90 K.G. goede steenkolen.

In 't algemeen rekent men voor een smidsvuur bij 11 werkuren:
voor groote stukken 2,22 H.L. of 190 K.G. steenkool;

" kleinere " 1.66 " " 145 " " "

Een verdere besparing aan brandmateriaal en tijd verkrijgt men door den wind tot op 180—300° C te verhitten, voor dat deze het vuur bereikt. Men verkrijgt hierdoor een zuivere hitte, doordat de stukken eerder tot smelten overgaan, — echter ook een snellere verwarming, hetgeen wederom kolenbesparing geeft. Er bestaan nog meer verschillende practische wenken, welke vooral met het oog op brandstoffenbesparing beproefd zijn; echter zijn hieraan moeilijkheden verbonden, welke in kleine werkplaatsen onuitvoerbaar zouden blijken te zijn.

M.

Advertentiën.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Groote Landbouwtentoonstelling WAALWIJK,

4—8 September 1910.

VOORWAARDEN en INSCHRIJVINGSBILJETTEN voor de in-
zending van

HOEFBESLAG

op bovenstaande tentoonstelling zijn op aanvraag gratis en franco
verkrijgbaar bij den Secretaris, den heer JAN TIELEN, Waalwijk.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

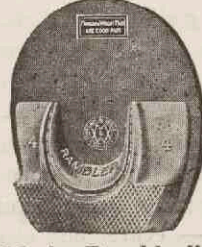
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk*.

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk*.

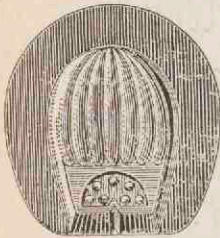
Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradig van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

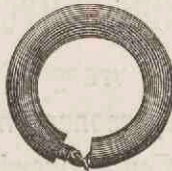

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware paarden*,
voorradig van 7½
tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen in 10 maten voor- en achterijzers, voorradig.

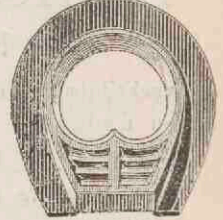

Strijkringen met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V., in 7 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

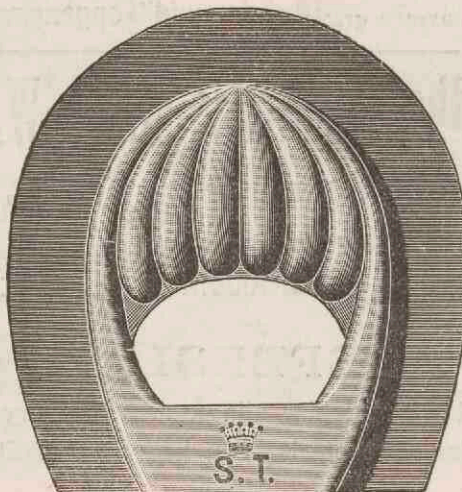
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten,

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

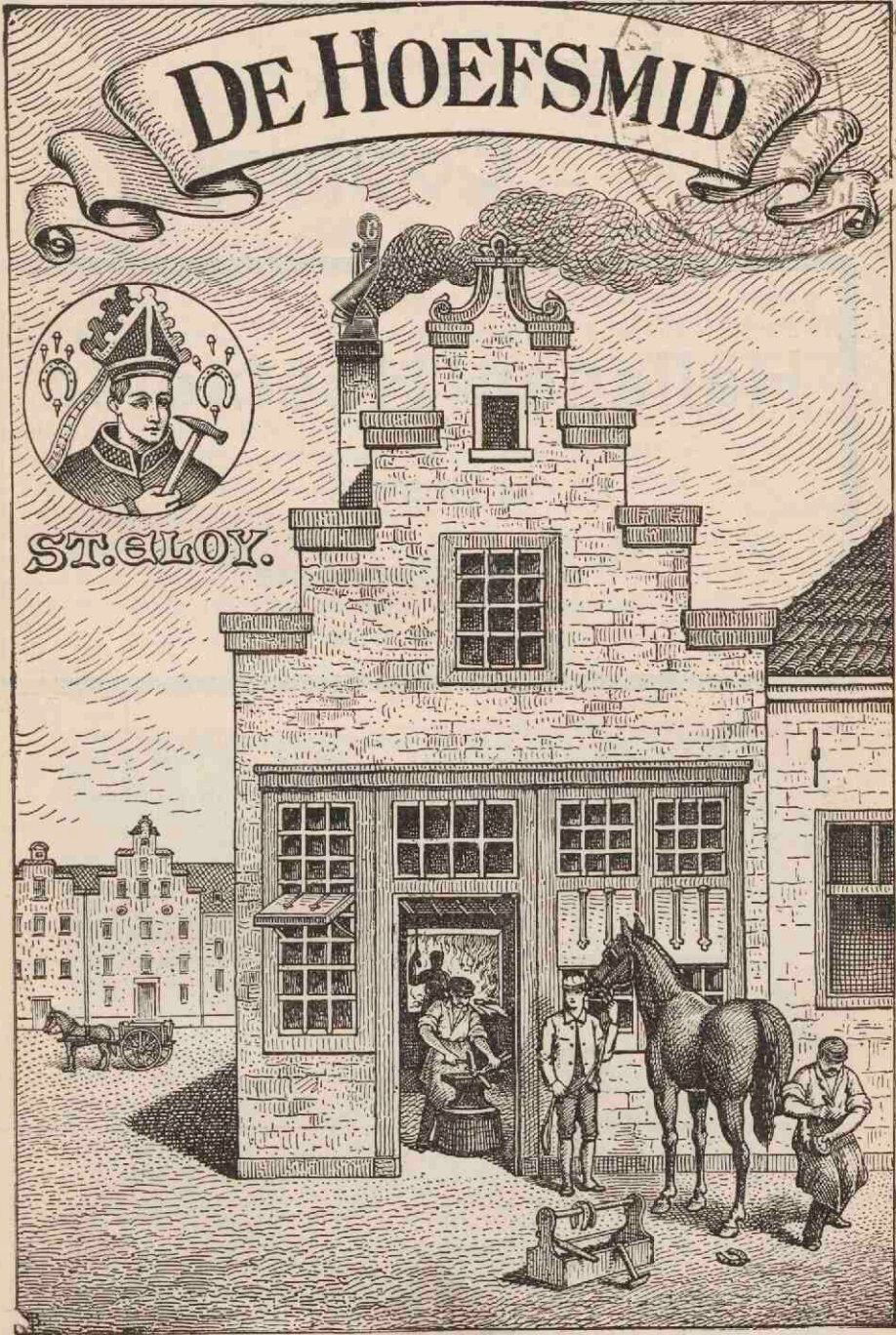
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en

de Goedkoopste

Rotterdam,

Wijnhaven 127.

INHOUD.

Een oorlogsmarsch. — De hoefsmederij op 't Loo. — Course-beslag. —
Waarom slijt het hoefijzer het meest aan het buitentoongedeelte. — Korte
mededeelingen. — Correspondentie. — Mededeelingen over het smidsvak,
vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

EEN OORLOGSMARSCH.

Wanneer door ondergeteekende een plaatsje in dit vakblad wordt verzocht voor de beschrijving van een belangrijken marsch van een Batterij van het 1e Regt. Veld-Artillerie, dan wil hij er daarmede op wijzen aan welke proef betreffende de soliditeit het beslag der deelnemende paarden is onderworpen geweest. Zulks is hier van te meer belang wanneer hieraan wordt toegevoegd, dat die paarden in de voorafgegane weken vele diensten hebben verricht, die wel gunstig inwerken op het uithoudingsvermogen der dieren, maar lang niet steeds samengaan met een besten staat van de hoeven, vooral niet wanneer die tijd zich kenmerkte door vele, langdurige regens.

Alvorens deze dienstverrichtingen (op 11, 12 en 13 Augustus l.l.) hier worden omschreven, stipt opsteller aan, dat het beslag zich buitengewoon goed heeft gehouden, dat losgaan van hoefijzers zeldzaam voorkwam; men vergete niet dat de paarden voor het overgrootste gedeelte van binnenlandsch ras (hier te lande aangekochte paarden) waren, gewoonlijk verdacht van een minderwaardige kwaliteit hoorn en dito hoeven te hebben.

Dat meerdere paarden strijkwonden opliepen, heeft naar ons inzien in dit geval weinig of niets te maken met den toestand van het beslag, maar is

het gevolg van de doorstane zware, langdurige diensten, m. a. w. de geforceerde marschen. Men mag daarom gerust aannemen, dat het werk der hoefsmeden zeer goed is geweest, en dat hun hiervoor eenige lof toekomt. Daar die Batterij op oorlogssterkte was gebracht door aanvulling met paarden van de andere Batterijen, tot een sterkte van ongeveer 160 paarden, hebben tot die gunstige uitkomst de gezamentlijke militaire hoefsmeden te Utrecht medegewerkt, reden waarom den lezer dit 4-tal op bijgevoegde photo is voorgesteld. Het zijn de Wachtm.-hoefsmid H. A. C. Tangelder en de Korporaals-hoefsmeden: C. Walet, A. Ras en C. O. L. van der Pijl. Alleen de 2e genoemde maakte den marsch mede.

Gaan we thans over tot de beschrijving er van.

1e dag: Onder gunstig weer marcheerde de 3e Batterij den 11 Aug. om 5 uur v.m. af van de kazerne Damlust; de marsch ging over Jutfaas, Vreeswijk, de schipbrug over naar Vianen, en over den Lekdijk naar Culemborg. Hier kwam men aan om $8\frac{1}{2}$ uur; de paarden werden gedrenkt en om 9 uur afmarch naar Tiel, waar men ongeveer te 11 uur aan de haven was. Daar werd de Batterij ingescheept op 4 groote stoomers; deze niet alledaagsche bezigheid verliep best; te ruim 2 uur was alles ingeladen. Men vergete niet dat het geheel bestond, behalve uit ongeveer 160 paarden, uit 6 vuurmonden, 9 caissons, 1 gereedschapswagen, waarin aambeeld, bankschroef, veldsmidse, alle verdere benodigdheden voor den hoefsmid, zadelmaker en houtwerker; voorts nog uit 3 voertuigen voor bagage, haver, enz. Toen dat alles gereed was, werd de tocht aanvaard over de rivier de Waal naar Nijmegen, waar weer alles werd ontscheept; met de gierpont werd overgezet naar Lent, en van daar naar Elst gemarcheerd, waar men tegen den avond aankwam en ingekwartierd werd.

2e dag. Om $6\frac{3}{4}$ uur v.m. was alles present in het park en werd afgemarcheerd naar het stations-emplacement, waar het in- en opladen een goed verloop had, niettegenstaande de gebrekkige hulpmiddelen, die het terrein aanbood, daar zulks van den beganen grond tegen de brug op moest geschieden. Van hier stoomde men na eenigen tijd naar de halte Wolfhezen, waar moest worden uitgeladen. De vóór- en middenspannen waren te Arnhem gelost en werden naar Wolfhezen gereden. Dat uitladen aan laatstgenoemde halte was niet gemakkelijk, kon eigenlijk slechts gebrekkig geschieden, maar het kwam in orde. Er deed zich hier een incident voor met 2 paarden, die het voorrecht hadden uit den trein op den beganen grond te moeten springen, doch, hoewel een weinig verwond en licht kreupel zijnde, den marsch naar Woudenberg over Ede en Scherpenzeel konden medemaken. Het was 12 uur middag dat te Wolfhezen kon worden uitgeladen; de afmarch van daar was ongeveer 3 uur en de aankomst te Woudenberg tusschen 7 uur à $7\frac{1}{2}$ n.m., zoodat het laat in den avond werd voor men in de kwartieren was, waar de paarden moesten worden verzorgd eer de manschappen aan hun eigen konden denken, zoodat het late maal wel zal gesmaakt hebben.

3e dag. Om $8\frac{1}{2}$ uur aantreden in het park, afmarch naar Austerlitz; in de nabijheid der pyramide kwam de Batterij in stelling tegenover den vijand, waartegen de vuurmonden hun „doodend lood” uitbraakten, waarna over Zeist en de Bilt naar Utrecht werd gemarcheerd, waar de Batterij

tegen 1 $\frac{1}{2}$ uur n.m., wel vermoeid maar opgewekt, aankwam, en waar de Batterij-Commandant de manschappen bedankte, en zijn groote tevredenheid betuigde voor den opgewekten geest en den goeden wil steeds betoond bij zulk zwaar werk.

De lezer oordeele zelf over deze verrichting; wanneer hij de gemaakte afstanden in kilometers wil omzetten, dan zal hij tot de erkenning komen, dat het een respectabel getal is en, dit in verband gebracht met de ongewone omstandigheden van vervoer, dat met een goed beleid moet zijn gehandeld om alles weer goed in het garnizoen terug te brengen.

Aangaande het beslag der paarden dient nog te worden opgemerkt dat de slijting der ijzers op de grint- en straatwegen, die steeds moesten worden genomen, bijzonder sterk was.

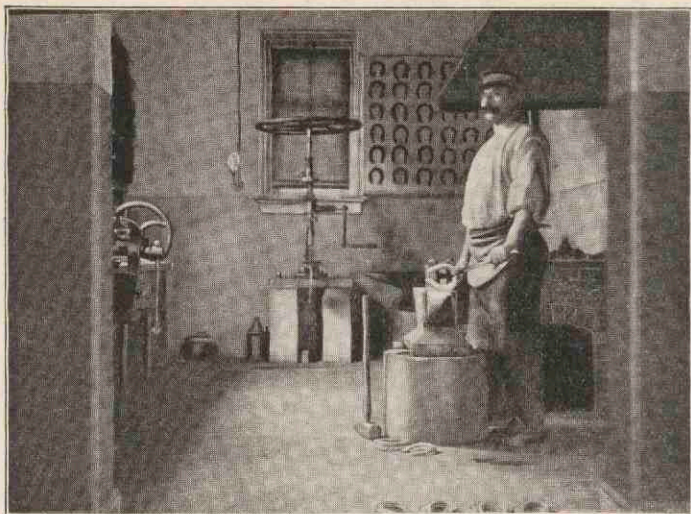
M.

DE HOEFMEDERIJ OP 'T LOO.

Tegelijk met de nieuwe Koninklijke stallen, waarin plaats is voor 88 paarden, verdeeld over twee vleugels, een voor rij- en een voor koetspaarden, kwam in het voorjaar tevens de nieuwe smederij in gereedheid. Het is een keurig gebouwtje, zooals duidelijk op nevenstaande photo te zien is.

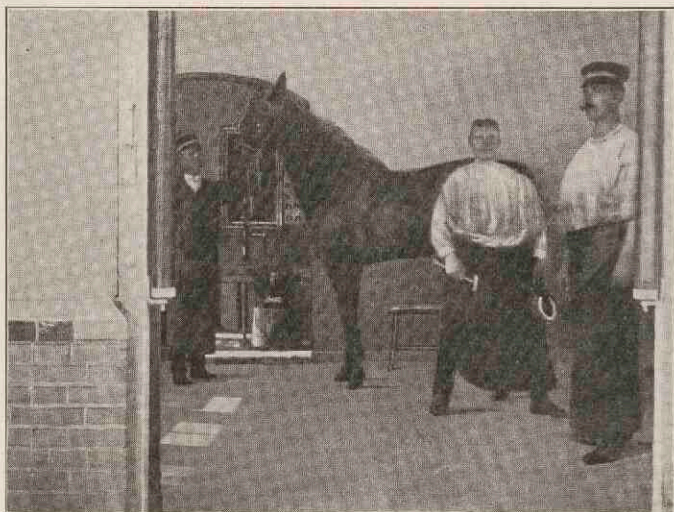

De eigenlijke smederij heeft een grootte van ruim 4 bij 5 M., is voorzien van de gewone toestellen eener smidse, als: vuurhaard met zeer goeden blaasbalg, aambeeld en een werkbank van 4 $\frac{1}{2}$ M. lengte, met de noodige laden tot berging der gereedschappen, bankschroef en tapmachine, boormachine, enz. Daarnaast is een kleedkamer en een magazijn voor ijzer en andere benodigdheden.

De hoefsmid F. P. H. Besters, wiens portret en levensbeschrijving in de April-aflevering 1908 van dit vakblad door mij werd geplaatst, staat hier als baas aan het aambeeld, en verblijft hier zoolang als de Koninklijke Familie op 't Loo vertoeft, om daarna weer de werkzaamheden in de residentie op te nemen.

Men komt in de smederij door de beslagloods; deze ter grootte van ruim 5 bij 6 M., is voorzien van een houten vloer; ter weerszijden van den ingang, aan de deurstijlen, bevinden zich rollen, ten einde belediging der

paarden te voorkomen. Deze zijn op de photo goed zichtbaar; jammer dat het beeld der werkzaamheden aan het paard hier aan duidelijkheid te wenschen overlaat.

Verder wil ik nog mededeelen, dat alle paarden op platte ijzers staan; naar omstandigheden worden ze voorzien van kurkinlegsels, Engelsche hoefzolen, Fransche luchtdrukkzolen of kurkkit.

Gedurende de wintermaanden staan de paarden op ijzers tot scherp beslag ingericht, doch steeds op stompe schroefkalkoenen, terwijl zij, die dienst moeten doen, van scherpe schroefkalkoenen, zoogenaamd „steeds scherp” en „H-vormige schroefkalkoenen” worden voorzien. M.

COURSE-BESLAG.

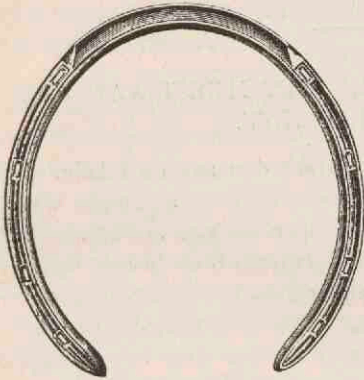

Fig. 1. Fer de course à grappe.

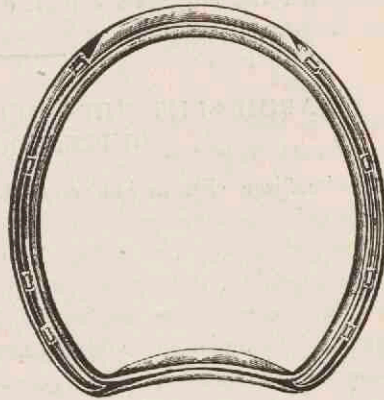

Fig. 2. Fer de course à traverse.

Amerikaansch ren-ijzer, waarvan in de December-af. 1908 van dit maandschrift reeds is gewag gemaakt, zich kenmerkende door een scherp kam van 6 à 7 cM. lengte en 6 mM. hoogte in het toongedeelte van vóór- en

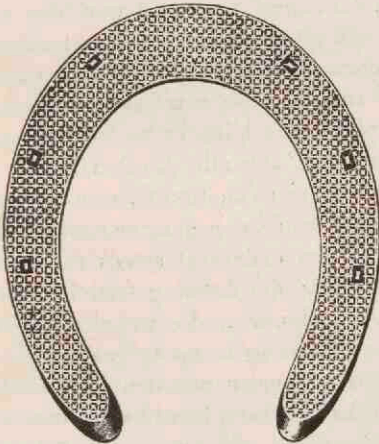

Fig. 3. Fer de trotteur, devant.

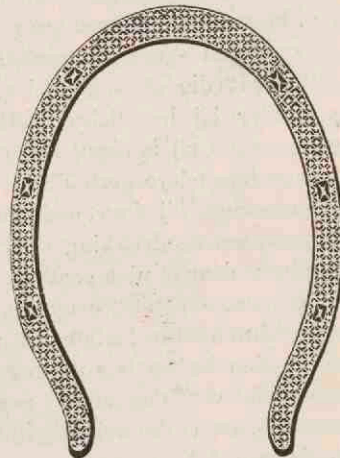

Fig. 4. Fer de trotteur, derrière.

achterijzer, om uitglijden tegen te gaan. Het is voorzien van 8 nagelgaten, waarvan het laatste 1 cM. van de takeinden is geplaatst, om het afwijken

der takken tegen te gaan; het is een ijzer van staal, zonder lip, wegende 60 à 100 gram, met een rits, die 4 mM. breed en 2 mM. diep is, en over de geheele ondervlakte verloopt. De uiteinden der takken liggen gelijk met de verzeineinden en zijn schuin bijgewerkt.

De staalstaaf, waarvan het wordt vervaardigd, is 3 mM. dik; de breedte der hoofvlakte bedraagt 9 mM., die der grondvlakte 6 mM. Ditzelfde ijzer wordt ook gebruikt als gesloten ijzer, om aan het beslag meer soliditeit te geven, of wel op terreinen, die daarvoor geschikt zijn, als halve-maanvormig ijzer, „demi fer américain”, om het gewicht zoo licht mogelijk te maken.

Voor- en achterijzer van Amerikaansch model, in gebruik bij harddravers, vervaardigd van staal van 3 mM. dikte.

M.

WAAROM SLIJT HET HOEFIJZER HET MEEST AAN HET BUITENTOONGEDEELTE.

Het hoefijzer slijt in het toongedeelte sterker dan aan de takeinden; dit is eene bekende zaak, waarvan de reden te vinden is in de sterke wrijving van dat gedeelte op den bodem in de laatste periode van het steunen, d. i. op het oogenblik dat de verzeineinden reeds vrij van den bodem zijn, even vóór het opnemen van het been. Die slijting in het toongedeelte is niet gelijkmatig, binnen en buiten even sterk; het buitentoongedeelte, door de Franschen „mamelles externes” geheeten, slijt sterker dan het binnentoongedeelte.

Volgens Liénaux en Zwaenepoel is zulks aan de voorijzers steeds en aan de achterijzers zeer dikwijls het geval. Waarom die slijting van het ijzer aldaar meer bedraagt, is door hen onderzocht geworden, en leest men daarover in de „Annales de Médecine Vétérinaire” van Mei 1910 het volgende:

Het is van algemeene bekendheid dat zulks voorkomt bij het zware werkpaard, gespannen voor een zware vracht, dat daarbij onder het werk den toontreterstand en -gang aanneemt; maar ook bij het minder zwaar trekkende paard wordt die slijting gezien. De oorzaak hiervan kan bij dit dier en nog minder bij het lichte werkpaard, in die wijze van beweging gezocht worden, want zij is eigen aan alle paarden, en schijnt in verband te staan met eene bijzondere gesteldheid van den gang, aan alle paarden eigen.

Zij maakten bij hun onderzoek gebruik van een toestel, een electrisch speelwerk, om de drukking of wrijving gedurende den gang te controleeren. Het bleek daarbij dat eene draaiing van den ondervoet steeds van buiten naar binnen, en niet omgekeerd geschiedde; die draaiing trad in functie alleen gedurende de laatste periode van het steunen. De wrijving van het ijzer op den bodem is voldoende om eene draaiing tegen te gaan, maar in die periode van den steun, even vóór het opnemen van den voet, is deze achter vrij, en is de wrijving in den toon het sterkste, terwijl eene draaiende beweging op dat oogenblik zeer goed mogelijk is. Met de verplaatsing van het zwaartepunt des lichaams, om den last van het eene lidmaat over te brengen op het andere, waarbij deze steeds een binnenwaartsche richting aannemen, ontstaat een sterkere belasting van het buitentoongedeelte, en

dientengevolge, door de beweging naar binnen, een sterke wrijving op den bodem. Meerdere spieren aan den bovenarm gelegen, wier punt van aanhechting de binnenvlakte van het opperarmbeen is, schijnen tot gemelde wijze van beweging bij te dragen. M.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 15 Augustus j.l. is een cursus begonnen door den leerling J. Beuker van Drouwenermond (Dr.) bij Stadskanaal.

Tevens houden aan de Inrichting verblijf de leerlingen: L. Tuin van Zuidbroek, S. Jellesma van Driesum (Fr.), M. Hoving van Vries (Dr.) en J. Iwema van Mensingeweer.

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Hoorn, Zaterdag 17 Sept.** Voor dezen wedstrijd zijn 12 deelnemers ingeschreven. De commissie heeft besloten alleen vóórvoeten door de deelnemers te laten beslaan, omdat daaraan de meeste afwijkingen voorkomen. De te behalen prijzen zijn: f 25, f 15, f 10 en f 5, plus 2 eervolle vermeldingen à f 2.50. Vrijdagnamiddag zullen de 3 veldsmidsen en 3 aambeelden op het terrein geplaatst worden en Zaterdagmorgen zal de wedstrijd om 8¹/₂ uur aanvangen in een overdekte tent, die voor de tentoonstelling is gebruikt. Bij goed weer worden de zeilen afgehaald.

Op de tentoonstelling zijn vier collecties uit de hand gesmede hoefijzers, niet blank gevijld op de vlakten, ingezonden, n.l. door B. Houtman te Beemster, gezelschap, K. Huegens te Oostzaan, smidsbaas, J. Strengman te Veenhuizen bij Oude-Niedorp, gezelschap, en Cr. Kochein te Oosthuizen, gezelschap.

In de volgende aflevering zullen wij den uitslag mededeelen.

— **Cursus in hoefbeslag te Hoorn.** Over eenige weken zal de nieuwe cursus in hoefbeslag een aanvang nemen. 14 leerlingen hebben zich hiervoor aangemeld. De theoretische lessen worden gegeven door den heer F. M. de Leur, Rijks-veearts te Hoorn, terwijl de onderwijzer-hoefsmid H. Kruyt te Beemster is uitgenoodigd weder de practische lessen te willen geven.

— **Harde hoeven.** In dezen tijd van het jaar, na een tijdperk van warmte en droogte, komen vooral bij de Iersche troepenpaarden en andere paarden met bloed, veel hoeven voor die te hard worden; zij zijn te droog en het gevolg is dat zij samentrekken, nauwer worden en de paarden gevoelig loopen, vooral wanneer de wegen hard zijn en zij op een schuinen kant komen.

Er zijn helaas verscheiden garnizoenen waar de paarden zich bijna uitsluitend op harde wegen kunnen bewegen, waarbij de straal van den hoef dus weinig of niet functionneert, wat, gepaard aan het te weinig vocht in den hoef, deze kleiner en harder doet worden. Een zeer ongunstigen invloed heeft dit op de gangen van het paard en op zijn langdurig gebruik. Het tijdig nemen van maatregelen om contractie van den hoef te voorkomen, is zeker gemakkelijker, dan dien te verbeteren, wanneer hij eenmaal vernauwd

is. Er kan niet genoeg op den toestand van de hoeven worden gelet, want het Engelsch spreekwoord „no hoof no horse” is nog altijd juist.

Men dient dus het niet functionneeren van den straal en het te veel uitdrogen van den hoorn te voorkomen.

Voldoende beweging op zachten bodem, echter niet in heet zand, wasschen der hoeven, vooral van de zolen, daarna drogen en insmeren met vaseline, hoofmslagen, waarbij vooral de zolen niet mogen worden vergeten, het gedurende enkele uren staan op vochtig zand, het baden in plassen of stroomend water, het inslaan van den hoof met werk en teer en oordeelkundig beslag zullen bijdragen tot het normaal blijven van den hoof. Wij noemen het beslag het laatst, niet omdat wij dit niet van groot gewicht achten, maar omdat wij ons niet kunnen vereenigen met de meening van sommigen, die de schuld van te nauwe hoeven grootendeels bij den hoofsmid willen zoeken, want zeker mag worden gewezen op grooten vooruitgang in de kennis van hun vak bij de militaire smeden en zou het onbillijk zijn hun de schuld te geven voor een fout, die grootendeels een gevolg is van andere oorzaken en niet het minst van de weinig gelukkige keuze van de garnizoenen van de depots der Cavalerie en van sommige der bereden Artillerie.

(u. „*Het Paard*”).

J. H. K.

— **Goede hoeven.** Een van de eerste eischen aan een paard te stellen is een gezonde, goed gevormde hoof en dit kan noch worden verkregen, noch behouden zonder zorg en moeite. Droog weër en de daardoor harde wegen hebben ongunstigen invloed op den hoof; deze wordt hard, brokkelig of krijgt scheuren. Permanent ligstroom, lang onderliggen der ijzers, weinig gebruik van het paard op zachten en vochtigen bodem bevorderen dezen toestand en maken den gang bekrompen. In het algemeen blijven de ijzers *te lang* liggen en zal het bij veel paarden noodig blijken deze binnen de 4 weken te verleggen of te vernieuwen. Het is dan ook geheel verkeerd gezien vooraf den tijd te bepalen hoe lang ijzers moeten blijven liggen; dit hangt niet alleen af van het individu, maar ook van het werk, van den minderen of meerderen groei en hardheid van den hoorn, waarop verschillende omstandigheden bij hetzelfde paard grooten invloed hebben.

Wil men dan ook goeden dienst van zijn paard hebben, de gangen veerkrachtig en aangenaam houden en de bruikbaarheid van zijn paard op den duur zoo weinig mogelijk verminderen, dan is een oordeelkundig toezicht op hoof en beslag noodig.

Zuinigheid op beslag is zeker een zeer misplaatste zuinigheid, die de wijsheid bedriegt.

Slechte hoofverpleging bederft het beste paard.

(u. „*Het Paard*”).

J. H. K.

— **Klauwkrepelheid bij trekossen.** Trekossen worden niet zelden wegens chronisch krepelen ter slachtbank gevoerd. Dit voor den minderen man zoo nuttige trekdier werkte vroeger onder heel andere omstandigheden dan thans. Zijn wegen voerden toen door mullen bodem; nu kan hij niet naar zijn te ploegen akker gaan zonder de scherpe grindwegen te passeeren. Een

doelmatig beslag wordt meer en meer een vereischte en wordt trouwens o.a. in Limburg reeds toegepast (meestal één klauw).

De cursussen in hoefbeslag mogen daarmee wel rekening houden en in hun leerprogramma opnemen: runderbeslag."

(uit: *Tijdschrift voor Veeartsenijkunde*, 1 Juni 1910.)

— „Der Hufschmied". In de Juni- en Juli-aflevering van dit tijdschrift geeft de heer T. A. L. Beel te Roermond een overzicht omtrent de opleiding van hoefsmeden in Nederland, grootendeels ontleend aan het *Tijdschrift voor Veeartsenijkunde*.

De Augustus-afl. van „Der Hufschmied" bevat o. a. eene uit de „Deutsche Schlosser- u. Schmiede-Zeitung" overgenomen vingerwijzing van Prof. Dr. Moser, n.l. dat het wenschelijk is het daarheen worde geleid, dat het klauwbeslag alleen door gediplomeerde hoefsmeden mag worden verricht.

In dezelfde afl. beveelt K. Jul. Gaitzsch in Knautham-Leipzig een elastisch veerende kalkoen aan met gummikussentje en een verwisselbare insteekstoot met gummi- of touwkussentje. De veerende kalkoen wordt door een spiraalveer in het gat vastgezet, die bij druk $1-1\frac{1}{2}$ mM. nageeft en schokbrekend werkt. De insteekstooten hebben een gebogen kop en zijn in vier verschillende grootten verkrijgbaar.

De September-afl. behandelt in een hoofdartikel verschillende hoefvormen, waarin de volgende zin voorkomt:

„Een aangeboren afwijkende stand der ledematen door vormverbetering van den overeenkomstig afwijkenden hoef te willen veranderen is als onmogelijk te beschouwen en derhalve is ook het streven naar een gelijkmatige belasting door vormverbetering der hoeven zelfs bij het verkrijgen van evenlange hoefhelften tot de vrome wenschen te rekenen."

(Ter herinnering zij aangestipt, dat tal van deskundigen op het gebied der hoefkunde de meening zijn toegedaan, dat door passend besnijden en doelmatig beslag Fransche- en toontredende stand tijdens het ontwikkelen van het jonge dier grootendeels of geheel zouden zijn te bestrijden.

Het is aan de geregelde lezers van „De Hoefsmid" mede bekend, dat het o. i. zeker mogelijk is dat door doelmatig besnijden, eventueel beslaan, een vierkante stand vierkant kan worden gehouden en dat wellicht genoemde afwijkende standen eenigszins kunnen worden verbeterd, zij het dan ook dat een min of meer ongelijkmatige belasting der gewrichtsvlakten wel steeds zal blijven bestaan.

De mogelijkheid der verbetering is te verklaren door het nog elastisch zijn van de zijbanden der gewrichten van het jonge dier en doordat het bij keuringen van jonge paarden herhaaldelijk voorkomt dat een min of meer Fransch staand dier op een gegeven oogenblik soms den indruk maakt van toontreder te zijn, welke dwaling dan pas blijkt, nadat het dier heeft gestapt of gedraafd of althans zich eenige oogenblikken op natuurlijke wijze heeft verplaatst.

Het is mede zeker, dat door ondoelmatig besnijden of beslag normale standen afwijkend kunnen worden gemaakt, hetgeen nu en dan bij afwijking aan één been met eenige waarschijnlijkheid valt te constateeren. Red. „De Hoefsmid").

— **De wereldproductie van ijzer.** Volgens opgaaf van de firma James Watson & Co. te Middlesbro heeft de ruw-ijzerproductie op de geheele wereld in het jaar 1909 met 60,330,000 tons de recordcijfers van 1907 nog overtroffen. De productie in de verschillende landen bedroeg als volgt:

In 1000 tons	1905	1906	1907	1908	1909
Ver. Staten	22,922	25,307	25,781	15,936	25,795
Duitschland	10,988	12,422	13,046	11,814	12,918
Groot-Brittannië	9,593	10,149	9,924	9,290	9,664
Frankrijk	3,076	3,319	3,589	3,344	3,544
Rusland	2,765	2,642	2,748	2,751	2,817
Oostenrijk-Hongarije	1,515	1,596	1,789	1,953	1,947
België	1,310	1,431	1,428	1,182	1,632
Zweden	527	596	603	563	443
Spanje	385	382	381	430	420
Canada	468	541	581	564	677
Italië	141	140	148	80	147
Japan	190	39	43	147	150
Indië	47	47	40	38	39
China	32	51	62	66	77
Mexico	4	25	16	17	59

(u. *IJzer- en Staalkroniek*, 27 Aug. '10.)

— **Practische Staatsschool voor hoefsmeden te Brussel.** Schooljaar 1910—1911.

De leergangen van de practische Staatsschool voor hoefsmeden, gesticht om bekwame en behendige hoefsmeden te vormen, zullen Zondag 2 October 1910, om 9¹/₂ uren des morgens aanvangen.

De leergangen zijn toegankelijk voor hoefsmeden, welke reeds een getuigschrift bezitten, afgeleverd na de openbare voordrachten over hoefsmederij door het ministerie van landbouw ingericht.

De leergangen worden in 't Fransch en in 't Vlaamsch gegeven. Zij hebben plaats iederen Zondag, van October tot einde Juli.

Indien het aantal leerlingen te groot is, zal er ook iederen Maandag en iederen Zaterdag een leergang gegeven worden. Het onderwijs is kosteloos en uitsluitend practisch.

Op het einde der leergangen heeft een examen plaats. Zoo de leerling er in gelukt, zal hem een officiëel diploma van meester-hoefsmid afgeleverd worden.

N.B. Ten einde de bijwoning der in de week gegeven leergangen te vergemakkelijken, wordt aan den heer Minister van Landbouw en Openbare Werken, de toelating gevraagd voortaan de lessen van 11¹/₂ tot 16 (4) uren te geven.

* * *

Uitslag examen voor het bekomen van het diploma van meester-hoefsmid in 1910:

32 leerlingen hebben zich aangeboden; 10 werden uitgesteld; 22 bekwamen het diploma van meester-hoefsmid, te weten: 1°. J. Theughels te Etterbeek (90 punten op 100); 2°. Bollaert te Heusden bij Gent (86 p.); 3°. D. Evrard te Dison-Verviers (86 p.); 4°. L. Muller te Ampsin (84¹/₂ p.); 5°. H. van Hoeymissen te St.-Gilles-Dendermonde (83¹/₂ p.); 6°. G. Roos te Luik (83 p.);

7. V. Verheyden te Dendermonde (83 p.); 8°. A. J. Lotten te St.-Jans-Molenbeek (82½ p.); 9°. H. Borghons te Gelleck (82 p.); 10°. C. Vinck te St.-Amand-bij-Puers (81½ p.); 11°. L. Gerin te Barbençon (81 p.); 12°. F. Dugnolle te St. Sauveur (80 p.); 13°. A. Respen te Thienen (79½ p.); 14°. L. Defoux te Tamines (78 p.); 15°. J. Dombrecht te Brugge (77 p.); 16°. D. Jaumain te Uipigny (75½ p.); 17°. F. Michiels te Neder-over-Heembeek (75 p.); 18°. H. Darquenne te Lier (74 p.); 19°. G. Colon te Mazy (72 p.); 20°. G. Deleener te St. Martens-Lennick (72 p.); 21°. A. Socquet te Rixensart (72 p.); 22°. G. van Campenhout te Molhem (72 p.).

(u. *De Landbode*).

CORRESPONDENTIE.

Bij een schrijven van 24 Aug. j.l. werd ons advies gevraagd inzake het corrigeeren van den gang van een paard, dat de achterbeenen wel voldoende ver onder het lichaam bracht, doch op geen krachtige heffende wijze, alzoo te stekend. Het paard was daarbij geneigd door ruim gaan de achterbeenen aan de buitenzijde voorbij de voorbeenen te brengen en dezen dikwijls te raken en dus klapte. Vóór was de gang, met ijzers van 8 ons, flink grijpend. Achter waren gewone ijzers gebezigd. — De eigenaar wilde er gaarne met succes mede uitkomen op een concours hippique.

Wij gaven naar aanleiding van de verstrekte gegevens, die hiervoren in 't kort zijn weergegeven, het volgende advies:

„Ten opzichte van de gestelde vraag is het van beteekenis of uw paard met gewone voorijzers eveneens klapt en in de tweede plaats of het voldoende oefening en leeftijd heeft om vrij snel eenigszins langdurig te worden gereden.

Het is in het algemeen het streven om een paard in goed evenwicht te doen gaan. In verband hiermede zoudt u wellicht goed doen zoowel vóór als achter òf gewone òf zware ijzers te geven.

Is uw paard nog onvoldoende geoefend dan zou het o.i. aanbeveling verdienen dit jaar met gewone ijzers te rijden. — Is het wel voldoende geoefend, goed op kracht en doorgereden, dan zouden we even vóór het concours de zware ijzers (alle 4) onderleggen en na het concours wegnemen. — Indien het paard ook met gewone ijzers klapt en de oorzaak niet in het nog onvoldoende op kracht zijn is te zoeken, dan verdient het aanbeveling de voorijzers een afhelling te geven aan de ondervlakte van het ijzer in plaats van aan de bovenvlakte, en bij de achterijzers den buitentak door een grootere breedte zwaarder te maken dan den binnentak”.

De eigenaar van het paard bericht ons thans onder meer veel succes te hebben gehad met het onderleggen van ijzers, die alle 8½ ons wogen. Op het concours hippique is hij uit veel deelnemers onder de vier eersten gerangschikt. Het klappen was niet vernomen, naar den eigenaar was medegedeeld, hoewel hij zelf vermeende het nog een enkele keer te hebben gehoord.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

WAT IS DE OORZAAK DAT GEGALVANISEERD- OF VERZINKT PLAATIJZER BROOS IS?

Wanneer gegalvaniseerd plaatijzer op de een of andere wijze bewerkt moet worden, blijkt het heel dikwijls, dat men door de broosheid van het materiaal niet in staat is het gewenschte te kunnen vervaardigen. Het is dus voor fabrikanten zoowel als voor verbruikers belangrijk de oorzaak te kennen van dit euvel, om het zoo mogelijk te kunnen opheffen.

De oorzaak, welke natuurlijk alleen kan liggen bij het verzinken en de processen welke dit voorafgaan, wordt wel eens op een verkeerde plaats gezocht. Om de zwarte ijzerplaat te kunnen verzinken, wordt haar oppervlakte eerst blank gemaakt, hetgeen in hoofdzaak geschiedt door aanwending van chemische zuren. In den regel wordt daartoe zwavelzuur of salpeterzuur in verdunnen toestand gebruikt. Hierbij wordt dikwijls de eerste schrede gezet op den weg tot broosmaking van het ijzer, door de zuren niet genoeg te verdunnen; men wil soms door aanwending van minder slappe zuren den arbeid van het schoonbijten bespoedigen. Men bedenkt hierbij echter niet, dat men daardoor de geheele ijzerstructuur beschadigd; het verliest in de meeste gevallen bij deze bewerking de elasticiteit geheel. Te begrijpen is het, dat het ijzer broozer wordt naarmate het bad sterker, en de duur van het proces langer is. Men zal dus met dit proces nimmer te veel haast maken, doch de voorwerpen in een zwak zuur rustig laten uitwerken. Als beste verdunning kunnen wij aanbevelen 1 deel zwavelzuur vermengd met 18—20 deelen water, terwijl bij het gebruik van zoutzuur zeven deelen water voldoende zijn.

Ook de op te brengen zinklaag kan medewerken tot broos worden van het ijzer. In de eerste plaats kan het gebruik van een minder goede kwaliteit zink hiervan de oorzaak zijn, en ten tweede zal een onvoldoende gelijkmatigheid der opgebrachte zinklaag een nadeeligen invloed uitoefenen.

Het broos worden van het ijzer wordt mede bevorderd door een te lang verblijf in het zinkbad, want door een voortdurend verblijf van het ijzer in het vloeibare zink gaat het ijzer over in een ijzerzinklegering en dit mengsel wordt te sterker naarmate het ijzer langer in het bad verblijft. Deze metaallegering mist alle elasticiteit welke als eigenschap voor het ijzer beschouwd mag worden. Men voert derhalve het proces zoo, dat de ijzeren voorwerpen slechts enkele seconden in het zink verblijven. Men beweert wel eens dat dit niet voldoende is om een goede zinkbedekking te verkrijgen. Wanneer het echter voorkomt, dat sommige plaatsen niet voldoende met zink bedekt zijn, is dat alleen een bewijs, dat de behandeling voor dien tijd, d. w. z. het schoonbijten, niet voldoende is uitgevoerd. Is het schoonbijten op een goede wijze geschied en desnoods de voorwerpen na dien tijd nog door scherp zand volkomen gereinigd, dan zijn enkele seconden voldoende om de zinkbedekking volmaakt te doen zijn. Zeer aanbevelenswaardig is het, om de voorwerpen direct voor de verzinking in een oplossing van 30 deelen water, 30 deelen zoutzuur, 2 deelen chloorzink en

1 deel salmiak te dampelen, zoodat zich na een snelle afdroging een fijne zoutafscheiding neerzet.

Bij de gewone werkwijze worden de voorwerpen, zoodra ze het zinkbad verlaten hebben in een bak met water geworpen, totdat ze geheel zijn afgekoeld. Hierdoor wordt meestal een toestand geschapen welke eveneens aanleiding geeft tot broos worden van het ijzer; immers het ijzer bezit hier minstens de warmte welke noodig is om het zink te doen smelten en deze afkoeling werkt ten opzichte van het broos worden van het ijzer veel nadeeliger dan de beide vorige oorzaken hierboven genoemd tezamen.

Tot oplossing van dit vraagstuk is meermalen aanbevolen het ijzer in plaats van in water, in vet af te koelen, en ofschoon het ijzer hierbij belangrijk aan elasticiteit zou winnen, zijn de kosten te groot welke aan zoo'n afkoeling door middel van vet verbonden zijn.

Wanneer nu echter, vooral voor groote voorwerpen, het afkoelen in vet te kostbaar is, kan men ook hierbij de gulden middenweg bewandelen en beginnen het ijzer af te koelen in kokend water hetwelk men met het ijzer langzaam laat afkoelen. Deze soort afkoeling zal geen aanleiding geven tot broos worden van het ijzer.

M.

Advertentiën.

Er biedt zich aan:

een Hoefsmidsknecht,

23 jaar, P. G.

Br. onder motto Hoefsmid te zenden aan den Boekh. A. MEIJER, *Arnhem.*

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersioneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet { **ijzer**
staal

naar model en teekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

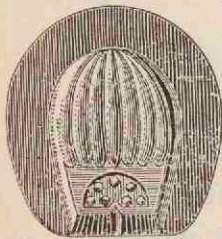

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

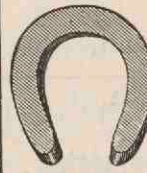
Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

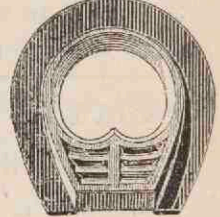
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

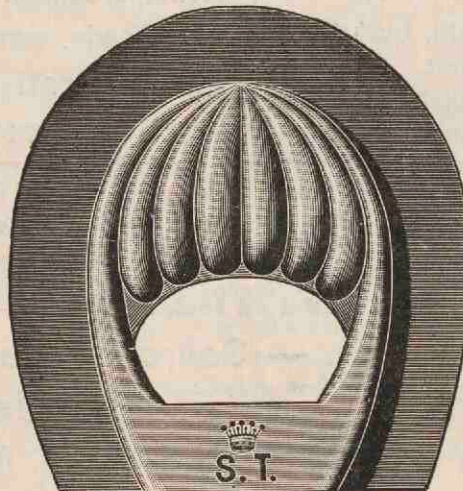
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten,

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

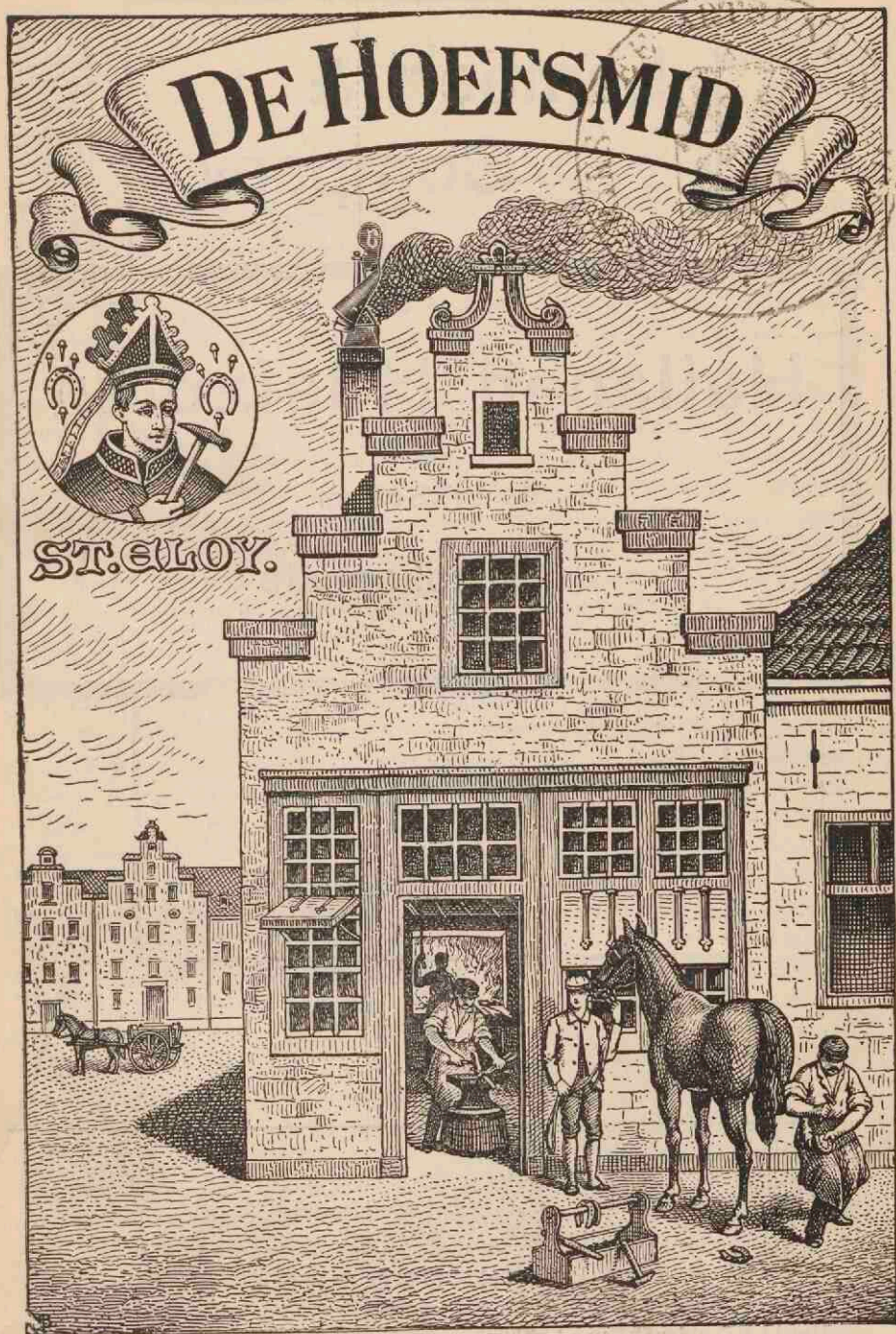
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthoorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en

de Goedkoopste

Rotterdam,

Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Limburg. — Een vrouwelijke smid. — Korte mededeelingen. — Ingekomen boekwerken. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET HOEFSMIDSVAK IN LIMBURG.

Wegens het groote gewicht van een goed beslag der paarden werd in deze provincie reeds sedert geruimen tijd de aandacht gevestigd op eene opleiding der vakmannen, die evenals in de andere gedeelten van ons land hun leerschool hadden in de werkplaats van vader of werden besteed bij een baas, die elk naar eigen inzicht zijn kunde ten beste gaf, zonder van den inwendigen bouw van den hoof ooit iets anders te hebben gezien dan eenig bloed door het oude veegmes te voorschijn gehaald, of een andere vloeibare stof, soms niet erg geurig, door een ingetrapt, ook wel slecht gedreven nagel veroorzaakt. Meer kennis van den hoof, van zijne werking en van de eischen waaraan een goed beslag moet voldoen, was dus ook hier geen weelde en geen nuttelooze wensch van de belanghebbende houders van paarden en het streven van deskundigen op dit gebied; we bedoelen hier in 't bijzonder van veeartsenijkundige zijde. Immers op dit terrein, het hoofbeslag, hebben wijlen de heeren A. J. en L. Th. Janné, vader en zoon, beiden welbekend in dit gewest, zich zeer verdienstelijk gemaakt. Oude smeden noemen hun namen nog met eerbied, want onder hen zijn er meerdere, die aan een van genoemde heeren hun kennis van hoofbeslag danken. Zoowel toen ze nog practizeerende veeartsen waren, alsook later, als Districtsveeartsen, hebben ze steeds op dit gebied gewerkt en de hoefsmeden belangeloos voorgelicht.

De eerste stoot tot het houden van cursussen voor hoefsmeden werd gegeven door den heer J. Lemmens, veearts te Schimmert, die reeds in 1886 den onder-voorzitter der Maatschappij van Landbouw in Limburg, Br. van Pelser Berensberg te Oud-Valkenburg, er op opmerkzaam maakte, dat de Maatschappij veel tot de verbetering van den paardenstapel kon bijdragen, door de burgerhoefsmeden in de gelegenheid te stellen zich in hun vak te bekwamen en door het houden van onderlinge wedstrijden in hoofbeslag ze daartoe aan te wakkeren. Dit idee vond bij genoemden onder-voorzitter dadelijk veel bijval, maar moest door hem in de jaarlijksche vergaderingen der M. v. L. herhaaldelijk worden ter tafel gebracht, alvorens het een gunstig gehoor vond. Zulks geschiedde in 1890 ten deele, want in principe besloot de Maatschappij enkel tot het houden van wedstrijden bij gelegenheid der provinciale vee-tentoonstellingen, en vroeg daartoe bij de regeering om subsidie. Wjl verzuimd werd om, alvorens de subsidie te verleen, een uitgewerkt plan der te houden wedstrijden in te leveren, stelde de Minister van Binnenlandsche Zaken in 1891 de gehouden correspondentie in handen van den heer Janné tot voorlichting en advies. Bij laatstgenoemde vond het plan betreffende het houden van wedstrijden in hoofbeslag op vee-tentoonstellingen geen bijval; maar werd door hem, na overleg met de heeren

veeartsen A. Clerx te Echt en L. van Kempen te Sittard, besloten de regeering te adviseeren, om, alvorens over te gaan tot het houden van wedstrijden, het beter was in het belang der paardenhouders, de burgerhoefsmeden door het geven van cursussen, waar onderricht werd gegeven in theoretisch en practisch hoefbeslag, in de gelegenheid te stellen zich in hun vak te bekwamen.

Door hen werd een reglement opgemaakt en ter goedkeuring gezonden aan den Minister van B. Z., die het bij Beschikking van 17 Juli 1891 no. 2164 Afd. M. P. bekrachtigde. Dit reglement, speciaal bestemd voor den cursus in hoefbeslag van Rijkswegen te houden te Schimmert, diende vele jaren als model voor de latere cursussen. Het bevatte 5 artikelen, waarvan Art. 1 luidde: Onder toezicht van den districtsveearts te Roermond wordt te Schimmert van Rijkswegen een cursus in hoefbeslag gegeven door den veearts J. Lemmens en den hoefsmid J. Kalen aldaar. In Art. 2 leest men: de cursus bestaat uit 5 theoretische en 7 practische lessen, met omschrijving van het onderwijs. Art. 3 handelt over de dagen en uren van de werkzaamheden. Art. 4 meldt dat het onderricht kosteloos wordt gegeven, dat ten hoogste 10 leerlingen worden toegelaten, dat men zich moet aanmelden bij den veearts J. Lemmens, en blijk moet geven van zooveel bedrevenheid in het hoefsmidsvak als noodig is voor het smeden van een hoefijzer. Volgens Art. 5 geven na afloop van den cursus, de veearts en de hoefsmid aan den leerling, die dit verlangt, kosteloos eene verklaring af omtrent zijne bekwaamheid in het hoefsmidsvak.

Zoo ontstond van Rijkswegen de 1e cursus te Schimmert en tegelijk dien te Echt, welke laatste gehouden werd door wijlen den heer A. Clerx, veearts aldaar. Deze plaatsen werden daarom gekozen, wijl de leeraren daar woonachtig waren, en voornamelijk wijl in elke plaats 2 dicht bij elkander gelegen smederijen met minstens 2 vuren waren, die daarom aan de leerlingen ruime gelegenheid boden om zich practisch te oefenen.

Ofschoon volgens het reglement slechts 10 leerlingen konden worden toegelaten, namen met het oog op het aantal smidsvuren te S. 17 en te E. 14 smeden deel. Er werden, in plaats van 7, tien practische lessen gegeven. Het Kon. besluit voor deze cursussen in 1891 dateert van 4 Juni 1891 no. 30.

Genoemde cursussen zijn de eenige geweest welke van Rijkswegen in Limburg zijn gehouden; de volgende gingen uit van de Maatschappij van Landbouw, en wel in 1892 te Geijsteren-Wanssum en te Venlo; in 1893-'94 een tweejarige cursus te Roermond en te Weert; in 1894 te Maastricht, te Heerlen en Sittard; in 1897 te Schimmert; in 1898 te Gulpen en te Venray; in 1899 te Roermond en te Weert.

In 1895 werden voor de deelnemers aan de verschillende cursussen wedstrijden in hoefbeslag gehouden te Beek, Venray en Maasniel.

De leiders, tevens leeraren voor het theoretisch gedeelte, waren de heeren J. Lemmens, A. Clerx, T. A. L. Beel, G. B. Goossens, P. K. M. Houba, M. J. H. Dujsens, allen veearts.

Thans komt een tijdperk van stilstand, althans in de opleiding van hoefsmeden door het houden van cursussen. Wat hiertoe aanleiding gaf? Opsteller van dit artikel mag deze zoeken in de wijziging, die de Maatschappij

onderging, en die haar invloed uitoefende op haar actief optreden. In 1900 werd namelijk opgericht de Limburgsche Boerenbond, die al spoedig een groot aantal leden had, hetgeen zeer ongunstig werkte op de Maatschappij van Landbouw, die daardoor in bloei terugging, terwijl de andere Bond opkwam. Het gevolg was dat van beide zijden niet veel werd gedaan, en ook aan het hoefbeslag niet die zorg werd besteed als wenschelijk was. Daar men intusschen inzag, dat het op den duur zoo niet kon gaan, werd het geschil op gelukkige wijze uit den weg geruimd door een samensmelten van die beide vereenigingen tot den thans bestaanden „Limburgsche Landbouwbond.”

Na eenige jaren van rust, op het gebied van het hoefbeslag, bracht het jaar 1907 weer teekenen van leven, want in 1907 en 1908 werden 2-jarige cursussen gehouden te Heerlen door J. Duijsens en te Roermond onder leiding van L. Bloemen, beiden door een groot getal leerlingen bezocht. Hier werden, na afloop van het examen, diploma's toegekend van „geëxamineerd hoefsmid,” te Heerlen aan 12, te Roermond aan 25 candidaten.

In 1909 is een 2-jarige cursus aangevangen te Venray onder leiding van den heer H. Sala, en te Sittard onder die van den heer L. van Kempen, beiden met 20 leerlingen. Met het practische gedeelte zijn belast de militaire hoefsmeden H. B. Harmsen en Th. Dreijer, resp. te Venlo en Roermond.

Bij gelegenheid der groote tentoonstelling van landbouw, gehouden in Juni 1909 te Roermond, werd een wedstrijd gehouden van hoefsmeden, die een cursus in de provincie hadden gevolgd. Van het verloop van dezen wedstrijd heeft ondergeteekende in ons vakblad evenveel gelezen als een blinde kip*).

Men kan hieruit opmerken, dat in Limburg de besturen van de Mij. v. Landbouw en ook dat van den Landbouwbond veel ten goede der vakmannen hebben gedaan; het hoefbeslag is er zeer op verbeterd, tot heil der schoone en kostbare paarden, die men in dit gewest in grooten getale aantreft.

Of steeds overal en door een ieder de hand wordt gehouden aan de zorg, die een goed beslag vereischt, mag worden betwijfeld; immers in het verslag der premiekeuringen van 1908 wordt gemeld „dat het beslag en de hoefverpleging veel te wenschen overlaten” en in 1909 schrijft de provinciale regeringscommissie voor de paardenfokkerij: „verzorging der paarden, ook hoefverpleging en beslag gaan vooruit, doch zijn niet op het peil. Behalve onkunde, ligt de oorzaak nog steeds in onverschilligheid der verzorgers.” Hier is dus nog een terrein te bewerken door het ijverige Bestuur van den Landbouwbond, waarvan de heer Th. Verheggen te Buggenum thans voorzitter is.

Bij het vorenstaande wil ik nog melding maken, dat in 1895 enkele leerlingen een cursus voor hoefbeslag volgden in de smederij van het 3e Regt. Veld-Art. te Roermond; sedert heeft daar geen opleiding meer plaats gehad.

Ook wil ik gewag maken van de oprichting, ik meen in 1899, in Noordelijk

*) Een ruimer verspreide medewerking zou „De Hoefsmid” in waarde en volledigheid doen stijgen; intusschen verstreken het meerendeel der leiders in den regel gaarne een overzicht van gehouden cursussen. R. e. d.

Limburg van een bond van hoefsmeden, die een cursus vanwege de Maatschappij v. L. met goeden uitslag hadden gevolgd, met het doel de behartiging der belangen van de leden.

Belangstellende lezer, wanneer gij in het goede seizoen voor uw genoegen een uitstapje maakt naar deze provincie, en gij op uwe wandeling langs de snelvlietende riviertjes in de heerlijke, frissche valleïën, of wel de heuvelen bestijgt, die zich hier en daar tot werkelijke bergen verheffen, treedt dan bij het doorgaan van de meestal schilderachtig gelegen dorpen, even een smederij binnen, waar het hoefsmidsvak wordt uitgeoefend, en vraag den smidsbaas om zijn werkplaats te mogen zien. Op vriendelijke wijze zal u dadelijk het gevraagde worden toegestaan: „mêt plezeer, kôm in, en bezeet òch alles good, doa kiek's bêj,” en ge hebt voor u liggen een of meer hoefijzers van omstreeks 2 Kg. gewicht per stuk. Ge staat verbaasd, en denkt

aan het dier dat met dien ballast aan de voeten moet gaan, en zijn zware vracht moet trekken; van dit laatste hebt gij u op die breede prachtige, maar stijgende en dalende wegen reeds kunnen overtuigen, en ge zult zeggen: „daar kan een paard toch niet op loopen.” Toch is dit het geval, en hoe dik ook, binnen 20 dagen zijn deze ijzers als papier zoo dun, en moet dit beslag in den regel worden vernieuwd.

Ik heb die ijzers in de werkplaatsen gezien, in massa's hangende aan de zoldering, gewoonlijk vóór zonder-, achter met kalkoenen, en ze zijn in den regel goed afgewerkt, en worden naar den eisch ondergelegd, natuurlijk alleen bestemd voor den zwaren Belg, want op dit geaccidenteerd terrein in het zuiden van Limburg, is dat paard het beste transportdier. Waar het terrein minder stijgt en daalt worden ook lichtere Belgen, de Ardenners, gebruikt. Evenwel, L. is een gewest met veel industrie, de kolenmijnen, de mergelgroeven, de ijzer- en steenfabrieken, de ringovens en andere onder-

nemingen, ook in de vlakke streken van de provincie aanwezig, meestal met hun hemelhooge schoorsteenpijpen voorzien, vergen voor de zware diensten het gebruik van den zwaren Belg.

Maar ook de landbouw is er mede gediend, vooral op de geaccidenteerde landerijen, in het zuidelijk gedeelte vrij algemeen. Een lichtere soort paarden, niet tot een bepaald type behoorende, vindt men meer in het Noordelijk gedeelte der provincie, in bouw afhankelijk van de grensstreek, waar zij eenerzijds geheel door Pruisen, anderzijds voor de helft door N.-Brabant, en de andere helft door België is ingesloten. Over het algemeen mag de paardenstapel van Limburg gezien worden, en voor hem, die de sierlijke optuiging der machtige paarden voor de zwaar beladen kar, en het geluid der belletjes voor het eerst ziet en hoort, terwijl de geleider naast het paard gaande, door zijn zang en kunstige zweepslagen in de lucht, de stilte der wegen verbreekt, is dergelijk tooneel onvergetelijk.

Hier en daar in de provincie wordt ook de os gebruikt om het land te bewerken, en zal het van den bodem afhankelijk zijn of de klauwen van dit dier door ijzers dienen te worden beschermd tegen afloopen en kneuzingen. In het centrum van Limburg op de lichte gronden, grenzende aan België, waar ondergeteekende nog kort geleden voor den landbouw zag gebruik maken van ossen, mocht hij er geen aantreffen voorzien van eenig beslag, omdat, naar hem werd verzekerd, de klauwen niet leden, daar zij bijna geen gebruik van de grindwegen behoeften te maken.

Alvorens dit opstel te eindigen, wil ik den heer L. van Kempen te Sittard mijn dank betuigen voor zijne bereidvaardigheid, om mij vele gewaardeerde inlichtingen te hebben verstrekt.

M.

EEN VROUWELIJKE SMID.

Zooals het opschrift luidt, stelt bijgaande figuur, genomen uit de Kath. Illustr. van 10 Sept. 1910, een vrouwelijke smid voor van Cradley Haeth, waar de ijzer-industrie, in het bijzonder het vervaardigen van kettingen, voor een aanzienlijk deel in handen is van het schoone en zwakke geslacht. De vrouwen wren er zich dapper aan het aambeeld in een vertrek van haar eigen huis. Op het oogenblik maakt deze zeer eigenaardige huisindustrie een punt van onderzoek uit der Kamer van Arbeid. Reeds voor jaren geleden werkten, ook in de Black Country van Engeland, de vrouwen mede aan het smidsvak, en wel in 't bijzonder in de nagelsmederijen, zooals zulks in de 4e afl. van „De Hoefsmid” van dit jaar werd vermeld.

In afl. 7 (Juli) 1909 van „Der Hufschmied” wordt als eerste vrouwelijke „Schmiedemeister” van Duitschland genoemd mejuffrouw Sonntag uit Bullenstedt (Anhalt), die voor eenige jaren het examen als smidsgezel(lin) deed, en nu volgens de Voss.Courant in Bernburg ook het examen als „Schmiedemeister” heeft afgelegd. Voor het practisch gedeelte bestond haar taak in het vervaardigen van een „Krummscheereisen” en het beslaan van een paard. De examen-commissie, bestaand over het handige, zaakkundige werken, Mejuffrouw S. verkreeg het praedicaat „zeer goed.”

In hetzelfde vakblad wordt een artikel aangehaald uit „Zeitschr. f. deutsche Bau-, Kunst- u. Maschinenschlosserei,” 1909, no. 13, met het opschrift „Frau Meisterin”, waar men leest dat de nieuwe examens voor „Meister” in het ambacht en bedrijf ten gevolge zullen hebben, dat het publiek in de naaste toekomst steeds meer „Meisterinnen” op de uithangborden te lezen zal krijgen. Een meester van het bedrijf behoeft geen man meer te zijn, en het getal van jonge meisjes, die het wettelijk voorgeschreven examen doen, om den meestertitel te voeren en leerlingen te kunnen vormen, neemt

steeds toe. In de laatste maanden werd van zulke examens als horlogemaker, goudsmid, kunstslotenmaker bericht, en spoedig volgt de eerste meester kleermaker.

Men ziet het wordt hoe langer hoe zeldzamer, om een vak te ontmoeten, waarin de vrouw niet werkzaam is, zelfs in het zware smidsbedrijf; wellicht maakt dat van soldaat vooralsnog een uitzondering, niettegenstaande de politiemuts veel aantrekkelijks heeft. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Vertrokken is op 24 Sept. met een „goed” getuigschrift de leerling L. Tuin van Zuidbroek, terwijl

op 3 October een cursus is begonnen door de leerlingen P. van Dam van Gieterveen en J. Driesens van Zuidlaren.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen: S. Jellesma van Driesum (Fr.), M. Hoving van Vries (Dr.) en J. Iwema van Mensingeweer (Gr.)

— **Hoefsmidcursussen in Friesland.** Bij het eindigen der hoefsmidcursussen, van het Friesch Paardenstamboek nitgaande, werd aan de volgende smeden een diploma uitgereikt:

Dokkum (tweejarige cursus): D. M. Geertsma te Brantgum, J. W. Wouda te Surhuisterveen, A. Geertsma te Blija, K. Wiersma te Minnertsga, D. Miedema te Blija, Joh. Cordel te Engwierum, M. Smedes te Surhuisterveen, C. G. Kuipers te Niawier, de eerste met „zeer goed” en de anderen met „goed” gevolg.

Sneek (éénjarige cursus): G. T. H. Brouwer te Tzum, J. Engelmoer te Langweer, H. Hogeboom te Makkum, C. A. Groeneveld te Tjerkwerd, R. van Randen te Wons, E. v. d. Meulen te Rauwerd, J. T. Boersma te Warns, D. Nota te Bakhuizen, D. P. Reekers te Balk, beide eersten met „zeer goed” en de anderen met „goed” gevolg.

— **Cursus in hoefbeslag te 's-Hage.** Het Ned. Landb. Weekbl. heeft uit goede bron vernomen, dat voor den a.s. cursus zich reeds 10 deelnemers aanmeldden, zoodat nog slechts een paar plaatsen open waren in 't begin dezer maand, die nu wellicht reeds bezet zijn. Leider van den cursus is de heer J. Laméris, Gepd. Majoor-paardenarts te 's-Hage.

— **Militaire hoefsmidschool te Amersfoort.** Den 22 en 23 September hadden de examens voor hoefsmid plaats aan bovengenoemde inrichting.

Het diploma kon worden toegekend aan de burgerhoefsmeden J. van Voorst te Renswoude; H. J. Buesink te Aalten; C. Maats te Holten; C. ten Brink te Nigtevecht; J. van der Hoef te Wolvega en C. J. ten Hoopen te Haaksbergen; en tevens aan de miliciens-hoefsmeden der infanterie J. Kroeze te Peize van het 1e regiment; J. W. Peeters te Delft van het 4e regiment; H. Hemstra te Cubard van het 5e regiment; P. J. A. Westenend te Hees bij Nijmegen van het 8e regiment; C. E. Reiners te Goor en C. G. van Barneveld te Veenendaal, beide van het 11e regiment infanterie.

— **Een Jubileum.** Den 1en October was het 25 jaar geleden dat de heer C. W. L. van Offeren als smid in dienst was aan 's Rijks Veeartsenij-school. Als 14-jarige knaap kwam hij, na zijn vader's dood, die in Utrecht het smids- en hoefsmidsbedrijf uitoefende, in de smederij van genoemde inrichting, onder de leiding van den heer W. A. H. van Horsen, onderwijzer in het practische hoefbeslag. Sedert het vertrek van den heer D. F. Stuivenberg als meesterknecht naar de Inrichting voor Hoefbeslag te Groningen, is v. O. als eerste smidsknecht werkzaam; voor ons reden genoeg om overtuigd te zijn van de groote bekwaamheden in z'n vak van den huidigen jubilaris; we weten dat hij het volle vertrouwen geniet van zijn onderwijzer

en chef; bovendien is hij wegens zijn goede hoedanigheden als mensch aan de inrichting door allen geacht. Zulks bleek ten volle bij gelegenheid van de herdenking van zijn 25-jarigen dienst. De smederij toch was door de zorgen van het personeel der inrichting herschapen in een feestzaal, keurig versierd met heesters en palmen, voor een gedeelte als priedel ingericht, waar de jubilaris, door een commissie uit het personeel aan zijne woning te de Bilt met een rijtuig der Veeartsenijschool afgehaald, werd ontvangen, en door den heer van Horsen hartelijk werd toegesproken, en namens onderwijzers, assistenten en bureelpersoneel een practisch cadeau in enveloppe werd ter hand gesteld. Namens het Veter. Stud. Corps werd hem, onder een toepasselijk woord, een fauteuil geschonken; de amanuenses vereerden hem een sierlijke klok; het personeel der stallen en van het huis boden hem een fraaie kachel aan. Directeur en leeraren hadden hem reeds daags te voren in een vergadering van den Raad van Bestuur ontboden, waar hem een gouden horloge met inscriptie werd geoffreerd. Hoogst voldaan dankte de jubilaris voor al deze verrassingen en groote belangstelling. Dat de stemming feestelijk was, bewees ook de serenade bij fakkellicht, welke hem 's avonds aan zijne woning werd gebracht onder medewerking van het Biltse Fanfarecorps, een waardig slot van dezen dag. M.

— **Wedstrijd in hoefbeslag te Hoorn, 17 Sept.**, ter gelegenheid der groote landbouwtentoonstelling, 14—18 Sept.

Voor dezen wedstrijd hadden zich 13 deelnemers opgegeven, waarvan 3 zich terugtrokken. Over het algemeen werd niet schitterend gewerkt. Het bewerken van den voet en het pasklaar maken van het ijzer konden beter. Te weinig werd er ook op gelet het ijzer een opzet te geven. De maximum gestelde tijd van 33 minuten voor de geheele bewerking bleek helaas te kort. Slechts een volbracht zijn taak in 33, één in 36 minuten, terwijl alle overigen 40 min. of meer noodig hadden. Het toekennen der prijzen viel de jury niet moeilijk. De heer F. M. de Leur, Rijks-veearts, reikte met een gepast woord de prijzen uit aan: B. Houtman te Beemster f 25, S. Beemster te Grosthuisen f 15, J. v. d. Meulen te Goren f 10, K. Heugens te Oostzaan f 5, J. Dekker te Beemster en T. Bruntink te Rijp elk f 2.50. De wedstrijd werd door vele smeden uit den omtrek bijgewoond, en, hoewel nu wel niet van een grooten wedstrijd kan worden gesproken, is het toch een aangename en leerrijke dag geweest. Jammer dat verzuimd was om het terrein voor de deelnemers behoorlijk af te sluiten. De toeschouwers hadden hierdoor te veel vrijheid, hetgeen somtijds zoowel voor de jury als voor deelnemers iets hinderlijk was en zulks de werkzaamheden niet ten goede kwam. K.

— **Cursus in hoefbeslag te Hoorn.** De cursus in hoefbeslag te Hoorn is 9 Oct. aangevangen met 14 leerlingen. Ieder leerling moest, om toegelaten te kunnen worden, voor de commissie en onderwijzers eenige regels lezen en schrijven. De uitslag was dat allen toegelaten konden worden. De theoretische lessen worden gegeven in het Waaggebouw te Hoorn, de praktische in de stoomsmederij van den heer P. Schellinger aan de Veemarkt. Deze smederij is daarvoor goed ingericht met twee goede vuren en aam-

beelden. De theoretische lessen worden gegeven door den heer F. M. de Leur, Rijksveearts te Hoorn, van 1 tot 3 uur; de praktische lessen door den onderwijzer-hoefsmid H. Kruyt te Beemster. De praktische lessen zijn als volgt verdeeld: van 's morgens 8 tot 10 u. vier leerlingen, van 10 tot 12 u. vier, van 1 u. tot 3 u. 's nam. vier en van 3 tot 5 u. de laatsten. Er worden 16 lessen gegeven.

Deelnemers zijn: F. Duifens te Hoorn, C. Sanders te Stompvoren, M. Enseling te Andijk, P. Tensen te Andijk, C. Bakker te Sijbecarspel, S. Brinkering te Avenhorn, A. Schaap te Bovencarspel, P. de Jong te Bovencarspel, D. Kooiman te Oostwoud, D. Gorter te Wognum, A. Vroling te Hem, J. Gunder te Rustenburg, C. Duding te Hoorn, W. Lup te Enkhuizen. K.

— **Militaire hoefsmiden bij het Fransche leger.** De tweejarige diensttijd heeft in het Fransche leger een moeilijke toestand geschapen voor het hoefbeslag in het leger. „Een goede hoefsmid valt maar niet zoo uit den hemel.” Wanneer de militaire hoefsmiden goede diensten beginnen te presteeren, verlaten zij meestal de regimenten om naar hun geboorteplaats terug te keeren.

Men is daardoor genoodzaakt geworden, machinale hoefijzers te gebruiken, die door het ministerie van oorlog uit den handel worden aangekocht. Hiermede komt men echter nog verder achterop, de nadeelen van het gebruik van machinale ijzers zijn te algemeen bekend om hierop verder in te gaan.

— **Tentoonstelling van de ijzerindustrie, te Budapest, in 1911.** Eene internationale Tentoonstelling van nieuwigheden en uitvindingen betreffende de ijzerindustrie en de mechaniekbouwerij, zal gehouden worden te Budapest, in Mei-Juni 1911, onder de Hooge Bescherming van Z. K. en K. Hoogheid Aarts Hertog Jozef en den steun van het Hongaarsche Ministerie van Koophandel.

Belanghebbenden kunnen alle desaan gaande inlichtingen bekomen in het Propaganda- en Publiciteitsbureau voor België en Holland, gevestigd Coupure, 15, Gent (België).

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

Wij kregen thans kennis van de verschijning van de vijfde herziene en vermeerde druk van „**Het Hoefbeslag**”, *handleiding tot eene rationeele uitoefening van het hoefsmidsvak*, door J. B. H. M o u b i s, Gepd. Luitenant-Kolonel Dirigeerend Paardenarts te Utrecht. Deze uitgave voorziet in eene ontstane behoefte, omdat de 4e druk reeds sedert eenigen tijd uitverkocht was, hetgeen een succes inhoud van den Schrijver en den Uitgever beide.

De figuren zijn, vergeleken bij den vorigen druk, verbeterd en vermeerdert, terwijl tevens de wijzigingen in het beslag der legerpaarden tot op November 1909 zijn bijgewerkt. Het is eenigszins bevreemdend dat de uitgever eerst thans, bijna een jaar later, het werkje doet verschijnen.

Overigens verwijzen wij naar de meer uitvoerige bespreking van den vierden druk in „De Hoefsmid”, jaarg. 1905, Aug.-afl.

P E R S O V E R Z I C H T .

De October-afsl. van *Der Hufschmied* bevat:

10. *Onderzoekingen over het straalkussen van den hoof*, door Prof. Dr. Lungwitz en Dr. Hemmann (1e gedeelte). De Schrijvers geven in dit artikel een overzicht van het reeds over dit onderwerp verschenene en van den bouw van den hoof in verband met de ligging, de lengte, de breedte, de dikte en de geaardheid van het straal- of vetkussen. Vooral de breedte is natuurlijk wisselend al naarmate de hoof wijder of nauwer is. Het kussen is ongeveer dubbel zoolang als dik. Door de hanekam wordt het straalkussen in twee schenkels of takken verdeeld.

Het uiterlijk voorkomen van het straalkussen wordt veelal lichtgeel genoemd, terwijl de Schrijvers de voorkeur geven aan geelachtig-wit, d. w. z. deels wit, deels geelachtig, aangezien op de doorsnede duidelijk witte plekken voorkomen, gescheiden of verbonden door geelachtige vezels.

Wat de stevigheid van den bouw aangaat, valt op te merken dat het onderste deel meer vast en het bovenste deel meer zacht of week is. De geelachtige deelen zijn meer elastisch, de witte deelen meer bindweefselachtig, minder elastisch. In de verdeling van het geelachtige en het meer witte is duidelijk een zekere regelmaat merkbaar. (*Wordt vervolgd.*)

20. *Het hoefsmidsvak in Egypte*, gedurende de laatstverloopen 3 jaren. In dit tijdvak is er in Egypte, tengevolge van de financieele crisis, weinig voorspoed geweest. Thans loopen de zaken weer vlot, is de invoer van smidsartikelen belangrijk toegenomen en worden in het land, waar de Nijl doorstroomt, weer groote massa's Zweedsche hoefnagels, Fransche, Duitsche en Engelsche hoefijzers ingevoerd.

30. *Korte mededeelingen*. Hieronder komt een beschouwing voor over het bekleeden van ijzer en staal, ten einde het roesten hiervan te voorkomen. Zooals bekend is, worden hierbij de metalen zoodanig verhit, dat het zachte metaal boven het smeltpunt komt en het ijzer of het staal daar beneden blijft. Hierbij moet het zachte metaal ten deele in de oppervlakte van het ijzer dringen en hiermede een uiterst innige verbinding aangaan. De verbinding is des te inniger al naarmate de temperatuur hooger is en langer duurt. Als overtrek-metaal komen in aanmerking: tin, zink, lood, antimonium, bismuth, thallium, kadmium of legeringen van deze, aangezien deze een laag smeltpunt en een hoog kookpunt hebben. Het smeltpunt ligt tusschen 240° en 330°, terwijl zij pas vervluchtigen bij wit gloeihitte, alzoo bij 1200° tot 1300°, uitgezonderd zink en kadmium, waarvan het kookpunt respectievelijk bij 950° en 770° ligt.

De door de legeringen van het grondmetaal met het overtrek-metaal verkregen laag heeft met betrekking tot haar scheikundige en natuurkundige eigenschappen veel overeenkomst met het laatstgenoemde en roest zodoende veel minder spoedig, terwijl het gelijktijdig belangrijk harder is dan het overtrek-metaal. Met lood overtrokken ijzeren voorwerpen zouden veel weerstand vertoonen bij een langdurig gloeien, waarbij voorwerpen van ijzer en staal door afschilveren spoedig verzwakken, respectievelijk teloor gaan.

— „*Der Beschlagschmied*” 1910 no. 76 meldt dat het voornemen bestaat in de hoofdstad van Bohemen een vakschool op te richten voor smeden en hoefsmeden.

— De firma Arnstein en Martin te Berlijn hebben een nieuw soort *schroef sleutel*, vervaardigd uit geperst staal, in den handel gebracht, waarvan de prijs *f* 1.10 is en waarvan nevenstaande afbeelding de bouw of den vorm voldoende weer-

geeft. De sleutel is bruikbaar bij schroeven van uiteenlopende grootte, terwijl de ervaring moet nitwijzen of zij hiervoor voldoende lang bruikbaar blijft. (Dit laatste is een opmerking van ons en wij vreezen dat het antwoord in ontkenningen zin zal uitvallen. Red. „*De Hoefsmid.*”)

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET HARD- EN WEEKSOLDEER.

Dikwijls komt het ook in de smederij voor, en wel voornamelijk ten platten lande, dat de smid belast wordt met het repareren van verschillende zaken, die op geen andere wijze als door soldeeren zijn te herstellen. Wij gelooven dan ook dat het aanbeveling verdient hierover iets in ons blad bij te dragen.

Het soldeeren van ijzeren of stalen voorwerpen geschiedt in de meeste gevallen door koper, messing- of slagsoldeer. Men verbindt van te voren de te soldeeren deelen door klinken of door het omwikkelen met draad. In alle gevallen moeten die deelen vast met elkander verbonden zijn, zoodat ze bij het warm worden niet kunnen verschuiven.

In vele gevallen gebruikt men vloeibare leem, welke het afvallen van het soldeer en het oxydeeren der te soldeeren vlakken zullen verhinderen; het beste is echter borax, welke van te voren gesmolten, en daarna fijngestooten is. Het is nimmer noodig soldeer tusschen de te verbinden vlakken te brengen, doch hoofdzaak is het dat deze vlakken zuiver van alle oxyde ontdaan zijn, en goed op elkander sluiten. Het soldeer zal in vloeibaren toestand in de fijnste voegen indringen. Men maakt het te soldeeren voorwerp eerst nat, waarop men het met borax bestrooit, opdat deze er goed op blijft hechten en houdt het dan boven het vuur. De borax vloeit direct en bedekt het voorwerp met een dunne glasachtige laag, waardoor de oxydatie wordt verhinderd, en ook het soldeer niet afloopt wanneer dat vloeibaar wordt.

Het soldeeren van koperen buizen kan slechts in houtskool of cokes geschieden, daar er in pakkende steenkool direct gaten in het koper vallen; ook kan men hiervoor alleen gemakkelijk vloeibaar slagsoldeer gebruiken. Wil men een ijzeren voorwerp zoo soldeeren, dat de verbinding onzichtbaar en tevens hamerbaar is, dan bedient men zich hiervoor van oude zilvermunten of zilverafval, welke men zoo dun mogelijk uithamert vóór het gebruik. Daar het zilver zeer ver uitvloeit, kan men met een klein stukje veel soldeeren en is dit derhalve niet kostbaar, waarbij nog vermeld dient te worden, dat dit

van alle soldeermetalen zeker de taaiste is. Het beste soldeer voor platina is goud.

Veel meer dan hard-, wordt week gesoldeerd. Onder week-soldeer verstaat men datgene wat door de soldeervlam of bout vloeibaar gemaakt kan worden, alzoo niet direct in het vuur behoeft te smelten. Loodgieters en alle aanverwante vakbeoefenaren zijn gedwongen voortdurend een soldeervlam of heete bouten te hebben, daar hun hoofdwerk weeksoldeeren is. Bij den smid komt het meermalen voor dat een stuk op twee plaatsen gesoldeerd moet worden. In dit geval is het noodig eerst een zwaar vloeiend soldeer te gebruiken, om dan voor de tweede maal een metaal aan te wenden wat spoediger smelt, zoodat de behandelde plaats minder heet behoeft te worden.

Bij het vervaardigen van soldeer moet men zeer voorzichtig te werk gaan, de goede verhouding der te smelten metalen nauwkeurig afwegen, en vooral zorg dragen dat door de smelting geene verandering in de legering ontstaat; dit laatste geschiedt gewoonlijk door verbranding of vervluchtigen van de te smelten metalen.

Om hard soldeer van gelijke grootte te verkrijgen, giet men het gesmolten metaal door een natten bezem in water en verkrijgt hierdoor het zoogenaamde slagsoldeer in korrels. Men giet het somwijlen ook in vaste stukken, en gebruikt het als poeder door het af te vijlen. Het soldeer voor den goudsmid wordt gewoonlijk in dunne schijven gerold. Bij alle legeringen is het noodzakelijk, dat men het moeielijkst te smelten metaal het eerst vloeibaar maakt. Wil men b.v. koper en tin gelijktijdig smelten, dan zou de helft van het tin verdwenen zijn, voor het koper vloeibaar werd.

Om weeksoldeer te maken zonder dat daarbij iets verloren gaat, moet het smelten onder talk geschieden, hetgeen elke oxydatie verhoedt. Bij hard-soldeer bereikt men hetzelfde wanneer men het metaal met een laag houtskoolpoeder bedekt. Hardsoldeer voor ijzer, koper en messing, wordt op bovengenoemde wijze in korrels gegoten en daarna met gesmolten fijnge maakte borax gemengd. Dit mengsel strooit men op de te soldeeren plaats; het soldeer zal, wanneer het gaat vloeien, door middel der borax in de fijnste naden dringen; datzelfde geschiedt ook bij weeksoldeer; hierbij gebruikt men echter voor dat doel soldeerwater; hierbij is slechts voorwaarde dat de te verbinden vlakken zuiver zijn. Als soldeermiddel voor hardsoldeer is borax altijd het beste; het lost de oxydatie, welke zich aan de oppervlakte bevindt, op, verhindert de toetreding der lucht, zoodat het soldeer zich innig met het metaal kan vereenigen. Voor weeksoldeer is soldeerwater het beste, dat men gewoonlijk vervaardigt door zink in zoutzuur op te lossen, zoolang tot het zuur volkomen verzadigd is. Men kan dit zuur door bijvoeging van eenig water iets verdunnen; wat salmiak zal het ook betere eigenschappen geven. Bij gewoon tinsoldeer is colophonium beter te gebruiken dan zuur, bijzonder bij voorwerpen welke niet mogen roesten. Heeft men daarentegen een voorwerp, wat niet mag roesten, met zuur gesoldeerd, dan zal men dit direct na de bewerking met kalkwater afwasschen en drogen. Het soldeeren van looden buizen, welke men meestal voor waterleiding gebruikt, geschiedt het doelmatigst met de soldeerlamp. De soldeerlamp is meestal een spirituslamp van plaatijzer, waarbij zich van boven spiritusdampen verzamelen, welke

onder spanning in de soldeervlam blazen. De buiseinden worden hierbij conisch in elkander gezet, ongeveer 10 tot 15 mM. diep, de te soldeeren vlakken schoongeschrapt en met stearine ingesmeerd. Het soldeer wordt voor dit doel van te voren in stangetjes gegoten en bestaat in de meeste gevallen uit 2 deelen tin en 1 deel lood.

Bij dit werk lette men vooral op, dat geen soldeer of schrapsel zich door een of andere bewerking in de buis begeeft, daar dit spoedig aanleiding kan geven tot onaangename reparaties bij kranen enz. M.

Advertentiën.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Smeedbaar giet { ijzer
staal

naar model en teekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

Hoefsmeden en Eigenaars van Paarden

leest „**HET PAARD.**”

Gij zult daarin vinden een volledig, oorspronkelijk overzicht van schier alles wat er op 't gebied van paardenfokkerij in ons land en van het voornaamste in het buitenland betrekking heeft.

Belangrijke opstellen over voeding, behandeling, extérieur en dressuur van het paard door specialiteiten voor ieder onderdeel geschreven!

Abonnementsprijs per jaar: Voor Nederland fr. p. p. f 4.00. Voor België fr. p. p. f 4.40. Voor Indië en het overige Buitendl. fr. p. p. f 5.00.

Hoofdredacteur-Uitgever: A. W. HEIDEMA te Groningen.

(Hoefsmeden zijn mede geschikt om agent voor „HET PAARD” te zijn; betreffende de voorwaarden gelieve men zich te richten tot den Uitgever te Groningen.)

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

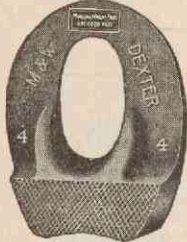
— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

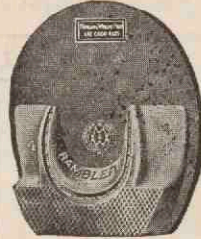
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

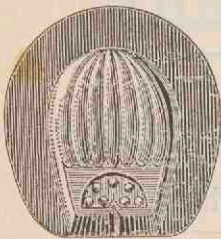
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.
Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open Zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorradij in 11 maten van 4 $\frac{1}{16}$ tot
6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buiten-
kant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

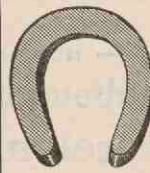

Strijkringen
met riempje.

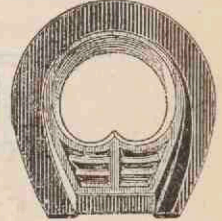
Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

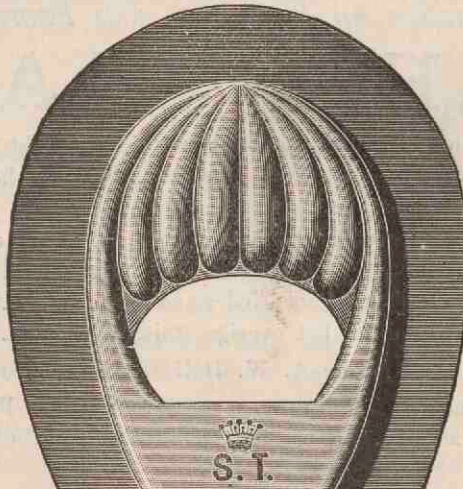
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

IJs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

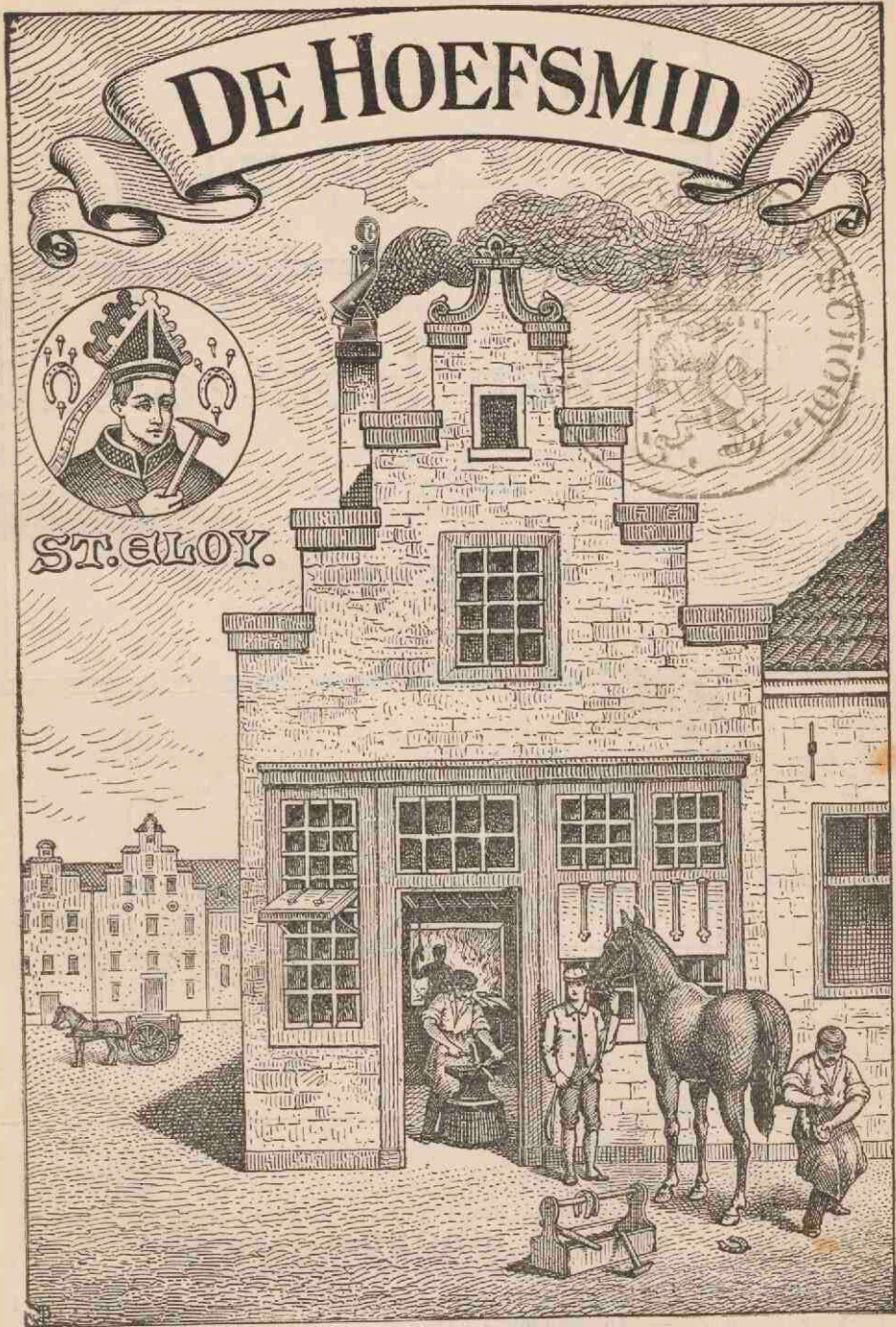
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthooen.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Een smidsbedrijf in de hoofdstad. — Het snelverbandijzer. — Noodschroef voor gladheid. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

EEN SMIDSBEDRIJF IN DE HOOFDSTAD.

Ten platten lande en ook in de kleinere steden zijn de werkplaatsen der smeden, ook van de hoefsmeden, gewoonlijk van bescheiden afmeting en enkel daar, waar de verschillende afdeelingen van het ambacht, als grof-, kachel-, huissmid, hersteller van fietsen, enz. gecombineerd zijn met hoefsmid, zijn die inrichtingen grooter opgezet. Anders is de toestand in onze groote handelsplaatsen, bij name Amsterdam en Rotterdam, waar dergelijke inrichtingen op groote schaal worden gevonden, waar het bedrijf van hoefsmid hoofdzaak is, of geheel op zich zelf staande wordt uitgeoefend. Het ligt voor de hand dat het vak van hoefsmid niet overal een zelfstandig bestaan kan opleveren; immers men vindt in vele dorpen en andere kleine plaatsen veelal meer dan één smederij; daarbij is het aantal paarden betrekkelijk gering, zeker te weinig voor de concurrentie, die nu eenmaal bestaat; een factor die niet 't minst van belang is voor de verdienste, die de hoefsmid voor zijn werk mag bedingen. Het hoefbeslag is daar slechts een klein onderdeel, een aanhangsel van het bedrijf, dat door de belanghebbende eigenaars van paarden niet naar waarde wordt geschat; hun belangen schijnen niet steeds mede te brengen, dat ze voor dit gedeelte bij den besten werkman moeten zijn, en dat ze daarvoor dan ook een extraatje over dienen te hebben. Intusschen schept de voorgemelde samenvoeging, wegeus haar veelzijdigheid, voor menig vakman een solied bestaan, en in zoover lacht ons het uithangbord boven z'n zaak met „gediplomeerd hoefsmid” steeds toe.

Laten we deze buitenbedrijven voor heden met rust, en treden een van bovengemelde groote inrichtingen binnen, die, zooals reeds is gezegd, alleen kunnen bestaan in een groote plaats met veel bedrijf, waar door de groote industriele ondernemingen, maatschappijen voor handel en nijverheid, stalhoudersbedrijven en luxe, het aantal paarden groot is, en die veel en goed en steeds vlug moeten worden beslagen, want verreweg de meeste van die paarden zijn de geldwinners der firma's, die steeds klaar moeten staan en geschikt zijn om te werken; den stal zien ze enkel om uit te rusten, zich te herstellen om de nieuwe vrachten weder te kunnen verwerken, en zulks met lust en vlugheid, want ook de tijd is daar kostbaar. De vakman moet op dit alles bedacht zijn; vlug en goed moet daar worden gewerkt, een reden die gewicht in de schaal legt bij de berekening van het loon, waar het ten slotte op aankomt.

Kalmpjes als op het dorp gaat 't daar niet toe, dat ondervond ik in de maand Augustus l.l., toen ik op eene wandeling door Amsterdam de smederij binnentrad van de heeren F. Falkenhagen, Kerkstraat 242—244, en daar het genoeg had kennis te maken met de eigenaars der inrichting, vader & zoon, die mijn verzoek, om de smederij te zien, vriendelijk inwilligden.

Er heerschte in het ruime lokaal een gezellige bedrijvigheid; het personeel was druk aan het werk met de vervaardiging van hoefijzers. Een groote voorraad van deze vulde den geheelen linker vleugel van de inrichting; daaronder van de meest verschillende vormen, soorten en grootten; opvallend vele zware modellen, wegende omstreeks $1\frac{1}{2}$ Kg. per stuk, bestemd voor zware paarden, voor de Belgen en Shires der bierbrouwerijen.

In het midden der localiteit bevinden zich de smidshaarden, 5 vuren, alle met onderwind, deze door electricische kracht, door een wan, gedreven; als reserve 2 blaasbalgen, voorts 5 aambeelden, en 1 werkbank met 4 bank-schroeven.

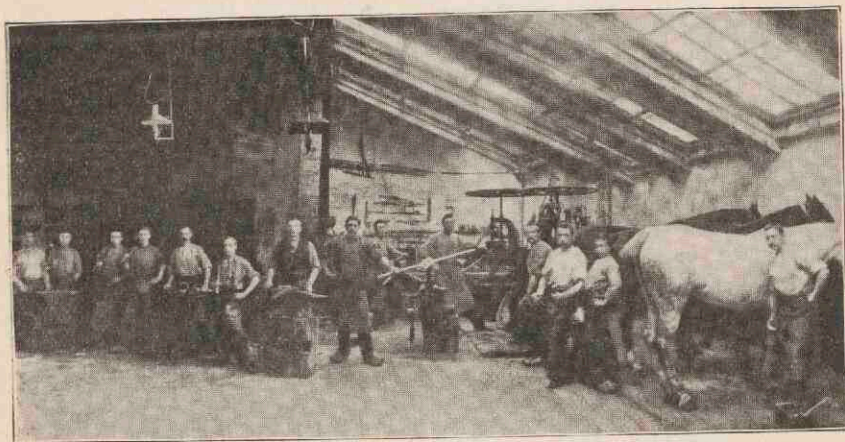
De vervaardiging van hoefijzers van de staaf geschiedt alleen bij de lichtere modellen; de zware ijzers voor de zware paarden worden van oude ijzers gebraden. Deze wijze van doen zou een buitengewone krachtsontwikkeling van de werklieden vergen, en ook veel tijd in beslag nemen; daarin is voorzien door de electriciteit. Aan den daar tegenover zijnden wand der smederij bevinden zich een hamer, slijpmachine, boormachine en wan, welke alle door electriciteit werken. Ik zag zware stukken ijzer, bestemd voor hoefijzers, door middel der braadtang, even onder den hamer bewerken en in vorm brengen; ook liet men mij de werking der andere toestellen zien, b.v. het afslippen, en wel het bodemnauw maken der ijzers langs electricischen weg door de slijpmachine.

De geheele localiteit wordt door electricische booglampen prachtig verlicht. De rechtervleugel der inrichting dient voor beslagplaats; daar kunnen een 12-tal paarden te gelijk plaats vinden. Het beslaan geschiedt uit de hand; elke werkmans zorgt voor z'n eigen paard in alles; alleen in bijzondere gevallen wordt hij door een ophouder bijgestaan; een noodstal wordt niet gebruikt.

Tegenover de beslagplaats is een vertrek dienende voor kantoor en spreekkamer; daar mocht ik het genoegen hebben van de beide heeren patroons de volgende inlichtingen te bekomen:

F. Falkenhagen senior kwam in 1873 te Amsterdam, en wel uit Hannover; hij had aldaar in de Lehrschmiede onder Groszwendt zijne opleiding tot hoefsmid genoten. In Amsterdam was hij oorspronkelijk in deze qualiteit werkzaam in de Fransche manège, waarvan de heer Prosch destijds directeur was. Hij begon zijn zaak in 1874, aanvankelijk op bescheiden voet, maar bracht haar door z'n grooten werklust langzamerhand tot de bloeiende hoogte waarop ze thans staat. De hierbij gevoegde photo geeft het interieur der smederij, zooals die was bij het 25-jarig bestaan er van; sedert is een en ander der werkplaats gewijzigd, in den geest als boven reeds werd beschreven. De oude patroon wordt in zijn drukke werkzaamheden krachtig ter zijde gestaan door zijn zoon, den heer F. Falkenhagen junior, die reeds op jeugdigen leeftijd onder de leiding van zijn energieke vader in de inrichting werkzaam was, maar die, om zich volgens de nieuwere eischen van het hoefsmidsvak verder te ontwikkelen, een cursus medemaakte in de smederij van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder den heer W. A. H. van Horses, en zich daar in 1903 het getuigschrift van hoefsmid verwierf. Na afloop daarvan bezocht hij het „Institut für Hufkunde" te Dresden, waar hem het diploma van „Hufschmied mit Auszeichnung" ten deel viel.

De zaak „F. Falkenhagen” bepaalt zich intusschen niet tot deze inrichting in de Kerkstraat; ook de smederij aan de Brouwersgracht 32, en die aan het Zeeburgerpad 8 staan onder haar beheer. De zaak is eene Vennootschap; zij bestaat uit 3 patroons, vader, zoon en een neef; 17 knechten en jongens zijn er in werkzaam. Aan de Brouwersgracht is eene smederij met 3 vuren, waarvoor de wind door een wan langs electrischen weg wordt verkregen. Ook hier is de verlichting door electrische booglampen; er is plaats om 15 paarden tegelijk te beslaan; er wordt alleen hoefbeslag uitgeoefend. Hier is baas de heer W. Nolte. — Aan het Zeeburgerpad bevindt zich 1 vuur, 1 aambeeld; deze werkplaats is hoofdzakelijk voor de ruim 100 paarden van de Maatschappij Amsterdamsch Goederenvervoer. — In de 2 laatstgenoemde smederijen worden ook ijzers gemaakt; alleen de zware ijzers worden in de Kerkstraat vervaardigd, voorberekt van oude ijzers onder den electrischen hamer. Het vervoer van die ijzers naar de filialen geschiedt per wagen,

die in den ingang der smederij Kerkstraat zijn standplaats heeft, en waarmede ook de oude ijzers worden teruggevoerd.

Het juiste getal paarden, dat door de firma wordt beslagen, kon niet worden opgegeven; wel dat in 1909 omstreeks 45000 ijzers zijn ondergelegd. De prijs van het beslag per paard is zeer verschillend; die hangt natuurlijk van vele omstandigheden af; voor de lichte paarden bedraagt die f 1.60 als laagste prijs. — De werkuren zijn van 6 uur v.m. tot 6 uur n.m. met schafttijden van 8—8 $\frac{1}{2}$ en van 12 $\frac{1}{2}$ —2 uur.

De loonen bedragen voor een volslagen werkman van 23—30 cts. per uur, en voor de jongeren naar verhouding van het werk dat ze kunnen verrichten.

Betreffende het winterbeslag kan dienen dat in hoofdzaak beitelvormige schroefkalkoenen van zeer verschillende afmetingen worden gebruikt; doch komen ook insteekkalkoenen in aanmerking. Stooten worden zowel bij lichtere als zwaardere paarden gebruikt, vaste of verwisselbare, naar verkiezing van den eigenaar. De verwisselbare stooten „Döring-Steckgriffe” dienen meestal alleen voor de achterijzers, zeer zelden voor de voorijzers. De meeste der kalkoenen en stooten zijn uit de fabriek van Branscheid & Philippi te

Remscheid. In het bedrijf worden Engelsche zolen, vooral senoped- en blokzolen, en Fransche luchtdrukkzolen veel gebruikt; kurk slechts weinig. Als nagel wordt gebruik gemaakt van den rijkshoefnagel van af 50 mM. tot en met 70 mM. uit de fabriek Bergedorf. Luxepaarden, de zoogen. heerenpaarden, ten getale van ongeveer 200 stuks, worden zoowel 's zomers als 's winters, op kouden weg, op stal beslagen.

Ik ben er zeker van, dat dit opstel, dat een klein denkbeeld geeft van een bloeiende inrichting voor hoefbeslag in Amsterdam, door vele vakmannen met genoegen zal worden gelezen; mij rest den heeren Falkenhagen dank te betuigen voor de vriendelijke ontvangst en de mij verstrekte inlichtingen betreffende hun zaak.

M.

HET SNELVERBANDIJZER.

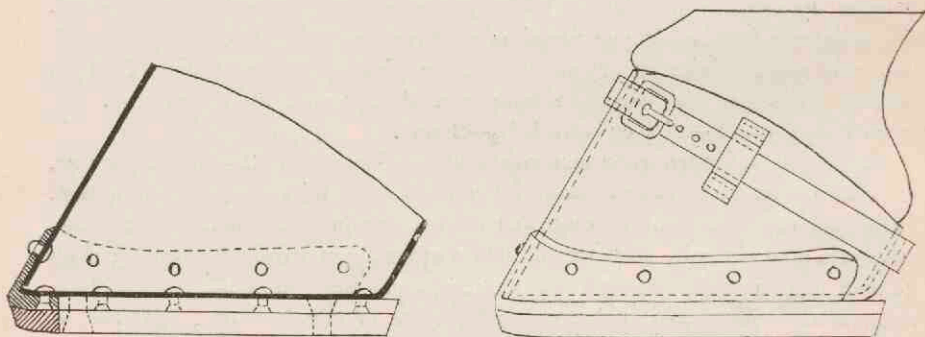
De heer O. H. Baarda, leeraar aan de Ambachtsschool te Harlingen, heeft enkele bezwaren in het gebruik van genoemd ijzer, zooals het door den heer C. Roodvoets is uitgedacht en geconstrueerd.

B. zegt:

1o. het ijzer van \angle staal is enkel van toepassing bij paarden met wijden gang; bij nauwe gangen bestaat gevaar voor verwondingen;

2o. het loopvlak van het \angle staalijzer is te dun, waardoor na eenig gebruik vernieuwing van het ijzer zal moeten geschieden. Deze vernieuwing is tijdroovend, en ook niet aan te bevelen voor het behoud van met klinknagels bevestigd lederwerk.

B. brengt daarom enkele wijzigingen aan, in hoofdzaak daarop neerkomende, dat het ijzer niet van \angle staal is gemaakt, dat het loopvlak meerdere dikte heeft dan de opstand, waardoor het eigenlijke ijzer gelegenheid geeft om bodemnauw te worden gemaakt, ten einde verwondingen door strijken te voorkomen. Om de soliditeit te verhoogen verbindt hij een supplement-ijzer, eveneens bodemnauw gesteld, door middel van schroefjes met het draagvlak. Dit ijzer, versleten zijnde, kan door de 4 schroefjes gemakkelijk worden vernieuwd. Ook R. maakte dergelijk supplement-ijzer, dat wegens het dunne

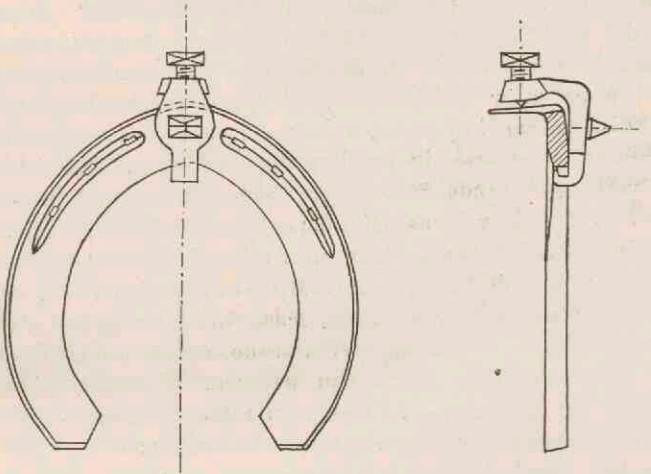
\angle staalijzer met klinknagels moet worden bevestigd, dat lastiger is, en waarbij het gewenschte aantal draadgangen niet te verkrijgen is om

schroefjes te gebruiken. Met dit gewijzigde noodijzer deed B., met een zwaar gebouwd paard, in dienst bij de gemeentereiniging, meerdere proeven, gedurende een 4-tal uren op verschillend terrein met volkomen succes.

Ondergeteekende vindt het aangenaam dat notitie wordt genomen van deze vinding van R. en deze door vakmannen wordt onderzocht en beproefd. Hij maakte hier dan ook gaarne gewag van, want door opmerkingen, berustende op een goeden grond, kan de zaak slechts beter worden. Zoo is het ook met de wijzigingen door B. aangebracht, die, op de goede plaats toegepast, zullen blijken goed te zijn. Immers R. zelf bracht reeds menige verandering aan, die te zijner tijd voordeelig kan zijn. Behalve de bevestiging van een ijzer aan het draagvlak, zelfs ingericht tot scherp beslag, deed hij insnijdingen in den lederen wand, maakte aan de grondvlakte vrijheid voor den hoornstraal, verbreedde den wandriem, die allen onder omstandigheden kunnen toegepast worden of noodig zijn. De ondervinding zal zulks het beste leeren, ook of door sommige veranderingen de prijs niet te hoog en het gewicht niet te zwaar zal worden voor het gebruik.

M.

NOODSCHROEF VOOR GLADHEID.

Van voren gezien.

Van ter zijde gezien.

Dit toestelletje kan bij onverwachts intredende gladheid onder elk hoofdijzer worden aangebracht, waardoor het paard tijdelijk op scherp staat. De schroef kan (zooals de teekening aangeeft) in den toon, maar ook even goed aan den buiten-verzentak worden bevestigd. Daar het geheele toestelletje van gietstaal in verschillende grootten kan worden gegoten, zullen de kosten geen bezwaar opleveren. De heer C. Roodvoets, ontwerper er van, zegt dat onder de collega's wellicht iemand is, die aan deze *noodschroef* nog verbetering kan aanbrengen om haar nog meerdere volmaking te geven, want nuttig zou het zijn als men door onklaar worden van schroefgaten, door afbreken van schroeven, of andere reden toch direct kon zijn geholpen.

Dit toestelletje doet denken aan den *scherpen kalkoen* van Defays, die enkel aan het kalkoeneinde van den ijzertak wordt aangebracht, en ook aan de hierop gelijkende *nood-ijsspoor*, door wijlen F. C. Hekmeijer voor bovengenoemd doel dikwijls gebruikt, door hem op blzn. 37—40 beschreven in zijn werkje over „Winterbeslag bij het paard” van 1862, en aan hem destijds reeds sedert ruim 30 jaren bekend. M.

INGEZONDEN STUKKEN.

Utrecht, 10 Oct. 1910.

Geachte Redacteur!

Dezer dagen kwam mij in handen no. 2 van „De Hoefsmid”, waarin voorkomt het verslag van het toelatingsexamen voor den cursus tot opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag aan de Rijks Veeartsenijschool te Utrecht. Wanneer men dit verslag eens goed volgt, dan kan men niet anders zeggen dan dat de hoefsmiden in ons land er treurig voor staan. Hierin wordt vermeld, dat er van de 73 candidaten slechts 38 door hun examen kwamen en er 45 bij waren die onvoldoende of slecht werk leverden, terwijl toch het examen niet hoogeischend was. Onwillekeurig vraagt men zich af, wat kan van zoo'n ongunstig cijfer de reden zijn? Als men hierbij bedenkt, dat men al omstreeks 1883 begonnen is met het kweeken van „gediplomeerde hoefsmiden” en dat in een tijdsverloop van ± 27 jaar nog wel 15 en meer inrichtingen zich bezig hielden met hetzelfde doel en een ruim aantal leerlingen, dan moet men toch zeggen dat er in die reeks van jaren weinig resultaat is verkregen. Zit het onderwijs soms in verkeerde handen? Zijn de onderwijzers niet berekend voor hun taak? Dit kan volgens mijn meening de reden niet zijn, want aan de inrichtingen mij bekend, staan steeds practisch en theoretisch ontwikkelde personen aan 't hoofd, zooals Militaire paardenartsen, ondernemers van groote hoefsmederijen, enz., menschen, die niet anders als het paard en zijn voeten behandelen, en wel van de meest uiteenloopende soort. Er moet dunkt mij iets anders aan haperen. Kan het ook schuilen in het afnemen van het examen? Kan men uit het beslaan van een dooden hoef iemands capaciteiten wel voldoende beoordeelen? Kan de stand en gang van het paard daarmee wel opgenomen worden? Of kan het soms liggen aan de verouderde gereedschappen, waar de candidaten mee moesten werken, want de meeste hunner hadden daar een model-hoefsmederij verwacht, maar dit was niet zoo; er lagen slecht opgestelde z.g. peerblaasbalgen, waaraan men zijn kracht kon toonen, ouderwetsche vuren of z.g. oogijzers, die reeds voor 25 jaar uit de meeste smederijen zijn verbannen om nu maar niet te spreken over de hoef-, hand- en voorhamers. Dit kan mijns inziens de oorzaak zijn van hun onhandig of slecht werken. Mij dunkt, men kan iemand, die jaren practijk achter den rug heeft, niet in $1\frac{1}{2}$ uur beoordeelen (tenzij het een minderwaardig vak is). Dit laatste kan toch ook niet zijn, want de meeste der candidaten zijn op een rijpen leeftijd, bovendien „gediplomeerd” en hebben in al die jaren hun vak niet onder de knie kunnen

krijgen (volgens de examencommissie). Maar als men nu de toegelaten leerlingen eens nagaat (voorop zij gezet, dat ik aan hun capaciteit niets afdoe, hun zelfs respecteer) dan moet ik zeggen, is het hoefsmidvak minder moeilijk, want hier zijn jongens bij van 21 en 24 jaar. Op mijn levensloop heb ik nooit iemand op dien leeftijd bekwaam in zijn vak ontmoet, nog veel minder dat hij met iemand kan wedijveren, die meer jaren praktijk achter den rug heeft als hij levensjaren, en daarbij soms jarenlang een vermaarde hoefsmederij drijft.

Maar om nu in dezen toestand te voorzien is men den bovengenoemden cursus begonnen om onderwijzend personeel op te leiden, en wel met 6 leerlingen. Deze leerlingen volgen één jaar den cursus en wel één dag per week. Wanneer men nu de vacantiedagen hier aftrekt zullen hier nog \pm 45 dagen overblijven. In dien tijd moeten zij dus bekwaam zijn in hun vak, of het hun ontbrekende bijleeren. Of zij onderwijzer worden, zal nog te bezien staan, want ieder is niet gegeven onderwijzer te zijn; iedereen kan niet zijn capaciteit aan anderen mededeelen; dit vereischt een aparte studie. Als men nu de slechte toestanden van de hoefsmiden ziet „zelf buiten verwachting” waarom pakt men dan de zaak niet beter aan?? Want 6 leerlingen één dag per week, daar zal men toch den toestand, die in 27 jaar met veel meer krachten niet in orde te krijgen was, niet verbeteren. Op de meeste vakscholen heeft een leeraar 25 leerlingen en dan alle dagen. Als men er zoo aan gaat staan, zal mijns inziens de toestand over 27 jaar dezelfde zijn en kan 't nog wel een menschenleeftijd duren, eer er verbetering te bespeuren zal zijn, en 't zal nog een massa geld kosten, want, zoo ik van ter zijde hoor, ontvangen de twee leeraren voor dezen cursus f 600 en f 300 = f 900 per jaar. Doch ik zou voor mijn persoon de verbetering van de hoefsmiden niet zoeken in het onderwijs, noch in het verleden of in het toekomstige. Maar ten slotte, het zal toch wel in de bedoeling van den Minister liggen om het onderwijs in het hoefsmiden op een beter of hooger peil te brengen? Is dit zoo, dan had men ook beter gedaan, om eerst de bestaande onderwijzers op een beter peil te brengen, want deze hebben reeds cursussen en zijn al onderwijzer, terwijl het nog niet eens zeker is dat de aangekweekte onderwijzers ooit aan een school of cursus komen.

Aan U mijnheer de Redacteur mijn oprechten dank voor de verleende plaatsruimte.

Hoogachtend,

J. F. C. Schoenmakers.

De belangstelling van den heer J. F. C. Schoenmakers, leeraar in het bankwerken aan de Ambachtsschool te Utrecht, inzake de opleiding van onderwijzers in het hoefsmidvak aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht is verblijdend, zoo de geoeffende critiek zuiver gegeven wordt met de bedoeling opbouwend te willen werken.

De begrooting voor 1911 bevat ook een post, waarmede vernieuwing en uitbreiding van de hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijschool in uitzicht wordt gesteld. Het is een erkende waarheid, dat die hoefsmederij belang-

rijke verbetering behoeft, doch hiermede is volstrekt niet gezegd, veel minder nog bewezen, dat het thans gevolgde systeem, om degelijk onderlegde onderwijzers in het hoefsmidsvak te verkrijgen, veroordeeld zou kunnen of mogen worden. Naar onze overtuiging is de hoofdrichting hiervan goed en „al doende leert men”. Mochten de eischen, gesteld bij de toelating tot den cursus, verbeterd kunnen worden — wij zouden ook meenen, dat daarbij het beslaan van een levenden hoef de voorkeur zou verdienen boven dat van een dooden — dan zullen die bij een tweede toelatings-examen wel zooveel mogelijk worden aangebracht. Op dezelfde wijze zal het met eenigen tijd af te nemen examen der thans toegelaten 6, respectievelijk 8 cursianen, wel aanwijzingen brengen of het verstrekte onderwijs gunstige resultaten heeft opgeleverd en of in de inrichting van dat onderwijs mogelijk verbetering is aan te brengen. In dit geval zijn wij overtuigd, dat daarin vanwege de leiders, gesteund door de regeering, beslist zal worden voorzien. De verbetering der gebouwen zal echter helaas wel niet eerder, mogelijk nog wel later, dan in 1912 zijn te verkrijgen. Zulks gaat in den regel langzaam.

Red.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 17 October j.l. is vertrokken de leerling M. Hoving van Vries en op 5 Nov. j.l. de leerling S. Jellesma van Stiens. Aan beiden is een „goed” getuigschrift uitgereikt. — Als leerling is 14 Oct. weder toegelaten J. v. d. Tuik van Kommerzijl.

Mede houden thans aan de Inrichting verblijf de leerlingen: J. Iwema van Mensingeweer, J. Beuker van Drouwenersmond, P. v. Dam van Gieterveen en J. Driesens van Zuidlaren.

— **Drenthe.** Op de 12 Nov. te Assen gehouden vergadering van het Hoofdbestuur van het Landbouwenootschap in Drenthe werd o. m. besloten aan de subsidieering voor het bijwonen van hoefsmidscursussen de voorwaarde te verbinden, dat de gediplomeerde leerlingen zich in Drenthe moeten vestigen.

— **Friesland.** Het Bestuur v/h. Fr. P. St. maakt in het Fr. Weekbl. van 29 Oct. j.l. bekend, dat J. van der Hoeft te Wolvega met goed gevolg een cursus in hoefbeslag aan de Rij- en Hoefsmidsschool te Amersfoort heeft gevolgd.

— **Winterbeslag in het Nederlandsche leger.** Donderdag j.l. in Roermond zijnde bleek ons dat bij het Nederlandsche leger eens weer een proefneming met een vorm van winterbeslag wordt gedaan, d. w. z. dat het nieuwe meer zit in de toepassing dan in het beslag zelf. Het zijn half stompe tevens half scherpe H-kalkoenen, waarmede de paarden ook op stal voorzien zullen blijven. Het beslag zal bij deze toepassing licht aanleiding kunnen geven tot hoornbederf, mogelijk ook tot kroonbetraping, terwijl nauwkeurige aanbrenging van den binnenkalkoen met eenig geluk gepaard

zal moeten gaan om het optreden van strijkwonden niet te veelvuldig te doen zijn.

PERSOVERZICHT.

Nederland.

— De uitslag van de proefafneming door de *Vereeniging tot Veredeling van het Ambacht*, ter verkrijging van de *graden van meester en van gezel* in het timmeren, huisschilderen, smeden, metselen en meubelmaken was, dat voor den graad van gezel zich hadden aangemeld 168 candidaten. Hier- van trokken zich terug 23 candidaten en zijn geslaagd: als gezel in het timmeren 34, in het huisschilderen 21, in het smeden 9, in het metselen 3 en in het meubelmaken 7 candidaten.

Voor de meesterproef hadden zich aangemeld 39 candidaten. Hiervan namen aan de proefafneming 32 candidaten deel.

Van dezen werd de graad van meester verleend aan: een timmerman, twee huisschilders, twee meubelmakers, drie metselaars en aan vier smeden (voor- waardelijk). (u. „N. R. C.”)

Duitschland.

— De Nov.-aff. van „*Der Hufschmied*” bevat o.m. het navolgende:

1°. *Rapport omtrent het ontstaan van den volhoef door verkeerd beslag.*

Zooals bekend, draagt in Duitschland de hoefsmid de verantwoordelijkheid van zijn werk en kan een paardeneigenaar den hoefsmid tot schadevergoeding dwingen, wanneer deze, door handelingen in strijd met zijn plicht, aan dien eigenaar schade heeft veroorzaakt. In het thans voorgekomen geval was bij een paard met plathoef, langzamerhand volhoef geworden, beslagen met een ijzer met kalkoenen, terwijl eenigen tijd later bij dat paard losse wand voorkwam en kreupelheid intrad. Naar aanleiding van het hierover ontstane proces werden door de rechtbank aan Prof. Dr. Lungwitz een aantal vragen voor- gelegd, die tot een antwoord aanleiding gaven, dat hieronder in hoofd- zaak is weergegeven:

Volhoef komt vooral aan de voorhoeven voor, het meest bij zware trek- paarden, en kenmerkt zich door een naar beneden bolle in plaats van holle-, hoornzool. Wijde hoeven met schuin gerichten hoornwand, zooals deze veel- vuldig bij zware paarden voorkomen, ontwikkelen zich vrij gemakkelijk tot volhoeven, wanneer dergelijke paarden hun arbeid op harde wegen hebben te verrichten en de hoornstraal door het beslag niet met den bodem in aan- raking komt. Alvorens dergelijke hoeven echter vol kunnen worden, moeten zij eerst tot plathoef zijn ontwikkeld, d. i. een zoodanige hoefvorm, waarbij de hoornzool zuiver vlak is en evenwijdig met de oppervlakte van den grond verloopt. Ondoelmatig beslag kan de vervorming van den plathoef tot den volhoef in de hand werken. Gewone ijzers met kalkoenen vormen zoodanig ondoelmatig beslag.

Het bedoelde paard is op 28 Aug. aan de Inrichting voor hoefbeslag te Dresden beslagen. De gewone kalkoenijzers werden verwijderd; de hoorn- wand was zeer schuin verlopend, terwijl er gedeeltelijk losse wand bestond. Voor zoover de Schrijver zich herinnert, was er eenigermate volhoef aanwezig.

Het paard werd beslagen met een ijzer zonder kalkoenen en een leeren zool, terwijl de ondervlakte van den hoef, na eerst goed gereinigd te zijn, met bruine teer werd ingesmeerd en, voor zoover noodig, met jute opgevuld, om de hoefvlakte zooveel mogelijk op de leeren zool te doen steunen.

Deze wijze van beslaan maakt het mogelijk om een verergering der hoefafwijking te voorkomen, terwijl de geheele ondervlakte van den hoef tot het dragen der lichaamslast bijdraagt, waartoe de te schuin gerichte wand alleen moeilijk in staat is.

De Schrijver stelt de vraag: Aangenomen de arbeid van het paard in hoofdzaak op den harden weg plaats vond, — kan dan het bezigen van gewone ijzers met kalkoenen bij plat- of volhoeven als een schuldige handeling van den smid onvoorwaardelijk worden aangenomen? — en zegt dan: deze vraag kan ik niet toestemmend beantwoorden.

De plathoef en de volhoef zijn zieke hoeven. Zoowel voor een nauwkeurige beoordeeling als dito behandeling is geneeskundige kennis noodig. De smeden worden aan hoefsmidscholen wel in grove trekken met de hoefziekten bekend gemaakt, doch minder met de bedoeling om voor ieder zieken hoef het juiste beslag te kunnen toepassen, dan wel om het ijzer, dat door den veearts in speciale gevallen wordt aangewezen, te kunnen vervaardigen. Een scherpzinnige hoefsmid moge in verband met zijn opleiding veelal in staat zijn zich in bovenbedoelde gevallen geheel alleen te redden, doch van een middelmatig bekwamen hoefsmid is zulks toch niet te verlangen. Verder verkrijgen vele smeden het recht het hoefsmidsvak te mogen uitoefenen zonder met gunstigen uitslag een cursus in hoefbeslag te hebben gevolgd. De juiste keus van het beslag voor zieke hoeven is somtijds zeer moeilijk en juist voor een plat- en volhoef is lang niet altijd dezelfde beslagvorm als het meest doelmatig aangewezen.

Verder is ook niet uit het oog te verliezen, dat een hoefsmid niet altijd het meest doelmatige beslag kan kiezen, aangezien ook rekening is te houden met de eischen en de financiëele draagkracht van den eigenaar van het paard. In verband hiermede is het mogelijk, dat eigenaars van paarden ook bij zieke hoeven een hiervoor ondoelmatig beslag verlangen als dit maar voldoet aan den eisch: goedkoop en duurzaam. De smid heeft wel de plicht om den eigenaar op het meest doelmatige beslag te wijzen, doch de beslissing berust tenslotte bij den eigenaar.

Het is de plicht van den eigenaar om nauwkeurig toezicht, ook met betrekking tot de hoeven, te houden. Komt hij deze plicht voldoende na, dan zal hij zelden het bezwaar ondervinden, dat de hoeven in vorm en geaardheid verminderen. Met behulp van den vee-arts of door bespreking der afwijking met den smid, zou het hun gemakkelijk vallen een achteruitgaanden toestand door doelmatig beslag te voorkomen.

De hoefsmid heeft reeds ten opzichte van het beslag voor gezonde hoeven een groote verantwoordelijkheid te dragen; deze ook uit te breiden op het gebied van zieke hoeven is niet gerechtvaardigd.

2°. *Onderzoekingen over het straalkussen van den paardehoef*, door Dr. Lungwitz en Dr. Hemmann (vervolg en slot).

Dit artikel bezit, evenmin als het eerste gedeelte, vermeld in de Oct.-afl.,

voor den hoefsmid veel wetenswaardigs. Er is een afbeelding, voorstellende een loodrechte dwarse doorsnede door het stralkussen, aan toegevoegd, waaruit het afwisselend voorkomen van elastische- en bindweefselvezelen duidelijk blijkt. De Schrijvers zeggen, dat hoe verder men in den hoof naar achteren en naar boven komt de peesachtige weefselstrooken meer en meer afnemen.

Verder wordt opgemerkt, dat de Schrijvers niet, zooals vele anderen aannemen, hebben kunnen vaststellen, dat de ruimten tusschen het dichte bindweefsel geheel door vetweefsel werden opgevuld.

3°. *Onderzoekingen over den z.g.n. hoefkanker en den egelvoet van het paard*, door Oscar Bürgi in Zürich. De Schr. komt tot dezelfde gevolgtrekking als Möller, n.l. dat de oorzaak van beide ziekten als dezelfde is te beschouwen.

4°. *Mededeelingen* omtrent de onderwijsinrichtingen en gehouden examens, waaraan wij ontleenen, dat gedurende 1909 te Dresden 206 hoefsmidsleeringen zijn geëxamineerd. Hiervan hebben 83 militairen en 48 burgers een cursus te Dresden gevolgd en 75 niet. Van de eersten slaagden 65 als gediplomeerd hoefsmid en 18 bovendien met lof, waardoor deze het recht verkrijgen zich „meester” te noemen. Van de tweede groep bedroegen de cijfers resp. 32 en 16. Van de derde groep, waarvan 14 niet slaagden, 56 en 5.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoofbeslag.

IETS OVER DE FABRICATIE VAN SPIRAALBOREN.

Het is een bekend feit dat de spiraalboor tegenwoordig, zelfs in de kleinste smederij, meer en meer burgerrecht begint te verkrijgen. In de eerste plaats koopt men heden uitsluitend boormachines, welke voor dien boor met „morse-taper” zijn ingericht; in de tweede plaats is die boor in iedere maat, zoowel links- als rechtssnijdend, verkrijgbaar, zoodat, indien wij ons zoo mogen uitdrukken, de smid op dit terrein eenigszins verwend wordt. Niet iedereen denkt echter eens verder na over de groote zorg, waarmede dit gereedschap door de speciale fabrikanten wordt daargesteld, en wij achten het daarom niet van belang ontbloomt onze lezers hieromtrent eenigszins in te lichten.

Het materiaal voor de boren wordt in staven door de staalwerken goed gegloeid geleverd en door steekmachines op de vereischte lengte afgestoken. Hierbij wordt een der vlakke zijden direct van een stompe punt voorzien, om onnoodig materiaal-verlies te voorkomen. Deze stukken worden dan gericht, de nog vlakke zijde afgedraaid en gecentreerd. De op deze wijze bewerkte stukken gaan nu naar de draaiërij, waar het cilindrische en conische gedeelte der boor ruw worden voorgedraaid, waarbij meestal door zelfwerkende inrichtingen gelijktijdig de ringvormige gleuf voor den stempel, benevens de vlakken voor den meêner, bewerkt worden. Nadat nog de punt, welke later het snijvlak moet vormen, kegelvormig is afgedraaid, gaan ze naar de slijperij, waar de conische en cilindrische vlakken zoodanig worden afgeslepen, dat deze in de machines passen, welke voor hunne verdere bewerking gebruikt worden, echter met dien verstande, dat er nog voldoende metaal overblijft, om later

de boor nauwkeurig te kunnen nawerken. Door dit slijpen der nog zachte boor, wordt het draaiwerk veel vermeden, en ook het latere fraisen enorm ontlast, daar de nauwkeurig cilindervormige en volkomen rond geslepen bouten in de fraismachine veel accurater loopen dan een ruw gedraaid of slecht afgevijld stuk; een goede leiding van den cylinder in den fraiskop is trouwens voor de daarstelling van zuivere spiraalgleuven een eerste vereischte, daar het speciaal gelegeerde sneldraaistaal, hooge eischen stelt aan de fraisen, welke het moeten bewerken. Er kunnen voor het fraisen van spiraalboren ook slechts bijzonder krachtige machines worden aangewend, opdat men niet vervalle in een kostbaar naslijpen der gefraise gleuven.

De fraiserij is een der gewichtigste afdelingen eener spiraalborenfabriek, en wordt gewoonlijk voor buitenstaanders gesloten gehouden. De fraismachines werken zoowel loodrecht als horizontaal en bewerken één of ook wel twee gleuven gelijk. Een voldoende sterk geconstrueerde fraisbank werkt de geheele gleuf tot voor de grootste boordoorsnede in éénne span eruit. Na het fraisen polijst men meestal de gleuven door slijpen, daar sneldraaistaal altijd zeer ruw opwerkt. De boren worden nu aan het conische gedeelte van den meëner voorzien, van bramen ontdaan en gestempeld. Hierna is de bewerking van het zachte stuk staal beëindigd en volgt de bewerking, welke voor den levensduur der boor het gewichtigste is, namelijk het harden.

Hiervoor zijn bijzondere inrichtingen aanwezig. Een spiraalborenfabriek, welke op de hoogte van haar tijd blijft, behandelt deze afdeling als een stokpaardje, waaraan kosten nog moeite worden gespaard tot het verkrijgen van goede resultaten. In het algemeen wordt voor verwarming een bad van chloorbarium gebruikt, hetgeen groote voordeelen biedt tegenover den moffeloven, wat betreft gelijkmatige verwarming. Waar electricische energie ten dienste staat, gebruikt men den electricischen weerstandsoven. De hoogte van den hittegraad richt zich naar de staalkwaliteit; het is echter vooral bij spiraalboren aan te bevelen dat deze eerder beneden dan boven het critische punt wordt gehouden.

Voor afkoeling bedient men zich van vloeibare vetten, als vischtraan, talk enz., welke beter in de kern van het werktuig indringen dan eene luchtstroom. Zeer gewichtig is de loodrechte stand bij het verwarmen, zoowel als afkoelen, om kromtrekken zooveel mogelijk te vermijden.

Na het harden volgt nog het ontlaten in verhitte olie, en eene zuivering door beitsen, borstelen en zandstraalbewerking. Hierna vertoonen zich dan de mindere of meerdere gebreken, zooals hartscheuren enz., welke de boren van verdere bewerking uitsluiten. Eveneens komt het voor dat verschillende boren door het harden zijn krom getrokken, welke dan, nadat zij zijn afgebrand (blauw), in een pers gericht worden. De op deze wijze bewerkte boren zijn gereed voor den slijpsteen en worden daarvoor naar de rondslijperij teruggevoerd, waar schacht en spiraal op de nauwkeurige maat worden gebracht.

Deze laatste bewerking wordt door bijzonder bekwame en geoefende werklieden uitgevoerd, welke met kalibers en micrometers gewend zijn om te gaan. Ook na deze bewerking komen er nog boren voor welke als onbruikbaar worden terzijde gelegd, namelijk die waarin zich haarscheuren vertoonen.

Tot slot volgt nog het slijpen der snijvlakken, waarna de boren stuk voor stuk onder de loup gebracht worden. De pijnlijkste nauwkeurigheid en zekerste fabricatie kunnen echter niet verhinderen dat de boren soms, na weken in het magazijn vertoefd te hebben, nog scheuren; derhalve wordt elke boor, voor en al eer zij de werkplaats verlaat, practisch beproefd. Niet elke fabrikant echter volgt dezen regel en vooral niet de laatste bewerking, zoodat ook in dit artikel veel prijsverschil bestaat. Het is echter niet te ontkennen, dat, waar de fabrikant de meeste zekerheid biedt voor goede werktuigen, ook de hoogere prijs geen bezwaar mag opleveren en hier ten slotte duurkoop nog goedkoop is. M.

A d v e r t e n t i ë n .

G E V R A A G D :

Kapitaalkrachtig PERSOON, tot het oprichten eener machinale hoefijzerfabriek, waarbij ook tevens gemakkelijk massa andere artikelen vervaardigd kunnen worden; afname der productie is reeds gedeeltelijk verzekerd. Ook niet ongenegen met een combinatie van hoefsmeden te onderhandelen.

Offerte onder No. 81 a/h. Bureau van „De Hoefsmid”.

Kunsthoorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën- en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

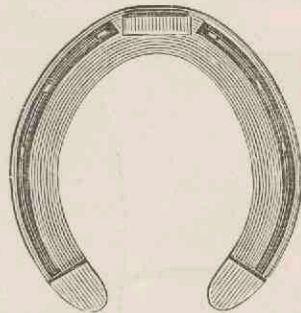
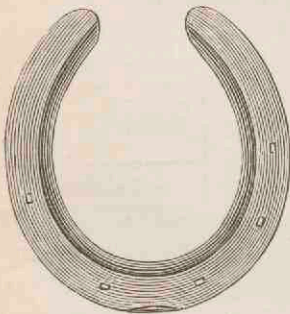
in zake vraag of aanbod van dienstpersioneel, het smidsvak betreffende, worden van onze abonné's gratis in „De Hoefsmid” opgenomen.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert

HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugges levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

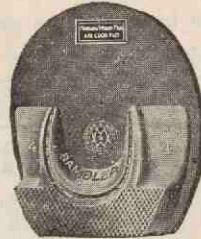
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

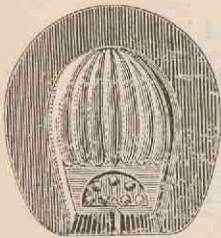
Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4½
tot 6½ Eng. dm.
Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

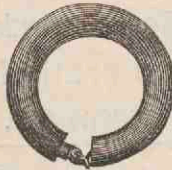
Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Open Zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorradij.

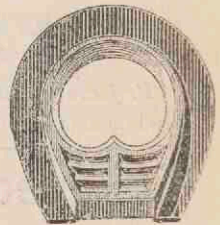

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorradij.

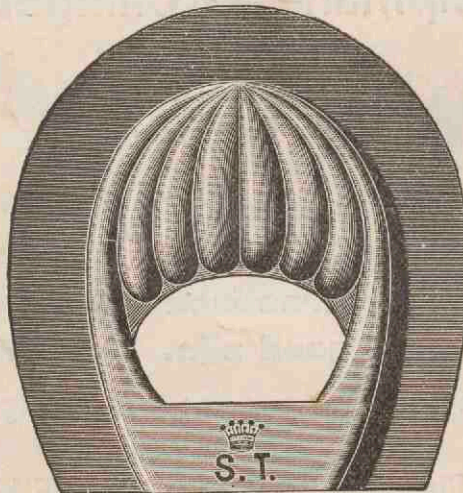
Gemaakte Hoefijzers.
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

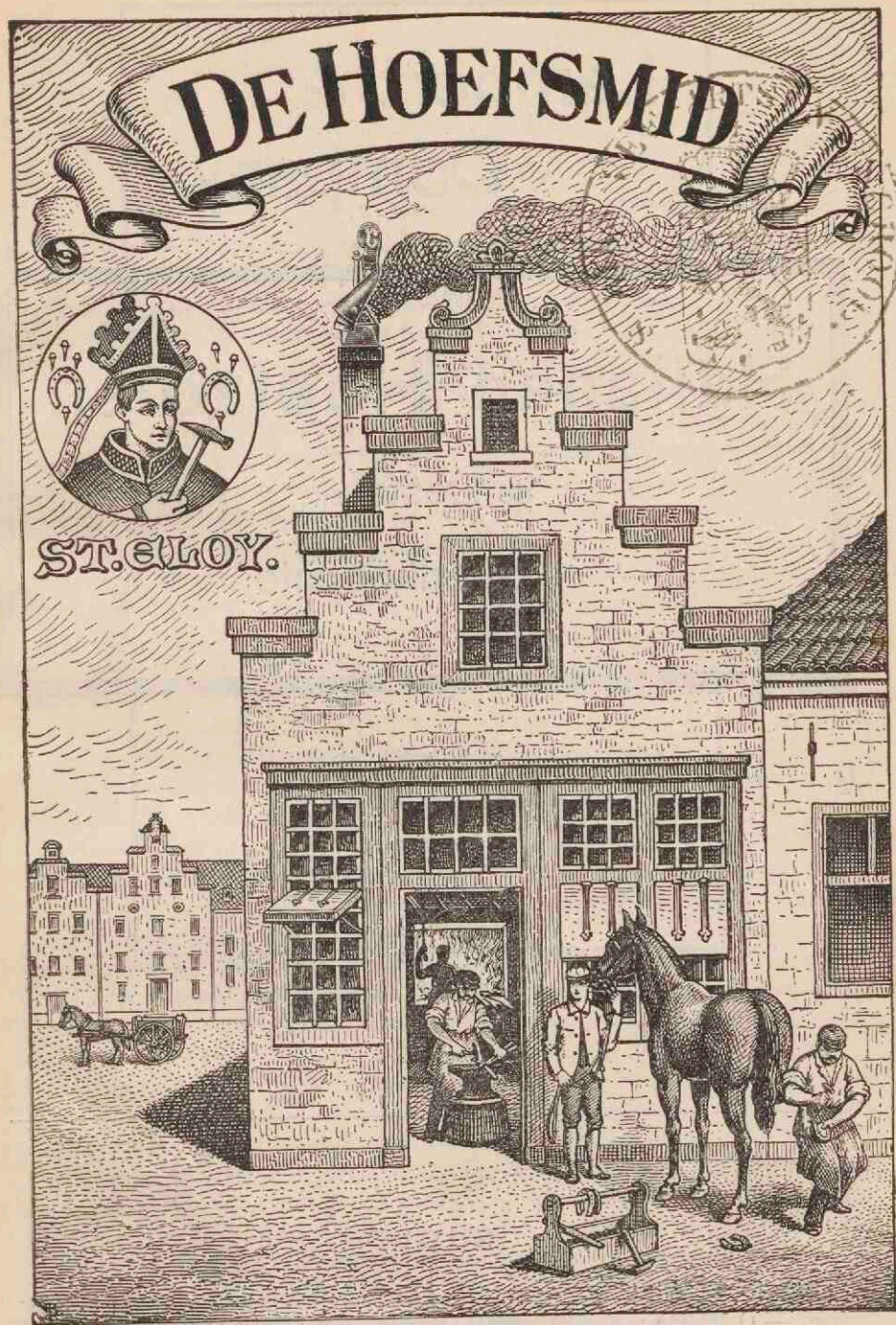
Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

**Lambert &
Company.**

Hallanan Hoefzolen

de Beste en
de Goedkoopste

Rotterdam,
Wijnhaven 127.

INHOUD.

Het hoefsmidsvak in Friesland. — Hoornbuil aan de zool. — Klauwbeslag. — Opleiding van onderwijzers in praktisch hoefbeslag van Rijkswegen. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Correspondentie. — Mededeelingen over het smidsvak vallende buiten het hoefbeslag. — Advertentiën.

HET HOEFSMIDSVAK IN FRIESLAND.

Nadruk verboden.

Het Friesche paard was in vroeger dagen beroemd om z'n bouw en gangen; in sierlijkheid van beweging en vooral in snelheid muntte het uit; de Friesche harddraver was wereldbekend en vermaard. Sedert evenwel het Russische paard, de Orlow, ontstaan door vermenging van verschillend bloed, waaronder ook het Friesche voorkwam, als harddraver is bekend geworden, en vooral de Amerikaansche draver naar Europa is gekomen, en deze beiden op de baan hun superioriteit aan den Fries hebben getoond, is veel van dien ouden roem verbleekt, en blijft daarvan alleen over het brave, zwarte landbouw-koetspaard; hieronder is nog wel eens een enkele, sneller gaande dan een gewoon paard; voor een ander gedeelte zijn door kruising, vooral met het Oldenburgsche paard, het type en het karakter veranderd.

Die paarden nu, hoewel nog steeds bekend om hun goede beweging der voorhand, vooral in 't tuig, waren juist niet beroemd om hun goede hoeven; integendeel groote, breede hoeven, plathoeven, kwamen veel voor, welke wegens de geringe zorg er aan besteed, zoowel van de zijde van den eigenaar als van den smid, wegens zijn gebrekkige kennis van den hoof en zijn beslag, werden bedorven.

Ingrijpen door deskundigen, autoriteiten, vereenigingen tot verheffing der paardenfokkerij, was hier zeer noodig, en gelukkig voor den paardenstapel der provincie werden die gevonden in vereenigingen, die de zaak met kracht hebben aangevat, — leiding gaven aan fokkers en landbouwers in alles wat op dit gebied noodig en wenschelijk is te weten, en ook er op wezen, wat voor ons in 't bijzonder van belang is, dat slechts dat paard goed is, dat goede hoeven heeft, en, om deze in goeden staat te houden, goede hoefsmeden noodig zijn. Deze lichamen waren of zijn nog heden: de Friesche Maatschappij van Landbouw, de Commissie voor de Paardenkeuringen in Friesland, de Provinciale Regelingscommissie voor de Paardenfokkerij, en de Vereeniging het Friesch Paardenstamboek, die door de handen krachtig ineen te slaan, zich voor de verzorging van den hoof en voor het hoofbeslag, of voor de opleiding der hoefsmeden hebben onderscheiden, en tot op heden niet verflauwen op den ingeslagen weg door te gaan.

Onder de verschillende mannen, die tot de verbetering van het hoofbeslag in deze provincie veel hebben bijgedragen, behoort zeer zeker in de eerste plaats te worden genoemd wijlen de heer D. van Konijnenburg, destijds secretaris van de meeste der bovengenoemde vereenigingen, later voorzitter van de Friesche Maatschappij van Landbouw.

Toen in 1890 de regeering niet inging op een voorstel van het Centrale Landbouw-Comité, waarvan de heer v. K. ook lid was, tot de oprichting van leerscholen op bescheiden schaal, was hij de man, die er voor zorgde, dat

smeden uit Friesland gebruik maakten van de gelegenheid door het Departement van Oorlog gegeven, om aan inrichtingen van het leger voor burgerhoefsmeden practisch en theoretisch onderwijs te ontvangen. Aan de hoefsmidsschool en bij het Detachement v/h. 1e Regt. Veld-Artillerie te Amersfoort werden de beschikbare plaatsen bij voorkeur door smeden uit Friesland ingenomen.

Reeds in 1887 was aan genoemde school een smid uit Leeuwarden geplaatst, en door telkens een of twee te doen deelnemen aan de voor hen bestemde cursussen van 6 maanden, kwam de provincie Friesland langzamerhand aan een zeker getal geschoolde smeden, die voor een gedeelte geschikt waren om met het practisch gedeelte van cursussen te worden belast. Evenals overal hier te lande, was de vorming van cursussen ook hier de weg om het hoefsmidsvak te verbeteren, en bereikbaar te maken voor alle smeden.

De eerste cursus voor hoefsmeden, door de Maatschappij van Landbouw gehouden, had plaats te Leeuwarden onder de leiding van den heer J. M. A. Zwart, rijksveearts; na 1895 nam het Friesch Paardenstamboek de regeling daarvan over, waarbij de leiding der cursussen werd opgedragen aan den heer Joh. Plet, rijksveearts te Heerenveen. Het practisch onderricht werd door hem in handen gesteld van den heer J. de Jong, hoefsmid te Heerenveen, die een getuigschrift van bekwaam vakman aan de militaire hoefsmidsschool had behaald.

Sedert genoemd jaartal werden door hen onafgebroken elk jaar een paar cursussen gehouden, meestal 1-jarige, in lateren tijd ook enkele 2-jarige, afwisselend of tegelijk te Heerenveen, Dokkum, Sneek en Franeker. Intusschen werd door bovengemelde vereenigingen aan smeden, die den cursus te Amersfoort wenschten te volgen, daartoe de gelegenheid verstrekt, en ondersteuning in de kosten gegeven.

Het bezoek aan de zooeven genoemde cursussen is steeds groot; steeds melden zich meer candidaten aan dan er plaatsen beschikbaar zijn, zoodat wel eens een dubbele cursus moet worden gehouden, om te voldoen aan het verzoek der liefhebbers.

Ook op andere wijzen werd gestreefd om de lust voor het hoefbeslag op te wekken; zoo werd in 1896 op de tentoonstelling van Nijverheid, Landbouw, enz. te Leeuwarden een rubriek beschikbaar gesteld voor inzending van hoefijzers, bestemd voor een bepaald voorgeschreven doel, en in 1909 werd te Dokkum een wedstrijd van hoefsmeden gehouden, bestaande in de vervaardiging van hoefijzers en het beslaan van paarden.

Een belangrijke plaats nam het hoefsmidsvak in op de groote tentoonstelling voor Landbouw te Leeuwarden, bij gelegenheid van het 50-jarig bestaan der Maatschappij van Landbouw. Behalve de gelegenheid tot inzenden van verzamelingen van hoefijzers en andere artikelen voor het hoefbeslag, was een nationale wedstrijd voor hoefsmeden georganiseerd in het beslaan van paarden, waaraan alle gediplomeerden van goed georganiseerde inrichtingen voor hoefbeslag konden deelnemen.

De opsteller van dit artikel, die mede lid der jury was, leerde bij deze gelegenheid het standpunt kennen waarop het practische hoefbeslag destijds in die provincie stond, want het overgroot contingent van deelnemers waren

Friesche hoefsmeden. De uitslag van den wedstrijd was niet in dezer voordeel, integendeel, de deelnemers uit andere provinciën gingen met de prijzen strijken, en 27 van de 52 deelnemers voldeden niet aan de billijke eischen van een voldoende beslag.

Ondergeteekende herinnert zich nog zeer goed de teleurstelling, welke dit bericht den heer van Konijnenburg berokkende, aan hem, die steeds met zooveel belangstelling naar verbetering had gestreefd. Als een goed Fries, die niet spoedig desespereert, stapte hij van het onderwerp af met: „dan maar weer met nieuwen moed aan 't werk.” Daar in verloop van tijd werd opgemerkt, dat hoefsmeden, die een cursus hadden medegemaakt en een diploma hadden behaald, minder goed werk leverden, en bij de Maatschappij van Landbouw klachten inkwamen van leden, over hoefsmeden die hun ouden sleur volgden, en ook door de commissie bij paardenkeuringen dikwijls onregelmatigheden in het beslag der paarden werden aangetroffen, werd den heer Inspecteur van het Paardenstamboek opgedragen, om de werkplaatsen van gediplomeerde hoefsmeden te bezoeken, en zich aldaar te overtuigen van hun werk en uitvoering van het beslag, en daarbij bepaald, dat zij die volgens hunne opleiding aan de cursussen werkten, in het orgaan der Maatschappij zouden worden aanbevolen als goede vakmannen.

Men ziet dat niets verzuimd is tot het doel te geraken, d. i. het beslag der paarden te verbeteren. Of men in Friesland op heden zulks heeft bereikt? Voor een gedeelte is het zeker wel het geval, want uit de rapporten der commissie der Provinciale keuringen blijkt, dat het hoefbeslag tot geen bepaalde opmerkingen aanleiding geeft, terwijl bij keuringen in vorige jaren op het beslag en den toestand der hoeven steeds aanmerkingen voorkwamen, en zelfs over verknoeide hoeven werd geklaagd. Toch vernemen we dat de hoeven van vele paarden ten platten lande, door onvoldoende verpleging van de zijde der eigenaars, te wenschen overlaten. Dit nu is een klacht, die vrij algemeen is; dit is de rem die den ijverigsten vakman in den weg staat om z'n beste beentje voor te zetten. Dat de eigenaars wel bekend zijn met de voor- en nadeelen, resp. van een tijdig of een verwaarloosd beslag hunner paarden, bewijzen zij wel door alle zorg te besteden aan hun paarden voor den handel bestemd; in 't algemeen wordt die zorg niet uitgestrekt tot de gebruiksparden; de ijzers blijven bij deze veel te lang liggen met de slechte gevolgen daarvan voor den stand en gang, en ook voor den hoef zelf. Wat zou van dergelijk verwaarloosde hoeven terecht komen, wanneer door de besturen der resp. vereenigingen niet voor goede hoefsmeden was gezorgd? Laten de eigenaars zulks op prijs stellen door mede te werken tot het goede doel, omdat het is tot welzijn van hunne paarden, gevolgelijk voor hun eigen belang.

Aan het einde van dit opstel wensch ik nog een maatregel, door het Friesch Paardenstamboek genomen, te vermelden, n.l. om alle gediplomeerde hoefsmeden in de Provincie, die naar het oordeel van het bestuur daartoe aanbeveling verdienen, in de gelegenheid te stellen om „De Hoefsmid” te ontvangen tegen den geringen prijs van *f* 1.— per jaar. Deze maatregel door genoemd bestuur met opoffering van een kleine subsidie tot stand gebracht, kan met geringe moeite zonder twijfel bij de verschillende Maat-

schappijen van Landbouw en andere Vereenigingen, die in de resp. provinciën de verbetering der paarden ter harte gaan, zeer worden aanbevolen. Een vakblad immers is voor den vakman volstrekt geen weelde; dergelijke maatregel zou door de hoefsmeden stellig zeer op prijs worden gesteld. M.

HOORNBUIL AAN DE ZOOL,

door

F. Laméris, Kapitein-Paardenarts.

Nadruk verboden.

Aan een hoef, beslagen aan de Hoefsmidschool alhier, nam ik het volgende waar: De hoef in quaestie vertoonde een eenigszins doorgezakte hoornzool, een volhoef in lichten graad. De doorbuiging is het sterkst aan de zooltakken, aan weerszijden van het lichaam en van de punt van den straal.

Voor de punt van den straal, juist in de mediaanlijn, bestaat een scherp begrensde diepe uitholling, die reikt tot op 5 mM. van de witte lijn, 4 cM. lang, 2.3 cM. breed en bijna 1.5 cM. diep. Het maakt den indruk alsof men met den duim daar ter plaatse de hoornzool naar boven had gedrukt. Zie figuur 1. Later in de gelegenheid zijnde den hoef te ontschoenen, nam ik aan de bovenvlakte van de hoornzool een mooi afgeronde, sterke buil waar, overeenkomende met de uitholling aan de ondervlakte.

Fig. 1.

Hoef met hoornbuil aan de zool.
(De scheuren in den hoornstraal en hoornzool zijn door het koken en opvolgend indrogen ontstaan.)

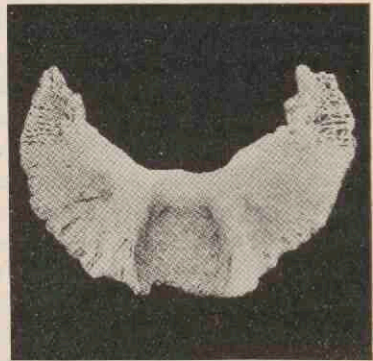

Fig. 2.

Zoolvlakte van het hoefbeen met groote uitholling in het toongedeelte.

De hoorn van de zool is daar ter plaatse vrij normaal; alleen kan men, tegen het licht gezien, in de wit gekleurde hoorn een kleine streepvormige bloeditstorting waarnemen. De plaatjeslaag van den hoornwand en de witte lijn zijn normaal, de kroongroef is iets vlakker en het verloop van den kroonrand is aan den verzenwand eenigszins naar boven gebogen.

Het hoefbeen bezit verbeende hoefkraakbeenderen, de zoolvlakte vertoont een twee cM. diepe uitholling, die in fig. 2 zeer goed valt waar te nemen.

De rest der zoolvlakte heeft het gewone bolle voorkomen, zooals dit bij volhoeven wordt aangetroffen. De wandvlakte van het hoefbeen is in het toongedeelte iets boller en opgewipt, alsof zij door een druk op de zoolvlakte iets had nagegeven.

Dergelijke been-atrophieën zijn aan de wandvlakte van het hoefbeen zeer algemeen bij het voorkomen van hoornzuilen. Door den druk van de naar beneden groeiende hoornzuil wordt het been opgelost en ontstaat er een groeve.

Aan de zoolvlakte van het hoefbeen heb ik echter nooit iets dergelijks waargenomen, tenminste niet in deze afmetingen en zoo scherp omschreven.

In navolging van prof. dr. Eberlein, heb ik gemeend deze afwijking den naam van hoornbuil te moeten geven. In de litteratuur zijn deze hoornbuilen weinig bekend. Door prof. Nocard is melding gemaakt van het voorkomen van verdikkingen aan de bovenzvlakte van de hoornzool bij het paard, die als op hoornzuilen gelijkende vormsels moeten worden beschouwd en naar hun uiterlijk het best als „hoornbuilen” betiteld kunnen worden. Zij komen voornamelijk bij wijde hoeven, bij plat- en volhoeven voor, en worden door kneuzing veroorzaakt. Evenals de hoornzuilen voeren ook de hoornbuilen tot een ontsteking en verdikking van de vleeschzool en tot wegsmelting aan het hoefbeen, door een druk daarop uitgeoefend.

KLAUWBESLAG.

In dit vakblad ging onlangs een stem op om aan het runderbeslag meer opmerkzaamheid te schenken. Daar in sommige streken van ons land wordt gebruik gemaakt van het rund als trekdier, is de opmerking om op het leer-program der hoefbeslagcursussen ook van het beslag der klauwen melding te maken, goed geplaatst en zeer gewenscht. Opsteller van dit artikel kan zich best vereenigen met dezen wensch, en hij meent goed te doen gewag te maken van hetgeen over dit onderwerp door buitenlandsche schrijvers is gemeld, in de hoop dat zulks aanleiding moge geven dat meer bevoegden ten onzent hunne ondervinding op dit gebied, voor zoover die nuttig en noodig is voor den vakman te weten, ten beste willen geven.

Het ligt voor de hand dat dit beslag even rationeel dient uitgeoefend te worden als dat van den hoef; de vakman mag zich niet tevreden stellen met de meening van enkelen, dat wie een paard goed weet te beslaan, zulks ook bij een rund zal kunnen doen; hij moet minstens het voorwerp van zijn bewerking, den klauw, in grove trekken kennen, om geen schade te veroorzaken. De volgende opmerkingen betreffende den bouw van den voet mogen daarom hier plaats vinden:

De voet van het rund is gescheiden in twee teenen, beide bekleed met een hoornigen koker, bekend als „klauw”. Beide teenen bevatten koot-, kroon-, klauw- en straalbeen; het klauwbeen doet denken aan een der helften van het hoefbeen bij het paard; het heeft geen zijdelingsch kraakbeen, ook

geen uitsteeksel, zooals bij het paard de takken of armen; wel is aan het achter-ondergedeelte het straalkussen aanwezig. De buitenhelft van den klauw gelijkt op die van het paard; de binnenhelft is meer of minder concaaf van vorm, en rimpelig van aanzien. Wegens deze holle binnenvlakte raken de twee klauwen zich slechts met de einden van hunne vlakten. De grondvlakte van den klauw is in geringen graad uitgehold en weinig ontwikkeld; het achterste gedeelte is het kussen, dat bedekt is door een dun en taai laagje hoorn. Bezieet men den klauw van binnen, dan valt de breede ondiepe kroongroef op, waaronder de zeer talrijke fijne hoornplaatjes van den wand te voorschijn treden.

Het leven bestaat uit den vleeschzoom, de vleeschkroon, den vleeschwand en de vleeschzool. De vleeschkroon gaat tot ongeveer de halve hoogte van het klauwbeen; aan den bovenrand daarvan bevindt zich de smalle vleeschzoom. De hoornzoom en de hoornwand ontstaan uit deze beide deelen der klauwlederhuid. Vleeschzoom, vleeschkroon en vleeschzool zijn voorzien van bijzonder fijne, dunne vleeschtepeltjes; ook de hoornpijpjes zijn zeer fijn ontwikkeld en slechts aan de buitenzijde van den hoornwand eenigszins duidelijk te zien.

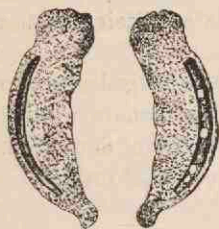
Peuch en Lesbre zeggen: Alleen runderen, die trekdiensten verrichten op harde, geplaveide, steenen wegen worden beslagen. Naar plaatselijke gesteldheid en bij zekere runderslagen, waarvan het hoorn der klauwen grooten weerstand biedt, wordt enkel de buitenklauw van de voorbeenen beslagen; andere worden vierkant beslagen, maar de buitenklauwen alleen; en eindelijk wanneer de runderen langen tijd moeten werken op harde steenen of grintwegen worden de acht klauwen van een ijzer voorzien.

Volgens H. Bouley lezen we in de *Encyclopédie Cadéac*, maréchalerie: „Vóór de uitvinding der spoorwegen, toen de runderen loopende groote afstanden moesten afleggen om op de markten te komen, moest men de voorzorg nemen ze te beslaan, om de klauwen tegen de te sterke slijting te beschutten. Werd zulks achterwege gelaten, dan had men gelegenheid dikwijls te zien dat de dieren op de wegen nedervielen, uitgeput door het lijden dat ze doorstonden, wanneer tengevolge van langdurige marschen het leven der voeten was blootgelegd, gekneusd, verscheurd, zelfs vernietigd tot op de beenderen, die zelve ook door de afslijting lijdende werden. Deze aandoeeningen kwamen veelvuldig voor, doordat de zool dun is en de inwendige deelen door de afslijting spoedig worden aangetast. Thans zijn die gevallen zeldzamer en worden nog alleen gezien in de kudden ter proviandeering der legers te velde, wanneer verzuimd is de dieren, welke de grootste afstanden hebben af te leggen, van beslag te voorzien.”

De Italiaansche militaire hoefsmeden worden sedert 1886 geoefend in het klauwbeslag; tijdens hun verblijf aan de militaire school, waar ze den cursus voor hoefbeslag volgen, oefenen zij zich op doode runderklauwen, en door dieren van particulieren gratis te beslaan.

Het ijzer voor het rund is een plaat van 2 à 3 mM. dikte, waarvan de vorm overeenkomt met de grondvlakte van den klauw; het kan langs kouden weg worden pasklaar gemaakt. De nagelgaten, ten getale van 5 à 6, zijn

mager gestampt, en bevinden zich in het voorste $\frac{2}{3}$ gedeelte aan den buitenrand van het ijzer. Aan den binnenrand heeft het ijzer een verlengstuk, gebogen in een rechten hoek, dat na het onderleggen van het ijzer om den wand wordt geslagen; het is een soort lip, tongvormig, die het beslag bevestigt. Een weinig achter deze eerste lip wordt een tweede aan den binnenrand van het ijzer aangebracht, welke laag moet zijn en zoo lang, dat de holle binnenzijde van den wand wordt bedekt om het indringen van zand en kiezel tusschen ijzer en zool te verhinderen.

Om de runderen te beslaan, moeten ze gewoonlijk in een noodstal worden geplaatst; meestal wordt de kop van het dier vastgezet door middel van een juk; het wordt staande gehouden door om het lijf geslagen singels; de voorvoeten worden opgehouden door een longe om de kooten in de ringen aan de zijbalken, de achterbeenen achterwaarts gestrekt en daar aan een dwarsbalk vastgezet.

Het besnijden van den voet bestaat in het wegnemen van te lang geworden klauw met houwkling en hamer of, volgens Fransche methode, alleen met het veegmes. Ook wordt wel gebruik gemaakt van bijzondere gereedschappen, o. a. van een breed mes; in elk geval moet de zool met voorzichtigheid worden bewerkt.

Vóór dat het ijzer aan den klauw wordt bevestigd, wordt het zuiver passend gemaakt, de buitenrand een weinig opgebogen en wel zoodanig dat de bovenzijde der plaat eenigszins concaaf wordt. Het ijzer wordt koud ondergelegd, waarna met eenige hamerslagen tegen het achterste gedeelte der plaat deze tegen de verzenen wordt aangesloten. De smid gebruikt nagels met dunne kling, want de nagels hebben neiging binnenwaarts te gaan en te sterker al naarmate de hardheid van de schorsachtige hoornlaag grooter is. Ten slotte buigt hij door enkele hamerslagen de tongvormige lip om en slaat haar tegen den wand.

Rainard beschrijft een ijzer uit één stuk, dat voor beide klauwen dient; het is niet aan te bevelen, omdat het de bewegelijkheid van ieder klauw op zich zelf hindert. Ook in Duitschland is dit dubbele ijzer in gebruik gekomen, veelal voorzien van stoot en vaste kalkoenen.

Het systeem Charlier (ringzoolijzer) is ook bij het rund in toepassing gebracht; dus in plaats der plaat kwam een metalen band of ring als ijzer die smal is en in den wand ingelegd. Evenwel heeft deze methode, zooals te voorzien was, geen succes gehad, omdat het runderbeslag vooral ten doel heeft de zool te beschermen tegen kneuzingen, hetgeen slechts behoorlijk kan geschieden door het gebruik van een metalen plaat, die den klauw geheel bedekt. Zoo staat in: „*Précis du pied du Cheval*”.

Evenwel komt van Thary de verklaring: „Hoewel erkend moet worden dat de zool op de harde wegen door het systeem Charlier minder wordt beschut, heeft het vele voordeelen door zijn lichtheid, soliditeit, vrijheid van beweging en een meer normalen steun.”

Het ijzer voor het rund, dat in Duitschland algemeen in gebruik is, bestaat, evenals het Fransche, uit een plaat; het is evenwel een ritsijzer, aan welks buitenrand nog een kleine lip wordt aangebracht, om de soliditeit van het beslag te verhoogen.

In Saksen bevindt de binnenlip zich aan het achterste derde gedeelte van het ijzer, naar voren in de hoogte loopende om aan den toon te worden omgeslagen; de eigenlijke lip is aan het buitengedeelte van den toon. De vervaardiging van dit ijzer is moeilijker dan het gewone; is het intusschen goed gemaakt, dan houdt het beter dan al de andere.

In Duitschland wordt dikwijls gebruik gemaakt van vaste kalkoenen in den toon, als stoot; overigens worden ze aangebracht in het midden, aan buiten- en binnenrand en aan het verzengedeelte. In den winter, bij gladheid door ijs of sneeuw, worden aan het verzengedeelte der plaat vaste kalkoenen aangebracht, die wigvormig zijn gescherpt. M.

OPLEIDING VAN ONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG VAN RIJKSWEGE.

Reglement.

Art. 1.

Aan 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht is verbonden een cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Art. 2.

De cursus wordt gehouden één dag per week, gedurende één jaar en vangt aan op 1 Februari.

Art. 3.

Het aantal leerlingen is hoogstens zes. Bovendien kunnen twee hoefsmeden, die als onderwijzer in practisch hoefbeslag reeds aan meer dan een cursus werkzaam zijn geweest, met 1 October tot het einde van den cursus worden toegelaten en daarna overeenkomstig Artikel 4 van dit Reglement aan het examen deelnemen. Indien zich tot dit doel meer dan twee personen aanbieden geschiedt de toelating naar ancienniteit.

Art. 4.

Om toegelaten te worden moet men den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en wende men zich vóór 20 Januari met eigenhandig geschreven brief tot den Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, onder overlegging van geboorte-acte, diploma's (als van: ambachtschool, hoefsmidschool of hoefbeslagcursus), het bewijs van met vrucht afloopen der lagere school en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

Art. 5.

Aan alle aspiranten wordt een examen afgenomen, bestaande in het vervaardigen van een hoefijzer en het beslaan van een of meer hoeven.

Van hen, die aan de gestelde eischen voldoen, worden de zes meest geschikten toegelaten.

Art. 6.

Er wordt onderwijs gegeven in theoretische en praktische hoefkunde.

Theoretische hoefkunde.

a. Overzicht van lichaamsbouw en levensverrichtingen van het paard; *b.* Paardenkennis, vooral wat standen en gangen betreft; *c.* Bouw en verrichtingen van den hoef; *d.* Beslag van normale hoeven; *e.* Beslag bij verschillende standen en gangen; *f.* Beslag voor verschillende doeleinden; *g.* Beslag van ziekelijke hoeven.

Practische hoefkunde.

a. Vervaardigen van alle soorten van hoefijzers; *b.* Oefeningen in besnijden, passen en beslag op doode hoeven; *c.* Beslaan van paarden met normale hoeven; *d.* Beslaan van paarden met verschillende standen en gangen; *e.* Beslaan van paarden voor verschillende doeleinden; *f.* Beslag met zolen, inlegsels en kunsthoorn; *g.* Beslaan van paarden met ziekelijke hoeven.

Art. 7.

De cursus staat onder leiding van den leeraar in hoefkunde aan 's Rijks Veeartsenijschool; hij geeft het theoretisch onderwijs.

De praktische lessen worden gegeven door den hoefsmid, onderwijzer in practisch hoefbeslag aan genoemde school en het personeel der hoefsmederij aan 's Rijks Veeartsenijschool verbonden.

Art. 8.

De lessen worden gegeven op Vrijdag van elke week:

- 9—11.30 uur praktische oefening in de smederij.
- 1—2.30 „ theoretische hoefkunde.
- 2.30—3 „ beoordeeling van hoeven, standen en gangen bij het levende paard.
- 3—6 „ praktische oefening in de smederij.

Art. 9.

De vacantiën aan 's Rijks Veeartsenijschool gelden ook voor den cursus.

Art. 10.

Leergeld wordt niet geheven.

Reis- en verblijfkosten kunnen gedeeltelijk worden vergoed.

Art. 11.

Aan het einde van den cursus in de maand Januari wordt een examen afgenomen in theoretische en praktische hoefkunde. Aan hen, die aan de gestelde eischen voldoen, wordt een getuigschrift uitgereikt, ten bewijze van gebleken bekwaamheid tot het geven van onderwijs in practisch hoefbeslag aan cursussen tot opleiding van hoefsmeden.

Art. 12.

Het examen wordt afgenomen door het onderwijzend personeel onder toezicht van een commissie van drie personen, daartoe door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen. Aan deze commissie worden vacatiegelden en zoo noodig vergoedingen voor reis- en verblijfkosten

toegekend, waarvan de bedragen door den voornoemden Minister zullen worden vastgesteld.

(Goedgekeurd bij besluit van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 November 1909, no. 11052, Directie van den Landbouw, afdeling V. en L.; gewijzigd bij Ministerieele beschikking van 28 November 1910, Directie van den Landbouw, No. 9688, 1ste Afdeling.)

De nieuwe cursus vangt aan met *Februari 1911*. Belangstellenden verwijzen wij naar art. 4 van dit reglement.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 3 Dec. is vertrokken de leerling J. Iwema van Mensingeweer. Iwema werd een „goed” getuigschrift uitgereikt. — Op 28 Nov. is als leerling toegelaten H. Nijborg van Vries en op 5 Dec. K. Smit van Slaperstil.

De overige leerlingen aan de Inrichting zijn: J. Beuker van Drouwenermond, P. van Dam van Gieterveen, J. Driessens van Zuidlaren en J. v. d. Tuik van Kommerzijl.

— **Utrecht.** Bij gelegenheid van de groote Provinciale- en Nationale Landbouwtentoonstelling, die het Hoofdbestuur van het Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde te Utrecht voornemens is te organiseeren ter herdenking van het 70-jarig bestaan van het Genootschap voornoemd, gedurende 25 tot 31 Juli 1911, op het terrein Birkhoven te Amersfoort, zal o. a. ook een *wedstrijd in hoefbeslag* worden gehouden. M.

— **Cursus in hoefbeslag te Utrecht.** Het 1e gedeelte van den 2-jarigen cursus in hoefbeslag voor de smeden der prov. Utrecht, vanwege het Genootschap v. Landbouw en Kruidkunde, is aangevangen op Zaterdag 3 December.

— **Reglement opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.** Dit reglement, in zijn geheel in deze aflevering opgenomen, heeft eenige nuttige wijzigingen ondergaan.

Het examen, in art. 12 bedoeld, wordt in Januari a.s. voor het eerst afgenomen, terwijl als leden der genoemde commissie zijn benoemd de heeren W. C. Schimmel, Directeur van 's Rijks Veeartsenijschool te Utrecht, J. B. H. Moubis, gep. Lt. Kolonel-paardenarts te Utrecht, en A. W. Heidema te Groningen.

— **Hoefsmidsschool Tiel.** Op het einde van deze maand heeft het eind-examen plaats voor den cursus Juli—December, terwijl de nieuwe cursus zal beginnen op 3 Januari a.s.

PERSOVERZICHT.

Nederland.

— *Lichte ijzers.* Behalve de stalen racing plates, die onderscheiden werden in lichte, zware en training plates, maakten in ons land enkele eigenaren van renpaarden en harddravers ook gebruik van aluminium plates

(wij behielden dit woord omdat aluminium-ijzer al zeer vreemd klinkt). Zij zijn voorzien van een stalen rand, die het doorbuigen zeer veel tegengaat en die door vastgrijpen in den bodem de kans op uitglijden sterk vermindert. Wel schijnt het ons, dat deze stalen rand, evenals de toe-clip vrij scherp, kans geeft tot beledigingen van de beenen, door het paard zelf of door andere paarden, die zoo beslagen zijn.

In Amerika heeft men dan ook tal van soorten beschermers voor hoeven, pezen, kooten enz.; wij zagen hiervan enkele modellen, die ons zeer ingenieus voorkwamen. Het is echter ondoenlijk over plates, ijzers of beschermers een juist oordeel te vellen voor men ze deugdelijk en onder verschillende omstandigheden aan de practijk heeft getoetst. Gaarne zouden wij inlichtingen ontvangen van die personen, welke wel in de gelegenheid zijn geweest zich een practisch oordeel over een en ander te vormen, waardoor ook anderen op de hoogte kunnen komen van de voor- en nadeelen.

(u. „*Het Paard*”).

J. H. K.

Deutschland.

— De December-aflevering van „*Der Hufschmied*” bevat o. m. het verslag der Hoefsmidschool te Dresden, over 1909, waaraan het volgende is ontleend:

Het onderwijs is gevolgd door 61 burger- en 107 militaire leerlingen; aan verleende studiebeurzen, benevens vrijstelling van examenkosten voor 32 burgerleerlingen, is te zamen een bedrag van 3888 Mark (een Mark = bijna 60 cent) uitgegeven.

Gedurende 1909 zijn 6517 paarden, 39 ezels en 2 runderen beslagen, 14846 nieuwe ijzers ondergelegd en 5381 verlegd, terwijl 3619 balkijzers zijn gebezigd en 2069 leeren zolen in onderscheiden soorten.

130 leerlingen hebben examen afgelegd (48 burgers en 83 militairen), waarvan 34 (16 b. en 18 m.) een diploma „met lof” en 97 (32 b. en 65 m.) een gewoon diploma als geëxamineerd hoefsmid ontvingen. — Verder zijn nog 75 burgers, die geen onderwijs aan de hoefsmidschool te Dresden hebben genoten, geëxamineerd met het resultaat dat 3 een diploma verwierven van „meester-hoefsmid”, 2 van „geëxamineerd hoefsmid met lof”, 56 van „geëxamineerd hoefsmid”, terwijl 14 niet slaagden.

1910 is aangevangen met 34 leerlingen.

CORRESPONDENTIE.

In de vorige aflevering is in het artikel „Een smidsbedrijf in de hoofdstad” medegedeeld, dat „de meeste der kalkoenen en stooten zijn uit de fabriek van Brandscheid en Philippi te Remscheid”. Van andere zijde wordt ons opgemerkt, dat deze firma geen fabriek heeft, doch een „engros-lager”.

Mededeelingen over het smidsvak, vallende buiten het hoefbeslag.

HET DRIJVEN VAN METALEN.

Drijfwerken kunnen machinaal, of uit de hand gesmeed, verkregen worden. Wanneer een aantal voorwerpen van één model vervaardigd moeten worden, dan is machinewerk aan te bevelen, dat in de eerste plaats veel goedkooper is en meestal een veel schooner uitvoering bezit. Gaat de vraag echter over

één of weinige stukken, dan kunnen de kosten van matrijs en stempel hierdoor niet bestreden worden, en moet men tot handwerk zijn toevlucht nemen.

De grondvoorwaarden tot daarstelling van goed drijfwerk zijn in de eerste plaats kennis van teekenen en goede smaak, opdat men zijn werk naar de gestelde eischen weet te vormen. Het leveren van goed drijfwerk is niet enkel een machinaal werken, doch mag gerust onder de kunstambachten gerekend worden, en niet iedere smid is op dit gebied in staat iets goeds te leveren. Op de meeste ambachtsscholen worden derhalve terecht het drijven, teekenen en ontwerpen in nauw verband met elkander onderwezen, alhoewel slechts enkele leerlingen daarvoor bepaald aanleg toonen. Worden in dit vak hogere eischen gesteld, d. w. z. wanneer menschen of dieren moeten worden nagebootst, dan is op dit terrein buiten vakkennis, zonder grondig teekenaarstalent en praktische oefening, niets te bereiken.

Als materiaal voor drijfwerk komen in de practijk hoofdzakelijk ijzer, nikkel, koper en zijne verschillende legeringen in aanmerking. Niet alle plaatijzer is echter geschikt voor dezen arbeid, en het is hoofdzakelijk de daarin aanwezige koolstof, welke het ijzer hiervoor uitsluit. Toch laten zich vrijwel de meeste plaatijzersoorten goed bewerken, mits men ze practisch en op tijd uitgloeit. Men dient met dat gloeien vooral niet te lang te wachten, daar anders het plaatijzer spoedig scheurt.

Ook koper- en ijzerlegeringen worden door het drijven hard en moet ook hierbij vooral op het uitgloeien gelet worden; wanneer men dit laatste in een houtskoolvuur doet, verhindert men daardoor tevens de vorming van koperoxyde. Voor alles kieze men voor dit werk goede gladde platen; poreuse plaatsen leveren spoedig scheuren. Buiten brons, tombak en nikkelplaat, wordt voor drijfwerk meestal rood koper gebruikt, hetgeen mooi werk levert en gemakkelijker te hanteeren is.

Om drijfwerk te maken teekent men eerst de te drijven figuur met een stalen naald op de plaat af en diept men met een daartoe geëigende hamer de diepste plaatsen naar hunnen vorm uit. Nadat men hierdoor de figuur in grove trekken heeft aangeduid, worden door middel van centerpunten de hoofdlijnen, evenals de kleinere verdiepingen, aangegeven. Dit afteekenen geschiedt met goed geharde stalen stiften van 8 — 10 cM. lengte. Deze stalen stiften hebben voor dit doel de meest verschillende vormen, als: een platte cirkelvorm, gelijk een gewone doorslag; halfronde gebogen vormen; rechthoekige en gebogen lijnen. Ook door deze werkwijze verkrijgt men eerst door voldoende oefening eenig resultaat, en het blijft vrijwel ondenkbaar om drijven uit beschrijvingen te leeren. Bij dergelijken arbeid gebruikt men een zacht metaal als steunpunt, en wel voor zachte metalen als tombak en koper: drijfpik of drijfkit, bestaande uit twee deelen zwarte pek, een deel zaagsel en wat was, talk of terpentijn.

De gedreven voorwerpen moeten na hunne eerste bewerking glad gehamerd worden, om alle sporen van ruwe hamerslagen weg te werken, hetgeen slechten of hameren genoemd wordt. Dit laatste geschiedt door lichte hamerslagen met een fijngepolijste hamer, waarvan de baan een geschikten vorm bezit. Zeer dikwijls wordt de achtergrond der figuur door punten oneffen uitgewerkt.

Kunsthorn,

voor Hoefbeslag,

verkrijgbaar in de chemicaliën-
en drogerijen-handel van

K. G. W. DE BOSSON, Apotheker,
te Dordrecht.

Prijscouranten voor HH. veeartsen
en hoefsmeden op aanvraag gratis.

Kleine Advertenties,

in zake vraag of aanbod van
dienstpersoneel, het smidsvak
betreffende, worden van onze
abonné's gratis in „De Hoef-
smid” opgenomen.

Hoefsmidsschool te TIEL.

Oproeping van Leerlingen voor den cursus le halfjaar 1911.

AANGIFTE te doen vóór **20 DECEMBER** a.s.

Nadere inlichtingen te verkrijgen bij den Directeur

H. J. C. VAN LENT, vee-arts te Tiel,
St. Agnietenstraat.

Smeedbaar giet { **ijzer**
staal

naar model en teekening.

Zaagbeugels. — Schroefsleutels.

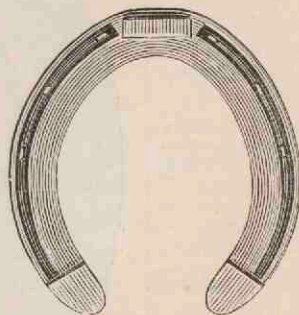
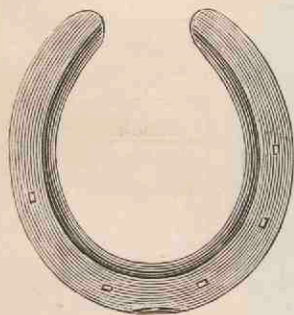
Rijtuigartikelen en Ploegonderdeelen.

F. J. MONSMA, 81 Haarl.weg, Amsterdam.

De Nederlandsche Hoefijzerfabriek Helpman—Groningen

levert
HOEFIJZERS,

die
theoretisch
en
practisch
goed zijn.

Billijke condities. ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ Vlugge levering.

Aanbevelend:

Firma WERKMAN, BARKMEIJER & Co.

S. C. M. BAX. - 2, 4 en 6 Jufferstraat. - ROTTERDAM.

— Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG. —

Telegram-Adres
BAX Jufferstraat
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

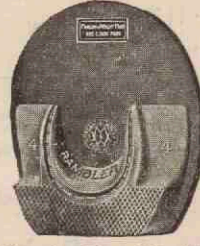
NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN, voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

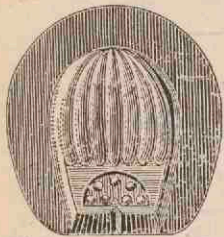

Merk „Rambler”,
in *witte* en *grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorrading van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware* paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.

Uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen in 10 maten
voor- en achterijzers,
voorrading.

Strijkringen
met riempje.

Gewone
Engelsche Hoefzolen

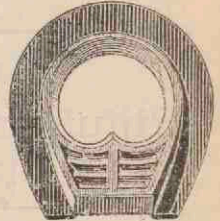
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen

A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.,
in 7 maten, voor-
en achterijzers,
voorrading.

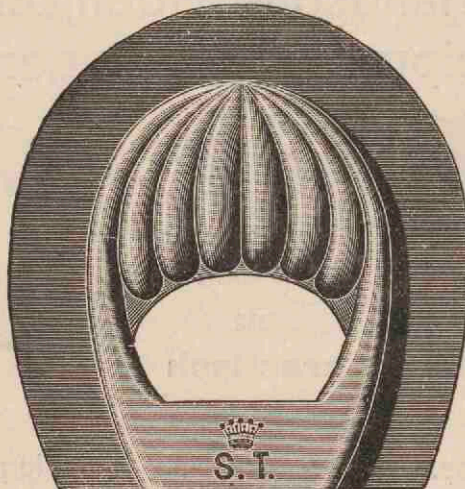
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen,
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten,

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc
Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en
links).

Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Las- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

